

ARKADI ȘI GHEORGHI WEINER

eu, anchetatorul...

CUPRINS

Această carte este eCAR	7
De ce pot descărca legal această carte de pe internet?	8
Crimeea	12
Talin	84
Leningrad	106
Moscova	128
Tbilisi	161
Riga	174
Lvov	247

EU, ANCHETATORUL...
COLECȚIA ENIGMA 1979 (NUMĂRUL 68)

ARKADI ȘI GHEORGHI WEINER

editare și digitizare de
CAT GRAUR

...

EDIȚIE ECAR 2024

ACEASTĂ CARTE ESTE ECAR

O copie de lectură anticipată, cunoscută și sub denumirile de copie de revizuire avansată, ediție anticipată pentru cititor sau copie electronică avansată (ARC sau ARE), este o versiune gratuită a unei cărți noi sau a unei noi ediții, oferită de editor librarilor, bibliotecarilor, jurnaliștilor și altor profesioniști din domeniu înainte de distribuirea către public. Textul acestei ediții poate suferi modificări față de varianta finală, deoarece editorii iau în considerare comentariile cititorilor sau corectarea eventualelor erori identificate în manuscris. În plus, dacă un cititor influent sau un jurnalist oferă o opinie despre copie, aceasta poate fi inclusă în versiunea finală a cărții.

PENTRU RAPORTAREA EVENTUALELOR GREȘELI SAU întrebări, ne puteți contacta la adresa de email furnizată.

Clubul cărții digitale
dr.akoep@gmail.com

DE CE POT DESCĂRCA LEGAL ACEASTĂ CARTE DE PE INTERNET?

Concluzia: Avînd în vedere toate acestea înseamnă că este legal să realizez o copie a operei protejate pentru uzul meu sau al familiei și prietenilor apropiați și /sau „să dau o copie a unei opere protejate prin dreptul de autor unui membru al familiei sau unui prieten” îndeplinind condițiile legii. La fel de legal pot descărca de pe internet o copie digitală a unei cărți pe care o am în formă fizică, pe hîrtie deoarece „cînd deții o copie autorizată a unei opere (dar nu a unui program pentru calculator) și faci o nouă copie a operei pentru uz personal sau al „cercului familiei”, chiar dacă acea copie este realizată prin descărcarea ei de pe Internet” ești în drepturile tale și nu încalci legea dreptului de autor.

PE LARG:

Poziția oficială a **Oficiului Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală, EUIPO**, exprimată prin **Observatorul european privind încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală**.

. . .

ÎNTREBĂRI FRECVENTE PRIVIND DREPTURILE DE AUTOR (cu aplicare la cărțile digitale, digitizate)

ÎNTREBĂRILE AU FOST COMPILATE DE REPREZENTANȚII intereselor consumatorilor. Experții naționali în domeniul drepturilor de autor din cele 27 de state membre ale UE au oferit răspunsuri conform propriei jurisdicții. Observatorul European coordonează aceste activități în cadrul grupurilor de lucru.

.....

7. Am voie să dau o copie a unei opere protejate prin dreptul de autor unui membru al familiei sau unui prieten?

LEGEA DREPTULUI DE AUTOR PERMITE UTILIZATORILOR autorizați ai unei opere să realizeze o copie a acesteia pentru uzul lor sau al familiei și prietenilor apropiați, dar numai dacă sînt îndeplinite anumite condiții: opera copiată trebuie să fi fost făcută publică, copia privată nu trebuie să afecteze utilizarea normală a operei copiate și reproducerea nu trebuie să prejudicieze titularul dreptului.

8. Am voie să descarc o operă protejată prin dreptul de autor de pe Internet și contează ce tehnologie este utilizată sau dacă descarc doar părți ale operei?

ESTE FOARTE POSIBIL CA DESCĂRCAREA UNEI OPERE protejate prin dreptul de autor de pe Internet, indiferent de tehnologia folosită, să încalce drepturile de autor asupra

operei respective. Concluzia este aceeași și dacă doar părți ale operei ar fi descărcate (mai puțin în cazul în care părțile descărcate nu ar reprezenta ceva protejat prin dreptul de autor). Pentru a nu încălca drepturile de autor ar trebui ori să ai autorizarea titularului de drepturi pentru a face descărcarea, ori să fie aplicabilă una dintre limitările dreptului de autor (de exemplu în situația în care descărcarea ar putea fi calificată drept copie privată). Această situație ar fi aplicabilă atunci când deții o copie autorizată a unei opere (dar nu a unui program pentru calculator) și faci o nouă copie a operei pentru uz personal sau al „cercului familiei”, chiar dacă acea copie este realizată prin descărcarea ei de pe Internet. Pentru a nu încălca drepturile de autor trebuie însă să te asiguri că atunci când descarci nu permiți, în același timp, și încărcarea operei de către alții.

[HTTPS://TINYURL.COM/CCDROCOPY](https://tinyurl.com/ccdrocopy)

Traducere de Irina Andreescu și Corneliu Merlău.

Editura Univers, București – 1979

Din 1969, Editura Univers a început să publice o colecție de literatură polițistă sub numele „Enigma”, cuprinzând atât autori români, cât și străini. Colecția nu a avut numerotare, iar primul roman publicat a fost „Bruta” de Guy des Cars. Primele cărți au apărut sub sigla Editura pentru Literatură Universală, transformată mai apoi în Editura Univers.

CRIMEEA

FILA DE DOSAR I

DE MULTĂ VREME SE ÎNTÂMPLĂ CU MINE UN LUCRU CIUDAT: indiferent ce s-ar vinde la un magazin, oricît de solicitată ar fi marfa aceea, cînd mă așez și eu la coadă observ – de fiecare dată – că în urma mea nu mai apare nimeni. Așa că n-am niciodată prilejul ca – ieșind pentru o clipă – să spun celui din spate: „V-aș ruga... Sînt și eu aici, la rînd”. Să zicem că este o întîmplare. Dar uitate că ciudățenia se repetă și la servicii. E de ajuns să apară nu știu ce caz încîlcit și fără vreo perspectivă, că se și ajunge la concluzia că nimeni, în afară de mine, n-are timp să se ocupe de el. Iakov Mironovici nu-și mai vede capul de treburi, Kolea Lavrov tocmai pleacă în concediu, iar Larisa Gorelova are copil mic... De cînd o știu, are mereu copil mic. Iată, deci, cum toate cazurile neplăcute îmi revin mie. În definitiv, dacă mă gîndesc bine, nici nu prea există cazuri plăcute. Și în ceea ce mă privește...

Trebuie observat că același lucru ciudat se întîmplă și cînd îmi prezentăm, întotdeauna ultimul, cererea de concediu;

atunci să fi văzut trășenie: Kolea Lavrov nu s-a întors încă din stațiune, Iakov Mironîci pleacă, vezi bine, la o casă de odihnă, iar Larisa... Larisa Gorelova – se știe – are copil mic! Într-un cuvînt: „se amîină” – asta însemnînd frumoasa lună noiembrie. Însă în anul acesta, închipuiți-vă, totul a decurs neobișnuit de simplu.

Ieri am prezentat raportul, după care am și primit, pe loc, rezoluția: „Aprobat concediul începînd cu data de cinci septembrie”.

Iar azi-dimineață, patru septembrie carevasăzică, m-a trezit telefonul. Buimac de somn, am răspuns precipitat: „Da, bine, am înțeles, sigur că vin, trimiteți...” Și numai după ce am abandonat receptorul mi-am amintit că a doua zi trebuia să plec. În concediu. Dar radiograma fusese deja primită...

RADIOGRAMĂ

ÎN ZIUA DE 4 SEPTEMBRIE, ORELE 7 ȘI 5 MINUTE, LA kilometrul treizeci și opt de pe șoseaua Ialta-Karadag, locuitorii cătunului Solnecinîi Gai au descoperit – într-o tufă – cadavrul unui bărbat a cărui moarte a survenit în urma rănilor provocate de o armă de foc.

Pînă la sosirea grupei operative s-au luat măsurile de urgență și s-a organizat supravegherea locului unde a fost săvîrșită crima.

FILA DE DOSAR 2

. . .

MAȘINA OPERATIVĂ SOSISE; ȘOFERUL CLAXONA CU SEMNALUL binecunoscut: „ta-ta, ta-ta-ta”. M-am înfuriat dintr-o dată: Gata, ajunge neghiobule, am priceput aluzia! În general, claxonatul este interzis în oraș, și tare bine ar fi dacă s-ar respecta și în cazul de față; pentru că Natașa cunoaște perfect acest semnal: „ta-ta, ta-ta-ta”. Pentru ea, asta înseamnă alarmă, deci amînarea concediului.

Mă învîrteam fără niciun rost prin casă, am trecut din bucătărie în sufragerie, m-am întors și am spus așa, în treacăt, cu un ton pe care-l voiam cît mai dezinvolt:

— Natașa, n-o să dureze mult... Cîteva zile... Înțelegi, mă trimite ministerul... Ce vrei, au nevoie de un specialist! Scap cît se poate de repede, da?

Nu, n-am fost destul de convingător. Și-a scos bricheta, a aprins o țigară și mi-a răspuns tot atît de convinsă ca și mine:

— Dragul meu, să știi că mi-e absolut indiferent. Scrie undeva că soțul și soția sînt obligați să plece împreună în concediu? Sau că singură am să mor de plictiseală? Așa că poți să stai liniștit...

— Natașa, de ce te enervezi? Doar e sarcină de serviciu! Înțelege că munca mea...

Se întoarse și mă privi drept în ochi, furioasă:

— „Înțelege că munca mea...” Munca ta?! Vreau să-ți amintesc, scumpul meu, că în afară de înalta cinste de a fi soția ta, sînt și eu om al muncii! Și știu foarte bine ce înseamnă asta. Iar de circul tău m-am săturat pînă peste cap. Am terminat!

N-aveam niciun chef de ceartă și eram dispus să fac orice concesii. Formale, bineînțeles:

— Bine... Așa e cum zici tu. Niciodată n-am putut să mă achit de obligații.

— La asta trebuia să te gîndești înainte de a te însura!

Probabil că toate nevestele, mai devreme sau mai tîrziu,

spun acest lucru. Ar fi fost înțelept să tac, dar n-am rezistat să nu rostesc această replică spirituală:

— Data viitoare am să mă gîndesc neapărat!

— Gînd... la gînd... cu bucurie...

Natașa mă privea cu ochi mari și mi-am dat seama că e gata să izbucnească în plîns. Mărturisesc că nu pot suporta s-o văd plîngînd. Nu pot suporta... De fapt, n-am văzut-o plîngînd niciodată. Și ca să evit o asemenea scenă, am trecut la probleme organizatorice:

— Dacă nu mai pot pleca acum în concediu, îți telefonez. Să-mi vinzi biletul.

— Atîta lucru poți să faci și singur!

Din stradă, am auzit din nou semnalul: „ta-ta, ta-ta-ta”. Am simțit dintr-o dată, stingherit, că aici se consuma un joc de copii, între doi oameni care de mult deveniseră maturi. M-am îndreptat spre ușă, m-am oprit în prag și în liniștea care se așternuse, neașteptat, am rostit foarte încet:

— Natașa, a fost ucis un om...

REZOLUȚIE

pentru începerea urmăririi penale

SOLNECINÎI GAI, 4 SEPTEMBRIE

EU, ANCHETATORUL, CERCETÎND PROBELE MATERIALE ÎN legătură cu descoperirea – la 4 septembrie, în apropierea cătunului Solnecinîi Gai – a unui cadavru rămas neidentificat și prezentînd semne de moarte violentă; ținînd seama de necesitatea unei anchete preliminare a cazului,

Decid:

Anchetarea cazului și începerea urmăririi penale cu privire la crimă.

O copie a rezoluției va fi trimisă și Procuraturii regionale.

FILA DE DOSAR 3

LUNGI FÎȘII DE NORI ÎNVĂLUISERĂ SOARELE-ASEMENI UNOR comprese reci, lumina era suferindă, palidă, sfoasă. Din cînd în cînd fulgera o rază de soare prin rupturi de nori; și totuși, aveai tot timpul senzația apăsătoare că va începe dintr-o clipă într-alta să plouă și că va ploua mereu, fără vreo speranță de a se însenina vreodată. Se frîngea sub pași iarba uscată; ca și glasurile celor din jur. Și m-a cuprins o tristețe nesfîrșită. Am simțit că este doar prima zi dintr-un șir nesfîrșit de zile. Și că există poate, ceva mai profund, mai grav în faptul că eu și Natașa nu ne putem înțelege. Cîți oameni însurați nu-și petrec separat, uneori, concediile! Și totuși nu fac o tragedie și nu se despart din pricina asta.

Victima părea să aibă în jur de treizeci de ani. Zăcea cu fața în jos în hățîșul de lîngă drum, cu mîinile crispate la piept închipuind un gest de mare durere. În ceafă avea trei deschideri mici, rotunde, ce formau un triunghi cu laturile aproape egale.

Expertul Halețki mormăia tot timpul, neadresîndu-se cuiva anume:

— Trei gloanțe în ceafă. Hm... Parc-ar fi un titlu de western american. „Trei gloanțe...”, auzi dumneata! Abracadabra!

Lui Halețki îi plac cuvintele rare. Uneori îmi vine să cred că el însuși le inventează. Probabil că monologul acestuia i-a sugerat o idee lucrătorului operativ Klimov, căci spuse:

- Chiar așa! Tînărul pare a fi străin.
- De ce? îl întreb.
- Tot ce poartă e din străinătate. Chiar și cămașa îi este din import. Are etichetă...
- „Din import”... „etichetă”, auzi dumneata, „etichetă”! îl îngîină Halețki. Chiar cu etichetă, eu zic că nu-i străin.
- De ce? întreb iarăși.
- Halețki ridică din umeri:
- Uite-așa! Pentru că are figură de rus.
- Sînteți sigur că puteți deosebi un finlandez de un ceh? Sau un ceh de un rus?
- Nu, nu sînt sigur. De fapt, nici nu susțin asta; mă exprim ipotetic.
- Pe front, toți morții aveau aceleași chipuri, își aminti Klimov pe neașteptate.
- Lîngă cadavru, o casma era înfiptă pînă la jumătate în pămînt. În iarbă, străluceau trist cîteva bănuți – o monedă de cinci copeici, una de trei și una de doi. Zece copeici, carevasăzică. Buzunarele, întoarse, se iveau ca niște pungi goale de pînză. Să fi fost vorba de un jaf? Dar cadavrul purta, la încheietura mîinii stîngi, un foarte scump ceas de aur...

PROCES-VERBAL

de cercetare a locului crimei

SOLNECINÎI GAI, 4 SEPTEMBRIE

...ASUPRA VICTIMEI, ÎN BUZUNARUL DIN SPATE AL pantalonilor, s-au găsit un pieptene de plastic de culoare cafenie, cu marca fabricii pe el, și un fragment dintr-o rețetă

pe care erau înscrise data de 20 august a.c., câteva cuvinte indescifrabile și urmele unei ștampile rotunde.

La o distanță de 120 cm. de marginea șoselei, iarba presată a păstrat conturul unui corp omenesc. În jur s-a constatat existența mai multor stropi de sânge închegat și provenind, probabil, de la victimă. De aici și pînă la locul unde a fost găsit cadavrul – urme evidente de tîrîre: iarba culcată și dîre adînci lăsate de încălțămînta victimei.

În urma cercetării amănunțite a locului faptei, foarte aproape de conturul corpului s-au găsit trei cartușe provenind dintr-un pistol de tip T.T. Tot aici a fost găsită o țigară cu filtru, ruptă, și avînd înscrisă – cu caractere latine – marca „Lux”; pe marginea șoselei – restul unei țigări de același fel, cu urme distincte de mușcătură.

La 25 cm. de partea asfaltată a șoselei s-a găsit urma unui cauciuc de mașină, pe o lungime de 70 cm. și avînd lățimea de 16 cm. La treizeci și șase de metri mai departe, în direcția Sudak, pe aceeași parte a șoselei – alte două urme de cauciucuri ale unei mașini de același tip, întipărite pe o distanță de 62 și respectiv 20 de cm., și late de 16 cm.

În tufele de la marginea șoselei s-au găsit încă trei mucuri de țigară cu filtru, prezentînd aceeași urmă de mușcătură.

Urmele de cauciucuri au fost fotografiate și au fost luate mulaje de ghips.

S-a efectuat, de asemeni, fotografierea detaliată a corpului victimei, au fost luate amprente, după care cadavrul s-a transportat în vederea unei expertize medico-legale.

De menționat că în apropierea cadavrului și pe marginea șoselei s-au găsit nenumărate acte contabile aparținînd trustului „Krimspetștroi”.

Obiectele găsite în cursul cercetării, constituind dovezi materiale, au fost împachetate, sigilate și ridicate de la fața

locului, nu înainte de a le fi trecut coordonatele în schița exactă a locului.

Cercetarea s-a terminat la orele 16 și 50 de minute.

...TERMINASEM DE CERCETAT LOCUL CRIMEI ȘI DINTR-O dată începu să plouă. Ploaia pe care o așteptam, dinainte presimțită, și care venise ca un gest de revoltă, al naturii... Apoi, de-a lungul zilelor și nopților nesfârșite ce au urmat, a plouat, a tot plouat și cerul nu s-a mai luminat nici pentru o clipă.

FILA DE DOSAR 4

HABAR N-AM CINE ESTE – MAI BINE-ZIS CINE A FOST – bărbatul asasinat. Există pentru această situație delicată o expresie de toată frumusețea: „necesitatea stabilirii identității victimei”. Fără asta – oricine își poate da seama – nu pot înainta nici măcar un pas în stabilirea adevărului.

Am sosit la secția raională a miliției unde m-am instalat într-o cameră mică și destul de neprimitoare, avînd în vedere că era dotată cu gratii ruginite la fereastră și cu o lampă de birou chioară, fără abajur. Iar pe acesta (pe birou, adică), pătat și încrustat în fel-și-chip cu briceagul, cineva scrisese cu cerneală violetă: „Kosiakin e un prost”. Mi-a trecut atunci prin minte că afirmația mi se potrivește în mai mare măsură chiar, decît numitului Kosiakin. Probabil că cetățeanul Kosiakin nu s-a aflat niciodată în fața unei asemenea enigme, pe cînd eu... Cum să aflu cine a ucis, cînd nici măcar numele mic al victimei nu-l cunosc! O fi fost un tînăr de treabă sau cel din urmă dintre ticăloși? Cine știe? Cîstit vorbind, nici

nu mă interesează asta, cel puțin deocamdată. Acum ar fi trebuit să-i știu doar numele, prenumele, domiciliul și locul de muncă. Că era bun sau rău, cinstit sau ticălos – nu are prea mare importanță.

Am rămas lângă fereastră să privesc cum soarele dispare înghițit de un nor uriaș, negru, în formă de balaur; și mi-am zis cu tristețe: „A naibii treabă! Munca asta îmi ucide sensibilitatea!”

Klimov tuși în spatele meu. M-am întors.

— Sînt gata fotografiile victimei?

Klimov dădu din cap. Adică: „da, sînt gata”.

— Te așteaptă acum o treabă grea, i-am spus. Va trebui să treci pe la fiecare casă din sat.

INFORMARE

ÎN URMA INTEROGĂRII LOCUITORILOR DIN SAT S-A STABILIT că bărbatul omorît și găsit pe șosea n-a locuit niciodată în Solnecinîi Gai sau prin împrejurimi. Nimeni nu-l cunoaște.

INSPECTOR KLIMOV.

FILA DE DOSAR 5

UNEORI MĂ GÎNDESC CĂ TOATE CAZURILE ÎNCURCATE SÎNT aidoma unei cărți făcute ferfeniță, aruncată într-o ladă veche, fără început și fără sfîrșit; ba lipsindu-i și pe la mijloc vreo cîteva zeci de pagini. S-au petrecut evenimente importante, s-

au dezlănțuit pasiuni, s-au înfruntat caractere – iar toate acestea au culminat cu o dramă. Bun... Și eu, eu ce știam, concret? Că un om a fost ucis. Atît și nimic mai mult. De ce a fost ucis? Cine-i asasinul? Și cine este el, omul ucis?

Datoria mea este să scriu, să reconstitui o carte din care nu am decît o singură filă. Vor ieși la iveală niște nume, simple nume în spatele cărora, deocamdată, nu se află nimeni, apoi vor apare oameni pe care am să-i văd pentru întîia oară, se vor descoperi întîmplări tainic petrecute și menite a rămîne în taină. Enigme peste enigme. Și pentru a scrie așa cum trebuie prezumtiva carte, toate aceste enigme se cer dezlegate. Numai că, în faza în care mă găsesc, nici cele două-trei pagini găsite nu sînt numerotate; măcar să le așez în ordine. Și, mai ales, va trebui să am grijă ca printre ele să nu nimerească pagini dintr-altă carte.

Mă gîndeam la toate acestea, cînd a venit Klimov.

— Pe negativ au început să apară primele imagini plastice! spuse el cu un aer important. Ia te uită la Klimov! O achiziție neașteptată în fondul său principal de cuvinte! Era clar: se întreținuse cu Halețki.

— Pe cine reprezintă aceste, „imagini plastice”? m-am interesat eu.

— Pe Iurka Prokudin.

— Și cine-i... Prokudin ăsta?

— O haimana și-un huligan.

NOTĂ DE SERVICIU

CĂTRE ANCHETATOR

. . .

RAPORTEZ CĂ NUMITUL PROKUDIN IURII IVANOVICI DIN cătunul Solnecinîi Gai a vîndut ieri în bazarul din Ialta – după cum susțin mai mulți martori – lucruri noi din import, și anume o haină de culoare deschisă și o scurtă de sport cafenie.

Numitul Prokudin este caracterizat drept un element negativ: lipsește nemotivat de la serviciu, consumă alcool în mod sistematic și săvîrșește acte de huliganism. Conform unor informații încă neverificate, s-ar putea să aibă armă. Propun să fie reținut ca suspect, bănuît de săvîrșirea crimei.

4 septembrie

INSPECTOR KLIMOV

FILA DE DOSAR 6

„FĂRĂ PRICEPEREA DE A RECONSTITUI FAPTELE, ADICĂ FĂRĂ capacitatea de a reproduce din elemente disparate imaginea exactă a evenimentelor dinainte petrecute, nu poți fi un bun anchetator, întrucît anchetatorul trebuie să fie înzestrat de la natură cu aceste calități. Anchetatorul trebuie să dea dovadă de o înaltă exigență în selectarea materialului. De spirit critic și luciditate în aprecierea lui, de o imaginație liberă și fără de hotar”.

Toate astea mi le notasem conștiincios cu niște ani în urmă, la lecțiile profesorului meu de criminalistică, Adamovici. Se pare că pe atunci eram mai exigent față de mine decît acum și nici nu mă îndoisem vreo clipă de calitățile mele înnăscute.

Acum însă, nu mai eram sigur de nimic. Aproape că nu mă

mai puteam socoti anchetator. E drept că nu dispuneam de niciun indiciu temeinic în sensul ăsta, dar orișicît... Cam așa îmi spunea și nevastă-mea: „O totală absență a imaginației, compensată însă de o hiperfuncțiune a exigenței”. Ca să vezi!

Dar să revenim la victima noastră: carevasăzică a fost găsită numai în cămașă, fără haină, și tot ce purta era din import. Am mai fost informat că Iurii Ivanovici Prokudin – chiulangi, bețiv și huligan – a vîndut o haină și o scurtă de piele, amîndouă din import.

Apoi mi-a aruncat cineva o anonimă. Literalmente mi-a aruncat-o pe fereastră, în birou, în timp ce ieșisem afară pentru cîteva minute. Cînd m-am întors, am găsit pe jos un plic boțit, murdar și netimbrat, pe care scria:

CĂTRE ANCHETATOR

NU CĂUTAȚI UNDE TREBUIE. IO VREAU SĂ VĂ AJUT.

Alantăieri Fedka astașev abăut la pavilieu cun tip iar tipul iera plin de bani. Pormă au luato amîndoi pe șosea și Fedka la curățat. Biștarii ia băut cu Nonka la Koktebel. Numele meu nul spun că mie frică că află Fedka Criminalul și mă curăță și pe mine.

FILA DE DOSAR 7

PLOAIA MITRALIA FRUNZELE USCATE. PLUTEA ÎN AER UN miros amărui-dulceag de flori de toamnă și pepeni răscopți. În fața ferestrei mele, două fete și un flăcău ședeau înghesuiți pe o bancă, sub salcîmul bătrîn de la poarta miliției. Acolo se

simțeau feriți de ploaia mărunță. Fetele chicoteau fără încetare iar flăcăul, la atîta bunăvoință, se arăta și el cît se poate de mărinimos: „Ce vă poștește inima aia vă cînt!”

Stăteam în picioare la fereastră, cu bărbia sprijinită pe una dintre gratiile acelea ruginite despre care am mai vorbit, și mă gindeam la Natașa, la mine... Ah, tinerețe fericită, unde ești tu?

Observîndu-mă, una dintre fete își înghionti surata și mă arătă cu degetul:

— Ia te uită colo, la fereastră... Un arestat!

Cealaltă se întoarse spre mine, mă privi cîteva clipe – timp suficient pentru ea ca să mă poată identifica:

— Nu-i arestat, dragă. Țsta-i un șef de la oraș. Am văzut cu ochii mei cum a coborît azi dimineață dintr-o Volgă neagră.

M-am îndepărtat de fereastră, iar ele au uitat de mine, întrucît flăcăul tocmai începuse să cînte cu glas dulce, acompaniindu-se la chitară:

ZACE-O PIATRĂ-NTR-O VÎLCEA,

Trece apa pe sub ea,

Iar pe piatră scrie-așa:

Înspre stînga de-o pornești —

Drumul n-ai să-l mai găsești!

Înspre dreapta de-o cotești —

Nicăieri nu nimerești!

Drept 'nainte-n cale dreaptă —

Coasa morții te așteaptă!

BRRR!... STRAȘNICĂ PERSPECTIVĂ! IURII IVANOVICI

Prokudin care vinde în piață lucruri din străinătate și de care

Klimov n-a reușit să dea pînă acum, Fedka Astașev care a băut la „pavilieu” împreună cu un „tip” (sectoristul a și plecat după el), actele contabile de la Krîmspețstroi împrăștiate peste tot, la locul crimei... Și anonima... Cine o fi scris anonima? A vrut într-adevăr să ne ajute, ori să ne atragă pe o pistă falsă? Aș crede mai degrabă că este unul dintre acei intriganți care ticluiesc toată ziua, bună-ziua, anonime! Eh, tare nu pot suferi anonimele! Dar dacă ne indică, totuși, o urmă?

Flăcăul tot mai cînta și am ciulit urechile să aflu ce mai e cu inscripția aceea de pe piatră:

IAR DE PIATRĂ DAC-AU DAT,
 Craii au descălecat,
 Săbiile-au lepădat
 Și citind s-au întrebat:
 Stăm, nu stăm, ne înturnăm,
 Ori la drum ne-ncumetăm?...

ORDIN DE SERVICIU

CĂTRE TOATE ORGANELE AFACERILOR INTERNE ORĂȘENEȘTI
 și raionale din regiune:

FOARTE URGENT

ÎN ZIUA DE 4 SEPTEMBRIE, ORELE 7 ȘI 5 MINUTE, LA
 kilometrul treizeci și opt de pe șoseaua Ialta-Karadag a fost

găsit cadavrul unui bărbat necunoscut, cu trei răni în cap, provocate de o armă de foc.

Semnalmentele victimei: vîrsta aproximativ 28-30 de ani, înălțimea 181 cm. Hainele din import: cămașa și pantalonii de culoare gri, pantofi negri cu vîrf ascuțit, ceas de aur Doxa.

După cum se pare, victima și criminalul au venit cu o mașină, și judecînd după urmele cauciucurilor – o Volgă. Crima a fost săvîrșită cu un pistol T.T.

Folosind datele enumerate și fotografia victimei alături anexată, luați toate măsurile pentru a i se stabili de urgență identitatea. Organizați urmărirea criminalului și procedați la identificarea tuturor persoanelor care posedă arme de foc.

FILA DE DOSAR 8

ASTAȘEV FU GĂSIT ȘI ADUS PE LA ORELE NOUĂ SEARA. ERA primul interogatoriu în cazul de față. Cînd am auzit pași pe coridor – ai lui și ai sectoristului – mi-am încrucișat degetele de la mîna dreaptă, am închis ochii și mi-am pus în gînd: „Dacă Astașev are o mutră nesuferită, atunci totul se va termina cu bine și cazul va fi repede descurcat. Iar dacă...”

Ușa s-a deschis și i-am aruncat o privire ascuțită noului venit. Haimanaua avea o mutră de toată frumusețea! Doar atît că părea îngrozitor de furios. Nu-i nimic, am mai văzut noi „indignați” d-ăștia! mi-am zis, și am încercat să-mi schimb prima impresie, tot spunîndu-mi că, de fapt, are o față vulgară și sălbatică. Iarăși l-am privit – mai atent – și, ce să zic, avea același chip de flăcău cumsecade, cu trăsături limpezi. Doar atît că părea, cum spuneam, îngrozitor de furios.

Cum a intrat, în loc de „bună-seara” a început să vocifereze:

— Ce vă tot legați de mine?! Eu, șefule, m-am făcut de mult băiat de treabă. Vă spun o dată pentru totdeauna!

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

EU, ANCHETATORUL, AM PROCEDAT LA INTEROGAREA LUI Astașev Fiodor Ivanovici, azi 4 septembrie, orele 21 și 10 minute:

Întrebare: De ce n-ai fost la lucru în zilele de trei și patru septembrie?

Răspuns: Pentru că pe trei a fost ziua mea liberă, legal, iar în patru am avut o zi recuperare.

Întrebare: Cum ai petrecut ziua de doi septembrie?

Răspuns: Am lucrat pînă după-amiază, la cinci. Pe urmă m-am dus acasă, am mîncat, mi-am schimbat hainele și am plecat la club să dansez. M-am întors acasă pe la miezul nopții. Și m-am culcat.

Întrebare: Ai băut în ziua aceea?

Răspuns: Așa... puțin.

Întrebare: Precizează cînd, unde, cît, cu cine și pe banii cui.

Răspuns: Am intrat pe la șapte seara la „Dunărea albastră”, cu un prieten din Simferopol. Am băut o sticlă de votcă și două halbe de bere. A plătit el.

Întrebare: Cine este prietenul dumitale?

Răspuns: Este Rojkov Konstantin, din echipa geologică.

— Descrie-l amănunțit, i-am cerut lui Astașev.

L-am observat cum se concentrează, de parcă nu s-ar fi gîndit niciodată la asta – cum îi arată prietenul, adică – și iată, acum îi vine foarte greu să și-l închipuie:

— De statură ceva mai mare decît mijlocie. Purta haine

gri, avea o cămașă... n-am observat ce cămașă avea. Pantofii cred că-i erau maro. Sau negri. Habar n-am, nu-mi amintesc prea bine.

— Avea bani și ceas la mână?

— Bani avea, cred că vreo două sute de ruble. Poate și mai mult. Ceasul... parcă era de aur.

Am tăcut amîndoi, apoi l-am întrebat:

— Ai fost condamnat vreodată, Astașev?

M-a privit cu aversiune:

— Și dacă am fost? Ce-i cu asta?

— Nu, nu-i nimic. Am vrut doar să știu.

— Dar că în prezent sînt cel mai bun muncitor din sovhoz... Asta nu mai vreți să știți?

— Bine, o să mă interesez. Spune-mi, unde-i Rojkov acum?

— Nu știu. Mi-a spus că se duce la Simferopol. Cînd am plecat de-acasă, a doua zi dimineață, el încă mai dormea.

— Erai așa de grăbit?

— Da, eram!

— Iartă-mă că te întreb: Unde te grăbeai așa de tare? l-am luat eu repede și pe un ton care insinua că știu mult mai multe lucruri decît ar crede el.

— La Koktebel! îmi răspunse Astașev, la fel de repede.

— Ce-ai făcut acolo?

Astașev ezită un moment, apoi ostentativ:

— M-am întîlnit cu o cunoștință. Ce, n-am voie?

— Ba da, dragul meu, cum să nu, foarte bine ai făcut... i-am răspuns cu blîndețe. Apoi m-am răstit: Numele și prenumele cunoștinței!

— Asta... n-are importanță.

Mi-am compus cea mai severă figură și tonul cel mai aspru:

Cel care hotărăște aici ce este și ce nu este important – sînt eu, Anchetatorul! Dumneata fă bine și răspunde-mi numai la întrebări, cetățene Astașev! Discuția noastră e foarte serioasă, cetățene Astașev! Iar în ceea ce o privește pe Nonka, fii sigur că nu o să-ți ia în nume de rău dacă vorbești despre ea.

La asta, Astașev nu se aștepta cîtuși de puțin. Pe chipul lui se întipărise o mare uimire și în același timp o expresie de neajutorare.

— Asta de unde-o mai știți?

— După cum bine ai observat, știu.

— Atunci... Konkova Nona. Seara am fost împreună la dans, apoi ne-am mai plimbat. Ori nu e voie?

— Cînd v-ați despărțit? i-am retezat-o.

— Păi... ne-am cam plimbat pînă dimineața. La șapte ea s-a dus la lucru, iar eu am luat-o spre plajă să trag un pui de somn, că eram obosit. Nona s-a întors pe la ora trei, am mîncat, am mai stat la soare să ne bronzăm, apoi m-a condus pînă la șosea și eu am plecat acasă.

— Ai bani?

— Unde? a tresărit el.

— Doar trebuie să știi mai bine unde ții banii! am zîmbit eu, fără să vreau.

— Ei, am și eu vreo treizeci de copeici... răspunse cu glas nesigur Astașev. Chiar așa, treizeci de copeici.

— Și restul?

— I-am cheltuit, cît mai aveam, la Koktebel.

— Cît ai cheltuit?

— Să zic... vreo trei ruble. Mai mult nici că aveam.

— Ce-ai băut la Koktebel?

— Vai de mine! Eu? Să beau? Păi cînd e Nona de față nu pun o picătură în gură! Nu-mi dă voie Nona...

Întrebare: Ce știi despre crima de pe șosea?

Răspuns: Am auzit și eu de la oameni. Chiar mi-a fost teamă să nu fie Koste...

Întrebare: De ce te-ai gândit imediat la el?

Răspuns: Nu m-am gândit, doar mi-a fost teamă.

Întrebare: Privește fotografia asta. E Rojkov?

Răspuns: Nu e el. Pe ăsta nu l-am văzut niciodată.

Întrebare: Ai dușmani aici, în sat?

Răspuns: Dușmani?! Știu și eu? Nu cred. De ce să am? N-am făcut rău la nimeni. Și-apoi, ca să zic așa, nimeni n-ar îndrăzni să se lege de mine.

SCRIS DUPĂ PROPRIILE MELE DECLARAȚII

și citit de mine,

Astașev

A interogat Anchetatorul

I-AM SPUS:

— Ascultă, Astașev... Dacă n-ai nicio legătură cu crima de pe șosea, de ce ești atît de neliniștit? Doar pretinzi că ești nevinovat, nu?

— Hm! Doar nu-s la circ, ca să fiu vesel! M-ați adus la miliție!

FILA DE DOSAR 9

DUPĂ CE ASTAȘEV IEȘI DIN CAMERĂ, SECTORISTUL Gorodneanski – tînăr, fâlcos, plin de zel – îmi întinse o hîrtie. Am citit-o și-am sărit în sus:

— De ce nu mi-ai raportat pînă acum, sergent?

- Păi, erai ocupat cu discuția.
- Și nu ți-a trecut prin cap că putea fi un lucru foarte urgent?
- Păi, erai ocupat cu interogatoriul!
- Lasă, am spus eu dînd din mîină, a lehamite. Du-te și adu-l imediat.

RAPORT

către Anchetator

CONFORM DISPOZIȚIILOR DUMNEAVOASTRĂ AM EFECTUAT verificarea. Am stabilit că în raionul nostru, în ultimele trei zile s-a petrecut un singur caz:

Alaltăieri, doi septembrie, șoferul Nigmatulin de la trustul „Krimspetștroi” – aflat în drum spre Sudak – a văzut prin oglinda retrovizoare cum din bena camionului pe care îl conducea și în care transporta instrumente și acte de contabilitate, a sărit un individ. Faptul s-a petrecut la cotitura de la kilometrul patruzeci și trei. Șoferul a oprit și a alergat după el. Individul s-a dovedit a fi Dahno Mihail, din Solnecinîi Gai, care a motivat că s-a urcat în camion ca să ajungă mai repede. Nigmatulin a observat că haina lui Dahno era proaspăt pătată de sînge.

Numitul Dahno e un trîntor și prieten de băutură cu Prokudin Iurii. De două ori i-am pus în vedere să se apuce de muncă cinstită.

INSPECTOR DE SECTOR,
Sergent-major Gorodneanski

. . .

...EI BINE, PARCĂ ÎNCEPEA SĂ SE CONTUREZE CÎTE CEVA. Pînă la această comunicare a sectoristului, nu reușisem să leg nici măcar două verigi între ele. Tînărul ucis, care părea să fie străin; actele de contabilitate ale trustului „Krimspetștroi”; bețivanul de Prokudin care a vîndut în piață lucruri din străinătate... Poftim de fă vreo legătură! Dar acum apăruse Dahno, prietenul lui Prokudin, cu haina pătată de sînge.

Klimov mi l-a adus întîi pe Prokudin, la unsprezece și jumătate seara.

FILA DE DOSAR 10

PROKUDIN – O ÎMBINARE CIUDATĂ DE AGITAȚIE ȘI nepăsare. Avea tot timpul atitudinea celui care vrea să se liniștească singur, dar nu-și găsește destule argumente convingătoare: „Ei, frate, ce-am avut și ce-am pierdut! Adică ce-mi pasă mie? N-am nimic pe conștiință, de ce să-mi fie teamă?”

Îi mergea gura ca o meliță, ochii îi fugeau în toate părțile, cînd pe pereți, cînd pe geamurile stropite de ploaie – și nu reușeam deloc să-i prind privirea. Nu reușeam și gata, cît eram eu de Anchetator! Asta mă enerva și făceam adevărate eforturi ca să vorbesc cît mai rar și cît mai liniștit, deși îmi venea mereu să plasez, între două întrebări neutre (cum s-ar spune, „în afara interogatoriului”) întrebarea foarte directă și brutală: „Hainele victimei le-ai măritat, ai?”

Dar știam că în procedura unui interogatoriu n-aveam dreptul să pun întrebări care să sugereze, în vreun fel, răspunsul. Pentru că o asemenea intervenție nu ar face altceva decît să-ți dezvăluie intențiile și să pună în gardă pe cel interogat. De altfel, nici nu mă pricep să-i „presez” pe cei

anchetați. Nu știu și nici nu-mi place. Deși uneori se pare că așa ceva nu strică... Mai ales când individul te minte cu seninătate, privindu-te drept în ochi. E un fel de a spune, pentru că în cazul de față Prokudin mă mințea – simțeam asta – cu oarecare seninătate, dar privind exclusiv peretele din spatele meu.

PROCES-VERBAL

EU, ANCHETATORUL, AM PROCEDAT LA INTEROGAREA LUI Prokudin Iurii Ivanovici, azi, 4 septembrie:

Întrebare: Ce știi despre crimă?

Răspuns: Despre crimă? Nu știu nimic. Acum aflu, de la dumneavoastră, că s-a întâmplat așa ceva. Chiar m-ați făcut curios.

Întrebare: E un fapt cunoscut de toată lumea.

Răspuns: Se poate. Dar eu nu m-am văzut cu nimeni în ultima vreme. Abia sosisem astăzi acasă, tocmai coborâsem de pe bicicletă, că m-a și luat milițianul în primire: „Haide, mă, la Anchetator, zice, să-ți ia un interogatoriu”.

Întrebare: Spune-mi în ce relații ești cu Mihail Dahno și când anume v-ați întâlnit în ultimele două zile?

Răspuns: Eu cu Dahno ăsta nu sînt în niciun fel de relații. Parcă există unul aici, în cătun, pe care îl cheamă așa, dar eu nu am nicio legătură cu el. Nu ne-am întâlnit.

Întrebare: Și totuși sînt informat – și informațiile sînt oficiale – că te vezi cu Dahno, și încă foarte des. Ați fost văzuți bînd împreună. De ce ascunzi asta?

Răspuns: Se vorbește așa pe seama mea? Gura lumii. Din răutate. Nu beau cu nimeni. Eu beau numai de unul singur. Așa-s eu, și gata!

Am pus stiloul jos și m-am încăpățînat să-i prind privirea. Dar Prokudin se uita fix într-un colț, de parcă ar fi fost foarte important pentru el să știe dacă păianjenul va reuși să înhațe musca ce se zbătea disperată, de cîteva minute, în plasa lui.

Pe un ton oficial, rece, i-am spus necruțător lui Prokudin:

— Ancheta dispune de date sigure privind faptul că ieri te-ai deplasat la Ialta, unde ai vîndut unele lucruri.

Povestește-mi despre asta.

Fără să-și ia ochii de la păianjen, de parcă s-ar fi adresat acestuia, Prokudin răspunse posac:

— N-am fost la Ialta. Și nici n-am avut ce vinde acolo. N-am nimic de vînzare.

Am dat din cap ca și cum i-aș fi spus: „Lasă, că ne lămurim noi, acușica”, și neabătut ca un tractor, am repetat:

— Îți reamintesc, dacă ai uitat, că spunînd adevărul îți poți ușura situația. Te ascult...

Mi-a răspuns iritat:

— Păi asta și fac, spun adevărul! Am fost pe cîmp, la tabără. Auzi colo: „Ai vîndut unele lucruri...” N-am vîndut nimic, nicăieri. Chiar vă rog să scrieți: „Cetățeanul Prokudin n-a vîndut nimic, nicăieri”. Așa să scrieți.

Am scris, am tăcut un timp și era atîta liniște încît am presupus că păianjenul îi venise de hac victimei sale.

— Spune-mi, Prokudin, ai armă?

— Am o armă de vînătoare și un satîr pentru pește, dacă asta vă interesează.

— Dar un pistol, de pildă, nu ai?

Pentru prima dată îmi aruncă o privire. Ca o săgeată.

— Nu, nu am. N-am de ce să ascund că pe vremuri am avut un revolver mic, nemțesc. Un „Walther”, mi se pare. Dar l-am aruncat de mult. Ce-mi trebuie mie revolver? Ce să fac eu cu un revolver?

Poftim de răspunde la o asemenea întrebare. Așa că am luat-o de la capăt:

— Spune-mi încă o dată – dar amănunțit! – unde ai fost și ce-ai făcut între doi și patru septembrie.

— Pe doi, adică alaltăieri, am fost toată ziua pe cîmp, la tabăra numărul șapte. Am aranjat cantina pentru muncitori. Acolo am și rămas peste noapte. Poate să vă spună și tractoristul Toțenko Vasili. Pe data de trei, ieri dimineață carevasăzică, am plecat cu bicicleta la „numărul nouă”, unde-i tabăra noastră cea mai îndepărtată. Am reparat și acolo pereții și cerdacul. Apoi am mîncat de prînz și am dormit. Azi am lucrat tot acolo și m-am întors în sat acum vreo oră și jumătate. Și în loc să mă odihnesc...

— Lasă asta! Cine poate confirma că ai fost la tabăra numărul nouă?

— A fost acolo brigadierul Trîșin, ca să recepționeze lucrarea mea. Azi.

— Dar ieri?

— Ieri? Ieri n-a fost nimeni. Că tabăra asta e la dracu-n praznic și, deocamdată, nu se fac niciun fel de lucrări.

— Și de mîncat – unde ai mîncat ieri și azi?

— Acolo. Unde să mănînc? Am avut la mine pîine și roșii, iar apă se găsește berechet...

Am simțit, dintr-o dată, că mi-era foame.

FILA DE DOSAR II

NOAPTEA SE SCURGEA LENEȘ, FĂRĂ GRABĂ, CA SMOALA dintr-un butoi răsturnat; pe cornișa de tablă a ferestrei zornăiau grăunțele de ploaie. Îl priveam pe Prokudin

insistent, iar el își ațintise privirea în podea, așa cum îi stă bine unui suspect, și nu mai făcea pe grozavul.

Cînd răsfoiești un dosar penal, ai senzația că ai deschis, fără să ceri voie, ușa unei case străine în care s-a înstăpînit durerea. O casă cu mulți locatari, adunați laolaltă de această durere. Unii au pricinuit-o, alții au simțit-o, alții au asistat, doar, la ea. Și cu toate că munca mea este legată de durerea omenească, niciodată n-am văzut scris în vreun dosar penal cuvinte ca „om bun” sau „om rău”. Nu există astfel de formulări procedurale. Există acuzați, victime și martori. Și mai există suspiecții.

Dacă repeți de sute de ori același cuvînt, constăți că la un moment dat își pierde sensul, precum o figurină de ceară care își pierde forma, în căldura palmei. Singura excepție o constituie cuvîntul „suspect”. Îl folosesc foarte des dar, nu știu de ce, nu se golește niciodată de semnificație, își păstrează mereu un fel de sunet strident, ca un semnal de alarmă. Cînd sînt nevoit să spun cuiva: „Sînteți suspectat de...”, mi-e teamă să nu observe omul cum tresar în sinea mea.

În ceea ce privește „acuzatul” – e clar. Un infractor demască și făcut inofensiv. Dar dacă „suspectul” se dovedește, în cele din urmă, nevinovat? Nu te copleșește, oare, o mare rușine față de tine-însuși că ai putut bănuî un om pe nedrept? Eu, cel puțin, încerc acest sentiment de fiecare dată.

Prokudin mințea de la un capăt la altul. Sau aproape că nega pînă și faptele cunoscute și verificate. Asupra lui trebuia să mă lămuresc mai temeinic.

„SE APROBĂ”

Procuror al raionului Verhne-Krîm

Regiunea Crimeea

AUTORIZAȚIE DE EFECTUARE A PERCHEZIȚIEI
DOMICILIARE

EU, ANCHETATORUL, CERCETÎND MATERIALELE DOSARULUI penal nr. 4212, am constatat:

Numitul Prokudin I. I. din cătunul Solnecinîi Gai a vîndut în ziua de 3 septembrie, la Ialta, îmbrăcăminte nouă provenită din import – și anume o haină și o scurtă-sport. Aceste lucruri nu-i aparținuseră.

Din procesul-verbal al cercetării crimei rezultă că victimei, care în mod obișnuit purta haine din import, îi lipsea haina.

Împrejurarea mai sus-arătată, cît și caracterizarea extrem de negativă a lui Prokudin, constituie motive suficiente pentru a fi suspectat de participare la crimă.

Avînd în vedere că în locuința lui Prokudin mai pot exista obiecte care să constituie probe materiale,

Autorizez efectuarea unei percheziții în locuința numitului Prokudin Iurii Ivanovici, cu domiciliul în cătunul Solnecinîi Gai, casa nr. 41.

Anchetatorul

EI, PROKUDIN, PROKUDIN! DACĂ AI MAI AVEA LUCRURI DE-ale victimei, s-ar face oarecare lumină în blestematul ăsta de caz!

. . .

SECTORISTUL GORODNEANSKI A PLECAT ACASĂ LA Prokudin, să facă percheziția.

Afară, chitara tăcuse de mult; din camera de gardă răzbăteau înăbușit glasurile milițienilor – cuvinte fără înțeles, lipsite de contur, de nerecunoscut. Lăsat pe speteaza scaunului, cu ochii închiși, încercam să construiesc o ipoteză cît-de-cît plauzibilă. Dar totul mi se scurgea printre degete, ca un nisip nestatornic de rîu; supozițiile mele se dovedeau aidoma castelelor pe care copiii le clădesc dimineța pe plajă și pe care soarele de amiază le transformă în grămezi informe.

Comportarea lui Prokudin era de neînțeles. Lasă că și prietenul lui, Dahno, tot o pramatie era, de bună seamă. Dar ce legătură poate să fie între ei și victimă?... Mîine, Natașa va pleca. După-amiază, la orele două... Și dacă victima e, totuși, un străin? Tot ce se poate. La fața locului fusese și o mașină. Mașina lui? A altcuiva? S-au cunoscut, oare, între ei? Nu, asta-i o prostie. Să presupunem că victima a tras la marginea drumului, răufăcătorii s-au furișat, l-au ucis și apoi l-au prădat... Bine ar fi dacă i-aș telefona acum Natașei. La ora asta? S-o fi culcat. N-o să-mi răspundă. Nu-i nimic, plec mîine, o conduc la aeroport și am să-i explic. E cea mai bună soluție.

Ușa se deschise și intră Klimov. Nu îndrăznea să plece acasă deși, după fața lui puhavă, cu dungi sub ochi, se vedea că e frînt de oboseală și că de toată tărașenia asta începuse să-i cam fie lehamite. Îl compătimeam sincer, gîndindu-mă că în cătunul acesta liniștit, de ani și ani de zile singura infrațiune „gravă” fusese o încăierare între doi vilegiaturiști, după chef...

Voiam deci să-i spun că poate să plece acasă, dar Klimov mi-o luă înainte și pe chipul lui descoperii – la adresa mea – aceeași sinceră compătimire:

— V-a doborât oboseala, îmi spuse.

— N-are nimic, eu sînt obișnuit.

— De mult nu s-a mai întîmplat așa ceva. Abia de îmi aduc aminte. Iar luptătorii mei, tineri cum sînt, nici n-au auzit măcar de-o asemenea grozăvenie.

— Care luptători?

— Păi, lucrătorii mei. Tot timpul luptă – în prima jumătate a zilei cu pofta de mîncare, în a doua cu somnul.

Și satisfăcut pesemne de gluma sa, Klimov începu să icnească de rîs, săltîndu-și spasmodic pîntecele. Apoi, din nou serios, reveni la probleme profesionale:

— Doar bețivii ce ne mai dau de furcă. Nu reușim deloc să stîrpim năravul ăsta afurisit. Am auzit că la Moscova se pregătește o lege împotriva lor. Dumneavoastră trebuie să știți mai bine – să fie adevărat? Se aude ceva în problema asta?

Se auzi tropăit de pași pe coridor și în cameră năvăli Dahno, urmat de Gorodneanski. Vorbeam de bețivi, și bețivii la ușă.

— Poftim, priviți-! îl prezentă Klimov. Admirăți-l, fir-ar el al naibii de bețiv blestemat și de trîntor! Mă, Dahno, ascultă aici la mine, acum ți s-a-nfundat! Gata! S-a zis cu tine, afurisitule! Ne lămurim noi imediat cu tine – ori înfunzi pușcăria, ori te apuci să muncești ca oamenii. Una din două! Alt drum nu există pentru tine.

Fața ascuțită a lui Dahno avea o expresie obraznică, dar și speriată. Mă privi cu coada ochiului apoi, ignorîndu-mă cu desăvîrșire, începu să turuie pe nerăsuflete, cu glas subțire, plîngăreț:

— Cu toate jignirile astea, scumpe nene Klimov, n-o să mă plîng organelor dumneavoastră superioare, și asta fiindcă vă iubesc mai mult ca pe tatăl meu bun... eu care... din copilărie... sînt orfan de ambii părinți...

— Ești un zevzec și-un bețivan, nu orfan! țipă Klimov. De

mult ar fi fost timpul să ai o familie a ta, haimana ce ești, să ai copii și să-i hrănești cu bani muncii, nu să tai frunză la câini!

Aveam impresia că tare ar fi avut chef Klimov să-și scoată cureaua și să-i ardă vreo două haimanalei, ca unui fiu neascultător. În cearta lor era ceva familiar, apropiat, și-mi dădeam seama că, în adâncul sufletului, Klimov suferă pentru faptul că Dahno a ajuns un trântor și-un bețivan și că nu înțelege încă un lucru atât de simplu: că trebuie să muncească cinstit; iar acum, poftim, Dahno putea nimeri la închisoare, deși era convins că zezzecul n-are niciun amestec în crima de pe șosea.

Atunci am intervenit, rostind cu glas scăzut, dar răspicat:

— Spune-mi, Dahno, de unde-s petele de sânge de pe haină?

Klimov pufni pe nas supărat și, de enervare, își tot încheia și descheia nasturii de la haină, privindu-l încruntat pe Dahno. Acesta ridică solemn palma, legată cu un bandaj murdar, și spuse pe un ton patetic, asemeni unui tragedian de școală veche:

— De la mână... Din propria mea mână e sângele mai sus-amintit...

— Mai precis?

Dahno ridică și mâna cealaltă, încremeni astfel pentru o clipă, apoi le lăsă să-i cadă, obosit, ca un dirijor după acordurile finale. Mărul lui Adam, mare și ascuțit, sălta ca un piston de-a lungul gâtului subțire și murdar.

— Mai precis nici că se poate, spuse el, pătruns de o mare milă față de propria-i persoană. Mi-am sfișiat mâna în camion. De un șurub afurisit din oblon! Când m-am cățărat peste oblonul sus-amintit, în timp ce camionul sus-amintit era în mers pe șosea, atunci mi-am ciopârțit-o! Și sângele a țîșnit gîrlă pe hăinuța mea cea frumoasă...

— În timpul cățărării sus-amintite... am bombănit eu. Dar de ce te-ai cățărat din mers?

Dahno se întoarce spre mine, strîmbîndu-și buzele:

— Dar cu cine, iertați-mă că vă întreb, am onoarea?

— Tu să faci bine și să răspunzi doar la întrebări! i-o tăie Klimov, amenințător. Că nu te-am poftit aici ca să conversăm și să facem cunoștințe! Vorbește ca lumea! Explică! Ei, drăcia dracului, ăsta se crede în vizită!

— Explic! reluă Dahno țațoș. De ce din mers? Pentru că așa sînt eu – un băiat discret și nu-mi stă în obicei să distrag de la lucru pe conducătorii auto întîlniți pe drum. Mă ajut de ei fără să-i scot, ca să zic așa, din producție.

— Uite ce-i... am spus, trăgînd o coală de hîrtie în fața mea. Ce gîndești tu, Dahno? De ce crezi tu că te întreb toate astea?

— Eu nu gîndesc nimic, răspunse iute Dahno. N-am primit niciun ordin în privința asta.

Recunosc că purtarea lui Dahno mă amuza, dar îmi simțeam și furia, mocnind undeva, în mine.

— Atunci consideră că ți l-am dat acum. Gîndește-te! i-am ordonat.

Dahno își încruntă sprîncenele albicioase, își încreți fruntea îngustă și arsă de soare, își strîns pleoapele și căscă gura, mimînd o adîncă frămîntare intelectuală. Tăcu puțin, apoi exclamă:

— A-a-a!

— Adică?! se apropie Klimov de el.

— Ha... habar n-am! Și Dahno zîmbi foarte mulțumit de propriul său răspuns. Așa e, habar n-am! stabili el.

— De ce minți!? explodă Klimov. Tot satul vorbește de asta – și tu habar n-ai, ai?

Dahno strîns din umeri și clătină îndurerat din cap:

— Dacă oamenii n-au altă treabă...

— Cum adică, pierde-vară ce ești, tot ei n-au altă treabă? am șuiertat printre dinți, simțind cum mă cuprinde un val de indignare. N-au ce face, pezevenghiule? Haide, repede, scoate imediat haina!

Ochii i se rotunjiră, sări ca ars de pe scaun și protestă cu glas pițigăiat:

— N-aveți dreptul! Știu eu foarte bine că pedepsele corporale sînt interzise!

Stăpînindu-mi de data asta rîsul, i-am spus cu severitate:

— Din păcate! Și după cîteva clipe de tăcere am adăugat: Hai, scoate-ți frumos haina. Ți-o trimit la expertiză.

De parcă abia acum ar fi înțeles despre ce era vorba, Dahno mă privi cu șiretenie și vorbi degajat:

— Am înțeles. Vă referiți, desigur, la crimă. Ei bine, dacă ați crezut că am vreun amestec în crima asta, vă înșelați. Și să știți că-mi pare rău! adăugă, cu tonul că uite, numai la asta nu s-ar fi așteptat din partea mea – să-l bănuiesc. Și mai preciză, din proprie inițiativă: Pe haină este sîngele meu propriu, puteți să verificați și-atunci o să vă convingeți. Iar pe mort, să mă trăsnească de l-am văzut vreodată în ochi!

PROCES-VERBAL

de interogatoriu al lui Mihail Dahno

ÎNTREBARE: CE ȘTII DESPRE CRIMA DE PE ȘOSEA?

Răspuns: Ce știe toată lumea. Că a fost omorît unul, dar de ce și de cine – asta nu se mai știe. E drept, unii trîncănesc că ar fi la mijloc mîna lui Fedka Astașev...

Întrebare: Cine anume a spus asta?

Răspuns: Unul. A scăpat la pavilion cineva o vorbă, că

uite, Fedka l-a îmbătat și apoi l-a jefuit. Dar eu, vă spun asta confidențial, nu cred.

Întrebare: De ce?

Răspuns: Păi dacă alaltăieri, la pavilion, Astașev a băut alături de mine cu un amic din Simferopol? Când ar mai fi avut timp să-l mai îmbete și pe ăla? Nu, nici vorbă. Eu cred că oamenii vorbesc numai așa, ca să se afle în treabă. Poate că are careva pică pe Astașev și atunci a lansat zvonul. E foarte posibil, nu credeți? Numai că zvonul durează cît nisipul în furcă.

Întrebare: Spune amănunțit, unde ai fost și ce-ai făcut alaltăieri, în ziua de doi septembrie?

Răspuns: Am în gazdă doi vilegiaturiști, și cum pe întîi mi-au plătit chiria – patruzeci de ruble – am plecat la pavilion să mă întîlnesc cu Iurka Prokudin. Am dat pe gît o sticlă și cîte două halbe de bere. Apoi am mai luat cîte o „barosană” și o „mititică”. Parcă și încă niște bere, dacă mai țin eu minte...

L-am întrebat foarte contrariat:

— Ce-i aia... „barosană”? Și „mititică”?

— O sticlă, carevasăzică, d-un chil. „Mititica” e de-un sfert.

— Mai departe! l-am încurajat, ca un bătrîn dascăl.

— Am plătit eu. Apoi Prokudin s-a cărăbănit, iar eu am mai continuat cu alții. A doua zi am dormit pînă la prînz, apoi m-am dus la cantină și am mîncat cît trei. După aceea „m-am dres” și ce mi-am zis: ia să mă duc la brigadierul Trișîn, la kilometrul 43; îmi făgăduise să-mi dea de lucru, că de vreo trei ori m-a amenințat sectoristul cu amendă, pentru trîndăvie. Deși numai de trei luni nu lucrez. Spuneți și dumneavoastră: asta înseamnă trîndăvie?

— După capul tău, asta ar însemna concediu de odihnă! Povestește mai departe! i-am spus, aducîndu-l la subiect.

— Cum spuneam, ieșisem la șosea. Văd că vine un

camion. Haide, mi-am zis, decît s-o întind pe jos cinci kilometri, mai bine merg cu mașina. M-am prins de oblonul din spate, da' cu ghinion, că mi-am zdrelit mîna stîngă pînă la sînge, într-un nenorocit de șurub. Am ajuns la kilometrul 43, unde e pantă și mașinile merg încet, și am sărit. Deodată văd că șoferul oprește și... după mine! „De ce, zice, te-ai urcat în mașină?” Ca să fiu mai scurt – m-a îmbrîncit în cabină și m-a dus la secție. Pînă să se dumirească ei cum stau lucrurile și cu cine au de-a face, am adormit pe bancă. Iar dimineța, m-au amendat și mi-au dat drumul. Ajuns acasă, am mai băut de necaz încă o sticlă și iar am dormit toată ziua...

— Dar seara?

— Seara am trecut pe la Iurka Prokudin care picase, tocmai atunci, de la Ialta. Om serios, ce mai, plin de bani! Spunea că a vîndut ceva. Și pe chestia asta am mai băut nițel, după care, în liniște și pace, ne-am dus fiecare la casa lui. Ca tot omul.

— Ții minte precis? l-am oprit, simțind că este un moment esențial în anchetă.

— Se poate? Țin minte precis: Am băut vin roșu. Cîte o jumătate.

Întrebare: Ce-a vîndut Prokudin, la Ialta?

Răspuns: Nu știu, mi-a spus numai că a fost la talcioc; dar ce anume a vîndut, nu mi-a spus.

Întrebare: Ai vreo armă?

Răspuns: Nu, și nici n-am avut vreodată. Am doar vreo cinci undițe și un minciog, cu arma ce să fac la pește? Sînt om pașnic. Dau cîte-odată la crap...

AM DAT LA O PARTE FOAIA PE CARE SCRISESEM PROCESUL-verbal.

— Să știi că o să verificăm tot ce ai declarat.

— Pot să plec, deocamdată? se învioră Dahno.

— Nu, i-am spus cu blîndețe, deocamdată ești reținut!

Auzi colo! Și Prokudin care susținea că n-a băut cu nimeni și că pe Dahno mai că nu-l cunoaște!

FILA DE DOSAR 13

AM TRIMIS „HĂINUȚA CEA FRUMOASĂ” A LUI DAHNO LA expertiza medico-legală. În primul rînd trebuia să se stabilească grupa sîngelui de pe haină și să se compare cu cea a victimei, iar în al doilea rînd să se constate – chiar și aproximativ – cînd anume s-a rănit pezevenghiul la mînă.

N-aș putea spune că acest Dahno a trezit în mine vreo furtună de indignare civică. Nu. Mărturisesc că în sufletul meu nu era absolut nicio furtună. Poate că obosisem, obosisem în așa măsură încît singura concluzie la care puteam să ajung era că nu merită să-ți bați prea mult capul cu astfel de specimene. În definitiv, luptăm cu infracționismul – și o facem organizat, științific, studiind cauzele care îl generează. Există chiar și un institut special pentru treaba asta. Și uite că întîlnești cîte unul ca Dahno, pe care-l doare-n cot și de institut și de toată munca noastră! Poate că Dahno n-a săvîrșit nicio infracțiune. Tot ce se poate. Dar asemenea specimene constituie întotdeauna un mediu cît se poate de prielnic pentru apariția infracționismului.

— Mare derbedeu, Dahno ăsta! i-am spus lui Klimov. Și i-am luat direct: Ascultă, ce tot îl dădăcești atîta? Cu paraziții ăștia trebuie procedat mai...

— Așa e, nu vă contrazic, conveni Klimov. Apoi adăugă cu fereală: încă nu-i prea copt la minte.

L-am privit mirat, în timp ce el continua:

— Are douăzeci și cinci de ani, ai crede că-i om în toată firea, numai că umblă cu puștii ăia de pun năvoadele pentru pescuit.

— Și ce-i cu asta? E vreo circumstanță atenuantă?

— Nu face rău nimănui. Și când te gîndești, săracul, e orfan... spuse încet Klimov.

Și pentru că îl priveam în continuare întrebător și neînțelegînd ce se petrece în sufletul lui, Klimov începu să vorbească precipitat, pentru a se justifica parcă:

— Sigur, sînt niște bețivi, ce mai... Nărav greu. Sigur, trebuie stîrpit, am auzit că și la Moscova se pregătește o...

Glasul i s-a curmat, a tăcut un timp, apoi mi-a spus, pe neașteptate, cu un tremur pe care nu i-l mai auzisem:

— Vedeți... Eu, împreună cu taică-său, am ajuns pînă aproape de Königsberg... Și eu, uite, m-am întors...

CEVA MAI TÎRZIU SOSI ȘI GORODNEANSKI. AVEA ÎN MÎNĂ O coală de hîrtie, făcută sul. În spatele lui, în cadrul strîmt al ușii, se deslușea fața palidă și trasă a lui Prokudin.

PROCES-VERBAL DE EFECTUARE A PERCHEZIȚIEI DOMICILIARE

SOLNECINÎI GAI, 5 SEPT

INSPECTORUL DE SECTOR GORODNEANSKI, PE BAZA autorizației eliberate de Anchetator la 4 septembrie privind efectuarea percheziției la numitul Prokudin I. I., în prezența

martorilor Nikolaev N. P. și Gribova V. S., am procedat în consecință.

În timpul percheziției am găsit și am ridicat:

1. Un pulover nou din import, sintetic, alb, măsura 52, cu un desen dreptunghiular roșu-aprins, fabrica „Text de luxe”.
2. Pantaloni noi din import, din tergal gri-deschis, măsura 52, într-o pungă de celofan, tot de proveniență străină.

Alte lucruri din import sau alte obiecte avînd vreo însemnătate pentru cazul nostru n-au fost găsite.

Percheziția a început la orele 0 și 15 minute și s-a terminat la orele 2 și 10 minute. În timpul percheziției nu s-au primit plîngerii și nu s-au făcut declarații.

FILA DE DOSAR 14

PENTRU ASTĂZI, AM TERMINAT CU TREABA. PROKUDIN A declarat că nu dorește să stea de vorbă cu mine. Trebuie să aștept, deci, pînă mîine. Adică pînă dimineață, pentru că a trecut de mult miezul nopții. Dacă măcar una dintre săgețile aruncate de mine a nimerit la țintă, atunci răspunsurile la cîteva întrebări chinuitoare vor sosi cam peste zece ore.

La gîndul acesta, oboseala mi-a pierit. M-am surprins chiar într-o stare de agitație și de ciudată nerăbdare. Am ieșit pe uliță și, fără nicio țintă precisă, fără să întîlnesc pe nimeni, am străbătut cătunul, lăsîndu-mi fața în bătaia ploii. O ploaie caldă, liniștitoare, pe care n-o poți întîlni decît în nopțile de vară. Mă simțeam împăcat cu mine însumi și m-am gîndit ce minunat ar fi ca această ploaie să poată aduce și liniștea tulburată a căminului meu! Dacă aș reuși să stau de vorbă cu Natașa, fără să ne certăm. Deși e stupid, e stupid să explici

ceva foarte delicat, prin cuvinte. Cuvintele prețuiesc întotdeauna atît de puțin, alături de faptele noastre...

Mîine, Natașa va fi cu siguranță în avion, iar eu aici, să caut semințele adevărului... Gata, se risipise toată împăcarea cu mine însumi!

M-am întors la birou, m-am așezat la masă și am început să citesc hîrțiile adunate în cursul unei zile parcă fără sfîrșit. Era ora trei noaptea. Apoi am adormit brusc, de parcă cineva mi-ar fi aruncat, pe neașteptate, un sac negru peste cap. Dormeam în fotoliu, cu coatele sprijinite pe masă. În fața mea, îmbrăcată într-un halat alb, Natașa rîdea și-mi întindea un buchet mare de trandafiri proaspeți.

— Sînt florile pe care acum opt ani mi le-ai oferit la nunta noastră. Le-am păstrat.

Am vrut s-o întreb cum de-a reușit s-o facă, dar nu puteam articula niciun cuvînt; zîbeam doar. Ea a continuat:

— Cînd dormi, semeni cu statuia Comandorului... Comandorului... lui... lui... lui...

M-am trezit. O femeie striga pe coridor:

— Vreau să-i vorbesc șefului! Vreau să-i vorbesc șefului...

PROCES-VERBAL

de interogatoriu al Raisei Kolesova

...REFERITOR LA ÎNTREBĂRILE CARE MI-AU FOST PUSE, POT arăta următoarele:

Sînt sora lui Iurii Prokudin. Azi-dimineață, cînd m-am întors de la lucru, am aflat că la noi în casă s-a făcut o percheziție și au fost ridicate niște lucruri de-ale mele, mai bine zis de-ale soțului meu, Kolesov Alexei Nicolaevici: un pulover și o pereche de pantaloni. Am aflat că Iura este

bănuiră de complicitate la crima de pe șosea. Consider acest lucru imposibil, întrucât Iurii nu este capabil să facă vreo crimă. În afară de aceasta, ieri dimineață l-am trimis chiar eu la Ialta, ca să vîndă niște lucruri de-ale soțului meu, de care nu aveam nevoie: o scurtă de antilopă și o haină. Precizez că aceste obiecte fuseseră cumpărate de soțul meu cu ocazia unei deplasări în străinătate, dar nu le-a purtat niciodată întrucât îi erau cam mici. Cît privește pantalonii care au fost găsiți la percheziție, aceștia formau împreună cu haina vîndută un costum întreg, dar Alexei hotărîse să-i păstreze ca amintire a excursiei în străinătate. Iura a stat toată ziua la Ialta, iar seara mi-a adus banii. Apoi a plecat dar s-a întors curînd și s-a culcat. A dormit acasă.

E adevărat că Iurii n-are o comportare prea bună: mai bea, nu-i prea disciplinat la lucru și pe noi, rudele lui, asta ne amărăște foarte mult și facem tot ce ne stă în putință ca să-l îndreptăm. Cu toate aceste trăsături negative, noi știm că Iura este un băiat cu suflet bun și nu-i în stare să săvîrșească o crimă. De aceea vă rog să-l eliberați pe garanția mea de soră și să-mi înapoiăți lucrurile, care-mi aparțin și care nu au nicio legătură cu ancheta dumneavoastră.

SCRIS DE MÎNA MEA,

Kolesova

Interogatoriul a fost luat de Anchetator

CU MÎINILE EI MUNCITE ȘI OBOSITE, ÎȘI FRĂMÎNTA chinuitor capătul basmalei și tot timpul mă căuta drept în ochi. Nu știu de ce, dar eu priveam într-un colț, așa cum făcuse, mai înainte, Prokudin. Apoi am întrebat-o cu glas blînd:

— Raisa Ivanova, banii pe care ți i-a dat Iurii sînt la dumneata?

Mi-a răspuns încurcată:

— Nu... sînt... la mine... Iar după o clipă de gîndire, adăugă: Sînt acasă!

— Cîți bani ți-a dat?

O roșeață puternică îi năvăli în obraz. Tăcu îndelung, ca și cum ar fi socotit, apoi își coborî privirea și spuse grăbit:

— Douăzeci și trei de ruble.

— Numai atît? Pentru haină și pentru scurta de antilopă?

FILA DE DOSAR 15

NATAȘA E UN OM EXTRAORDINAR – ȘI ASTA, ÎN PRIMUL rînd, pentru că ea nu minte niciodată. Nici nu ne închipuim cît de greu este să spui, întotdeauna, numai adevărul! Foarte mulți oameni, de o cinste ireproșabilă, intră adeseori în relații foarte bizare cu adevărul. Pentru că nu-i neapărat nevoie să născocești o minciună ca să te îndepărtezi de adevăr. E de ajuns să treci ceva sub tăcere, să nu accentuezi sau să omiți un amănunt.

Sigur, nu îi este chiar atît de ușor omului să trăiască spunînd mereu numai și numai adevărul: și șefilor, și copiilor, și prietenilor, și dușmanilor. Îmi amintesc că uneori o rugam pe Natașa să răspundă la telefon – unora care mă sîcîiau – că nu sînt acasă – și bineînțeles că nu-mi prea venea mie bine la socoteală cînd ea îmi reproșa sever și nevenindu-i să creadă:

— Și tu, Anchetatorul meu?!?

Să mi-o spună tocmai mie, unui vechi detectiv trecut prin toate coridoarele înguste din labirintul minciunii!

Oricum, la reproșul ei nu puteam avea nicio replică. Așa

că nu numai profesiunea mea (în care mă ciocnesc de oameni ca de niște trecători nocturni, iviți pe neașteptate după colț, și pe care trebuie să-i cunosc repede, să deslușesc binele și răul din ei) este aceea căreia îi datorez simțul dezvoltat al adevărului. I-l datorez și Natașei.

Ca orice al șaselea simț, și acesta, însușit în cadrul serviciului, este imperfect. Deseori un semnal stăruitor mă anunță: „Minciună!” Și cu toate acestea nu-mi pot da seama exact în ce constă această minciună, cui servește ea și unde este adevărul. Există asemenea adevăruri la care ajungi scormonind minciuna. Dar, nu știu de ce, un asemenea adevăr nu-mi oferă nicio satisfacție. Mie, cel puțin, îmi lasă un gust amar. Atunci îi spun acestui al șaselea simț al meu: „Mai taci odată! Te-a întrebat cineva, ceva?”

Așa i-am spus și-acum, ascultînd declarațiile Kolesovei. Era clar că Prokudin mințea, iar Kolesova nu voia să spună adevărul. Nu-i încredințase lui Prokudin niciun fel de lucruri. Pur și simplu i le furase el...

PROCES-VERBAL DE CONFRUNTARE

EU, ANCHETATORUL, CONSTATÎND CONTRADICȚIILE DE FAPT între declarațiile lui Prokudin I. I. și ale Kolesovei R. I., am procedat la confruntarea acestora.

Întrebare (comună): Care sînt relațiile între dumneavoastră?

Prokudin: Kolesova este sora mea și mă iubește foarte mult.

Kolesova: Sînt de acord cu cele declarate de Prokudin.

Întrebare (pentru Kolesova): Vă rog să-mi spuneți

amănușit cum și-a petrecut fratele dumneavoastră, Prokudin Iurii, ziua de trei septembrie?

Kolesova: S-a sculat pe la ora șapte dimineața și i-am dat să mănânce. Apoi i-am dat bani de autobuz și a plecat la Ialta să vîndă lucrurile soțului meu: o scurtă și o haină.

Pe la șase seara s-a întors acasă și mi-a adus banii. I-am lăsat și lui zece ruble. Imediat după asta a venit la noi prietenul său, Mișa Dahno, și au plecat împreună. Iurii s-a întors după vreo patruzeci de minute și mi-a pomenit, în treacăt, că a băut cu Mișa o sticlă de vin. A mîncat și s-a culcat. Pînă dimineață n-a mai ieșit din casă.

Întrebare (lui Prokudin): Ai ascultat declarația surorii dumitale. O confirmi?

Prokudin (după o pauză prelungită): Am ascultat. Așa e cum zice soră-mea... Trebuie să recunosc că la primul interogatoriu am ascuns adevărul, nu pentru că m-aș fi simțit vinovat, ci pentru că mi-era teamă să nu fiu tocmai eu bănuț; oamenii vorbeau că mortul fusese jefuit.

Întrebare: Ce te-a făcut să crezi că vei fi suspectat?

Prokudin: În primul rînd pentru că sînt în relații destul de proaste cu miliția. Mă suspectează tot timpul, fără niciun motiv. În al doilea rînd, prietenul meu, Mișa Dahno, fusese văzut cu haina pătată de sînge, aproape de locul crimei. Toate se potriveau cît nu se poate mai bine, adică ce vorbesc eu – cum nu se poate mai rău pentru mine. Parcă într-adins, în ziua aceea am vîndut niște haine bărbătești la Ialta. Și să vezi potriveala naibii, erau tocmai din import, cum auzisem după aceea că purtase și mortul. Eu să fi fost în locul miliției, prima dată pe mine m-aș fi arestat! De aceea m-am încăpățînat de la început și pînă la sfîrșit. Ce-mi ziceam: lasă, că-i îmbrobodesc eu; adică nici la Ialta n-am fost, nici pe Dahno nu-l cunosc, și nici eu nu-s Iura-Prostul!

Acuma, dacă sora mea a spus adevărul, eu ce să mai zic?
Nu vreau să mai pun ancheta în încurcătură...

Față de cele arătate, declar categoric: N-am nicio legătură cu crima, nu l-am cunoscut și nici nu l-am văzut vreodată pe cel omorât. De ce a fost omorât? Cine l-a omorât? Habar n-am.

Întrebare (comună): Aveți să vă puneți vreo întrebare?

Kolesova (către Prokudin): Spune, Iura, aici în fața Anchetatorului, când ai de gând să te faci și tu om? Când o să-ți vină mintea la cap?

Anchetatorul: Întrebarea se respinge întrucât nu are nicio legătură cu cazul!

...SIGUR, ÎNTR-UN CAZ PENAL DIVAGAȚIILE SÎNT DE PRISOS.
Ba chiar încurcă lucrurile. Așa că nu se admit întrebări fără vreo legătură directă cu cazul în speță. Astfel de intervenții se resping. Dar în viață? Din viață poți să înlături întrebările astea blestемate?

FILA DE DOSAR 16

SĂ TE STRĂDUIEȘTI SĂ GĂSEȘTI CRIMINALUL FĂRĂ SĂ ȘTII
nici măcar numele victimei – este ca și cum ai încerca să-ți
aprinzi o țigară de la o brichetă umplută cu suc de roșii.

Pentru că nu se întâmplă aproape niciodată ca un om să se apropie de altul așa, fără motiv, și să-i dea în cap. Ceva foarte grav trebuie să s-a întâmplat înainte de a se fi declanșat drama. Dar ca să afli ce s-a întâmplat, trebuie să știi, în primul rînd, cine a fost ucis. Este un lucru de la sine înțeles și primul menționat într-o anchetă judiciară. Fără acest mic amănunt, cazul moare încă din fașă.

Au și trecut mai mult de douăzeci și patru de ore de la săvârșirea crimei și nu sînt încă în posesia nici unui fapt cît de cît semnificativ. Îmi dau seama că s-a irosit momentul cel mai prielnic pentru anchetă, acela al așa-numitelor „urme calde” și care, acum, sînt departe de a mai avea temperatura lor inițială. O reconstituire exactă mi se pare din ce în ce mai impasibilă.

PE LA ORELE NOUĂ AM PRIMIT UN PROCES-VERBAL: interogatoriul luat tînărului cu care – după cum relata autorul scrisorii anonime – „Fedka Astașev a băut alantăieri în pavilieu”. Tînărul era Rojkov Konstantin, cel care plătise la „Dunărea albastră” o sticlă de votcă și două halbe de bere.

...Fiind liber în ziua de doi septembrie a.c., am plecat spre prînz la Solnecinîi Gai, cu intenția de a face plajă și de a-l vizita pe prietenul meu, Fiodor Astașev.

Pe Astașev l-am cunoscut în urmă cu trei ani, pentru că a lucrat în echipa mea geologică, de la Saiani. Sînt în măsură să-l caracterizez drept un tînăr cinstit și cu un suflet generos. Cît privește întîmplarea aceea a lui din tinerețe, ea a trecut de mult și s-a uitat. Menționez cu toată răspunderea că în prezent Fiodor Astașev muncește foarte bine. Își vede cinstit și-conștiincios de treabă...

ROJKOV, ȘEF DE SECȚIE LA TRUSTUL GEOLOGIC, CONFIRMA întru totul declarațiile lui Astașev. Am citit mai departe:

...SEARA, ASTAȘEV MI-A SPUS CĂ ARE DOUĂ ZILE DE recuperare și că avea de gînd să le folosească plecînd la Koktebel, să-și vadă prietena. Pe fată o cheamă Nona.

A doua zi (în trei septembrie, deci) dimineața, cînd m-am trezit, am constatat că Astașev nu mai era acasă. Am aflat de la o vecină că plecase de vreo oră și jumătate la Koktebel. Era aproape nouă. Am băut puțin lapte și am plecat acasă, la Simferopol.

Despre cele întîmplate pe șosea nici n-am auzit și nici nu știu nimic. Atît eu, cît și Astașev nu avem arme de foc. La pavilion era lume multă și nu mă îndoiesc că sînt destui care să confirme că ne-au văzut.

SCRIS DE MÎNA MEA,
Rojkov

ACUM TREBUIA SĂ AFLU CÎND S-A ÎNTORS ASTAȘEV DE LA Koktebel.

FILA DE DOSAR 17

AM TELEFONAT ACASĂ, PRIN INTERURBAN, ȘI I-AM SPUS Natașei că aș vrea să vin la aeroport, s-o conduc.

— De ce? m-a întrebat sec.

— Cum „de ce”, Natașa? Vreau să stau de vorbă cu tine.

— Te ascult!

— Nu, Natașa, știi foarte bine că nu la telefon.

— I-auzi! Păi toate discuțiile noastre au fost telefonice! Și mi-a închis telefonul.

Da, se pare că viața mea conjugală scîrțîie serios din încheieturi. Am cerut din nou numărul de acasă. Mult timp a sunat în gol. Într-un târziu, enervată probabil de atîta

insistență, am putut recepta un „alo!” furios al Natașei: legătura (bineînțeleles telefonică) se stabilise.

— Ascultă-mă și nu mai închide! i-am spus cât se poate de blînd și de rugător.

— Te ascult...

Acum era tristă, dar m-am prefăcut că nu bag de seamă. Am continuat:

— Natașa, degeaba te enervezi. Să știi că aici nu trîndăvesc și nu mă distrez. Dimpotrivă! Crezi că mie îmi vine ușor? N-aș vrea și eu să am un concediu, ca toată lumea? Dar am numai un caz al dracului de încurcat!

Și am mai adăugat, fără să cred nici eu în ceea ce spuneam: O să-l rezolv totuși cât mai repede și vin direct la Gagra.

Tăcea.

— Am să vin cu avionul, în mod precis; ai să vezi ce bine o să fie și cum o să ne mai distrăm!

Niciun răspuns.

— De ce taci? am izbucnit. Spune și tu măcar un cuvînt!

— Ce să-ți spun? a întrebat ea cu glas stins. Și am simțit că este gata-gata să plîngă.

— Natașa, Natocika! Plîngi? Fii cuminte, doar nu s-a întîmplat nimic! Dă-o-ncolo de treabă! Peste cîteva zile...

— Lasă... mi-a răspuns fără răutate, dar foarte obosită. E mai comod să mă crezi proastă. Consideră-mă, te rog, proastă. Pentru că soțiile proaste au și capricii prostești și nu i neapărat nevoie să ții seama de ele.

— Nu mai înțeleg nimic, Natașa, te rog să mă crezi. Despre ce vorbești? Și uite, mă sperii, simt că de data asta este ceva serios.

— Foarte serios! În afară de discuția asta a noastră.

— De ce, pentru numele lui...

— ...pentru că te prefaci că ar fi vorba într-adevăr de concediu!

— Dar de ce altceva e vorba?

— De faptul că unul dintre noi s-a cam plictisit de celălalt.

— Tot nu înțeleg.

— Nu-i nimic de înțeles, mi-a spus încetișor, ca și cum mi-ar fi destăinuit o taină. Apoi, încercînd un ton calm și precis: De mult voiam să-ți spun. Trebuie neapărat să ne despărțim.

Am avut senzația că, din fugă, m-am izbit de un perete de beton.

— Mda...

— Crede-mă, e mult mai bine așa! m-a asigurat Natașa.

— M-da... am repetat, căutînd să pătrund sensul acelor ciudate cuvinte. La început nedumerirea, apoi o durere violentă m-au potopit, ca apele unui baraj prăbușit. Și am strigat în microfonul negru și nepăsător: Dar de ce? De ce?

Discul telefonului mă privea răutăcios cu cele zece pupile ale sale și în timpul ăsta mă gîndeam, tam-nisam, că discuțiile mele sînt, în general, telefonice...

— Fiindcă e nedemn să trăiești alături de un om pe care nu-l iubești! am auzit răspunsul.

— Dar eu te iubesc!

— M-ai iubit. Acum, însă, a rămas doar obișnuința. Și te rog să nu consideri ceea ce ți-am spus drept o criză de isterie. Nu-i vorba doar de concediu!

— Dar despre ce, dacă nu de concediu?

Natașa oftă:

— Milioane de soți își petrec concediile separat, dacă așa este situația, și nu-i nicio nenorocire. Grav este faptul că în ultima vreme nici nu mă mai bagi în seamă.

— Ce tot vorbești, draga mea?! Ce-s copilăriile astea? Că doar nu mai ești o fetiță! Acum ești femeie în toată firea!

— Adică o femeie obișnuită. Așa e. Și mi-aș fi dorit ca soț, un om obișnuit, nu un maior Pronin. Să vină și el cu mine

într-o vizită sau la cinema, să invite acasă musafiri – nu să se furișeze noaptea în bucătărie, cu toată echipa lui operativă, și să bea pe furiș votcă și să mănânce pe colțul mesei colțunași reci.

— N-am vrut să te trezim...

— Păi da! sări Natașa, ca și cum i-ar fi venit o altă idee. Tu vii întotdeauna cu prietenii tăi la orele când oamenii obișnuiți se odihnesc.

— Veneam de la lucru...

— Bineînțeles, de la lucru, mă întrerupse ea. Parc-ai avea tot timpul o idee fixă: munca, munca, munca.

— Nu-i adevărat, Natașa. Așa e profesiunea mea. Nu sînt mai breaz ca alții!

— Se poate. Eu însă am obosit. Și tu nu poți fi altfel. Poate crezi că pretențiile mele sînt stupide, dar tare aș fi vrut, uite, să-mi aduci și tu, o dată, un buchet de flori! Numai că tu vii întotdeauna acasă la ora când toate florăriile sînt închise. Și nici să le culegi dintr-un parc nu o să-ți vină ideea, pentru că e în contradicție cu principiile tale.

— Și ce vezi rău în asta?

— Devii tot mai plicticos...

Am stat puțin pe gînduri și i-am amintit:

— Nu de mult am fost împreună la teatru...

— Sigur că da, păru să se înveselească Natașa. Trei ore te-ai chinuit, parcă ți-ai fi îndeplinit o misiune oarecare.

— Eu...

— Lasă, nu-i nimic. Despre spectacol n-ai spus o vorbă.

Dar ce să mai discutăm... Asta-i situația.

— Stai, Natașa, nu te aprinde! i-am spus grăbit. Ce, ăla era spectacol? Piesa nu făcea doi bani, te rog să mă crezi. Te-am și prevenit. Știi și tu... Stai! O să vin la aeroport, discutăm acolo... Bine?

— Faci cum crezi... și iarăși îmi închise telefonul.

În aceeași clipă a sunat Klimov, din Koktebel. Discutase cu Nona Konkova („...iar biștarii i-a băut cu Nonka la Koktebel”) și fata confirmase întocmai alibiul lui Astașev. Acesta plecase, deci, de la Koktebel în ziua de trei septembrie, dimineața. S-ar fi zis că scrisoarea anonimă încerca să-mi abată atenția în altă parte. Sau, pur și simplu, fusese opera unui ticălos pornit – nu se știe de ce – împotriva lui Astașev. Acesta ieșea cu totul din cauză.

După toate aceste tatonări, iată că m-a apucat și o groaznică durere de cap. Numai asta îmi mai lipsea. Noroc că sînt optimist din fire, un optimist păgubos de genul „Putea fi și mai rău!” Presimțeam, totuși, că voi reuși în cele din urmă să urnesc din loc mecanismul greoi al anchetei și să astup, cît de cît, fisurile ivite în viața mea personală.

Telefonul prinse din nou glas: era Halețki, bunul meu expert în medicină legală, care voia să-mi comunice ceva important. Lucrez cu el de multă vreme și știu foarte bine că niciodată nu-mi comunică fleacuri. Se pare că de data asta era vorba de ceva cu totul deosebit, pentru că a mîrîit pe un ton misterios:

— Nu-ți pot spune la telefon!

— I-auzi! Păi toate discuțiile noastre au fost telefonice! i-am spus iritat.

— Atunci... acceptă el flegmatic... ascultă:

CĂTRE ANCHETATOR

URGENT

. . .

LA CEREREA DUMNEAVOASTRĂ VĂ TRIMIT O INFORMARE privind rezultatele expertizei medico-legale și ale analizei biologice.

1. Moartea bărbatului necunoscut, găsit la 4 septembrie a.c. în dreptul kilometrului 38 de pe șoseaua Ialta, a survenit cu 8-10 ore înainte de efectuarea autopsiei, adică între orele 24 (trei septembrie) și orele 2 (patru septembrie).

2. Sângele victimei face parte din grupa OAB (I).

3. Tăietura din palma mâinii stîngi a cetățeanului Dahno M. S. a survenit pe data de 1-2 septembrie a.c. și a rezultat din acțiunea unui obiect cu margine ascuțită și tăioasă.

Sângele cetățeanului Dahno face parte din grupa AB (II) ca și sângele găsit pe haina lui; deci nu este al victimei.

Concluzia completă a expertizei vi se va trimite după semnăturile de rigoare.

5 septembrie

EXPERT HALEŢKI

Candidat în științe medicale

FILA DE DOSAR 18

PUZDERIE DE FLORI ÎN PIAȚĂ. GLADIOLE, CRIZANTEME, hortensii, bujori. Numai trandafiri nu. De două ori am trecut de-a lungul tarabelor cu flori – trandafiri însă, deloc! Aș fi putut să cumpăr gladiole, dar mie îmi trebuiau neapărat trandafiri. Tocmai de aceea, probabil, nu se găseau. Aproape că nici nu m-am mirat. Nu spuneam că și la o simplă coadă nu se mai așază nimeni în spatele meu?

Și deodată, ca din pământ răsări în fața mea Mișka-

Copită. Ce surpriză! Nu ne mai văzusem de mulți ani, din ziua cînd l-am predat gărzii de la închisoarea din Butîrsk. Și de atunci mă felicită în fiecare an, de Anul Nou, mulțumindu-mi totodată pentru „discuțiile fructuoase purtate de la suflet la suflet”, și asigurându-mă că „în urma acestor convorbiri am pus capăt pentru totdeauna nemerniciilor”. Odinioară, deși șchiop, Mișka fusese un faimos hoț de buzunare. În lumea borfașilor se bucura de respect și admirație. Despre el se vorbea cam așa: „Acest om minunat cu degete mlădioase”. Mie, însă, mi-a dat destulă bătaie de cap...

— Alo, șefu! strigă Mișka. Apoi, cu ton scăzut și complice: Să-mi sară ochii dacă nu umblați după careva pe-aici!

— Vezi că rămii fără ochi, Mișa. Caut trandafiri, băiatule.

— Țȣt, ȣȣȣ, ȣȣȣ! I-au manglit cuiva „trandafirașii”? se arată el dezolat.

Am izbucnit în rîs, amintindu-mi că în argoul borfașilor, „trandafiri” înseamnă pietre prețioase. Și i-am spus:

— Credeam, Mișa, că ai uitat limbajul ăsta.

S-a apropiat de mine, tîrșindu-și piciorul beteag.

— Nu uit. Că dacă uiți ușor, o iei iarăși de la capăt. Nu strică dacă ai ținare de minte...

— Așa e, Mișa, le zici ca din carte. Dar eu caut într-adevăr trandafiri. Pot fi și galbeni.

— Așteptați-mă la ieșire, că vin imediat. Am puțină treabă.

N-au trecut nici zece minute și Mișa sosi cu un fel de pachet uriaș, învelit într-un afiș. Am desfăcut puțin marginea hîrtiei și nu mi-a venit să-mi cred ochilor: buchetul meu de nuntă fusese mult mai modest decît acesta! Am vîrît mîna în buzunar să scot portofelul. Dar Mișa mă strînse de braț și, privindu-mă în ochi, mă interogă:

— Dumneavoastră luați bani pentru darurile pe care le oferiți?

— Nu, dar... asta...

Probabil că Mișka simți o oarecare îndoială în glasul meu, pentru că îmi spuse răspicat:

— Puteți dărui liniștit buchetul ăsta de trandafiri. Să știți că Mișka-Copită nu mai pune de mult mîna pe ce nu-i al lui. Să-mi sară ochii...

— Îți mulțumesc, Mișka. Și-am să-ți rămîn îndatorat dacă-mi faci rost și de-un pachet de țigări „Lux”.

DECIZIE

pentru efectuarea expertizei criminalistice

EU, ANCHETATORUL, CERCETÎND MATERIALELE CAUZEI penale, am constatat:

La locul crimei s-a găsit un fragment dintr-o rețetă medicală pe care se distinge urma unei ștampile rotunde cu textul indescifrabil; de asemeni, marca fabricii de pe pieptenele găsit în buzunarul victimei nu este încă stabilită.

Considerînd că textul ștampilei de pe rețetă și stabilirea fabricii care a confecționat pieptenele pot contribui la identificarea victimei;

Ținînd seama de faptul că în cazul de față este absolut necesară o concluzie a specialiștilor,

DECID

1. Să se efectueze o expertiză criminalistică ce va avea ca scop:

a) restabilirea textului ștampilei de pe rețetă.

b) restabilirea literelor sau semnelor ce alcătuiesc marca fabricii din care provine pieptenele.

Anchetatorul

FILA DE DOSAR 19

DACĂ S-AR REPREZENTA GRAFIC DINAMICA UNEI CERCETĂRI, ar rezulta o spirală în centrul căreia s-ar afla crima.

Anchetatorul caută întotdeauna să traseze primul inel din versiunile cele mai plauzibile și faptele cele mai evidente.

Cînd inelul se închide și totuși anchetatorul constată că înăuntru este gol, atunci este obligat să lărgască orbita cercetărilor. Primul meu inel se închisese la orele trei, în ziua de cinci septembrie, cînd un curier mi-a adus o informare de la „Krîmspețstroi”. Am constatat atunci că plasa mea era goală, ca un buzunar în ajunul chenzinei...

TRUSTUL „KRÎMSPEȚSTROI” CĂTRE SECȚIA ANCHETE

INFORMARE

LA SOLICITAREA DUMNEAVOASTRĂ VĂ COMUNICĂM CĂ PE data de doi septembrie a.c. șoferul Nigmatulin A. transporta la filiala noastră din Sudak lopeți, scule de lăcătușerie și acte contabile de arhivă, care fuseseră scoase din evidență datorită depășirii termenului legal de păstrare.

Pe drum, unul din pachete s-a desfăcut și vîntul a împrăștiat aproape jumătate din acte.

Aceste acte nu prezintă nicio valoare pentru trust.

. . .

CONTABIL-ȘEȚ LA FILIALA DIN SUDAK
a trustului „Krîmspețstroi”, Iașina

FILA DE DOSAR 20

KLIMOV OFTĂ CU NĂDUF:

— Rezultă că în cazul de față n-am descoperit încă nimic.
— Ei, chiar nimic? m-am crispat eu, încercînd să zîmbesc.
— Păi ce altceva? Afurisită treabă! dădu Klimov din mîină.
Parcă îmi spune mie inima că n-o să-i dăm niciodată de capăt.
Nici tu urme, nici tu martori, habar n-ai ce s-a întîmplat între
ei, pe șosea...

Am bătut cu creionul în masă, mi-am dres glasul și am
rostit – cam didactic, ce-i drept:

— Dă-o-ncolo de inimă, Klimov. Îți propun să dăm frîu
liber... Am făcut o pauză retorică:... imaginației libere și fără
de hotar. Așa...

— Ce să facem? se încruntă Klimov.

— Să dăm frîu liber imaginației libere și fără de hotar, am
repetat. Ia, te rog, procesul-verbal și planul locului. Eu îți voi
spune ce s-a petrecut pe șosea, iar dumneata încearcă să mă
combați. Numai să ai cu ce.

— Bine, îmi răspunse el, privindu-mă cam neîncrezător.

— La trei septembrie, spre miezul-noptii, lîngă cătunul
Solnecinîi Gai s-a oprit o mașină. Au coborît doi indivizi. Au
discutat în jur de un minut. Fumau amîndoi. Cînd unul dintre
ei s-a întors, celălalt l-a împușcat în ceafă. Sînt sigur că
ucigașul e străin de aceste locuri... După ce a tras, criminalul a
rămas nemișcat cîteva minute, ascultînd. Apoi a tîrît cadavrul

în tufiş. S-a întors şi, scoţînd din maşină o lopată, tocmai se pregătea să îngroape cadavrul, sau să-l acopere cu pămînt, cînd a intervenit ceva sau cineva, şi atunci a înfipt unealta în pămînt, s-a urcat repede la volan şi a plecat.

— Asta-i tot? mă întrebă sceptic, Klimov.

— Nu, nu-i tot. Ştiu că s-a întors imediat la locul crimei.

Klimov încercă să mă întrerupă, dar am continuat decise:

— Da, Klimov, aşa e, s-a întors. Pentru că trebuia, cu orice risc, să îngroape cadavrul. Însă din cauza întinericului şi a emoţiei... e de înţeles, nu?, a oprit maşina cu treizeci şi şase de metri mai departe. A tot bîjbîit prin tufişuri cel puţin douăzeci de minute după care, văzînd că în curînd se va face ziuă şi temîndu-se să nu-l vadă cineva, a plecat definitiv.

L-am privit victorios pe Klimov, am scos din sertarul biroului un pachet de ţigări, am aprins una şi am pus-o în scrumieră.

— Şi de unde ştiţi toate astea? se arătă el interesat.

— Nu ştiu. Dar îmi imaginez. Pe baza unei selecţii critice a faptelor.

— A, vă imaginaţi... se lămuri Klimov. Aşa da!

Mă simţeam ofensat:

— Klimov, ce-i cu dumneata? Sau poate nu mă crezi?

— Cum să nu! spuse Klimov, îngăduitor. Vă cred. E foarte posibil ca ucigaşul să fie străin de partea locului. Un localnic n-ar fi tras cu arma doar la un kilometru şi jumătate de cătun. S-ar fi temut că va fi auzit. Criminalul nostru habar n-avea că pe-aici, pe aproape, se află un cătun... Aş putea şi eu să-mi imaginez că cei doi discutau absolut paşnic, prieteneşte.

— Prieteneşte? De unde ai mai scos-o şi pe-asta? îmi venise şi mie rîndul să mă îndoiesc.

— Cînd doi oameni se ceartă, stau întotdeauna faţă în faţă. Eu aşa ştiu. Pe cînd victima s-a întors cu spatele spre criminal, nebănuind nimic! mă lămuri Klimov.

— Știi că ai dreptate?!

— Păi nu? Și-am mai putea să ne imaginăm că ucigașul este un zdrahon de om! Înalt și zdravăn!

— Crezi asta?

— Sînt convins! Nu fusese și victima un om înalt? 181 cm dacă mai țin bine minte...

— Exact.

— Din expertiză reiese că s-a tras de aproape și că gloanțele au trecut prin cap. Dacă ar fi tras un om de statură mijlocie, atunci găurile prin care au ieșit gloanțele ar fi fost ceva mai sus decît cele prin care au intrat. Or, ele sînt la același nivel. Rezultă că ucigașul eră tot atît de înalt, dacă nu și mai înalt, decît victima. Un uriaș, ce mai! Și-apoi, cum a tras cadavrul în tufișuri? Purtîndu-l aproape pe sus, pentru că pe pămînt i s-au tîrît doar picioarele. Zdravăn bărbat, nu glumă!

— M-ai uluit, Klimov! Ai judecat cît se poate de bine!

— Ei, cum pot și eu. Dar de ce spuneți că individul s-a mai întors o dată?

— Ia amintește-ți, m-ai văzut vreodată fumînd?

— Nu, dar nu văd nicio legătură...

— Și nu te miră că am aprins o țigară?

Klimov ridică din umeri:

— Cîte nu se-ntîmplă! Poate că aveți emoții.

Fără să-i răspund dacă am sau nu emoții, am tras tacticos sertarul biroului și am scos dintr-o cutie de carton cinci chiștoace de mărimi diferite. Apoi am luat din scrumieră chiștocul țigării mele, care arse se în întregime. Scrumul, purtînd încă forma țigării, a căzut de pe filtru și s-a risipit.

— Privește, Klimov, toate acestea sînt chiștoace de țigări „Lux”, care se vînd și la noi, pe piață: filtru din papirus, tutun de Virginia, iar foița dintr-o hîrtie impregnată cu azotat de potasiu. De aceea, cînd aprinzi o țigară, chiar fără să mai tragi

din ea, arde singură pînă la filtru. Asta durează exact nouă minute – am cronometrat. Ei bine, am observat că patru dintre țigările găsite la locul crimei arseseră pînă la filtru, iar una dintre ele mai puțin de jumătate. Cercetînd-o atent pe asta, am văzut că-i ruptă și că nu are pe filtru acele urme caracteristice de dinți. A fost ultima țigară pe care a aprins-o în viața lui, victima. Și n-a apucat s-o fumeze pînă la capăt. Cînd a căzut la pămînt, țigara i-a scăpat din mînă, și s-a frînt. N-a ars pînă la capăt. Acesta este momentul în care s-a produs crima.

Apoi, cînd asasinul s-a întors, pe întuneric, a trecut de locul acesta și a tot căutat prin tufișuri, fumînd nervos. Am găsit acolo trei chiștoace. Chiar dacă ar fi aprins țigările una de la alta, tot a cotrobăit prin tufișuri mai mult de douăzeci de minute, poate chiar o jumătate de oră.

— Și cum de nu s-o fi împiedicat de cadavru, că era doar la cîțiva pași? s-a mirat Klimov.

Am strîns din pleoape și i-am sugerat:

— Camera de alături nu are ferestre. Du-te acolo, închide ușa, lasă lumina stinsă și aruncă-ți chipiul pe jos; învîrte-te de trei ori pe călcîie, apoi caută-l. Să vedem peste cît timp te întorci aici, cu chipiul pe cap. Dacă vrei, poți să lași această experiență și pe altă dată.

— Da, făcu Klimov gînditor, scărpinîndu-se la ceafă. Așa pare să fie. Și de mult știți toate astea?

— Ți-am mai spus o dată, Klimov, nu știu nimic. Doar presupun. Mai mult, toate aceste presupuneri s-au conturat definitiv abia acum, în discuția noastră. Așa că dumneata ești coautorul lor. Acum însă am nevoie de dovezi care să-mi confirme presupunerile. Așa că, ia mașina de serviciu și du-te pînă la ziarul „Sovietski Krîm”. Caută-l pe Vladimir Petrovici Șustov, redactorul șef, și dă-i plicul acesta din partea mea.

E plăcut, totuși, să fii mai mare în grad – simțul răspunderii stimulează întotdeauna mersul gândurilor.

ZIARUL „SOVIETSKI KRÎM”

Nr. 202 din 7. IX

UCIGAȘUL VA FI GĂSIT

ÎN NOAPTEA DE 3 SPRE 4 SEPTEMBRIE, LÎNGĂ CĂTUNUL Solnecinîi Gai, pe șoseaua Ialta-Karadag s-a oprit un autoturism. Din el au coborât două persoane. Au stat de vorbă pe marginea drumului, au fumat, apoi unul dintre ei a tras pe neașteptate trei gloanțe în ceafa celuiilalt și a plecat, lăsînd lîngă cel ucis o casma. Victima este un tînăr de 28-30 de ani, de statură peste cea mijlocie, voinic dar nu gras, cu părul ondulat, blond-închis, îmbrăcat în cămașă, pantaloni de culoare gri și pantofi negri.

Continuă cercetările pentru găsirea criminalului. Deocamdată nu a fost depistat, dar nu încapă îndoială că în cel mai scurt timp ucigașul va fi găsit și că va răspunde așa cum se cuvine pentru faptele sale. Adresăm și populației invitația de a sprijini organele de anchetă făcîndu-le cunoscut orice amănunt ce ar putea avea legătură cu crima. Menționăm că și cele mai neînsemnate fapte pot fi utile, ca și orișice sugestii ale cetățenilor privind persoana victimei și a ucigașului, sau referitoare la motivele crimei.

Orice informație capabilă să aducă lumină în această sîngeroasă întîmplare, va fi adresată (personal sau prin poștă) Direcției miliției sau Procuraturii regiunii Crimeea. De asemenea, observațiile și sugestiile dumneavoastră cu privire

la această problemă le puteți comunica la orice secție de miliție aflată în apropierea domiciliului dumneavoastră sau a locului de muncă. Veți fi ascultat cu atenție și vi se vor aduce mulțumiri pentru ajutorul dat.

FILA DE DOSAR 21

6 SEPTEMBRIE

Nr. 239-255

CONCLUZIA

expertizei criminalistice privind
dosarul nr. 4212

AM LUAT LA CUNOȘTINȚĂ DE RĂSPUNDEREA PENALĂ CE ÎMI
revine pentru prezentarea de concluzii intenționat false,

EXPERT CRIMINALIST

Leontiev V. M.

(studii superioare;
vechime în muncă – 11 ani)

PENTRU EXPERTIZĂ AU FOST PRESENTATE:

1. Un fragment dintr-o rețetă, cu text indescifrabil și urmă de ștampilă rotundă, ștearsă;
2. Un pieptene cu marca fabricii incomplet ștanțată.

Scopul expertizei: reconstituirea textului de pe ștampilă și a inițialelor înscrise pe pieptene.

I

ANALIZAREA ȘTAMPILEI S-A FĂCUT PRIN FOTOGRAFIERE CU raze infraroșii.

Pentru a se stabili marca fabricii s-a procedat prin fotografiere și mărirea imaginii de douăsprezece ori.

II

REZULTATUL CERCETĂRIILOR:

Au fost reconstituite o parte din literele care formează textul ștampilei și marca fabricii de pe pieptene.

1. Textul ștampilei (în locul literelor care nu au putut fi reconstituite s-a pus semnul „-” minus):

a) În centru: --- t - u

- e - - te

b) În circumferința ștampilei:

-- lin -- l --- i -- c --- r - to --- la

2. Marca fabricii de pe pieptene este reprezentată de o adâncitură ovală, în mijlocul căreia ies în relief literele „C.I.T.”

Dovezile materiale și fotografiile sînt atașate la prezenta concluzie,

EXPERT CRIMINALIST,

Leontiev

CONCLUZIA EXPERTIZEI CRIMINALISTICE SUGERA
posibilitatea de a lega o a doua verigă în lanțul deducțiilor
mele. Atunci mi-am amintit de Ghenka Sanaiev care – după
ce a dezlegat un caz extrem de complicat, cu niște falsificatori
de bani – s-a îmbătat de bucurie și a început să strige:
„Detectivilor! Respectați-l și învățați de la Sherlock Holmes!
Acest diletant bătrîn se pricepea și el la cîte ceva!”

Văzusem și făcusem multe în viața mea, dar să dezleg
șarade cu minusuri, încă n-avusesem prilejul...

FILA DE DOSAR 22

AM TRIMIS O NOTĂ LA MINISTERUL COMERȚULUI,
solicitînd o părere autorizată în ceea ce privește proveniența
pieptenelui. Deși nu așteptam prea mult de la acest răspuns,
întrucît identificarea exactă a furnizorului putea stabili cel
mult o zonă geografică a investigațiilor. O rețetă, însă, are o
apartenență strict individuală și descifrarea ei ar fi însemnat o
trimitere sigură spre un grup restrîns de persoane, poate chiar
și desemnarea cuiva anume.

În clădirea Direcției, Secția tehnico-științifică a
miliției se află la etajul doi. Experții de aici – „haldeii”
cum le spunem noi – ocupă două camere ticsite cu
utilaje complicate și cu aparatură absolut inimaginabilă,
în fața căreia ai sentimentul pe care l-ar încerca, să
zicem, un om preistoric rătăcit pe marile bulevarde ale
Moscovei contemporane. Conștienți că acest decor
sofisticat îi complexează întotdeauna pe neinițiați...

„haldeii” își cam permit față de aceștia o atitudine superioară, atunci cînd îi prind pe domeniile lor. Pe mine, însă, expertul Leontiev m-a întîmpinat cu multă simpatie și căldură:

— Ați sosit aici, maestre, ca să ne furnizați, cumva, niște informații prețioase?

— Dimpotrivă, dumneavoastră sînteți aceia care...
Leontiev, aș vrea să mai aflu cîte ceva despre rețetă!

— Aici am vrut să ajung! exclamă Leontiev satisfăcut, ațintindu-și degetul arătător undeva, spre tavan. E timpul să înțelegeți cu toții că epoca anchetei personale s-a terminat! Viitorul criminalisticii este al științei și tehnicii!

— Bineînțeles, bineînțeles... Era rîndul meu să fiu ironic: Matematicienii vor reprezenta grafic toate potlogăriile, iar fizicienii îi vor înhăța pe borfași!

— Vai de mine și de mine – dumnealui își închipuie că e plin de umor! E ceva de groază! se cutremură Leontiev, apucîndu-se teatral cu mîinile de păr.

— Bine, în cazul ăsta fizicienii nu-i vor fugări pe borfași! Retrag tot ce am declarat... dacă mai aflu ceva în plus despre blestemata aia de rețetă!

— Practician tipic și lipsit de perspectivă ce ești! Cu dumneata nu se poate vorbi niciodată serios.

Am devenit ostentativ serios și i-am răspuns sec și sever:

— Ba se poate. Și chiar trebuie – și am accentuat pe „trebuie” – să mi se vorbească astfel! Mai încet cu glumele!

Potolit, Leontiev dădu din mîna a renunțare; apăsă apoi pe un buton, deasupra ferestrei coborî un transperant negru pe care-l izbi fascicolul de lumină al aparatului de proiecție. Imaginea rețetei pe care nu de mult o ținusem în mîna – atunci un petec murdar și neînsemnat de hîrtie – apăru pe ecranul alb.

— Iată cum arată rețeta dumatăle, tratată cu luminoformi

și fotografiată în raze ultraviolete oblice. Asta-i vederea generală. Îți place?

— Îmi place! am recunoscut. Dar explică-mi.

Leontiev luă o riglă și-mi arată spre marginea de sus a ecranului:

— Uite aici. Lipsește partea cu antetul policlinicii, și cu numele pacientului. A fost ruptă. Dincoace însă, cu litere latine, prescripția medicului s-a păstrat foarte bine. Latina cea veșnică... adăugă, apucat de nostalgia limbilor moarte.

— Daaa... Mlădioasa limbă a cezarilor și a farmaciștilor!

— Ștampila aproape ștearsă și parafa indescifrabilă sînt mai jos, își coborî el rigla, făcîndu-se că nu m-a auzit. Uite și data – 20 august.

— Așadar, două săptămîni a purtat rețeta în buzunar, socotii eu. Apoi mi-am amintit: Degeaba! Fără ștampilă n-am făcut nimic. Vreau să văd ștampila.

— Poftim și ștampila, mă servi Leontiev, schimbînd dispozitivul.

În centrul stamnilei se vedea clar doar atît:

--- t - u

- e - - te

— Ei, asta e clar, mi-am arătat eu perspicacitatea, „Pentru rețete”. Și mai departe?

— Mai departe... și Leontiev îmi arată alt cadru reprezentînd bordura ștampilei cu inscripția:

-- lin -- l --- i -- c ----- r - to --- la

Tăceam abătut. Leontiev mă-întrebă cu un aer nesigur:

— Nu-ți spun nimic minusurile astea înșirate?

— Lasă-le naibii de... Ia spune-mi, nu se mai poate stoarce nimic de la luminoformii ăia ai dumitale?

Leontiev își desfăcu larg brațele:

— Acum douăzeci de ani, demonstrația mea ți-ar fi părut un miracol!

— Atunci mă consolez. Gîndește-te, ce fel de cuvinte ar putea fi aici?

— Poate profilul instituției.

Începui să enumăr:

— Ambulatoriu, policlinică, clinică, spital, unitate sanitară... în ștampilă există grupul „lin”...

— „Policlinică”, spuse – sigur de sine – Leontiev.

— Și dacă e „clinică”? m-am îngrozit eu. Ba nu, nu e „clinică”: urmează un „l” care n-ar avea ce căuta acolo.

— Atunci poate că e din denumirea instituției. Numai că în sistemul ocrotirii sănătății publice sînt vreo zece mii de denumiri.

— Și ce importanță are, chiar dacă ar fi o sută de mii? Un flecușteț-acolo, din moment ce există știința dumitale în raze oblice...

— Nu ne mai lua în rîs! se îmbufnă Leontiev. Știi și dumneata foarte bine că știința nu-i atotputernică.

— Am glumit, i-am răspuns zîbind. Știința este într-adevăr viitorul criminalisticii. Deocamdată însă, mă ocup de o anchetă pe care o investighez personal.

INVESTIGHEZ PE NAIBA! SARCINA ASTA S-AR POTRIVI MAI curînd unei mașini de calcul!

DOVADĂ MATERIALĂ
PENTRU DOSARUL ÎN CAUZĂ
Fragment de rețetă găsit la fața locului
(fotografiat la scara 2:1)

. . .

POATE CĂ ÎN MOMENTUL ACELA M-AR FI CUPRINS ÎNTR-adevăr deznădejdea, dacă în aceeași zi n-aș fi primit, de la Direcția regională, scrisoarea unui șofer pe nume Paramonov. Iată o dovadă că nu-s cel din urmă ghinionist de pe lume, așa cum s-ar fi putut presupune de la bun început.

DIRECȚIEI REGIONALE A MILIȚIEI DIN CRIMEEA.

De la șoferul Serghei Ivanovici Paramonov

Baza de mecanizare nr. 2. Feodosia

ÎN ZIARUL „SOVIETSKI KRÎM” DIN 7 SEPTEMBRIE A.C. AM citit cu mult interes articolul „Ucigașul va fi găsit”, drept pentru care vă comunic ce am văzut la 3 septembrie, când mă întorceam de la Ialta la Feodosia cu mașina de serviciu GAZ 51. Deși nu știu dacă va folosi cu ceva cercetărilor, eu totuși vă scriu. Era noapte, aproape de miezul-noptii. Privind eu aparatele de la bord, am constatat că manometrul de ulei nu mai funcționa și mi-am zis: S-o fi întîmplat ceva cu uleiul! Am tras la marginea șoselei, să văd care-i necazul. Și am văzut la vreo cincizeci de metri în fața mea o Volgă oprită, de asemeni, la marginea drumului. Nu i-am dat nicio atenție. Cîte mașini nu întîlnești în drum! Am deschis capota mașinii, am căutat defectiunea, am găsit-o, am rezolvat-o și am închis capota. Când ridic capul, văd că Volga dispăruse. S-a dus, mi-am zis. Urc în mașină, pornesc motorul și văd că manometrul funcționează. Mi-am continuat drumul. Toate acestea s-au întîmplat cam pe la kilometrul 38. Când am ajuns mașina din urmă, aș fi putut să-i văd foarte bine numărul, că l-am prins în lumina farurilor de distanță, dar nu l-am reținut, pentru că nu știam că va apare articolul „Ucigașul va fi găsit” din „Sovietski Krîm”. Sînt sigur, însă, că era o Volgă de culoare deschisă – am

observat asta când am depășit-o. Nu pot să precizez exact culoarea, în orice caz era cenușie, ori albastră, parcă așa mi-a rămas în minte. Pe șofer sau pe pasagerii acestei mașini nu i-am văzut. Și nici discuții sau zgomote n-am auzit. Atît știu, atît vă comunic.

PARAMONOV SERGHEI

FILA DE DOSAR 23

AȚI VĂZUT VREODATĂ CUM SE ÎNCARCĂ PE LUMINĂ CASETA unui aparat de fotografiat? Se procedează în felul următor: îți scoți binișor haina, o legi la poale și îți bagi mîinile prin mîneci, ținînd în mîna dreaptă filmul, iar în mîna stîngă caseta, al cărei căpăcel îl strîngi ușor între degetul mic și cel gros. Apoi scoți filmul din învelișul lui – întîi hîrtia neagră de protecție, apoi foița de argint – și introduci filmul în casetă, astfel încît capătul lui să nimerească în șanțulețul lateral al casetei. Apoi iei cu dreapta căpăcelul din mîna stîngă, închizi caseta și tragi repede afară marginea filmului.

Toate acestea se fac pe pipăite, desigur. După care poți să scoți liniștit, caseta la lumină, o introduci în aparat și n-ai decît să fotografiezi cît poțești, și ce-ți dorește inima!

Cînd am primit de la Ministerul Comerțului adresa oficială referitoare la pieptene, am simțit că filmul meu a fost introdus în casetă. O puteam scoate, deci, la lumină...

CĂTRE SECȚIA DE CERCETARE

(referitor la adresa dvs. telegrafică din 5 septembrie)

. . .

SECȚIA DE SORTIMENTE A MINISTERULUI COMERȚULUI DIN URSS a cercetat inițialele „C.I.T.” – constituind marca fabricii – și vă comunicăm că o astfel de fabrică producătoare de piepteni nu figurează în nomenclatoarele noastre. Este foarte posibil ca ea să fie înregistrată la una dintre filialele republicane ale Comerțului, probabil în cadrul întreprinderilor industriei locale.

Pentru informare, vă mai oferim o sugestie, neoficială însă, întemeiată pe experiența îndelungată a unui merceolog din Secția noastră: marca de care vă interesați poate aparține Combinatului industrial din Tambov sau celui din Talin, care produc piepteni asemănători, exclusiv pentru consumul local.

FILA DE DOSAR 24

CINSTIT VORBIND, NICI NU MĂ AȘTEPTAM CA TOTUL SĂ meargă ca pe roate. Asta se întâmplă, eventual, în romanele polițiste. Personal, nu scot pe niciodată pe ajutorul unor întâmplări, chiar dacă acestea se dovedesc, în cele din urmă, fericite. Cred într-un singur lucru: în logică, întrucât întreaga mea activitate este o luptă cu enigma, a cărei dezlegare depinde, uneori, de iscusința a zeci de oameni și de înlănțuirea multor evenimente. Tocmai de aceea o enigmă poate fi învinsă cu ajutorul rațiunii, pentru că ea aparține exclusiv oamenilor. Este foarte adevărat că logica mea se confruntă cu aceea a criminalului, însă logica mea trebuie să fie neapărat mai puternică, mai clarvăzătoare.

Trebuie să aflu – și asta cât mai repede – cine este tânărul omorât pe șosea. Nici nu mă puteam gândi la altceva. Deși

pentru un profesionist ca mine, acest lucru este de neiertat. Și cînd în adresa Ministerului Comerțului am citit cuvîntul „Talin”, mecanismul oprit al logicii mele s-a pus în mișcare. Mi-am amintit că Talinul este un port important și că în porturi marinarii sînt deserviți de policlinici teritoriale. Asta era: „policlinică teritorială”! S-ar potrivi al naibii de bine în ștampila aproape ștearsă, ca să nu mai spun că grupul „lin” poate să facă parte și din numele localității, Talin

TELEX

CĂTRE SECȚIA DE MILIȚIE A
Comitetului executiv din Talin

FOARTE URGENT!

ROG SĂ VERIFICAȚI DACĂ MARCA PREZENTATĂ ÎN fotografia pe care v-am expediat-o (mărită de douăsprezece ori), aparține vreunei unități industriale din Talin. În caz afirmativ, răspundeți dacă unitatea respectivă fabrică și piepteni bărbătești cu o asemenea marcă.

Comunicați, de asemenea, dacă există în Talin o policlinică teritorială, pe cine deservește și care este adresa ei.

ANCHETATORUL

. . .

AȘADAR, MĂ ÎNTORCEAM ACASĂ! KLIMOV MĂ CONDUSE PÎNĂ la mașină. Acolo îmi întinse – cu un aer stingherit – o plasă veche.

— Poftim... niște mere-acolo... În Letonia, nu găsiți asemenea mere.

— În Estonia, am zîmbit eu.

— Și nici în Estonia! Klimov tăcu puțin, apoi îmi spuse: Plecați, deci!?

Privindu-l, am înțeles că în perioada asta ne legasem sufletește și că despărțirea noastră îl întristează. Nu știu cum, dar mi se făcu rușine. Ne cunoșteam de trei zile, trei zile întregi muncisem împreună și n-am avut nici măcar o singură dată curiozitatea să-l întreb care îi este numele mic. A executat conștiincios toate sarcinile mele, s-a agitat alături de mine, ne-am sfătuit, am glumit, ne-am necăjit, și – dacă n-ar fi exclamat pe un asemenea ton: „Plecați, deci!” – ne-am fi despărțit fără să-i știu numele întreg. Ciudat! Cum trecem uneori unul pe lângă altul, fără să ne cunoaștem, fără să ne privim! Și m-am gândit deodată că Natașa mea ar fi aflat în aceste trei zile nu numai numele omului cu care ar fi lucrat alături, ci și câți copii are, ce gânduri îl frământă, ce bucurii a avut în viața lui și multe alte lucruri. Ar fi știut totul despre el. Așa cum știe totul despre mine. Se vede că adevărata bunătate nu poate fi învățată. Și dacă încerci s-o înveți, poți părea nesincer. Totuși, l-am întrebat stînjedit:

— Ascultă, Klimov... Iartă-mă că niciodată... Cum te mai cheamă?

Klimov tuși, își drese glasul și rosti demn:

— Mi se spune Andrei Stepanovici.

Am deschis portiera mașinii și, ducînd mîna la chipiu, i-am răspuns:

— Atunci, pe curînd, Andrei Stepanovici!

Klimov ridică din umeri:

— Ei, cine știe? Ies curînd la pensie... Deodată îmi zîmbi și îmi puse mîna pe umăr, prietenește: Ei, hai, urcă-te, dă-i drumul că ai să-ntîrzi!

Ne strînserăm mîinile. Iar Volga porni lin din loc. Atunci, nu m-am putut stăpîni, mi-am scos capul pe geam și am strigat cît am putut de tare:

— O să ne mai vedem! Mai lucrăm noi, împreună!

Zîbind, Klimov își flutura în mijlocul drumului chipiul decolorat. Iar stropii fini și strălucitori de ploaie i se cerneau în părul tuns scurt, încărunțit...

FILA DE DOSAR 25

...O TÎNĂRĂ ÎN MANTA ALBASTRĂ ȘI CU O BASMA LEGALĂ cochet deasupra bonetei de uniformă, mă opri la ieșirea pe aeroport:

— Nu mai are rost. Pasagerii sînt deja în avion.

M-am mai certat cu ea, deși în sinea mea recunoșteam că nu are nicio vină. Și mi-a trecut prin minte un gînd absurd: că ușa avionului se închide ermetic. Ploaia se întetise; stropi reci mi se prelingeau pe după guler, provocîndu-mi o stare de nervozitate. Da, în secolul ăsta, al progresului tehnic, ploaia nu mai constituie o piedică pentru avioane. Și nici nu poate fi de ajutor unor oameni suciți, care se iubesc dar nu pot găsi în ruptul capului un limbaj comun. Furtună să fie și avionul nici că se sinchisește, pentru că are tot soiul de aparate radar, pilot automat și alte diferite drăcovenii. Eh, de-ar exista un pilot automat și în dragoste! Ce prostii... fir-ar a naibii!

Stăteam în ploaie, netezindu-mi mașinal, părul ud și minunîndu-mă cum elicea avionului învolutura picăturile de ploaie, transformîndu-le în discuri vibrînde, scînteietoare.

Oare Natașa mă vede? m-am întrebat, prostește. Se aprinseseră reflectoarele, motoarele începură să uruie asurzitor și avionul porni încet spre celălalt capăt al pistei, pierzându-se în pînza ploii. Apoi se zări din nou, năvălind cu vuiet înapoi, spre mine; aveam impresia că abia va putea să frîneze în dreptul meu. Dar în clipa aceea se desprinseseră de pe pistă, străpunse plafonul scund al norilor cenușii și zdrențuiți, pieri din vedere. Atunci mă cuprinseseră spaima că n-am s-o mai văd niciodată pe Natașa.

În sala de așteptare de la aeroportul Vnukovo era foarte multă lume. Hamalii își vedeau de ale lor. Grăbiți și tăcuți; în fața bufetului, cîțiva suduia de mama focului pentru că se terminaseră sandvișurile. Am strîns la piept buchetul de trandafiri, frumos cum nici la nunta mea nu avusesem, și m-am întristat la gîndul că trebuie să mă întorc în Crimeea ca să-mi reiau interogatoriile, să trimit adrese, să citesc răspunsuri. Pe scurt, să-mi continui cercetările.

Am tresărit speriat cînd, chiar deasupra capului meu, glasul asurzitor al megafonului începu să anunțe: „Avionul TU-104, ruta 718, sosește din Sverdlovsk peste zece minute”!

Un tînăr cu un aer cam nătîng, după ce ascultă încordat comunicarea, sări de la locul său și alergă spre peron. Cînd trecu pe lîngă mine, îl prinsei de mînă.

— Iartă-mă, aștepți cumva vreo fată?

— Nu, pe mama.

Trebuia să-mi fi închipuit pe cine așteaptă, nu să-l întreb pe blegul ăsta de fete. Halal psiholog mai sînt! I-am întins buchetul:

— Oferă-i mamei tale florile astea. O să-i facă plăcere.

Se uita la mine și nu mai știa ce să creadă.

— Vă mulțumesc, bîugui el, încurcat. Dar de unde ați știut că vine mama?

Am schițat un gest cu mâna, care ar fi putut însemna orice, și am ieșit în stradă.

AM STAT PUȚIN ÎN FOTOLIU PRIVIND PE FEREASTRĂ, GOLIT parcă de gânduri, apoi m-am dus la bucătărie și am pus colțunașii la fiert. Pe masă, sub un pahar, am zărit un bilet: „Mîncarea este în frigider. Rufele și cămășile sînt pe policioara a doua din dulap”. Atît. Să nu caut, probabil, invers!

N-am mai fost acasă din ziua în care au început toate astea; din dimineța aceea cînd a sunat telefonul. Acum voi pleca din nou și cine știe cînd o să mă mai întorc? Odată, Natașa chiar îmi spusese: „Degeaba m-am zbatut să căpătăm locuință, de vreme ce privești căminul conjugal ca pe o cameră de hotel cu patru paturi!”

Cît de mult și-a dorit să fie fericită cu mine! Dar pesemne că n-a fost să fie așa. Ori întîrziem, ori nu veneam deloc, ori soseam atît de obosit încît abia izbuteam să ajung pînă la pat.

M-am cutremurat deodată la gîndul că ultima noastră ceartă s-ar putea să fi fost, într-adevăr, și ultima. Natașa n-o să mai stea cu mine. Ei, fie și-așa! Și eu m-am saturat de toate astea. Trist este că se termină așa, prosteste. Și-apoi, e rușinos cînd te părăsește nevasta. Ce va spune lumea? E penibil cînd o nevestă își părăsește bărbatul. „Ideea egalității în drepturi a femeilor n-a pătruns încă pînă în adîncul conștiinței noastre”, am spus eu, amenințînd cu lingura proprie-mi imagine reflectată în oglindă. Apoi am început să pescuiesc colțunașii din cratiță și, punîndu-i în farfurie, m-am fript la mînă. La ce naiba mai folosește în familie egalitatea în drepturi, dacă nu te ajută nici măcar să-ți prepari colțunașii semifabricați?!

Telefonul țîrîi. Să fie vreo cunoștință? Am ridicat receptorul. Nu era o cunoștință, ci ofîterul de serviciu: se primise din Talin o telegramă telefonată.

. . .

SECȚIA DE CERCETĂRI

R. Nr. 0472

nr. 38/SL

INFORMARE

(la cererea dumneavoastră)

COMBINATUL INDUSTRIAL DIN TALIN, DIN CARE FACE PARTE și fabrica de materiale plastice, aplică pe mărfurile produse marca existentă și în fotografia pe care ne-ați trimis-o. Fabrica ne-a comunicat că produce piepteni asemănători celui găsit de dumneavoastră.

Vă facem cunoscut, de asemenea, că la Talin există o policlinică teritorială care deservește pe lucrătorii Serviciului de navigație maritimă. Adresa: strada Pikk nr. 3.

LOCȚIITORUL ȘEFULUI SECȚIEI AFACERILOR INTERNE

din Comitetul executiv al orașului

Talin

Lt. col. de miliție T. Enghe

AM SCOS DE SUB PAT VALIZA ȘI AM ÎNCEPUT SĂ ARUNC ÎN EA cămăși, maieuri, ciorapi...

TALIN

FILA DE DOSAR 26

NU-MI PLACE SĂ CĂLĂTORESC CU AVIONUL. MI-E RUȘINE SĂ recunosc, dar mi-e cam teamă. E adevărat că – statistic – victimele catastrofelor aeriene sînt mult mai puține decît ale accidentelor feroviare. Mai mult, în tren nu-ți aduce limonadă sau bomboane nicio stewardesă zveltă și drăguță. Știu toate astea și totuși – în clipa în care avionul începe să se cutremure încordat, desprinzîndu-se de solul trainic și betonat – mă năpădesc întotdeauna fiori reci ca picăturile de ploaie: „Și dacă intră cu botul în pămînt?” Sigur, e o prostie! Parcă locomotiva nu se poate răsturna de pe șine? Totuși, în tren pare totul mai liniștit. Aici însă... această veselie nefirească, însuflețirea și concentrarea forțate și puse ca niște măști pe fețele călătorilor! Sînt sigur că și pe ei îi încearcă aceeași neliniște dar, bineînțeles, încearcă să și-o ascundă. Observîndu-i, mă simt parcă mai ușurat, măcar pentru faptul că nu sînt singurul fricos.

Cînd am coborît din avion, pe aeroportul din Talin, m-

am simțit mai vesel, deși aveam perspective destul de sumbre, atît în ce privește posibilitatea de a găsi o cameră la hotel, cît și în rezolvarea problemelor care m-au adus în acest oraș.

Era ora trei după-amiază, ploua și batea un vînt puternic dinspre mare, aducînd miros de pește. M-am îndreptat spre hotelul „Toom”. Mi-a plăcut întotdeauna clădirea aceasta veche, cu scări cufundate în semiîntuneric, cu holuri mici și uși sculptate în lemn. Aici te simți într-adevăr ca într-o casă cu multe apartamente. În privința gusturilor, recunosc, sînt un retrograd. Adică nu prea înțeleg eu modernismul locuințelor noi: camere caraghioase, geometrice, în care mobila liliputană este așezată la centimetru! Într-o locuință îmi place să văd întotdeauna ceva vechi și inutil, o pendulă, de pildă, un dulap demodat, descleiat, și – mai mult ca orice – un ficus.

Magda, administratoarea hotelului „Toom”, este o veche cunoștință de-a mea. Văzîndu-mă, mi-a zîmbit bucuroasă, arătîndu-și o dantură strălucitor de albă, perfectă.

— Lăsați aici valiza și veniți spre seară. O să vă fac rost de o cameră, îmi șopti Magda.

M-am simțit rușinat în fața solicitorilor răbdători care priveau resemnați la afișul ce anunța cu litere de tipar: „Nu mai avem locuri”.

Pesemne că Magda este una dintre puținele femei cărora le sînt pe plac. Ar fi fost pur și simplu o crimă să resping simpatia ei și să nu profit de această nesperată șansă.

— Lăsați valiza...

— Asta nu! am refuzat eu. Ideea de a lăsa în holul unui hotel valiza în care se afla un dosar penal mi s-a părut absurdă. Nu, valiza o iau cu mine.

Magda mă privi uimită, iar eu îi explicai:

— Am în ea scrisori de dragoste.

— Aaa... Ei, așa da! îmi îngădui Magda. Ca întotdeauna, cu treburi multe?

— Nu prea. Pînă pe la miezul nopții.

Magda mă privi cu duioșie.

— Am să vă dau o cameră la etajul întâi.

— Mulțumesc. Mi-am amintit de plasa pe care mi-a oferit-o Klimov și i-am întins-o Magdei: Uite, pînă una alta, ronțăie niște mere. Aici n-aveți asemenea mere.

— Vai, ce frumoase sînt! De unde? se bucură Magda.

— Le-a trimis Klimov.

— Klimov? Nu știi cine-i Klimov...

— Un om cu suflet de aur, am spus eu și am pornit spre ușă.

Unul dintre cei care așteptau, fără prea multe speranțe, eliberarea unei camere, arătă cu capul spre mine și-i spuse indignat celui de alături, dar așa, ca să audă toată lumea:

— Ia te uită, pentru șmecherul ăsta s-a găsit cameră!

— Și tu, care vii în interes de serviciu, stai și aștepți! îl aprobă celălalt, la fel de pornit.

Am ieșit în stradă și am pornit spre policlinică. Vîntul încrețea apa din băltoace, ploaia acoperea cu vîlul ei cenușiu zidurile și turnurile de cărămidă. Aici, toamna se instalase de-a binelea.

În port era frig. Umezeala din aer parcă ți se lipea de față. Un vapor alb care pleca în croazieră tocmai se desprinsese de chei și de aici, de la depărtare, oamenii de pe punte păreau atît de mici! Și toți oamenii aceștia de-o șchioapă fluturau întruna batistele spre cei care-i conduseseră, de parc-ar fi transmis, în diferite feluri, același mesaj: „Totul e în regulă! Noi plecăm să ne mai odihnim oleacă, iar voi, cei care rămîneți, străduiți-vă ca totul să fie cît mai bine. Așa că – salutare și s-auzim de bine!” Cu toate că printre cei care

plecau nu cunoșteam pe nimeni, și nici n-aveam de unde să cunosc, am fluturat și eu batista – așa, ca să mă aflu în treabă.

Pe apa plumburie și înspumată a portului, un velier suedez înainta greoi, desfășurându-și treptat pânzele. Mi-a părut nespus de rău că nu știu să pictez. Strașnic ar fi să poți transpune pe o pânză portul acesta cenușiu și afumat, cu apa plumburie punctată de pete multicolore de petrol, cu velierul burduhănos, roșu și cu patru catarge, iar peisajul să ți-l așezi acasă, pe perete! Minunat e să știi – iar tu știi precis, pentru că l-ai văzut cu ochii tăi – că pe mări mai plutesc veliere, și atîta timp cît mai există veliere pe lume, înseamnă că se mai poate visa, se mai poate iubi și spera.

Răbufnirile umede și furioase ale vîntului legănau containere uriașe purtate în cabluri de macarale gîrbovite. Locotractoarele de manevră urlau prelung, cerînd cale liberă, iar roțile vagoanelor de tren țacăneau ritmic, la macazuri. Dinspre dana piscicolă plecau în goană dubele frigorifice.

M-aș fi plimbat bucuros ziua întregă în port. Aș fi privit navele sub fel de fel de pavilioane. Aș fi ajutat cu plăcere la dirijarea macaralelor transportînd spre calele vapoarelor lăzi cu inscripții imperative: „Nu răsturnați!” În sfîrșit, m-aș fi invitat, ca oaspete, pe nava cu pânze. Dar aveam în buzunar fotografiile tînărului ucis și un petec de rețetă medicală. Trebuia să mă duc la policlinică. Acolo avea să dispară mirosul sării, al algelor și al peștelui, toată vînzoleala aceasta plăcută și tot zgomotul din port, înlocuite fiind de curățenie, liniște, miros de iod, de colodiu și de cloroform – mirosul suferinței și al durerii.

La serviciul de informații al policlinicii am arătat fotografia semnăturii de pe rețetă și mi s-a răspuns cu promptitudine:

— Este a chirurgului Aar...

Chirurgul Tiit Aar, bătrîn, elegant, strălucitor de curat, cu masca de pînză lăsată pe piept, fuma ținîndu-și țigara cu o pensetă nichelată. I-am arătat legitimația. Aar mă privi prin rama de aur a ochelarilor cu ochii săi luminoși, inteligenți, și-mi spuse cu o sollicitudine glumeț-exagerată:

— Sînt numai la dispoziția dumneavoastră.

L-am rugat să privească rețeta și să-și amintească cui anume i-a prescris-o. Aar îi ceru ceva unei surori, iar aceasta, deschizînd un dulăpior de sticlă, scoase de acolo un registru gros. Răsfoi repede paginile, puse registrul în fața chirurgului și continuă să privească peste umărul lui.

— Astfel de rețete am eliberat în ziua de 20 august, preciză medicul.

PROCES-VERBAL AL INTEROGATORIULUI luat doctorului Tiit Aar

CERCETÎND FRAGMENTUL DE REȚETĂ CE MI-A FOST prezentat, declar: rețeta a fost scrisă de mine, semnătura aparținîndu-mi. Întrucît rețeta prescria un medicament foarte puternic, a fost luată în evidența noastră într-un registru special. În ziua de 20 august a.c. trei rețete cu un asemenea medicament au fost eliberate pacienților A. A. Piarts, E. C. Korețki și A. B. Pimenov.

— Și cum aș putea să-i găsesc pe acești pacienți?

Aar își saltă cu degetul arătător rama ochelarilor și mă privi, mirat de atîta lipsă de perspicacitate:

— Simplu de tot. Adresele lor se află la registratură! Apoi, ca și cum abia atunci și-ar fi dat seama, întrebă îngrijorat: Dar de ce vă interesează rețeta?

Am scos din buzunar cîteva fotografii de-ale victimei și ale locului unde s-a săvîrșit crima și i le-am întins.

— Aici am găsit rețeta dumneavoastră.

Cu mișcări nervoase, Aar își netezi părul alb-argintiu și spuse cu glas răgușit:

— Dumnezeuule, ce absurditate! Cîte forțe, cît timp și nervi consumăm ca să punem pe picioare un bolnav! Ca să apară un ticălos și, cît ai clipi...

I-am răspuns, pe un ton de reproș:

— Să nu privim lucrurile doar din punctul de vedere al medicului!

Aar mă privi limpede cu ochii săi albaștri, strălucitori:

— Parcă eu vorbesc despre mine! Să naști un om, să-l crești, să-l înveți, să-l vindeci – este o muncă uriașă, de ani și ani! Iar să-l ucizi – e de ajuns o clipă! Într-asta constă absurdul și nedreptatea – că omul este atît de fragil, atît de pieritor. Păcat!

— Da, am oftat eu, natura n-a putut să prevadă că oamenii vor născoci într-o zi revolvere cu care vor trage unul în ceafa celuilalt.

— Parcă-i vorba de revolvere? reluă Aar, cu un aer obosit. O mînă criminală poate să facă același lucru și cu o piatră. Culeasă... din mijlocul naturii!

Am împins fotografiile spre el și l-am întrebat:

— Doctore, vă rog să vă mai uitați o dată; nu cumva tînărul acesta a fost pacientul dumneavoastră?

Chirurgul luă fotografia, o privi atent și clătină din cap:

— Nu-mi aduc aminte. S-ar putea. Și, parcă justificîndu-se, adăugă: Consult cîte douăzeci de pacienți pe zi!

NU CRED ÎN COINCIDENȚE. ȘI PE BUNĂ DREPTATE. DE obicei, întîmplarea nu-mi este prielnică. Așa s-a întîmplat și acum. Cercetînd fișele respectivilor pacienți, am aflat că Pimenov are 27 de ani, Korețki 29, iar Piarts 32. Dacă mortul de pe șosea e unul dintre cei trei – atunci, ca vîrstă, se potrivesc toți. De ce, de pildă, nu s-a întîmplat ca în ziua aceea pacienții doctorului să aibă: Pimenov, să zicem, 19 ani, iar Korețki 56? Nu mi-ar fi rămas atunci decît să-l caut pe Piarts.

Pentru mine întîmplarea, coincidența, au fost întotdeauna jucători din echipa adversă. Sînt nevoit să-i caut pe toți trei, iar apoi să dau o raită prin farmacii.

PIMENOV LOCUIA ÎN CENTRU, ÎNTR-O FUNDĂTURĂ, PE LÎNGĂ strada Pikk. Am urcat pînă la etajul doi pe o scară de fier ce trepida sub fiecare pas și am sunat îndelung la o ușă grea, ca de cetate. În sfîrșit, ușa se deschise și o bătrînă îmi comunică, fără s-o întreb nimic, că fiul ei nu este acasă. E la lucru. De ce să-i fi spus bătrînei cine sînt? S-ar fi speriat, fiind vorba de fiul ei, și n-aș fi aflat nimic de la ea. N-aș fi vrut nici să mai fac încă o dată același drum, seara. De aceea, i-am spus că efectuez un control farmaceutic și că vreau să aflu dacă lui Pimenov i-a ajutat doctoria prescrisă luna trecută. În chestiunea aceasta bătrîna se dovedi atotștiutoare. Mi-a descris toate bolile de care suferea și mi s-a plîns de ineficacitatea medicamentelor din ziua de azi. Cînd am plecat, aveam în mînă bonul de farmacie, cu o prescripție identică celei pe care o păstram în buzunarul meu.

Pe Piarts l-am găsit acasă. Mi-a arătat doctoria și bonul de la farmacie, explicîndu-mi că rețeta i-a fost oprită acolo. Pe eticheta sticlei și pe bon scria: „Farmacia numărul unu”. Pentru că ea se afla destul de aproape, lîngă biserica

Piuhavaim, am hotărât să trec pe acolo ca să controlez bonurile și să caut rețeta, după care să-l caut și pe Korețki.

În farmacie – oameni puțini și multă liniște. Lămpile de bronz luminau doar mijlocul încăperii, lăsând în penumbră pereții. Farmacista – o fată frumoasă, blondă, pălăvrăgea veselă căutând într-un teanc voluminos rețeta de care aveam nevoie.

— Eu cred că farmacia noastră este cea mai veche din lume, spunea ea. Din secolul trecut.

— Iar medicamentele, cu siguranță, erau și ele cele mai bune din lume, nu-i așa?

— Nu știu dacă erau cele mai bune, dar cele mai neobișnuite sigur erau!

— Vindeau și cancerul?

— Păi nici nu existau pe atunci asemenea boli îngrozitoare! răspunse fata, zîmbind. În schimb, era foarte căutat leacul împotriva fricii: o infuzie de fiere de țap sălbatec și sînge de pisică neagră.

— Brrr! m-am arătat eu înfricoșat. Dar împotriva dragostei neîmpărtășite?

— Găseai și asta! Extract de raze de lună și flori de măcieș.

— Dar ceva pentru întărirea inteligenței și dezvoltarea înțelepciunii?

— Bineînțeles! Oase de broască, pisate!

— Dați-mi, vă rog, douăsprezece doze.

— Mi-e teamă că din cauza vechimii, leacurile acestea și-or fi pierdut eficiența. Dar iată rețeta de care aveți nevoie.

AȘADAR, REȚETA GĂSITĂ ASUPRA VICTIMEI A PRIMIT-O Korețki. Iar Korețki, după cum am aflat la Serviciul de navigație, nu se afla în oraș...

. . .

NOTĂ INFORMATIVĂ

BOLNAVUL A CĂRUI REȚETĂ INTERESEAZĂ ANCHETA ESTE Korețki E. K. Conform datelor evidenței, locuiește în Leningrad și lucrează la Serviciul de navigație din Talin.

Locțiitorul șefului Serviciului de navigație, Linnamiaghi E. K., mi-a comunicat – în convorbirea telefonică numărul 47-45 – că numitul Korețki este navigator pe vasul pescăresc RS-4. Ieri, 11 septembrie, la orele 19,10, vasul RS-4 a ieșit în larg, după repararea motoarelor, cu echipajul complet.

ANCHETATORUL

12 SEPTEMBRIE

Talin

FILA DE DOSAR 28

SPRE SEARĂ, PRINTRE NORII FUMEGOȘI STRĂLUCI PENTRU O clipă un soare stins, purpuriu, învăluind întregul Talin într-un amurg blînd, de toamnă. Traversam Piața primăriei, ascultînd ritmul metalic al blacheurilor pe caldarîmul umed și – privind ferestrele galbene și bătrîne, ca în vechile gravuri – mă întrebam cum trebuie să procedez în continuare. Care va fi mișcarea următoare, pe această ciudată tablă de șah?

Am intrat într-o cafenea mică. Doar cîțiva oameni în jurul

unor mese de stejar, pe bănci late de lemn. În cămin duduia focul. M-am așezat cît mai aproape de căldură, am cerut o cafea tare, și cu ceașca în față am continuat să mă gîndesc la diferite variante.

Trebuia să mă concentrez, să-mi adun gîndurile, „să mă grupez”, cum spun acrobații. Și am avut sentimentul că sînt o furnică ce aleargă, în panică, pe o masă. Copiii născocesc astfel de jocuri răutăcioase; furnica ajunge aproape de marginea mesei, nu-i mai rămîne decît să coboare – și e liberă! Dar o mîna neînduplecată pune în fața ei o cutie de chibrituri care se transformă într-un zid de netrecut. Perseverentă, aleargă în altă parte. Dar și acolo găsește același zid și tot așa, la infinit. De obicei, în romane, acest rol al furnicii îi revine criminalului, încolțit din toate părțile de detectivi. Dar criminalul pe care-l căutam eu putea deocamdată să-și vadă liniștit de ale lui. Pentru că eu eram cel care, alergînd bezmetic, mă străduiam să aflu măcar numele victimei.

Intrasem din nou în impas. Pimenov și Piarts se odihneau liniștiți la casele lor, iar Korețki plecase cu o zi înainte, în larg. Rețetele eliberate lui Pimenov și Piarts se aflau în fața mea, pe masă. Rămînea o ultimă și neînsemnată porțiță de scăpare: poate Korețki își va aminti cui și pentru ce i-a dat rețeta.

Am lăsat pe masă o monedă nouă, strălucitoare de 50 de copeici, și-am plecat. De la primul telefon public am dictat Serviciului de navigație următoarea radiogramă:

SERVICIULUI DE NAVIGAȚIE DIN TALIN RADIOGRAMĂ

TALIN, 7 XII.9.19.15

. . .

CĂTRE NAVIGATORUL KOREŢKI

Vasul pescăresc RS-4

ÎN LEGĂTURĂ CU UN CAZ PENAL, COMUNICAŢI URGENT
Secţiei orăşeneşti a Miliţiei din Talin cui şi în ce împrejurări
aţi transmis reţeta care vă aparţinea, eliberată la douăzeci
august de policlinica teritorială şi semnată de doctor Aar.

ANCHETATORUL

FILA DE DOSAR 29

M-AM TREZIT DEVREME ȘI M-AM MIRAT CĂ NU AM PRIMIT
încă niciun telefon de la Secţia orăşenească a miliţiei. Pentru
că radiograma de pe vasul pescăresc ar fi trebuit – mă
gîndeam – să fi sosit de mult. Am format numărul ofiţerului
de serviciu.

— N-a sosit niciun răspuns de pe vas. Oricum, o să vă
înştiinţez de îndată ce mi se va transmite ceva. Am notat
numărul dumneavoastră de telefon.

Atunci am telefonat la Serviciul de navigaţie. Mi s-a
răspuns aproape nefiresc de politicoş şi am avut tot timpul
convorbirii impresia că mi se tănuieşte ceva. Poate că mi s-a
părut. Am aflat, de acolo, că noaptea a fost furtunoasă, că
legătura radio n-a funcţionat prea bine... Aşa că am spus cu o
voce de beton armat:

— Vă rog să urgenţaţi rezolvarea problemei, căci nu

suferă nicio amânare. Și dacă legătura cu vasul este proastă, vă sugerez să luați legătura prin nava-bază!

Afară continua să toarne aceeași ploaie rece. N-aveam ce face. M-am trîntit pe divan și-am început să citesc dintr-o carte de Flammarión, uitată de cineva la hotel. N-aveam răbdare: am pus-o la loc, pe noptieră. „Să cercetezi stelele – mi-am zis – e o muncă mult mai plăcută decît să cauți criminali. Mai plăcută, mai liniștită și mai curată”. Apoi am adormit. Iar la unsprezece și un sfert m-a trezit telefonul.

— Sînt ofițerul de serviciu, căpitan Antson. A sosit o telegramă telefonată pe numele dumneavoastră.

— Citește-o! i-am spus, și mi-a trecut prin minte că secvența cu telefonul s-ar putea să facă parte, foarte bine, dintr-un vis.

TELEGRAMĂ TELEFONATĂ

13.9.11.00 NR. 76—X

VĂ COMUNICĂM CĂ DATELE ANTERIOARE REFERITOARE LA ieșirea în larg a vasului pescăresc RS-4, cu mențiunea că echipajul era complet, s-au dovedit eronate, din vina căpitanului.

Astăzi, căpitanul vasului ne-a comunicat că navigatorul Korețki E.K. a fost în concediu pînă la 8 septembrie și că, din motive necunoscute, nu s-a reîntors. Ca urmare, nava a ieșit în larg fără el. Locul unde se află în prezent Korețki nu se cunoaște.

. . .

SEMNAT: LOCTIITORUL ȘEFULUI

Serviciului de navigație

Linnamiaghi E.K.

A transmis secretara A. Gavara

A recepționat ofițerul de serviciu

Antson

FILA DE DOSAR 30

— CONECTEAZĂ SIRENA! AM SPUS ȘOFERULUI. ȘI SUNETELE răgușite destrămară liniștea ploioasă și încetoșată. Mașinile din față, mirate parcă, se fereau greoi la o parte, să ne facă loc. Mai repede, dacă se poate! am adăugat.

Șoferul dădu afirmativ din cap, iar Enghe mă privi cu coada ochiului.

— Nu-i așa, Tomas, că sunetele astea stridente provoacă neliniște? am întrebat eu, oarecum retoric.

Tomas Enghe mă privi încă o dată pe sub sprâncenele albicioase și răspunse cu un aer grav:

— Pentru că vestesc nenorocirea. Iar nenorocirea nu-i nicăieri binevenită.

— Nici noi, deci... am zîmbit eu.

— Nuuu! Enghe își scoase chipiul și-și netezi părul de culoarea paiului. Nu noi sîntem nenorocirea, noi sîntem doar cei care venim primii în contact cu ea.

— Ba nu, noi venim în al doilea rînd, am replicat. Primii sînt cei peste care s-a abătut nenorocirea și pe care nu i-am putut salva, la timp.

Cu un scîrțit puternic, mașina frînă în fața serviciului de navigație. Am urcat în goană scările pînă la primul etaj și am intrat în antecamera loctiitorului.

Secretara – curiozitatea întruchipată – ne invită:
— Intrați, sînteți așteptat.

NOTĂ INFORMATIVĂ

TALIN

LOCȚIITORUL ȘEFULUI SERVICIULUI DE NAVIGAȚIE DIN Talin, Linnamiaghi, precum și lucrătorii serviciului convocați de el – Baranov, Talsepp, Gurvici și Kolokolnikov – cercetînd fotografia bărbatului ucis în ziua de 4 septembrie, la kilometrul 38 de pe șoseaua Ialta, au recunoscut categoric și fără ezitări pe navigatorul Korețki E.K., de pe vasul pescăresc RS-4.

ANCHETATORUL

FILA DE DOSAR 31

— TREBUIE SĂ-L INTEROGHEZ PE CĂPITANUL VASULUI!

Linnamiaghi își dădea seama că este vorba de o istorie neplăcută și, descumpănit, își desfăcu larg brațele:

— Putem rechema vasul la Talin. Însă tocmai acum pescuitul este în toi. Ar însemna să nu se îndeplinească planul și oamenii să nu cîștige mai nimic, pentru că și așa, o lună întreagă, au stat în reparații. Dacă însă dumneavoastră...

— Dacă, ce?

— Dacă nu vă e greu, puteți ajunge pînă la nava-bază cu un elicopter, iar căpitanul Astafiev va sosi acolo cu șalupa.

— Nu, n-o să-mi fie greu! am spus, nevăzînd în asta nicio greutate.

Linnamiaghi se bucură:

— Atunci se face treaba cît ai bate din palme! Apoi, pe un ton amenințător: Cît despre căpitan, o să vadă el!

— Așteaptă, nu te grăbi! Să vedem mai întîi despre ce este vorba...

Enghe mă bătu pe umăr, compătimitor:

— Nu-ți face griji, prietene, plafonul de nori este jos, așa că n-o să te prea zdruncine.

Enghe pronunța defectuos consoanele, și cuvintele rostite de el erau pline de haz: „Nu-ți fațe grizi, plafonul este zos, n-o să te prea zdrunține”.

Am vrut să-i spun că tocmai cînd plafonul de nori este jos te scutură mai tare dar, sesizînd abia atunci ironia, am pornit spre elicopter fără o vorbă. În fond, ce rost avea să-i răspund? Enghe tot nu putea să ridice norii mai sus!

Piloții elicopterului erau niște tineri de ispravă – isteți și mucaliți. Unul dintre ei, cel mai mare în grad, îmi făcu semn cu ochiul:

— Ei, și ce dacă vă scutură puțin? De-abia o să prețuiți mai mult, după aceea, pămîntul.

Zîmbind, i-am răspuns:

— M-am plîns eu cuiva? Deși, drept să spun, nu prea duc dorul aerului.

— Atunci, îi dăm drumul?

— Să-i dăm.

La despărțire, Enghe îmi strînse mîna și mă sfătui:

— Cînd ajungi pe punte, să nu sari de pe scară pînă nu se oprește motorul.

Mă îndepărtasem cu câțiva pași, dar m-am întors și l-am întrebat:

— Ți s-a întâmplat ție așa ceva?

— Mie? Multe mi s-au mai întâmplat! zîmbi Enghe cu blîndețe. Ei, noroc...

Undeva, deasupra capului, motorul începu să duduie și – după vibrațiile care se înteteau – am înțeles că elicea uriașă a elicopterului își accelera turațiile. Prin geamul rotund îl vedeam pe Enghe sprijinit de capota mașinii. Curentul stîrnit de elice îl lovea în față; își ținea chipiul cu o mîină. Apoi ne-am desprins de pămînt, dar aveam senzația că noi, cu elicopter cu tot, am încremenit locului și că acest Enghe, care își flutura chipiul sprijinit de mașină, se prăbușește undeva, în gol. Peste cîteva minute nu-i mai puteam desluși. Vedeam doar silueta ascuțit-zimțată a Talinului. Orașul se așternea dedesubtul nostru minunat de frumos, violet-albastru, învăluit într-o pîclă cenușie. Pilotul accelerează și orașul dispăru din cîmpul meu vizual. În față nu se vedea decît marea înspumată și tulbure.

Răsturnat în fotoliu, simțeam că n-am să mai rezist mult. Atîtea peripeții ajung pentru un western în două serii. Dar eu nu sînt Yul Brynerll. Nu-s erou de cinema și bucuros m-aș lipsi de aceste peripeții. La drept vorbind, nici cu pistolul nu trag prea bine. Iar după ce un bandit mi-a găurit cu un glonț plămînul drept, medicii mi-au prescris „regim de cruțare”! Ce delicat sună cuvîntul „cruțare”! Și-acum, colac peste pupăză, după toate victoriile mele strălucite de-aici – așa-mi spune mie inima – cînd mă voi întoarce acasă, nu-mi va rămîne decît să mă plîng cunoștințelor: „M-a părăsit nevasta!” Și nimeni n-o să mă poată consola spunîndu-mi că „pe toți îi părăsesc nevestele”, pentru că pe un om normal nevasta nu-l părăsește.

M-am amuzat încă multă vreme gîndindu-mă la toate acestea, străduindu-mă să uit discuția cu căpitanul. Apoi mi s-

a făcut rău de-a binelea. Cufundat în fotoliu, cu picioarele întinse și cu capul rezemat de spetează, priveam doar la tavanul alb al cabinei. Căci de îndată ce-mi aruncam o privire prin luminator, spre valurile clocotinde de dedesubt, îmi venea să vomit. Se pare că elicopterele de serviciu nu sînt făcute pentru niște „eroi” ca mine, căci aici nu există pungi pregătite în acest scop. Mă simțeam îngrozitor. Mai ales cînd elicopterul se prăbușea în golurile de aer. Am închis ochii și am început să număr... pînă la o mie, pînă la două, pînă la trei. Apoi, în ordine inversă.

Descleștîndu-mi cu greu maxilarele, l-am întrebat pe pilot:

— Mai avem mult?

Nu mă putea auzi din pricina zgomotului de motor, dar înțelegîndu-mă după expresia feței probabil, clipi încurajator:

— Imediat...

Nava-bază părea de sus ca o corabie-jucărie meșterită dintr-un colț de ziar. Atîta că nu plutea într-o băltoacă, ci pe o mare adevărată, plumburiu-cenușie, cu valuri mici, înspumate, pe care – numai privindu-le – simțeam cum mi se întoarce stomacul pe dos. Nu-mi puteam închipui aterizînd un elicopter pe această coajă de nucă. Nici curios nu eram. De aceea am închis iarăși ochii și am început să număr pînă la o mie.

Apoi elicopterul făcu un salt și dintr-odată motorul tăcu. Elicea s-a mai rotit un timp, tot mai încet, pînă s-a oprit. Am sărit pe punte, minunîndu-mă că poate exista, pe lumea asta, un vapor atît de mare. Cu toate acestea, tangajul se simțea foarte puternic. Sau poate că mi se înmuiaseră mie picioarele. Cea de-a doua variantă mi se pare mult mai verosimilă. Pe punte, cîțiva marinari în mantale de cauciuc păreau să ne aștepte. Voiam să mă îndrept spre ei, dar mi-am dat seama că nu e suficient să vrei. Mai trebuie să și poți. Nici nu știu cum

am ajuns pînă la bord, m-am aplecat peste copastie și am vomitat mult, chinuitor. Halal prolog pentru un interogatoriu!

Căpitanul Astafiev mă privea cu ochii injectați, adînciți în orbite. Primise radiograma cu douăzeci de ore în urmă.

— Dacă urmează să fiu scos din funcție, vă rog să-mi spuneți de-acum. Trebuie să dau unele dispoziții pe vas.

Mi-am șters fața cu batista și am răspuns posomorît:

— Problema asta nu intră în competența mea. Pînă una-alta, spune-mi unde a plecat Korețki?

Astafiev se întoarce cu spatele spre mine și rosti iritat, abia stăpînindu-se să nu izbucnească:

— Vă rog foarte mult să nu vă jucați cu mine de-a șoarecele cu pisica!

— Nu înțeleg...

— După cîte înțeleg eu, navigatorul Korețki se află reținut la dumneavoastră. Dar să știți un singur lucru: nu se poate spune nimic rău despre el.

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU al căpitanului Astafiev

ÎNTREBARE: DE CE N-AȚI COMUNICAT CONDUCERII CĂ navigatorul Korețki nu s-a întors din concediu și că vasul iese în larg fără el?

Răspuns: Cînd Korețki nu s-a prezentat din concediu, m-am neliniștit. Chiar dacă era bolnav, putea să mă anunțe telegrafic. Și cum n-a făcut-o, am presupus că i s-a întîmplat ceva. N-am exclus însă posibilitatea ca el, Korețki, tînăr fiind, să se fi încurcat în cine știe ce istorie care l-a reținut. Am așteptat întoarcerea lui pînă în momentul plecării vasului, cînd a fost deja prea tîrziu să mai comunic lucrul acesta. Da,

trebuia să o fi făcut mai înainte, dar ezitasem, recunosc. Eram convins că el ne va ajunge undeva, în timpul navigației. Sînt deplin conștient de vina pe care o port și sînt gata să răspund pentru ea.

Întrebare: Unde urma să plece Korețki în concediu și ce planuri își făcuse?

Răspuns: La Leningrad. Fusese programat să-și ridice mașina la care visa de multă vreme. Își strînsese aproape întreaga sumă, privîndu-se de multe lucruri. E ceva lăudabil, mai ales pentru un tînăr. Pentru că-i venise rîndul pe listă și nu avea chiar toți banii, l-am împrumutat și eu cu ceva.

Întrebare: Cît?

Răspuns: O mie șase sute de ruble. Și a plecat la Leningrad să-și ridice mașina. În afară de asta, voia să se întîlnească și cu prietena lui. N-o cunosc și, din păcate, nu știu aproape nimic despre ea. Lui Korețki nu-i place să vorbească pe această temă.

Întrebare: Cum aş putea s-o găsesc, totuși, pe această tînără?

Răspuns: Știu doar că e studentă la geografie și că o cheamă Tamara. Atîta tot.

ATUNCI I-AM PUS BANALA ÎNTREBARE, CARE NU POATE LIPSI de la niciun interogatoriu:

— În ce relații sînteți cu Korețki?

Astafiev, foarte nervos, răspundea într-un limbaj de proces-verbal. Așa cum se vorbește la ședințe sau cum se scriu rapoartele de producție și caracterizările profesionale:

— Relațiile dintre noi, foarte bune, depășesc cadrul relațiilor de serviciu. Korețki e un specialist apreciat și un om de treabă. În scurtul răstimp cît am lucrat împreună, a ajuns – din simplu membru al echipajului – în funcția de prim-

locțiitor al meu. Pot să afirm că în afară de relațiile stricte de serviciu, sîntem legați printr-o mare prietenie.

ÎNTRUCÎT NU REUȘISEM SĂ-L CUNOSC ÎNDEAJUNS PE Astulev, nu i-am spus că Jenea Korețki a murit. Iar lui, după cît se vedea, nici nu-i trecea așa ceva prin minte. Pentru mine era foarte important să aflu cît mai multe lucruri despre Korețki tocmai din gura unui om încredințat că acesta trăiește, dar că a nimerit în cine știe ce „încurcătură”. În asemenea cazuri – este știut – oamenii se verifică foarte bine.

ÎNTREBARE: VĂ ROG SĂ-L CARACTERIZAȚI CÎT MAI amănunțit pe Korețki. Mă interesează cele mai mici amănunte ale personalității lui, modul de viață, cercul intereselor lui, legăturile, prietenii și dușmanii.

Răspuns: Da, înțeleg. Mă voi strădui să-mi amintesc tot ce știu. Dacă îmi scapă ceva, vă rog să-mi puneți întrebări suplimentare. Așadar, Jenea este un băiat de treabă, bun la suflet și încrezător în oameni. Este, de asemenea, un foarte bun specialist. Tot timpul se interesează de cîte ceva, niciodată nu se sfiește să-ntrebe: pe mine, pe șeful de echipaj, ba chiar și pe un simplu marinăr, n-are importanță. Nu-i este teamă că-și știrbește autoritatea. Sînt convins că nici măcar nu-și pune, vreodată, o asemenea problemă. Și poate că tocmai prin această atitudine deschisă, lipsită de prejudecăți, își dobîndește autoritatea printre colegii săi de muncă. La greu, este primul care aleargă să dea ajutor. E vesel, privește viața cu optimism și se înțelege repede cu oamenii. În echipajul nostru nu are dușmani, deși – atunci cînd trebuie – știe să fie foarte exigent în serviciu.

Întrebare: Cu cine, în afară de dumneata, era prieten Korețki?

Răspuns: Mi-e greu să răspund la o asemenea întrebare. Korețki are o atitudine camaraderească față de toți membrii echipajului, nu face diferență între ei. Și oamenii țin la el...

L-am întrebat pe Astafiev cum de a primit Korețki concediu tocmai acum, în toiul pescuitului. Posomorît, căpitanul îmi explică:

— Pe la mijlocul lui august ni s-a defectat motorul. Ne trebuiau cel puțin trei săptămîni pentru reparații. Atunci, Jenea m-a rugat să-i dau concediul, pe anul acesta. Muncise foarte mult înainte de asta și, de fapt, nici nu aveam nevoie de prezența lui, în această perioadă. De aceea, i-am permis să plece în concediu între 21 august și zece septembrie.

ÎNTREBARE: CE CREZI DUMNEATA CĂ L-AR FI PUTUT determina pe Korețki să plece în Crimeea?

Răspuns: N-am idee. În orice caz, dacă a ajuns pe acolo, a ajuns cu totul și cu totul întîmplător, altfel aș fi știut. Nu mi-a spus niciun cuvînt că ar avea de gînd să plece în Crimeea. Asta ar putea să știe Tamara sau cineva dintre cei cu care s-a întîlnit la Leningrad.

Întrebare: Cu cine se putea întîlni la Leningrad?

Răspuns: Nu știu. Dar trebuie să aibă cunoștințe. Locuiește doar, acolo...

— Ascultă, căpitane, m-am mirat eu, cum se face că nu știi nimic despre Tamara? Doar spui că Jenea ți-e prieten!

— Prieten bun, preciză Astafiev și adăugă: Nu e nimic de mirare. Navigatorului Korețki nu-i place să pălăvrăgească despre problemele lui personale.

Pe neașteptate, stăpînirea de sine a căpitanului se frînse și

— făcînd cîțiva pași către mine — mă întrebă îngrijorat și parcă rugîndu-mă să părăsim tonul oficial al discuției noastre:

— Spuneți-mi și mie, ce s-a întîmplat? De ce mă întrebați toate astea?

Tăcut, am pus pe masă fotografia. Astafiev o privi îndelung, șoptind ceva, apoi o acoperi cu palma sa uriașă și, greoi, gîfîind, se ridică în picioare. Fața lui roșie, bătută de vînt, devenise palidă. Maxilarele i se mișcau, iar ochii injectați și adînciți în orbite priveau fără să mă vadă.

LENINGRAD

FILA DE DOSAR 32

MĂ CUIBĂRISEM ÎNTR-UN COLȚ DE COMPARTIMENT ȘI, CU ochii închiși, ascultam plin de mulțumire zgomotul unui vehicul gonind, de astă dată, pe solul ferm. Bine că toate s-au terminat, în sfârșit! Gata cu puntea instabilă a vaporului, n-o să mai simt căderile în gol ale vreunui elicopter și n-o să mai văd, cutremurat, ochii plini de durere ai căpitanului Astafiev.

Locomotiva pufăia surd și des, iar sub picioare – liniștitor – simțeam țăcănitul mărunț al roților, la macazuri. Trenul se apropia de Leningrad. Și tot ceea ce se întâmplase abia ieri, acum mi se părea îndepărtat, ca o copilărie aproape uitată. Doar în palmă mai simțeam strângerea puternică a lui Enghe care, în gara pustie și zgribulită la ora aceea târzie, îmi spusese cu blîndețea lui de copil:

- Nu-i nimic, acum ești pe dunga neagră. O să treacă.
- Pe ce dungă? Unde sînt? l-am întrebat, contrariat.
- Pe dunga neagră. Viața e ca tricoul unui marinăr, în dungi...

Apoi expresul m-a purtat în goană spre Leningrad. Părăsind peronul Gării Baltice, m-am urcat repede într-un taxi și i-am spus șoferului care încă mai dormita:

— Cartierul Petrogradskaia!

Voiam să vizitez locuința lui Jenea Korețki, rămasă acum fără stăpîn.

Ușa mi-o deschise o bătrînă cu mîna bandajată.

— Pe cine cauți? se interesă ea, cu un aer sever.

Mi-am sprijinit discret pantoful de ușa întredeschisă și i-am spus, dezinvolt și familiar:

— Am treabă cu Jenea Korețki. Dar ce-ai pățit la mînă?

— Mi-am răsturnat pe mine o cratiță cu lapte clocotit. Se vede că tare am mai îmbătrînit! Îmi tremură și mîinile... Uite, ar fi trebuit să mă ung cu dohot, dar unde mai găsești acum dohot, poți să-mi spui? Mi-a dat ea, doctorița, o alifie, dar nu-i bună de nimic.

— Cine, doctorița? am întrebat mecanic.

— Aș, doctorița noastră e foarte bună, numai alifia ei nu mă ajută deloc. Da' ia spune-mi, cum de nu te-am mai văzut pînă acum la Jenea? Adică ce mai întreb eu, că nu e zi lăsată de Dumnezeu să nu apară un prieten nou! Jum'ate din Leningrad s-a perindat pe la el. O să-i mănînce și urechile! Pe mine, ca vecină, nu mă privește – e drept – dar prea e ușuratec!

— Cum adică? Să fie Jenea un stricat?

— A, nu, nu vorbi cu păcat, drăguțule! Jenea e un băiat serios și înțelept cît alții trei. Numai că se încrede prea ușor în toți oamenii, ca un copil. Iar oamenii, știi și mata: ca degetele de la o mînă – nu seamănă unul cu altul. Unul zice ia, și doi zic dă-mi! Să știi de la mine, și cu banii tot așa se întîmplă. „Tușă Katea – îmi zice – dă-mi zece ruble pînă la salariu!” Și îi dau, deși pensia mea e de cincizeci și două de ruble iar leafa lui de trei mii. Altfel, e foarte mîndru: nu

împrumută de la străini în ruptul capului, chiar dacă n-ar avea ce mânca! Cu mine e altceva. Îi sînt ca o mamă. Taică-su a murit pe front, iar maică-sa, sărmana, s-a prăpădit aici, în timpul blocadei...

— Ne-am luat cu vorba și nici nu mi-ai spus dacă Jenea este acasă! am readus eu discuția despre ceea ce mă interesa.

— Dacă era acasă, nu te țineam de povești! Nu-i acasă.

— E plecat de mult?

— Din treizeci și unu; sau poate că de la întîi. A venit tot într-o fugă din Talin, a cumpărat frumusețea aia de mașină, s-a învîrtit pe-aici vreo două zile, și-a plecat. Nu știu unde. Mi-a lăsat doar un bilet pe masă, în bucătărie.

PROBĂ MATERIALĂ

TUȘĂ KATEA!

PLECĂM ÎN CAUCAZ SĂ RODEZ MAȘINA. PE DATA DE 9 MĂ întorc precis. Așa că nu te neliniști și plătește chiria pentru mine. Cum vin, îți dau banii. Sărut-mîna,

JENEA

— ȘI CUM AȘA, NU-ȚI SPUSESE MAI ÎNAINTE CĂ ARE DE GÎND să plece în sud?

Sătulă, probabil, de atîta singurătate, bătrîna prinsese gust de vorbă. Mă îmbie chiar să intru pe coridor.

— Nu mi-a spus. Cred că i s-a năzărit așa, deodată, altfel mi-ar fi spus. Mi-ar fi spus neapărat, cum să nu-mi spună?

— Deci nu știi cu cine a plecat?

— De unde să știu, măicuță? ridică bătrîna din umeri. Tare mi-e teamă să n-o ia razna flăcăul nostru! Poftim! Să plece atît de departe și să nu-mi spună nimic! Păi ce, e o jucărie? Că de acolo, din Caucaz și pînă-n Turcia e o zvîrlitură de băț! Este?

— Ce să zic? Așa e, am confirmat.

— Păi vezi? Pleacă așa de departe și eu să aflu de la portăreasă! Zinca mi-a spus.

— Și Zinca de unde știe?

— Tocmai ea să nu știe? Mătură dimineața curtea, așa că l-a văzut cînd a plecat.

FILA DE DOSAR 33

ÎN ANUL AL PATRULEA DE FACULTATE AM FOST TRIMIȘI, CU toții, la practică. Bineînțeles că eu am întîrziat cînd s-au făcut repartițiile, și toate locurile bune – la Direcția miliției judiciare, sau la Miliția generală – fuseseră date. Așa că m-au trimis să fac practică într-o grupă de miliție judiciară, al cărei rol era să urmărească pe cei ce nu plătesc pensii alimentare, să caute rude dispărute și alte asemenea treburi importante. M-am prezentat trist și abătut. Comandantul grupei, un unchiaș masiv cu ochi mici, răsuci în mîini repartiția mea și-mi spuse:

— Hm! Vasăzică te pregătești să devii anchetator?!

— Mă pregătesc... i-am răspuns, cu oarecare îndoială.

— Și cum ai de gînd să lucrezi, anchetatorul?

— Ei, cum se lucrează la dumneavoastră, adică „adunînd faptele bucățică cu bucățică”! i-am spus, destul de impertinent.

— Se cheamă că ești un prost, îmi răspunse el liniștit. Vezi să n-aduni tu „bucățică cu bucățică” în toată tevatura noastră de aici. Trebuie să aduni moleculă cu moleculă, anchetatorul, să te bucuri chiar și de un singur atom, dacă-l găsești! Hai, scoate-ți haina și vino aici, băiete...

A fost primul meu dascăl adevărat în problema anchetelor judiciare.

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU al portăresei Kuzmina Z. V.

LA SFÎRȘITUL LUI AUGUST SAU LA ÎNCEPUTUL LUI SEPTEMBRIE – nu-mi amintesc exact data – am ieșit să mătur curtea. Era aproape șase dimineața. După câteva minute a ieșit din casă Jenea Korețki și s-a apropiat de mașina lui, pe care o ținea sub fereastră, în curte. În mână avea o geantă mare. A aruncat-o în mașină, a pornit motorul și a plecat. Când a trecut prin dreptul meu, că mergea încet, m-a salutat. Și eu l-am întrebat: „Departe, departe?” – adică, de pleci așa, cu noaptea-n cap? El mi-a răspuns: „Departe, la șapte mii de verste...” A fluturat din mână și pînă acum nu știu să se fi întors.

În mașină nu era nimeni și nici în dreptul casei nu-l aștepta cineva. De cînd a venit la Leningrad ultima oară, l-am văzut doar de două ori și de fiecare dată era singur. Cunoscuții lui? Îi cunosc pe unii, din vedere, dar cum îi cheamă și unde locuiesc – nu știu.

DECI, ASTEA SÎNT, DEOCAMDATĂ, SINGURELE DATE: „LA ȘASE dimineața, cu o geantă în mână, singur și la șapte mii de

verste". Trebuia să mă bucur chiar și de acest atom. Dar se vor aduna ei, atomii, într-o moleculă? Și în ce fel de moleculă?

FILA DE DOSAR 34

MI S-A REPARTIZAT CA AJUTOR UN INSPECTOR DIN MILIȚIA judiciară a Leningradului, pe nume Leonidov. Mărunțel, cu fața rotundă și mereu zîmbitoare, Leonidov purta în el o încărcătură gigantică de optimism. După ce i-am expus în cîteva cuvinte situația, i-am trasat prima sarcină:

— Să-mi faci, te rog, o listă completă cu toate studentele de la geografie. Tamara trebuie neapărat găsită, îi știm doar numele mic și nimic altceva. Așa că nu e un lucru chiar atît de simplu. Cît timp îți trebuie pentru asta?

— Știi și eu? făcu Leonidov, socotind nu se știe ce în sinea lui. Să presupunem că scot toate Tamarele într-un ceas. Apoi trebuie să vorbesc cu fiecare în parte. Sper ca pînă diseară să termin.

— Să te-audă Dumnezeu! Aaa! Și nu uita, Leonidov: studentele din anul întîi nu ne interesează!

Iată, într-adevăr, un test de istețime: cîte Tamare pot fi într-o facultate? E un nume comun deși, pe timpuri, l-a purtat și o împărăteasă. Și-apoi, mai e ceva: multe își spun altfel decît scrie în buletin. Așa de pildă, în loc de Nastia, își spun Tamara, că li se pare lor mai distins! Și Leonidov o să cerceteze exclusiv pe baza actelor! Dar la o asemenea variantă nici nu voiam să mă gîndesc.

Bine, cel puțin, că anul întîi putea fi lăsat la o parte! Ultima oară, Korețki a fost văzut cu Tamara astă-vară. Și atunci se știa că aceasta urmează Facultatea de geografie.

Dar, vai! Am uitat să-i spun lui Leonidov să nu le caute

acasă pe Tamarele care vor lipsi de la facultate pînă nu vom stabili un itinerar selectiv.

Din fericire, Tamara pe care o căutam era a șasea pe listă. Dacă ar fi fost să le verificăm pe toate...

CĂTRE ANCHETATOR

NOTĂ INFORMATIVĂ

CA URMARE A DISPOZIȚIEI DUMNEAVOASTRĂ, AM identificat toate studentele, purtînd numele de Tamara, de la Facultatea de geografie a Universității din Leningrad. Ele sînt în număr de paisprezece.

În urma discuțiilor purtate cu ele a rezultat că prietena lui Korețki este studentă în anul IV și se numește Ratanova Tamara Iosifovna.

Ratanova se va prezenta la dumneavoastră, pentru interogatoriu, la orele 18.

INSPECTOR ÎN MILIȚIA JUDICIARĂ
din Leningrad,
Leonidov

FILA DE DOSAR 35

ÎN FAȚA BIROULUI DIN CABINETUL MEU ATÎRNĂ UN CEAS electric. La fiecare minut se aude un țăcănit ușor, dar foarte

distinct, și acul ceasornicului sare cu o diviziune. Va mai sări de treizeci de ori, după care mă voi afla față în față cu Tamara Ratanova. Și voi fi nevoit să-i spun că omul pe care l-a iubit nu mai este! Astfel de comunicări fac și ele parte din obligațiile mele de serviciu.

Mă gîndesc uneori în ce o fi constînd, oare, adevăratul profesionalism? Odată, într-un ziar a apărut un articol despre mine. Înainte de asta mă vizitase acasă un colaborator al acelei gazete – un tînăr vesel și simpatic – și-am stat de vorbă cu el o seară întreagă, sincer, temeinic, la o sticlă de coniac. Iar peste cîteva zile a apărut articolul – n-ar mai fi apărut! Scrișneam din dinți, nu alta, de furie. Și nu reușeam să înțeleg în ruptul capului: ori n-am vorbit eu așa cum trebuie, ori tînărul nu m-a înțeles așa cum s-ar fi cuvenit. Din cele scrise de el reieșea că sînt un bîcîșnic apărător al legii, bun de gură: „...cu inima arzînd năvalnic de ură față de orice abatere criminală, iar sensul și conținutul vieții lui sînt lupta cu infracționismul...” Eram – ce mai tura-vura! – un cetățean-anchetator, un al doilea Danko! Și m-am simțit foarte jenat – asta pentru că nimic nu era adevărat în articolul acela săltăreț. Că doar nu poate inima să-ți ardă năvalnic pentru chiar fiecare abatere criminală, întrucît abaterile sînt încă multe, iar inima – tot arzînd și arzînd – s-ar alege naibii scrumul de ea! Categorie, nu asta constituie principala trăsătură profesională a oamenilor legii. Orice om, chiar dacă inima lui nu arde, va sări să apere o femeie de un huligan, să zicem, ceea ce nu este decît o faptă episodică, un impuls nervos de o clipă, o acțiune aproape emoțională. Cu atît mai mult – ca în fiecare zi, în fiecare săptămînă, luni și ani de-a rîndul să traversezi torentul suferințelor omenești: durere, sînge, jigniri, minciună, iluzii sfărîmate, mîrdărie. E greu, e foarte greu, pentru că trebuie să-ți păstrezi mereu încrederea în oameni, în ciuda a tot ceea ce vezi. Altfel, torentul acesta te duce la fund.

De multe ori Natașa mă suspectează de duritate. Nu o contrazic, deși nu sînt de acord cu o asemenea etichetare. Așa de pildă, acum o săptămînă, un individ care îmbrîncise – în fața mea – un bătrîn, a provocat în mine o înverșunare mult mai puternică și mai violentă decît cea pe care o încerc acum, față de asasinul lui Jenea Konețki. Pentru că asasinul este pentru mine, în cazul de față, un rău fără obiect, ceva abstract, lipsit practic de substanță. Criminalul acesta umblă pe undeva, prin uriașul furnicar omenesc, dar îl despart de mine sute de kilometri, poate, mii de evenimente, milioane de oameni – și toate cifrele acestea alcătuiesc tocmai coordonatele enigmei. Dar nu poți urî o enigmă, chiar dacă ea ucide oameni. Poți să urăști numai un om concret. Iar omul acesta nu există. Deocamdată, desigur! Din atomi, din cuvinte, din întâlniri întîmplătoare trebuie să reconstitui și să dai chip acestui om, așa cum Dumnezeu l-a creat pe Adam din țărînă. Și pentru asta nu-i neapărată nevoie ca inima „să-ți ardă”. Trebuie numai să ții minte că oamenii ți-au încredințat misiunea de a „răzbuna”. De a răzbuna victima, dar și pe tine însuși. De a-ți răzbuna sentimentele firești, dar atît de omenești, pe care trebuie să ți le reprimi. Se cuvine să mă răzbun pentru că atunci cînd cercetam cadavrul lui Jenea Korețki, mă gîndeam mai mult la urmele utile ale anchetei decît la faptul că a fost omorît un om tînăr, că pentru el nu va mai fi primăvară, că nu va mai exista iarbă abia răsărită, nici tandrețe, și că undeva cineva a rămas singur și nefericit, fără s-o știe încă. Și pe mine m-a prejudiciat acest asasin, pentru că unii ca el m-au făcut un profesionist în durerea omenească!

Profesionalismul are multe aspecte. Într-un singur lucru, însă, este unitar: tot ce n-are legătură cu munca, trece pe planul doi. Nu de mult, la o expoziție de fotografii, am văzut o imagine care mi s-a părut că exprimă simbolul profesionalismului: în culisele unui local de noapte, cu

program de strip-tease, doi actori discutînd cu o balerină goală. Fețele lor sînt preocupate, atitudinea lor degajată, obosită chiar, mîinile întinse în gesturi expresive și energice. E clar că nu se gîndesc și că nu-i deranjează cîtuși de puțin faptul că femeia din fața lor este goală. Asta nu înseamnă destrăbălare, nu înseamnă nici sațietate sexuală, nici măcar adormire a simțurilor. Este imaginea adevăratului profesionalism.

Inima mea n-are dreptul să ardă. Ea trebuie să bată egal și puternic, ca un mecanism. Pentru ca eu, atîta timp cît ea va bate, să pot transforma fantomele într-un rău real, pe care să-l pedepsesc. Pentru că și inima mea – inimă de profesionist – își pierde uneori ritmul și trimite sîngele să-mi bată în tîmple ca un ciocan – ca acum, cînd spun cu glas abia auzit:

— Tamara, trebuie să-ți spun că Jenea Korețki a murit...

Ea dădu din cap, de parcă ar fi știut asta de mult, și-și mușcă buza de jos, pînă la sînge. Privea fix spre rădăcina nasului meu, iar mie îmi venea să mă ascund, să intru în pămînt, să mă dizolv, numai să nu simt ațintită asupra mea această privire oarbă, care privea parcă numai înăuntrul ei. M-aș fi apropiat de ea, s-o iau pe după umeri, să se simtă ocrotită, să nu fie singură în fața acestei mari dureri și eu să-i spun blînd:

— Haide, plîngi fetițo, plîngi! Lacrimile ușurează. Plîngi! Sînt alături de tine, în clipa asta. Căci pentru mine numai momentul acesta e greu. Dar tu vei avea încă multe nopți triste și pustii. Lacrimile ușurează...

Dar ea nu plîngea. Ședea pe scaun, țeapănă, sumbră și rece ca cenușa stinsă de multă vreme, într-o sobă. La fel am tăcut și eu, multă vreme. Mă feream să fac vreo mișcare, temîndu-mă să nu se frîngă această tăcere, să nu se spulbere.

Apoi, pe neașteptate, Tamara vorbi:

— Jenea îmi spunea c-o să trăim o sută de ani și-o să murim în aceeași zi...

Am tresărit îndurerat și fata continua să mă privească drept, deși vedea numai ceea ce se petrecea înăuntrul ei, ca într-o cameră obscură, ceva ce se întâmpla nu acum, ci ieri, cu o lună în urmă sau poate mai demult.

— Într-o zi, am rămas la el. M-am trezit în mijlocul nopții: Jenea nu dormea, se uita la mine. L-am mîngîiat pe cap și l-am întrebat: „Îți pare rău că nu plîng?” – „Dar de ce să plîngi, draga mea?” – „Se spune că într-o asemenea noapte, o fată trebuie să plîngă.” – „Și ție îți vine să plîngi?” – „Nu, îmi vine să cînt. Pentru că vom trăi o sută de ani.”

DE LA FEREASTRĂ, CU MÎINILE CRISPATE PE ZĂBRELELE DE fier, priveam în stradă. Pe bulevardul larg, zgomotos, o urmăream cu privirea pe Tamara, care tocmai plecase de la mine. O vedeam numai pe ea; mergea cu pași nesiguri, cu capul plecat, fără țintă, fără gînduri. Și înțelegînd, cu spaimă, că doar în urmă cu cîteva zile Leonidov a găsit-o pe coridoarele universității, veselă și exuberantă, rîzînd fericită cu prietenele ei – m-am îndepărtat de la fereastră.

— Cred că n-am să ajung niciodată profesionist! mi-am zis, cu glas tare.

— Scuzați-mă... Ați spus ceva? mă întrebă dactilografa.

— Nimic, nimic... Și întorcîndu-mă brusc spre ea: Scrie, te rog! Fila de dosar 36!

Îmbufnată, dactilografa își strînse buzele și începu să bată procesul-verbal.

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU al Tamarei Ratanova

. . .

ÎNTREBARE: CÎND V-AȚI VĂZUT PENTRU ULTIMA OARĂ CU Korețki?

Răspuns: Nu ne-am văzut din iunie și urma să ne vedem abia în octombrie, în afară de cazul cînd m-aș fi dus eu la Talin. Dar pe 20 august am primit o telegramă prin care Jenea îmi comunica, pe neașteptate, că și-a luat concediu. A sosit aici la 21 august. Promise înainte o înștiințare, de la magazinul de autoturisme, că i-a venit rîndul să cumpere mașina. A doua zi am plecat să o ridicăm. Am ales una de culoare albastră...

ȚĂCĂNITUL MAȘINII DE SCRIS SE ÎNTRERUPSE — dactilografa durdulie ridică spre mine ochii și zîmbi cu subînțeles. Adică: „fetișcanele astea, doar la mașină se gîndesc!” M-am uitat furios la ea și mașina începu să țcăne din nou, monoton.

...APOI AM ÎNREGISTRAT-O LA MILIȚIE ȘI NI S-A DAT UN număr. Care anume, nu-mi amintesc. Curînd după asta, a sosit de la Moscova un prieten de-al lui Jenea cu care a făcut serviciul militar. Îl cheamă Otari. Celălalt nume nu-l știu. E georgian, dar locuiește la Moscova...

DACTILOGRAFA ÎȘI RIDICĂ DIN NOU PRIVIREA ȘI EXPRESIA de pe chipul ei comenta din nou, anapoda.

— Lenocika, am șuiert eu, abia stăpînindu-mă, Lenocika, te rog foarte mult să scrii! Doar să scrii!

Țăcănitul furios al mașinii continuă.

. . .

...ȘI ESTE STOMATOLOG. L-AM VĂZUT DOAR DE DOUĂ ORI. Jenea spunea că-i un băiat bun și că, în legătură cu el, are cele mai frumoase amintiri. Otari a tras la hotelul „Astoria”.

Cam pe la 25 august, toți trei – Jenea, Otari și cu mine – am fost la restaurantul acestui hotel, să sărbătorim venirea lui Otari și cumpărarea mașinii. Peste alte câteva zile – cred că era 29 sau 30 august – Jenea a trecut pe la mine... seara, târziu... eu n-am telefon, așa că... și mi-a spus că pleacă pentru câteva zile în Gruzia, împreună cu Otari, ca să rodeze mașina. Din păcate, eu n-am putut să plec, pentru că începeau cursurile la facultate. De atunci nu l-am mai văzut.

FILA DE DOSAR 36

TAMARA REVENI LA ORA NOUĂ ȘI JUMĂTATE.

— Caută să-ți amintești! am rugat-o eu. Fă un efort! Este foarte important! Adu-ți aminte tot, absolut orice amănunt care se referă la Otari!

Tamara mă privi încrezătoare:

— Vedeți... mi-e greu... înțelegeți? Încă de la început nu mi-a plăcut, vă spun cinstit. Un om nesperios. Și-apoi... Jenea venise doar pentru câteva zile! Nu ne văzusem de-atîta vreme! Și deodată – apare acest Otari...

Își lăsa capul în jos și rămase mult timp pe gânduri. Apoi izbucni cu dușmănie:

— Zvîrlea cu banii de parcă ar fi fost un milionar! Și de fiecare dată mă privea: chipurile, uite cine sînt eu! Apoi l-a ademenit pe Jenea... cu el. Asta-i tot...

Își mușca buzele, ațintind asupra mea privirea ei pustie.

Cu o mișcare stîngace mi-am pus mîna peste palma ei:

— Tamara, înțeleg că acum îți vine foarte greu. Dar trebuie să mă ajuți...

Ea mă privi.

— ...să mergem împreună la restaurantul „Astoria”. Poate că îți amintești de chelnerița care v-a servit.

— Ne-a servit un chelner, un băiat tînăr.

— L-ai recunoaște, dacă l-ai vedea?

— Da, cred că l-aș recunoaște! spuse Tamara, după ce cîteva clipe și-l adusese în memorie.

RESTAURANTUL ERA ARHIPLIN. MUZICA BUBUIA ASURZITOR. Un trompetist mărunțel își umfla atît de tare obraji, încît îmi era teamă că va plesni dintr-un moment în altul și că va cădea jos, ca un boț de piele vînată. Ne-am oprit pentru o clipă la ușă și Tamara îmi spuse, cutremurîndu-se:

— Am stat acolo, în colțul acela...

Acum petrecea acolo, vesel și zgomotos, un grup de oameni. „Ce chiolhan, ce veselie...” mi-a trecut prin minte și, nu știu de ce, m-a cuprins mînia, o mînie pustiitoare față de acești oameni veseli, puțin băuți și care, bineînțeles, n-aveau nicio vină. Fluturîndu-și poalele smochingului, un maître d’hotel trecu în goană pe lîngă noi.

— O clipă... l-am oprit eu.

Iar el, fără să se oprească, îmi servi o porție de intimități și amabilități profesionale:

— Dragul meu, nu-ți pot fi cu nimic de folos. Astăzi sîntem foarte aglomerați.

— Eu o să hotărăsc dacă poți sau nu să-mi fi de folos! i-am răspuns brutal. Aveți aici un chelner de statură mică, blond și tînăr?

— Asta-i Polenin. Polenin Valeri. Dar ce s-a întîmplat?

— Nimic. Dă-ne o masă acolo unde servește el.

Mă privi atent și perspicacitatea lui profesională începu să funcționeze:

— Sînteți de-acolo? și conspirativ arătă cu degetul mare undeva, în spatele său.

— Din partea opusă! arătai la rîndu-mi, cu degetul, în spatele meu.

— Imediat, punem imediat o masă!

Cît ai bate din palme, Polenin se înființă cu o sticlă de vin și două cafele. După ce se îndepărtă, o întrebai pe Tamara:

— Ești sigură că-i el?

— Da.

Peste puțin timp, Polenin se apropie din nou de masa noastră.

— Mai doriți ceva?

— Să iei loc!

— Iertați-mă, dar conform instrucțiunilor de serviciu, nu am voie.

— Instrucțiunile se fac pentru a fi încălcate. Ia loc, trebuie să stau de vorbă cu dumneata.

Se așează în fața mea, cu spatele la sală. Fața lui exprima o nemărginită uimire și, mai ales, curiozitate. I-am întins legitimația.

— Am înțeles, dădu din cap Polenin.

— Ți-o amintești pe tînăra aceasta? arătai cu ochii spre Tamara.

— Bineînțeles că mi-o amintesc. Dar n-am vrut să arăt, pentru că nu se cădea. Avem și noi etica noastră!

— Ți-i amintești și pe însoțitorii ei?

— Da, bineînțeles.

— De ce tot spui „bineînțeles”?

— Pentru că au fost în restaurant de curînd, acum vreo două săptămîni; și în al doilea rînd, pentru că am o bună

memorie vizuală, a figurilor. E o chestie profesională!

Din nou despre profesionalism! Cred că niciodată n-o să putem scăpa de acest cuvînt. M-am întors o clipă cu spatele spre Tamara, în așa fel ca ea să nu vadă, și i-am arătat chelnerului fotografia lui Korețki. El păli și dădu afirmativ din cap.

— Descrie-mi, te rog, înfățișarea celui alt bărbat de la masă.

— Înalt, tot atît de înalt ca și el – arătă Polenin înspre colțul mesei, acolo unde fusese un moment fotografia – și la fel de înalt ca acela cu care au fost a doua oară; după vorbă caucazian, deși era blond...

L-am oprit, nevenindu-mi parcă să cred:

— Cum adică, a doua oară?

— Ei, o zi-două după ce au fost aici, cu dumneaei.

— Așa, așa...

— Au fost trei. Al treilea era tot atît de înalt ca și ei, cum spuneam, însă mult mai voinic.

— Adu-ți aminte de ceva deosebit în înfățișarea lui. Să știi că acum contez foarte mult pe memoria ta vizuală!

— Deosebit? se gîndi chelnerul. Naiba știe! Un om obișnuit, dar mai vînjos, mai atlet! Deosebiți îi erau doar ochii. Deși era brunet, ochii îi avea foarte albaștri, deschiși de tot. Cred că ziua ochii lui arătau absolut fără nicio culoare. Numai pupilele erau negre în mijlocul lor.

— Ești sigur?

— Bineînțeles. El a și plătit. Așa că îmi aduc bine aminte de el. Mi-a achitat nota de plată înainte chiar de a se termina masa. Cînd m-am dus după cafea, m-a ajuns din urmă la bufet și mi-a cerut nota. Am socotit repede, iar el, deodată, m-a apucat strîns de braț, deasupra cotului, și mi-a spus – mai în glumă, mai în serios: „Ei, matematicianule, cu cît m-ai ars?” Spunînd aceasta, mă privea țintă, de m-au trecut fiorii. De-aia

mi-aduc aminte de ochii lui. M-am supărat și am vrut să-i răspund așa cum trebuie, dar el a izbucnit în râs și mi-a spus: „Trebuie să trăiască fiecare, trebuie să trăiești și tu!” Mi-a întins o hîrtie de cincizeci de ruble și s-a întors la masă.

— Cît făcea toată consumația?

— Patruzeci și trei de ruble și șaiszeci de copeici. Dacă e nevoie, pot să vă găsesc și copia.

Polenin scoase din buzunar un blocnotes gros. Îl răsfoi repede și mi-l întinse. Într-adevăr, socoteala era de patruzeci și trei de ruble și șaiszeci, iar data nu fusese nici ea uitată: 30 august.

Am luat foaia de la Polenin și l-am întrebat:

— N-ai auzit, întîmplător, ceva din discuția lor?

Polenin își desfăcu mîinile, dezolat:

— Nu, n-am auzit. Nici nu eram atent. Dac-aș fi știut, bineînțeles că... Doar la urmă, cînd am deschis sticla de șampanie și turnam în cupe, acesta – al treilea – a spus: „Și-acum, toate pînzele sus!”

RESTAURANT „ASTORIA”

NOTĂ DE PLATĂ

30 AUGUST

DA, INDISCUTABIL C-AU FOST TREI: TREI SALATE, TREI porții de nisetru, trei fripturi, trei cafele, trei înghețate.

Era ceva cu totul neașteptat. Nu pot să-mi explic de ce, dar pînă atunci fusesem ferm convins că în mașină nu

călătoriseră decît doi inși. Și iată, ieșind deodată la iveală, un al treilea! Da, un bobîrnac dat tuturor versiunilor mele. Și abia dacă despre unul știu ceva: Numele. Și că a făcut armata cu Korețki... Nu mai vorbesc de-al treilea, care a apărut cînd mă așteptam mai puțin. Deus ex machina! Bun, să începem deci cu Otari. Am telefonat la hotel și am cerut lista celor care au locuit acolo, precum și datele din buletinele tuturor pasagerilor cu numele de Otari înscrîși la hotel în ultima decadă a lunii august. Funcționara de la recepție îmi ceru numărul de telefon, pentru a mă suna mai tîrziu, după ce va cerceta registrele.

Peste o jumătate de oră îmi telefonă o altă femeie și se prezintă cu glas gros, bărbătesc:

— La telefon Kadjan, administrator-șef al hotelului „Astoria”.

— Îmi pare bine.

— Ne-ați cerut o informație...

— Da, da!

— Iată răspunsul: de la 20 la 31 august, în hotelul nostru n-a locuit nicio persoană cu numele de Otari.

FILA DE DOSAR 37

SIMȚEAM CĂ-MI VINE SĂ URLU. LA ASTA CHIAR CĂ NU MĂ așteptam. Mă apăsă o senzație de neputință umilitoare – și asta nu din pricină că niște nenorociți de criminali șterseseră cu grijă toate urmele. Ar fi fost, de altfel, o mare neghiobie să cred că vor lăsa peste tot doar cărți de vizită, special pentru mine, cu mențiunea orelor de primire! Nu. Eram furios pentru că nu puteam înțelege mecanismul, dinamica interioară, rațiunile și logica acestei crime. Să furi o Volgă

străină? Foarte bine, dar de ce să-l omori pe stăpînul ei? La urma urmei, era mult mai simplu să te urci în ea și s-o ștergi...

De la Inspecția de stat auto, Leonidov primise o informație privind înregistrarea de către Korețki – la 21 august – a unei mașini Volga, de culoare albastră, care a primit numărul de înmatriculare LEV-78-10.

Dar Korețki era mort și niciodată nu va putea să mai dea vreun amănunt în plus. Iar criminalii n-au lăsat niciun fel de urme. Sau aproape. Pentru că o Volgă nu este o pereche de nădragi și nu poate să dispară într-un coș de rufe! Sînt sigur că acum străbate drumurile, cine știe pe unde!

Am luat legătura telefonică cu Moscova și am cerut să fie dată în urmărire, în întreaga Uniune Sovietică, mașina dispărută.

DIRECȚIEI MILIȚIEI JUDICIARE DIN MINISTERUL
Afacerilor Interne al U.R.S.S.
21 septembrie, nr. 89

CĂTRE ORGANELE RAIONALE ȘI ORĂȘENEȘTI ALE MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE

ÎN NOAPTEA DE TREI SPRE PATRU SEPTEMBRIE A.C., ÎN apropierea cătunului Solnecinîi Gai din regiunea Crimeea, a fost ucis Korețki E.K. de către un criminal necunoscut.

De la locul crimei a fost furată o mașină Volga albastră, aparținînd lui Korețki, înregistrată cu numărul „LEV-78-10”, caroseria 1134834, șasiu 3789612, motor 0187362.

Luați toate măsurile necesare pentru găsirea de urgență a mașinii și identificarea criminalului.

. . .

FILA DE DOSAR 38

SE PARE CĂ ÎN ACEASTĂ FAZĂ A CERCETĂRIILOR, PERSONAJUL numărul unu e Otari. Și dacă nu a fugit încă, dacă se simte în siguranță, atunci îl vom găsi destul de repede. Tamara ne informase că și-a făcut serviciul militar în aceeași unitate cu Korețki, locuiește la Moscova și este stomatolog. Și dacă și-a făcut armata cu Korețki la aceeași manieră în care „a tras” – așa cum s-a dovedit – la hotelul „Astoria”? Ce-i de făcut atunci?

LA FEL CA ACEI OAMENI LINIȘTIȚI, CĂRORA NU LI SE întâmplă niciodată nimic și care nu prea se întâlnesc cu astfel de întâmplări, colonelul de gardă mă asculta cu interes.

— Rezultă, așadar, că în august niciun om cu numele de Otari n-a fost înregistrat la hotelul „Astoria” – mi-am continuat relatarea. Acum nu mi-au rămas decît două piste, destul de șubrede, ce-i drept: faptul că Otari și Korețki au făcut armata împreună și că Otari domiciliază acum la Moscova...

— Și dacă n-a făcut? Că și la „Astoria”... se îndoi colonelul, ghicindu-mi parcă gîndurile.

— Nu, nu, e sigur, am replicat eu hotărît. Tamara știe asta chiar de la Korețki, nu de la altcineva! Deci este adevărat.

— De ce nu-l căutați după nume? Nu-i greu de găsit. Cred că este un nume destul de rar!

Am chicotit, amuzat de atîta naivitate:

— La Moscova?! Fără să punem la socoteală copiii, sînt înregistrați acolo peste cinci milioane de oameni. Jumătate, să

zicem, sînt femei. Dar ca să verific celelalte două milioane și jumătate de locuitori îmi trebuie cel puțin trei ani. Iar eu am nevoie de Otari ceva mai repede. Mîine, chiar!

Sună telefonul și colonelul ridică receptorul.

— Colonelul Kovaliov! Da, sînt la curent. Dar trebuie să mă înțelegeți că noi sîntem Comandament raional militar, nu prăvălie... Nu. Nu, nu pot. Vă rog să veniți în orele de primire.

Puse receptorul în furcă și întorcîndu-se către mine:

— Mda, încîlcită problemă!

— Pe cele simple le rezolv și singur... am spus, zîbind amărit.

— Și totuși, credeți că aș putea să vă fiu de folos cu ceva? mă întrebă preocupat colonelul.

— Sînt sigur! Uitați-vă la ce m-am gîndit: luați legătura cu Ministerul Apărării și aflați din evidențele lor cîți Olari au fost în unitatea în care și-a făcut Korețki serviciul militar.

— Foarte bună idee! exclamă bucuros colonelul.

— Păi nu vă spuneam eu că două capete judecă mai bine decît unul? observai eu, serios.

— Bineînțeles, răspunse colonelul liniștit, mijindu-și șagalnic ochii neașteptat de tineri, strălucitori. Lăsați-mi însă o adresă oficială. Iar dumneavoastră treceți mîine.

— Nu, mîine nu pot. Mîine am să fiu la Moscova, spusei clătînd din cap. Așa că v-aș ruga să-mi telegrafiați acolo: Moscova, Petrovka 38, Direcția miliției judiciare.

M-AM ÎNTORS LA BIROU SĂ REDACTEZ CELE DOUĂ ADRESE – către Comandamentul militar și către Miliția judiciară din Moscova – și în sinea mea îmi ziceam îndîrjit: „Te prindem noi în clește, drăguțule!”. La Miliția judiciară din Moscova ceream să se întreprindă de urgență căutarea cetățeanului

Otari, cu domiciliul în Moscova, de profesiune stomatolog... „În vîrstă de 28-30 de ani, înalt, cu umeri lați, cu păr blond, ochi căprui, fața albă, cu trăsături regulate.” Nu strică – așa, pentru orice eventualitate – să-i dau semnalmente...

CĂTRE COMANDAMENTUL MILITAR RAIONAL PETROGRADSKI – LENINGRAD

ÎN LEGĂTURĂ CU ANCHETAREA CAZULUI PENAL PRIVIND omorîrea lui Korețki Evgheni Konstantinovici, care a fost recrutat pentru serviciul militar de către Comandamentul dumneavoastră, vă rog să ne acordați sprijinul pentru identificarea și găsirea de urgență a cetățeanului Otar sau Otari, care și-a făcut serviciul militar în aceeași unitate cu Korețki.

Rezultatul vă rugăm să-l comunicați Miliției judiciare din Moscova: Moscova, K-6, Petrovka 33.

ACESTEA FIIND SCRISE, ÎN ACEEAȘI NOAPTE AM PLECAT LA Moscova.

MOSCOVA

FILA DE DOSAR 39

STRĂBĂTEAM PIAȚA KOMSOMOLSKAIA PRIN PLOAIE.

Oamenii alergau în toate părțile, iar în stația de taxiuri se făcuse o coadă cît toate zilele. Legănîndu-mi valijoara, am luat-o pe strada Domnikova, spre centura Sadovaia. Nu mă grăbeam, era încă devreme. La colțul cu aleea Ananevskaia, am intrat într-o cafenea mică. Lîngă tejghea, cîțiva oameni așteptau, iar vînzătoarea – o femeie mai în vîrstă, dar încă sprintenă... la vorbă – discuta cu toți clienții, deodată. Pe măsură ce coada înainta, fiecare consumator căpăta – împreună cu paharul de cafea și farfurioara cu cîrnăciori aburînzi – și o porție zdravănă de informații. Un tînăr în salopetă, de pildă, luă cunoștință de „golanu’ de ginere-miu” care „bea cîte cincisecizeci de bere într-o seară”; mie îmi aminti de existența uneia, Anna Karenina, o femeie nu prea serioasă de felul ei, însă bună la suflet.

Sorbeam din cafeaua insipidă, frigîndu-mă la degete cu

cîrnăciorii fierbinți, și mă simțeam bine. Eram sigur că pînă-n seară voi primi vești importante. Apoi am ieșit pe Stretenka în bulevardul Rojdenstvenski, atît de drag mie, de aici în Piața Trubnaia și, străbătînd Kolobovskaia, iată-mă pe Petrovka. Mergeam fără să mă gîndesc la nimic, legănîndu-mi valijoara, zîmbind ploii, frunzelor care cădeau, oamenilor și chiar mașinilor, cărora le dădeam prioritate la trecerile de pietoni.

Abia cînd am străbătut binecunoscutele și nesfîrșitele coridoare ale Miliției judiciare, am înțeles că sînt acasă. Și am presimțit că în ziua aceea voi primi cîteva răspunsuri îmbucurătoare. Presimțirea s-a dovedit a fi fost întemeiată: veștile au și sosit, la prînz.

CĂTRE MILIȚIA JUDICIARĂ DIN MOSCOVA K-6, PETROVKA 38

CA RĂSPUNS LA ADRESA DUMNEAVOASTRĂ, VĂ COMUNICĂM că în același timp și în aceeași unitate cu E.K. Korețki, și-a făcut serviciul militar și Abuladze Otari Gheorghevici, născut în orașul Moscova. La terminarea serviciului militar, Abuladze a fost trecut în rezervă și a plecat la Moscova.

COMANDAMENTUL MILITAR RAIONAL
Petrogradski
Leningrad

FILA DE DOSAR 40

. . .

AM TOATĂ STIMA ȘI CONSIDERAȚIA FAȚĂ DE ADEVERINȚE. Asta pentru că, datorită lor, afli o sumedenie de noutăți foarte utile; și mai există un motiv, de natură subiectivă: de câte ori este vorba de un asemenea act, îmi amintesc cu nostalgie de o întâmplare din tinerețe, dragă inimii mele. Întâmplarea nu este cine știe ce, dar eu o povestesc cu plăcere de fiecare dată: exact la o lună după terminarea facultății, în schimbul unei simple adeverințe pe care eu însumi am eliberat-o, am încasat cinci zile de arest.

Tocmai fusesem repartizat ca anchetator la o secție de miliție și viața mea era trandafirică și lipsită de griji ca un deal înflorit. Într-una din primele nopți de serviciu, plictisindu-mă, regretam faptul de a nu-mi fi luat cu mine un roman polițist. Era o noapte extrem de liniștită. Nu se consemnase absolut niciun eveniment. Doar un singur bețiv, beat-mort, sforăia de mama focului pe o bancă, pentru că mașina centrului de dezalcoolizare întârzia să vină, pentru a-i oferi serviciile.

Însă pe la orele două din noapte, în camera de gardă a intrat brusc și cu pas hotărât un fel de gentleman în vîrstă, îmbrăcat într-o manta de cavalerist și cu obiele în picioare. Trecînd pe lîngă bețiv, acesta l-a bătut pe umăr și l-a sfătuit cu severitate:

— Revino-ți, tovarășe!

Apoi, lăsîndu-se peste barieră, mi-a întins mîna:

— Să mă prezint: Mihail Petrovici Cerepanov.

— Vă salut, Mihail Petrovici! i-am răspuns eu, cu bunăvoință.

— Aș vrea să discut cu dumneavoastră o problemă foarte serioasă. Este vorba de fantastica mea capacitate de a înmulți în minte orice numere formate din mai multe cifre.

L-am privit neîncrezător.

— Dar vă rog să verificați. Spuneți-mi două numere formate din trei cifre.

— 387 și 234! și am notat mecanic aceste cifre pe coala de sugativă din fața mea.

Și-a încordat chinuitor fruntea – și pielea capului a început să-i joace. Până și urechile i se mișcau. După trei-patru secunde mi-a răspuns:

— 109.908. Vă rog să verificați acum pe hîrtie.

Am luat stiloul și am început să calculez. A durat vreo cinci minute. Cifra era exactă.

— Este? m-a întrebat el triumfător. Și acum, spuneți-mi două numere formate din patru cifre.

— 3872 și 6594! am spus la întâmplare, și iarăși mi-am notat numerele.

Probabil că acest calcul mental este, totuși, o problemă de exercițiu, pentru că, de data asta – după ce și-a fluturat de câteva ori urechile – răspunsul a venit și mai prompt:

— 25.531.968!

Am verificat îndelung, ștergîndu-mi sudoarea de pe frunte, și mă mir cum n-am făcut un infarct cînd am constatat că socoteala era corectă, și de data aceasta. Nu putea fi vorba de o întâmplare.

— Ei, v-ați convins?

L-am privit cu admirație – și „admirație” e puțin spus.

— Și-acum spuneți-mi, un om care posedă o asemenea capacitate, poate oare să fie socotit nebun?

— Niciodată! am exclamat eu, indignat de o asemenea supoziție.

— Atunci, fiți vă rog amabil și dați-mi o adeverință, în acest sens.

Am izbucnit în rîs auzind o idee atît de năstrușnică („Cum adică, un geniu are nevoie de adeverință ca să fie

recunoscut?”), am luat stiloul și-am scris pe un petec de hîrtie: „Adeverință. Subsemnatul cutare, discutînd cu Mihail Petrovici Cerepanov, nu pot accepta ideea că domnia-sa poate fi nebun. Față de cele declarate mai sus, cu deosebit respect”. Și m-am iscălit.

Mihail Petrovici mi-a luat cu grijă, din mîină, bucata de hîrtie, m-a salutat demn și a plecat, spunîndu-i în treacăt bețivului, care dormea, aceste cuvinte memorabile:

— Tovarășe, păstrează-ți demnitatea pînă la moarte!

Peste două zile, lucrătorii spitalului de boli mintale „Kașcenko” l-au găsit, în sfîrșit, pe Mihail Petrovici, care fugise de acolo în noaptea aceea de pomină. El a căutat să le demonstreze că are imunitate diplomatică și, spre convingere, le-a arătat adeverința mea. Iar medicul-șef al spitalului a comunicat toate acestea șefului meu.

— Este absurd! I-am dat această adeverință doar în numele meu, fără să-mi menționez gradul! Doar în numele meu, așa, în glumă! Încercam eu să mă dezvinovățesc, decizîndu-mă de Mihail Petrovici.

— Cînd ești de serviciu, nu ai nume! Ești doar atît, anchetatorul! mi-a destăinuit șeful secției raionale. Poftește cinci zile la arest și gîndește-te bine la asta.

ADEVERINȚĂ

BIROUL CENTRAL DE ADRESE CONFIRMĂ CĂ CETĂȚEANUL Abuladze Otari Gheorghevici, născut în orașul Moscova, domiciliază și în prezent la Moscova, Intrarea Trehprudnaia nr. 11-13, apartamentul 89 (secția de miliție 108) și funcționează ca medic stomatolog la Policlinica dentară nr. 2, Secția sanitară raională Kievskaia.

. . .

FILA DE DOSAR 41

POLICLINICA NR. 2 SE GĂSEA ÎN RAIONUL KUTUZOVKA. AM plecat într-acolo cu metroul, ca să mă gîndesc în tihnă la toate. În general, nu-mi place să circul cu metroul pentru că în vagoanele arhipline, sub pămînt, mă simt totdeauna îngrozitor de singur.

Asta se întîmplă fie datorită faptului că prin ferestre nu se vede decît întunericul cafeniu al tunelului, punctat din cînd în cînd de palide felinare, fie pentru că vuietul monoton și asurzitor al trenului îți apasă timpanele, sau poate pentru că aici nu există timp, nu există primăvară, nici dimineață, ci numai graficul de mișcare. Și-apoi, în metrou oamenii sînt mereu profund cufundați în ei înșiși, iar ceea ce mă sperie pe mine sînt fețele lor care nu exprimă nimic. Ei, dar să vezi cum mai prind viață și cum se umanizează chipurile acestea cînd trenul, duduind vesel, năvălește deodată pe un pod sau pe o trecere de suprafață! Atunci oamenii încep să zîmbească luminii soarelui, de-ai crede că o văd pentru întîia oară!

De aceea și prefer întotdeauna să mă urc în metrou din stația Kalininskaia, unde trenul nu vine din adîncuri, ci dintr-o lume plină de viață. Iarna, în stația Kalininskaia, vagoanele metroului respiră greu și tremură mărunț, înghețate, transpirate, înflorate de brumă. Vara sînt pline de praf, calde și primitive, iar pe podelele vagoanelor zboară puful plopilor.

Și acum, pe ploaie, vagoanele mi se păreau frumoase, așa cum erau, ude cu șiroaie de apă prelingîndu-se pe geamuri și pe marginile de cauciuc ale ușilor. Se prefigura o călătorie în toată puterea cuvîntului.

Am coborât în stația Studenceskaia și am văzut cu satisfacție că vizavi, alături de policlinică, se deschisese un nou magazin. Însă o firmă uriașă: „Răsăritul – articole pentru orbi” m-a indispus pentru toată ziua. Nici că se putea găsi ceva mai... Uite, nici nu găsesc cuvîntul! Și deodată m-am simțit jignit atît pentru orbi, cît și pentru acei oameni de inimă care, pentru aceștia, au inventat aparate speciale, cărți și table, și a căror muncă nobilă era profanată de fantezia searbădă și cinică a unui funcționăraș, răspunzător de un sector comercial destinat acestor năpăstuiți de soartă! Trebuie să ai imaginație, nu glumă, ca să găsești pentru un astfel de magazin o denumire ca „Răsăritul”.

Am scuipat și am intrat pe ușa Policlinicii.

AICI, STÎND DE VORBĂ CU KNEAZEVA, CARE SE OCUPA DE înregistrarea bolnavilor, am înțeles ce trebuie să simtă un orb în magazinul „Răsăritul”.

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU al Evdokiei Kneazeva

ÎNTREBARE: SPUNEȚI-MI, VĂ ROG, CARE MEDIC NU A LUCRAT în ziua de 30 august?

Răspuns: Cercetînd evidența din condica de prezență, pot să spun că la 30 august nu au fost la lucru: doctor Kuznețova, locțiitor al șefului secției de proteze dentare; doctor Pilețkata, stomatolog; doctor Abuladze, stomatolog; și doctor Ivanțov, radiolog.

Întrebare: Din ce cauză au lipsit, știți?

Răspuns: Kuznețova și Ivanțov au fost bolnavi. Pilețkaia se află în concediu de naștere începînd cu data de 10 mai. Abuladze a fost în concediu de la 4 august pînă la 2 septembrie.

A INTEROGAT,
Anchetatorul

FILA DE DOSAR 42

PE CORIDORUL LUNG AL POLICLINICII DENTARE SCAUNELE rămăseseră goale. Din cabinetul pe a cărui ușă se distingea plăcuța „O. Abuladze – stomatolog” ieși – ținîndu-se de falcă – o femeie voluminoasă. Am stins lumina la panoul cu reclama referitoare la tratarea din timp a dinților și am intrat în cabinet.

Abuladze vorbea cu cineva la telefon.

— Gaumardjos, gaumardjos șeni. Ho, batono! țipa el în receptor și rîdea din toată inima. Apoi, acoperind receptorul cu palma, mă întrebă:

— Te-a trimis Voskresenski?

— Vedeți, eu...

— Stai jos, dragul meu, stai aici, și-mi arată scaunul dentar. Imediat...

Nu aveam ce face în scaunul dentar, pentru că am toți dinții sănătoși. Dar privind în jur și negăsind nici un alt scaun, m-am așezat ca un condamnat, în cel indicat. Iar doctorul tot mai vorbea la telefon, în gruzină, rîdea tot timpul și punctîndu-și conversația cu exclamații dese și guturale – „ara,

ara!” – clătina din cap, negativ. Probabil că i se propunea ceva foarte caraghios, cu totul inutil, căci nu mai contenea să refuze, amuzat.

În sfârșit închise telefonul și se îndreptă spre chiuvetă, spunându-mi cu glas cântat, imitându-i pe vânzătorii de haine vechi din trecut:

— Dinți scoatem – reparăm – schimbăm! Deschide gura, dragul meu, arată-mi dinții, acuși mă uit la ei! și încep să-și săpunească mâinile frumoase, cu pielea smeadă.

— Vedeți... începui eu, dar Abuladze din nou mă întrerupse:

— Știu, știu, dragul meu, Nikolai Ivanovici mi-a spus că ești un fricos fără pereche. Dar n-are de ce să-ți fie frică. Nu fac decît să mă uit.

Abuladze vorbea aproape fără accent. Doar maniera de a vorbi, modul gutural în care pronunța cuvintele, trădau în el pe caucazian. Privindu-l, răsuceam cu gesturi mecanice ba un mîner, ba altul, al aparatului stomatologic și mă gîndeam dacă nu e cazul să profit de confuzia ivită. Nu pentru a-mi trata dantura, bineînțeles, pentru că – așa cum spuneam – natura m-a înzestrat cu niște dinți foarte viguroși.

L-am luat pe ocolite:

— Am mai trecut pe aici, în primele zile ale lunii.

— La începutul lunii eram în concediu, îmi explică îngăduitor și mulțumit Abuladze. Luă o țigară, o frămîntă între degete, o aprinse bine dispus și se instalează comod pe talerul alb al taburetului cu ghivent, gata să întrețină o discuție tihnită cu protejatul unui anume Nikolai Ivanovici, necunoscut mie, dar persoană de vază, pesemne.

— Și cum ați petrecut? m-am interesat eu, amabil.

— Admirabil, admirabil! Am fost la o casă de odihnă și am făcut o vizită unui prieten din Leningrad. Ne-am distrat pe

cinste! spuse el, mijindu-și ca un motan pleoapele cu gene lungi și dese, aproape feminine. Și adăugă mîndru: Prietenul meu tocmai cumpărase o Volgă!

— Ei! am intrat eu în joc. O Volgă! Păi ăsta da autoturism!

— Nici nu se discută! exclamă plin de entuziasm

Abuladze. Ce să mai discutăm?!

Mi-a fost teamă, un moment, că discuția noastră se va întrerupe într-adevăr aici. Dar, amintindu-și de ceva, a continuat:

— Pînă la Moscova am făcut doar opt ore. Ce zici de asta?

— E oare cu puțință? l-am întrebat, cu îndoială în glas.

— Sigur, dragul meu, de ce te miri? Doar am gonit tot timpul cu o sută patruzeci pe oră, spuse Abuladze cu orgoliul unui automobilist înrăit.

— O sută patruzeci? mă miram eu în continuare, ca prostul.

— O sută patruzeci! confirmă Abuladze. Asta datorită lui Aleoșa. Nu știu ce-a moșmondit el vreo jumătate de oră la motor, că a început să tragă nebunește! Motorul, preciză el. Mecanic de mare clasă, Aleoșa!

Jocul acesta, realizat cu atîta ușurință începea să-mi placă.

— Cum aș mai da și eu o raită pe la Leningrad! am spus, cu jînd. Dar ai unde să stai? Că n-ai! Dumneavoastră sînteți norocos: aveți prieteni.

— Nu-mi place să apelez la nimeni. N-avea niciun rost. Am stat ca un conte la „Astoria”, se înfoie Abuladze și luă de pe masa cu instrumente, o pensetă.

— O clipă...

— Ți-am spus doar, să nu-ți fie teamă. Deschide gura.

— Nu mi-e frică. Vreau să vă întreb ceva.

— Nu mai întreba nimic. Gura mare...

L-am întrebat:

— Dacă ați locuit la „Astoria”, atunci de ce n-ați fost înregistrat?

— Cum? Abuladze mă privea cu gura căscată.

— V-am întrebat: de ce n-ați fost înregistrat la hotelul „Astoria”?

Se mai uită la mine câteva clipe, uluit, apoi mă chestionă, nesigur:

— Iartă-mă, dar... Nikolai Ivanovici... Nu te-a trimis Nikolai Ivanovici?

— Nu, Otar Gheorghevici. E o confuzie, i-am spus, liniștit că dantura mi-era de-acum în siguranță.

— Atunci... ce căutați aici?

— Am venit să aflu de ce n-ați fost înregistrat la „Astoria”.

— Poftim de mai pricepe ceva! Abuladze își desfăcu larg brațele în semn că, iată, el nu mai pricepea nimic. Cine ești dumneata?

I-am mărturisit sincer:

— Sînt anchetator.

— Și... ați venit la mine?! Întrebă el, prostește.

Tăcui. Deodată Abuladze exclamă:

— Despre ce este vorba, pentru numele lui Dumnezeu? Ce s-a întîmplat acolo, la „Astoria”? S-a furat vreun palmier din hîrdău? I-au dispărut cuiva bretelele de la nădragi?

— S-au întîmplat multe, acolo! rostii eu, bazat pe fapte. Abuladze ridică din umeri:

— Ei, atunci să vă explic. Ca de obicei, la „Astoria” nu erau locuri. Am întîlnit, însă, un prieten de-al tatălui meu. Avea acolo o cameră. Și am dormit la el, pe un divan.

— Ca un conte? zîmbii eu, malițios. Dar simțeam că Abuladze spune adevărul. Principalul era să știu unde fusese în ziua crimei.

— Cînd ați început lucrul?

— La trei septembrie.

— Pot să mă conving?

— Se poate! rosti rece Abuladze, iar pe chipul lui se citea limpede că începuse să înțeleagă despre ce-i vorba, că sînt într-adevăr anchetator și că s-ar putea să fi nimerit – el – într-o istorie neplăcută. Totuși, ce s-a întîmplat? De ce vreți să știți asta?

— Mă interesează foarte mult, replicai cu aceeași răceală, dîndu-i de înțeles că interesul meu este unul oficial, obligatoriu și indiscutabil.

— Mă rog! consimți Abuladze. Iată fișele pacienților mei din ziua de 3 septembrie!

Smulse iritat din fișier cîteva foi de evidență și mi le întinse. Toate erau datate cu scrupulozitate: 3. IX., 3. IX., 3. IX. Apoi, privindu-mă drept în ochi, adăugă jignit:

— Dacă socotiți că este necesar, întrebați-i și pe ei. Pot s-o confirme încă o sută de oameni, dacă vreți!

Așadar, cînd Jenea Korețki se apropia de Simferopol, Otari Abuladze își primea fain-frumos pacienții la Moscova, la o mie cinci sute de kilometri de locul crimei.

— Asta da alibi! m-am gîndit, și am rostit involuntar cuvintele, privindu-l pe omul acesta înalt, cu ochi albaștri și blînzi, cu fața plăcută, exprimînd cumsecădenie și naivitate. Iar în același timp „fără să vreau, încercam bucuria că nu are nicio legătură cu crima. „M-am înșelat, nu este el!”, îmi spuneam fără nicio urmă de supărare, în ciuda faptului că tot eșafodajul clădit de mine se prăbușise. Apoi mi-a venit în minte un proverb american: „Nu schimba caii la mijlocul rîului”, însă am renunțat să mă mai gîndesc la el, nu pentru că ar fi fost american, ci pentru că Abuladze mă întrerupse din meditație:

— Alibi? Alibi? înseamnă că mă suspectați de ceva?

— Nu. Nu vă mai suspectez, Otari Gheorghevici, spusei eu, generos. Totuși, trebuie să-mi răspundeți la câteva întrebări.

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU al lui Otari Abuladze

ÎNTREBARE: POVESTIȚI-MI CUM V-AȚI PETRECUT concediul.

Răspuns: La 3 august, după terminarea serviciului, am plecat la Luga, unde am rămas aproape trei săptămîni, la o casă de odihnă. Apoi m-am hotărît să plec la Leningrad. Mă gîndeam să hoinăresc prin oraș, să vizitez muzeele și să-l văd pe Jenea Kurețki, prietenul meu, în cazul în care l-aș fi găsit acasă. În general, nu prea stă la Leningrad, doar în timpul concediilor sau în permisii. Zis și făcut. M-am dus la Leningrad și am stat acolo pînă la 30 august cînd – împreună cu Jenea Korețki (îl găsisem, totuși, acasă) și cu încă un tovarăș – am plecat la Moscova, cu mașina lui Jenea. Eu am rămas aici pentru că începeam serviciul peste două zile, iar băieții au plecat mai departe, în sud.

Întrebare: Ce știți despre urmarea acestei călătorii?

Răspuns: Nu mai știu nimic. Jenea mi-a făgăduit să-mi scrie la întoarcere, dar pînă acum n-am primit nimic.

Întrebare: Cine este celălalt prieten al dumneavoastră?

Răspuns: Alexei Saburov. Și este din Tbilisi.

Întrebare: Descrieți-mi-l pe Saburov.

Răspuns: Ceva mai înalt ca mine, brunet, cu ochi de culoare deschisă, cenușii sau albaștri, nu-mi amintesc precis. Are vreo 30-35 de ani. E foarte voinic; pe cît e Jenea de

puternic, atunci cînd și-au măsurat forțele – cine poate să încline mîna celuilalt, pe masă – Alexei l-a culcat cu ușurință. Cu toate că nu are două degete la mîna dreaptă.

Întrebare: Ce degete îi lipsesc lui Saburov?

Răspuns: Degetul mic și două falange de la degetul inelar.

Întrebare: Unde a locuit Alexei, la Leningrad?

Răspuns: La mătușa lui, pe strada Maiakovski, numărul 10, apartamentul 26. Îmi amintesc bine adresa pentru că mi-am notat-o în ajunul plecării. Ne înțeleseserăm să trecem pe acolo să-l luăm, a doua zi dimineată. Așa că, pe la ora șapte eram deja în fața casei. Am claxonat și Alexei a coborît imediat, cu valiza în mînă.

Întrebare: De ce n-ați fost înregistrat la hotelul „Astoria”?

Răspuns: Cînd am ajuns la hotel, nu mai erau camere libere. Din fericire, chiar în hol am întîlnit un vechi prieten de-al tatălui meu. Se numește Serghei Evseevici Solomatin și venise la Leningrad cu treburi. El însuși mi-a propus să împartă camera cu mine. Și cheltuielile de asemenea. Dar administratorul a refuzat să înregistreze un al doilea pasager întrucît camera era de o singură persoană cu toate că în afară de pat, se mai afla acolo și un divan, pe care, de fapt, am dormit.

— RELATAȚI-MI AMĂNUNȚIT ÎNTÎLNIREA CU KOREȚKI. DIN primul pînă în ultimul moment! i-am cerut lui Otari.

— Am sosit la Leningrad în douăzeci și patru august și în aceeași zi, aflînd că Jenea este acasă, m-am și dus să-l văd. Era fericit – tocmai își cumpăraseră o Volgă nou-nouță. Am stat de vorbă despre una, despre alta – ca între prieteni – și mi-a prezentat-o pe Tamara, logodnica lui. Într-una din zile, Jenea m-a dus lîngă Kapranov, la tîrgul de mașini. Voia să-și

cumpere o oglindă retrovizoare și un far galben, de ceață. La parcaj, alături de noi, se afla o Volgă cu număr de Tbilisi. Proprietarul ei, un tânăr foarte sociabil, intră în vorbă cu noi și ne povestește, printre altele, că vrea să-și vîndă mașina. Eu știam că mașinile se pot vinde numai prin magazinele de consignație, dar tânărul mi-a spus că are o autorizație specială de la Inspekția de stat auto, să o vîndă direct. Așa l-am cunoscut pe Alexei Saburov.

— Sînt curios să știu în ce împrejurări s-a legat această prietenie, ca să zic așa. Cum a continuat?

— Jenea își cumpărase un far și ne pregăteam să plecăm spre casă, cînd ne-am întîlnit din nou cu Alexei Saburov care i-a cerut lui Jenea numărul de telefon. Se grăbea pentru că își găsise cumpărător pentru mașină, se și înțeleseseră asupra prețului și plecau tocmai atunci să încheie formele de vînzare-cumpărare.

Peste cîteva zile, Alexei i-a telefonat într-adevăr lui Jenea și și-au dat întîlnire pentru seara zilei de 30 august. Tocmai venisem pe la Jenea, așa că am ieșit amîndoi în oraș și ne-am întîlnit cu Alexei pe „Bolșoi Prospekt”, lîngă cinematograful. Alexei i-a făcut chiar o surpriză lui Jenea: ca și cum ar fi fost un lucru lipsit de importanță, a scos din buzunarul hainei o cutie împachetată frumos și i-a oferit-o, firesc. Închipuiți-vă marea bucurie a lui Jenea – bucurie pe care nu poate s-o înțeleagă decît un automobilist – cînd a văzut ce conține pachetul: o minunată oglindă retrovizoare, nouă, nichelată, cu un reflector și cu un dispozitiv ingenios de fixare pe portieră! Cînd l-a întrebat cît costă minunăția aceea, Alexei nici n-a vrut să audă de așa ceva. S-a supărat și a spus că la ei, la Tbilisi, nu se obișnuiește să iei bani de la prieteni. Mai ales cînd e vorba de un cadou. În plus, ne-a invitat și la restaurant, spunînd că vrea să sărbătorească așa cum se cuvine vînzarea mașinii și

bucuria de a ne fi cunoscut. A făcut cu ochiul și a scos din buzunar un teanc gros de bani, ca să ni-i arate. Bineînțeles că am primit cu plăcere invitația acestui tânăr atât de simpatic. În prealabil, însă, m-am înțeles cu Jenea să participăm toți trei, în mod egal, la consumația de la restaurant.

— Și ați intrat la „Astoria”, am punctat eu povestirea doctorului, dându-i acestuia de înțeles că mai știm și noi câte ceva.

— Da, am intrat la „Astoria”. Eram cu toții foarte bine dispuși și, fără să ne dăm seama, ne-am cam întrecut cu băutura. Alexei a ținut chiar un toast în cinstea faimoasei ospitalități caucaziene și noi l-am aprobat din toată inima, entuziasmați. Atunci Alexei, cu un gest solemn, ne-a invitat pentru câteva zile la el, la Tbilisi, făgăduindu-ne că o să ne simțim – o să aibă el grijă de asta – de minune! Glumind, ne-a spus că astfel va economisi și el banii pentru biletul de avion, iar noi vom roda mașina, cu acest prilej, și-o să facem o călătorie de neuitat. Am acceptat amândoi, fără să stăm prea mult pe gânduri. De-abia dimineața mi-am dat seama că peste trei zile mi se termină concediul și că n-am să pot pleca și eu în călătorie.

Le-am explicat băieților că nu pot să-i însoțesc pînă la Tbilisi, și ne-am înțeles să mă ducă mai întîi pe mine la Moscova, după care să-și continue drumul spre Caucaz. Am plecat a doua zi după petrecere, la șase dimineața.

Pe drum, Alexei a tot glumit pe seama mea, făcîndu-mă „gruzin din Moscova”, și-mi spunea că el este de o sută de ori mai gruzin decît mine. Am ajuns la Moscova pe la ora cinci după-amiază. Le-am propus la amândoi să înnopteze la mine, după un drum atât de obositor, dar Alexei a refuzat categoric, spunînd că n-are niciun rost, în aceeași zi putînd să ajungă la Orel. Jenea era de aceeași părere – avînd și el timpul măsurat

— așa că ne-am luat rămas bun, în fața casei mele, iar ei au plecat mai departe.

— Ce mai știți despre Alexei Saburov, în afară de faptul că este mai gruzin decât... dumneavoastră?

— Pe drum, venind spre Moscova, Alexei ne povestise că e mecanic și că lucrează la o mare bază auto. Prin firea lui deschisă, prin generozitatea lui, ne câștigase. Se vedea imediat că este un om cu experiență, trecut prin viață. Nu numai că șofa admirabil, dar și cunoștea la perfecție mecanismul mașinii. Doar ascultînd motorul, găsea cel mai mic defect și pe loc îl remedia. Îmi aduc aminte că, după ce a reglat carburatorul la mașina lui Jenea, a reușit pur și simplu să dubleze puterea motorului.

Ce mai încolo și-ncoace, Alioșa e un om fermecător!

Totul, totul s-a complicat! Oricum, nu trebuie să intru în panică, ci să mă gîndesc, calm și lucid, care sînt căile de urmat și încotro duc ele. O Volgă vîndută de Saburov, la Leningrad. Mda... Este, totuși, ceva putred aici.

— SPUNEȚI-MI, DOCTOR ABULADZE, CE NUMĂR AVEA VOLGA lui Alexei?

— Nu știu. Mi-aduc aminte doar că era un număr din Gruzia. „GF” sau, poate, „GH”.

— Și ce culoare avea?

— Cafenie. Adică nu, cafenie era doar partea de sus. Partea, de jos era albă.

— A lăsat cumva, Alexei, adresa lui de la Tbilisi?

— Nu, n-avea niciun rost, din moment ce pleca și el cu noi.

— De unde era cumpărătorul mașinii lui Saburov?

— Din păcate, nici asta nu știu. L-am auzit doar, în treacăt, spunînd că are treburi urgente la Comitetul executiv

regional. Mai spunea că pînă acasă face cu mașina vreo trei-patru ore. Și era să uit: discutau amîndoi dacă nu-i cumva deschisă Inspekția regională auto, ca să facă formele de vînzare chiar în aceeași zi.

M-AM APROPIAT DE FEREASTRĂ – SE VEDEA FOARTE BINE înspre stația de metrou Kievskaja – și am ascultat cum goneau huruind trenurile electrice. Apoi, în cabinet se lăsă o tăcere grea, tulburată din cînd în cînd de zgomotul ușor al instrumentelor pe care le muta de ici-colo, fără niciun rost, Abuladze. L-am auzit dregîndu-și glasul și rostind neliniștit:

— Pot... să întreb și eu ceva?

Priveam tăcut, pe fereastră.

— Ascultă! izbucni exasperat Abuladze. Ce s-a întîmplat cu ei? De ce taci?

Fără să mă întorc, i-am răspuns:

— Jenea Korețki a fost ucis.

Prin fereastră năvăli, asurzindu-mă, șuieratul metalic al unui tren. L-am privit pe Otari și m-am speriat: sîngele i se scursese din obraji atît de brusc, de parcă l-aș fi străpuns cu un pumnal, în inimă.

FILA DE DOSAR 43

LA URMA URMEI, NU ÎNTOTDEAUNA POȚI OCOLI GREȘELILE – și dacă stai să te gîndești bine, întreaga istorie a omenirii este un lanț de greșeli, biruite și depășite. Mă rog, părerea mea. Cum nu lucrez, însă, la Institutul de istorie universală, și pentru că sînt anchetator, fiecare greșeală pe care o fac este asemeni unei mine care explodează lîngă nava mea. Iar nava

mea este și așa destul de avariata și a început să cam ia apă. Dar cum să evit minele, cum să găsesc drumul cel bun?

Pentru că greșelile le faci uneori tocmai atunci când te străduiești să le eviți. Uite, așa i s-a întâmplat odată și unui bun prieten de-al meu – un tânăr aviator care a zburat pentru prima dată dincolo de cercul polar. L-a prins acolo o furtună strașnică de zăpadă, și o săptămână încheiată a fost obligat să se plictisească în hotelul din localitate, așteptând ca în Ciuhotka să se îndrepte timpul. S-a plictisit el ce s-a plictisit, pînă într-o zi cînd a ochit o fată drăguță. O băștinașă. Înfofolită în blănuri elegante. Fata era nespus de tăcută și nu făcea altceva decît să pufăie dintr-o lulea cu ciubucul lung. Aviatorul meu i-a dat tîrcoale, i-a făcut ochi dulci și în cele din urmă a început să-i povestească – așa, ca să se afle în vorbă – despre munca sa nobilă. Fata fuma, își încrețea pleoapele și dădea afirmativ din cap. Au băut împreună votcă, au mîncat ciocolată, și cum sîngele năvalnic al prietenului meu a început să dea în clocot, a vrut, vezi bine, s-o sărute. Dar fata s-a ridicat în picioare, l-a împins cît colo pe asul aviației polare și i-a spus destul de liniștită, ținîndu-și pipa între dinți: „Țe, ai nebunit? Eu nu fată, eu vînător!”

Nu cumva și eu, de două săptămîni, fac curte unui vînător? Otari Abuladze ieșise din cauză, este adevărat, dar apăruse acum acest Saburov care – după toate aparențele – nu era străin de crimă. Într-un fel sau altul, despre Saburov mai știam cîte ceva și, în primul rînd, că făcuse drumul de la Moscova pînă în Crimeea, însoțind victima. Ceea ce nu era un lucru lipsit de importanță. Trebuia să-l găsesc foarte repede pe Saburov, și pentru asta aveam cîteva repere. Cel mai la îndemînă: mătușa lui din Leningrad, care locuia pe strada Maiakovski.

. . .

22 SEPTEMBRIE

nr. 35

CĂTRE MILIȚIA JUDICIARĂ DIN LENINGRAD

ROG IDENTIFICAȚI DE URGENȚĂ PE TOȚI LOCATARIII
apartamentului 26, de pe strada Maiakovski nr. 10.

Sub pretext plauzibil, verificați ce legătură are cu ei un
oarecare Alexei Saburov. I se spune Alioșa.

Rog, de asemenea, să stabiliți dacă n-a locuit în
apartamentul indicat – între 25 și 30 august – un bărbat înalt,
brunet, în vîrstă de circa 30-35 de ani (semnalmentele lui
Saburov) și dacă acesta a ținut în curtea casei, ori în
apropiere, o Volgă de culoare alb-cafenie, cu număr georgian
(„GH” sau „GF”).

Spre informare: Alexei Saburov este bănuیت de participare
la uciderea lui Korețki E.K. Sîntem informați că la adresa
indicată locuiește mătușa lui Saburov.

ANCHETATORUL

FILA DE DOSAR 44

PE CORIDOR M-AM ÎNTÎLNIT CU UN VECHI PRIETEN –
lucrătorul operativ Sașka Saveliev. Părul lui roșcat și creț sta
țeapăn, ca întotdeauna.

— Mă, ce te-ai cocoșat așa, ca o cămilă? îmi strigă el, de
departe.

Am ridicat din umeri:

— Treburi...

— Și tocmai mie ți-ai găsit să îmi vinzi de-alde astea?!

Cine nu are treburi, poți să-mi spui? Parcă eu nu sînt plin de griji, pînă peste cap? Alerg ca un bezmetic de dimineață pînă noaptea, și nu mă mai plîng!

— Mie îmi vine ușor să alerg, că sînt slab; iar cei slabi – după cum se știe – sînt mult mai rezistenți și trăiesc mult.

— Să nu spui asta! Pînă slăbește grasul, crapă slabul.

— Ia mai cară-te de-aici! m-am enervat și am dat să trec mai departe.

— Stai puțin! mă opri Sașa. Te-ai certat cumva cu nevastă-ta?

— De ce? mă mirai eu.

— M-am întîlnit cu ea la Gagra, acum o săptămînă. Am discutat ba de una, ba de alta, dar despre tine n-a pomenit niciun cuvînt.

— Nici vorbă de așa ceva. Nu ne-am certat. Pur și simplu, nevastă-mea e o femeie conștientă: știe foarte bine că soțul ei este prins cu trup și suflet în îndeplinirea sarcinilor de serviciu și că n-are voie să discute despre asta cu persoane străine.

— Păi ce, eu sînt persoană străină? se supără Sașa.

— Ia ascultă! Spune-mi mai bine: nevastă-ta te ceartă cînd vii tîrziu acasă?

— Nu mă ceartă, că e plecată la țară.

— Și-atunci, de ce vii acasă tîrziu?

Sașa mă privi ca trăsnet. Atunci i-am prins între două degete nasul cărnos ca un cartof, și i-am spus concludiv:

— Salutare, puștiule, rămîi cu bine! și am plecat la centrala telefonică.

. . .

DIN PĂMÎNT, DIN IARBĂ VERDE TREBUIE SĂ-L SCOT PE ACEST Saburov. În orice caz, ştie multe pezevenghiul! Simt că mă aflu undeva pe aproape, foarte aproape de finiş. Trebuie neapărat să-l găsesc. Să încerc mai bine prin Inspekția de stat auto. Acolo se înregistrează obligatoriu toate operațiunile efectuate cu acte de mașini.

NOTĂ

CĂTRE INSPECȚIA DE STAT AUTO A ORAȘULUI
TBILISI

și către INSPECȚIA DE STAT AUTO A REGIUNII
LENINGRAD

ROG VERIFICAȚI DE URGENȚĂ ÎN EVIDENȚELE dumneavoastră dacă în orașul Leningrad s-a vîndut – în perioada 26-30 august a.c. – o mașină Volga bicoloră (partea de sus cafenie, partea de jos albă), aparținînd cetățeanului Alexei Saburov, domiciliat probabil în Tbilisi. După date orientative, mașina a fost cumpărată de către un locuitor din regiunea Leningrad. În caz pozitiv, comunicați datele de care dispuneți.

ANCHETATORUL

FILA DE DOSAR 45

. . .

ÎN ZORI, PLOAIA A MAI STAT. PĂȘEAM FĂRĂ GRABĂ PE
bulevardul Strașnii și priveam coroanele rărite ale copacilor și
covorul gros de frunze, răsărit roșu-gălbui pe aleile din
preajmă. La capătul bulevardului, într-un parc amenajat cu
leagăne și spații cu nisip, câțiva copii alergau și se hîrjoneau,
țipînd. M-am așezat pe o bancă. O fetiță fragilă, transparentă
parcă, trăgea de zor o căldărușă din mîinile unui băiețel gras și
cu fruntea mare. Acesta, agățat temeinic de toarte
căldărușei, fornăia și scotea pe nas bășici, dar nu-i dădea
drumul. Văzînd că n-o să poată lua obiectul, fetița izbucni
într-un plîns amar. Atunci se apropie în fugă o femeie tînără, o
îmbrățișă și-i spuse:

— De ce plîngi, Liudocika? N-ai deloc dreptate! Nu-i
căldărușa ta, nu-i așa?

— N-am vrut s-o iau de tot! Am vrut numai s-o duc puțin.
Puțin de tot.

Femeia zîmbi:

— N-ai și tu, acasă, o căldărușă? Ai – și încă una foarte
frumoasă. Fiecare copil trebuie să se joace doar cu căldărușa
lui. Așa e?

M-am sculat și am pornit spre Petrovka. Într-adevăr – mi-
am zis – fiecare trebuie să-și poarte propria-i căldărușă, în
viață!

NR. 03 S

28 septembrie

CĂTRE DIRECȚIA DE ANCHETE
MOSCOVA

R: nr. 71/S din 22 septembrie

. . .

NOTĂ

VĂ COMUNICĂM CĂ ÎNCEPÎND CU DATA DE 26 AUGUST ȘI pînă în prezent, Inspecția de stat auto din Leningrad nu a înregistrat – din Tbilisi în regiunea Leningrad – niciun fel de tranzacție oficială de vânzare a unei mașini Volga.

INSPECTOR ȘEF

al Inspecției de stat auto
a regiunii Leningrad
Maior de miliție,
Peregudov

FILA DE DOSAR 46

ACUM PLUTEAU PE UNDEVA, ÎN IMPONDERABILITATE ȘI FĂRĂ nicio adresă, două mașini. Reieșea un soi de problemă din seria anecdotelor despre nebuni: „Prima mașină a plecat din punctul A spre punctul B. A doua mașină a plecat în întîmpinarea ei din punctul B spre punctul A. Întrucît n-au ajuns nicăieri, se pune întrebarea: De ce dracu au mai plecat?”

De neînțeles, absolut de neînțeles... Cît de multe necunoscute!

Cînd am terminat facultatea, considerînd că nu există nimic mai trainic decît lucrurile vechi („Parcă poți să cumperi așa ceva în ziua de azi!”), mama mi-a întors un costum vechi rămas de la tata, dintr-o stofă englezească. Am venit cu el la serviciu, mîndru cum nu se mai poate. Lucrătorul operativ

Panov, om bătrîn și cu experiență, mi-a spus încruntîndu-și sprîncenele:

— Ia să văd și eu ce material îi ăsta...

Am roșit de mulțumire, dar față de Panov m-am arătat nepăsător, ca și cum ar fi fost vorba de un postav oarecare:

— Ei. Un fleac acolo!

Panov frecă între degete stofa, încercă cu unghia buzunarul de sus, aflat în partea dreaptă a hainei, plescăi din limbă și îmi spuse, cu jînd parcă:

— Bun costum, n-am ce zice. Pe cînstel! Apoi adăugă, hlizindu-se: Ia ascultă, dar a treia față n-o are?

Mi-am amintit despre toate acestea citind comunicarea sosită din Tbilisi. Iată că versiunea mea poate avea și un al treilea aspect.

NR. 16/S

23 septembrie

DIRECȚIEI DE ANCHETE, MOSCOVA

R. Nr. 71/S din 22 septembrie

NOTĂ

DIN EVIDENȚELE NOASTRE REZULTĂ CĂ PRINTRE proprietarii de mașini nu figurează numele de Alexei Saburov. În perioada indicată de dumneavoastră nu s-a înregistrat niciun fel de tranzacție de vânzare a unei mașini din Tbilisi la Leningrad.

Pentru informare, vă comunicăm că Miliția din Tbilisi

efectuează în prezent cercetări pentru găsirea unei mașini Volga de culoare cafenie, cu numărul de înregistrare GH 34-52, talonul nr. H 765334, aparținând lui Rabaev M. S. și furată la 22 august a.c.

NICI ACEASTĂ NOTĂ NU ADUCEA VREO LĂMURIRE ÎN CAZUL pe care îl cercetam. Ba dimpotrivă, fără să-mi rezolve ori măcar să-mi clarifice problemele, mai adăuga încă una în plus: Volga cafenie a lui Rabaev. Asta îmi mai trebuia: a treia Volgă pe care habar n-am de unde s-o iau! Deși – așa cum tot repeta un bun prieten de-al meu, un om grozav de instruit – apariția unei probleme neprevăzute în timpul cercetării unui caz constituie un pas înainte, în ciuda complicării instrucției.

Repet: am un mare respect pentru prietenul meu, dar asta nu o mai cred nici în ruptul capului! Nu-mi vine să cred, și pace!

FILA DE DOSAR 47

NU-MI MAI RĂMÎNEA DECÎT UN SINGUR REPER: ADRESA DIN Leningrad a mătușii lui Alexei Saburov. E adevărat, să scontezi pe astfel de puncte de reper este tot atît de riscant și de hazardant ca și ascensiunea unui neinițiat în ale muntelui, pe o pantă destinată exclusiv alpiniștilor încercați. Într-un astfel de caz, deznodămîntul nu este foarte greu de întrevăzut!

Dar există, oare, mătușica? Dacă există, să-i dea Dumnezeu sănătate, că multe lucruri le voi așeza la locul lor! Însă dacă se confirmă că Saburov l-a ucis pe Korețki, atunci e foarte puțin probabil să fi lăsat în urmă astfel de indicii – ca

această venerabilă mătușă din Leningrad, de pe strada Maiakovski.

Mă gîndeam la toate acestea, cînd în biroul meu intră Sașka Saveliev care-mi întinse o hîrtie:

— Uite, o telegramă din Leningrad.

Citeam înfrigurat telegrama, în timp ce Sașka, prăvălit pe un scaun, trîncănea ca o moară hodorogită:

— Auzi, bătrîne? Am auzit azi la radio că dacă un om se înroșește atunci cînd se înfurie, asta înseamnă că în clipa aceea este puternic iar dacă pălește, înseamnă că-i slab. Așa să fie?

Mi-am aruncat ochii, din întîmplare, într-o mică oglindă atîrnată de perete. Eram alb la față. Alb, cu o nuanță albăstrie, ca laptele prins în oală.

TELEGRAMĂ

VĂ COMUNICĂM CĂ LA ADRESA DIN LENINGRAD, INDICATĂ de dumneavoastră (strada Maiakovski, numărul zece, apartamentul douăzeci și șase), locuiește cetățeanul Demidov Pavel Grigorievici, în vîrstă de șaptezeci și doi de ani, împreună cu nepoata lui, Ira, în vîrstă de paisprezece ani stop Saburov nu este rudă cu ei și nici măcar nu-l cunosc stop Individul cu semnalmente indicate nu a fost văzut în oraș de către cei chestionați, și nici Volga cu număr de Gruzia stop

INSPECTOR ÎN MILIȚIA JUDICIARĂ
din Leningrad,
Leonidov

. . .

FILA DE DOSAR 48

CU ASTA „BASTA! S-A ÎNCHIS ȘI URMĂTORUL INEL AL cercetărilor mele. O, unde ești tu, Virgiliu, să mă conduci prin cercurile astea diavolești! Poate că avînd un astfel de maestru și o asemenea călăuză, te poți și justifica mai ușor în fața șefilor. Dar dacă nu este, nu este, n-ai ce-i face! Mă voi conduce după propria mea intuiție.

Sînt convins că un om care n-are intuiție nu poate fi anchetator. Sînt, foarte convins de asta. Numai că interpretez în felul meu această noțiune. În accepția mea, intuiția nu este cîtuși de puțin glasul interior care ne dictează inconștient cum să acționăm, ci acea capacitate de a face într-o clipă, miniatural, analiza unei situații și de a lua cu promptitudine o hotărîre. Iar dacă omul are intuiție sau nu, asta se demonstrează simplu de tot, prin puțința de a privi izolat și de a încadra apoi într-un complex de împrejurări, o simplă informație.

Anchetatorul trebuie să estimeze faptele instantaneu, printr-o scurtă atingere, literalmente printr-o atingere – ca piloții avioanelor supersonice, care conduc folosind pe pipăite o groază de butoane, pîrghii și mînere. Este suficient să greșească o dată, o singură dată, și totul se prăbușește într-o ireversibilă vrie. Tocmai acest reflex și această capacitate de apreciere a situației constituie, după părerea mea, intuiția. Iar toate discuțiile referitoare la glasurile interioare și la subconștient nu sînt decît apă de ploaie. „Prostii, tăticule!”, cum spune cu orice ocazie prietenul meu, Bugarin. Dacă n-ai ce să analizezi, poți să tragi mult și bine cu urechea, că n-o să auzi niciun glas interior! De aceea, cînd aud niscaiva glasuri în

mine, caut să le poftesc afară și încep să le întorc în fel și chip, cum disecă studenții medicinii, o broască.

Acum, de pildă, știu aproape sigur că Saburov a vândut mașina la Leningrad, deși Inspekția de stat auto susține că așa ceva nu s-a întâmplat niciodată; știu că Saburov a tras la mătușa lui din Leningrad, deși Leonidov telegrafiază că această mătușă nici nu s-a născut – „stop”; știu că Saburov este „un tânăr fermecător” și că Jenea Korețki a fost ucis! Iar vocea mea interioară o ține una și bună: că Saburov nu e străin de crima asta!

Dar ca să nu-mi las minunata mea intuiție să-și facă de cap, prefer o informație precisă. Trebuie să răspund la întrebarea pe care mi-o pun obsesiv, în ultima vreme: Cine ești tu, Alexei Saburov?

NR. 81/S

23 septembrie

CĂTRE MILIȚIA JUDICIARA DIN TBILISI

TELEGRAMĂ

ÎN LEGĂTURĂ CU CAZUL KOREȚKI, STABILIȚI DE URGENȚĂ LA Tbilisi identitatea numitului Alexei Saburov stop Lucrează probabil ca mecanic la o bază auto stop Semnalmentele lui Saburov: înălțimea 1,86-1,88 m, brunet, ochi deschiși, cenușii sau albaștri, cu pupila neagră, degetul mic și o parte din inelar îi lipsesc de la mîna dreaptă stop

După identificarea lui Saburov comunicați imediat

coordonatele lui stop Materiale compromițătoare stop Date despre vânzarea de către el a unei mașini Volga stop

În cazul identificării unei persoane cu alt nume dar cu semnalmentele indicate mai sus informați-ne stop

ANCHETATORUL

FILA DE DOSAR 49

SPRE SEARĂ, SAȘKA SAVELIEV TRECU PE LA MINE, CU ȘAPCA în mână și trenciul pe el, gata să evadeze spre casă.

— Stai jos, Sașka! i-am spus. Poate că fiind împreună, ne vine vreo idee strălucită!

Se vedea de la o poștă că nu-i prea ardea lui să-și mai piardă vremea prin biroul meu, dar flatat de încrederea pe care i-o acordasem, își scutură țațoș ciuful roșcat și-mi răspunse entuziast:

— Haide, poate ne vine! Nu prea mă omor eu cu munca asta, însă tocmai de-aia o fac cu multă plăcere, atunci când o fac. O fi ceva în stilul răposatului Kleațkin?

— Care Kleațkin? am căscat eu gura auzind de încă un răposat.

— Stai să vezi. Odată, am rămas vreo trei zile într-o locuință tare plăcută. Să nu te gîndești la cine știe ce: am stat frumușel la pîndă. Ședeam, așteptam. Și muream de plictiseală, pentru că în toată casa n-am putut găsi decît o singură carte – o culegere de probleme de șah. Am început s-o citesc conștiincios, filă cu filă, deși habar n-aveam de șah. Era plină de cifre și de litere latine. Îți închipui că nu înțelegeam o iotă. Și deodată, în toată harababura aia, găsesc

următoarea frază: „Acest studiu, desăvârșit prin ingeniozitatea și eleganța lui, este rezolvat în stilul defunctului Kleațkin”. Urma un semn de exclamare, parcă-l văd și acum. Ei bine, tare l-am mai invidiat atunci pe defunctul Kleațkin care, numai din cifre și litere (și alea latine!), a știut să creeze „un studiu desăvârșit prin ingeniozitatea și eleganța lui”. Așa ceva reușește să facă doar unul la un milion, eu așa cred...

Saveliev continua să se mire de geniul răposatului Kleațkin, în timp ce eu parcurgeam uluit conținutul telegramei din Tbilisi, care tocmai sosise. Am citit-o și m-a cuprins disperarea. Aveam senzația că în jurul meu toți au început să vorbească de zece ori mai repede, că toate cuvintele și evenimentele s-au contopit deodată într-un vuiet confuz, rotindu-se amețitor. Încercam să opresc, să frînez cumva goana lor nebună, ca să pot vedea, ca să pot înțelege, ca să pot explica!

NR. 29/S

23 septembrie, 19-05

TELEGRAMĂ

AM STABILIT CĂ SABUROV ALEXEI STEPANOVICI, NĂSCUT ÎN 1927, este inginer stop Locuiește în Tbilisi, pe strada Rustaveli, numărul cincisprezece, apartamentul patru stop Nu are mașină stop Semnalmentele comunicate nu corespund stop Actele privind arestarea lui Saburov la Riga, explicațiile lui Saburov și scrisoarea lui Kosov le expediez prin avion stop.

. . .

LOCȚIITORUL ȘEFULUI

Secției miliției judiciare
din Tbilisi,
Manciadze

TELEGRAMA ACEASTA ERA CA UN PLIC SIGILAT. SIMȚII CĂ dincolo de sigiliu există, că trebuie să existe o taină care va muri de îndată ce voi rupe sigiliile fragile și cafenii. Dar dacă această taină, risipindu-se, n-o să-mi spună totuși de ce Saburov a fost arestat la Riga? De ce nu coincid semnalmentele? Și cine este Kosov? Despre ce îi scrie el lui Saburov? O scrisoare închisă îți făgăduiește întotdeauna speranțe mari.

— Hei, ce-i cu tine? mă întrebă nedumerit Sașka, aruncându-și ochii peste telegramă. Mare lucru – semnalmentele! Principalul e că ai dat de Saburov ăsta al tău! Trimite-le numai indicațiile care trebuie și tovarășii de acolo au să-l interogheze așa cum trebuie!

— Ce tot vorbești aiurea, Saveliev? m-am înfuriat eu și mi-am dus degetul arătător la tâmplă, rotindu-l în jurul axei sale. Ai luat-o razna? Cine ar putea, dacă nu cunoaște dosarul, să-l interogheze? Ar ieși o porcărie, nu un interogatoriu!

Cuprins de exaltare, umblam prin birou bolborosind înfrigurat:

— Saburov! Saburov! Eu trebuie să te interoghez, numai eu! Da, numai eu, așa să știi! Niciodată n-am să admit intermediari! Jamais! Ceea ce înseamnă „pe dracu”, scumpul meu Saveliev...

NR. 82/S

23 septembrie, 20-50

ARKADI ȘI GHEORGHI WEINER

. . .

CĂTRE MILIȚIA JUDICIARA DIN TBILISI

TELEGRAMĂ

OPRIȚI EXPEDIEREA MATERIALELOR STOP SOSESC CU
avionul stop!

ANCHETATORUL

TBILISI

FILA DE DOSAR 50

STEWARDESA, TÎNĂRĂ ȘI DRĂGUȚĂ, MĂ ATINSE UȘOR PE umăr, trezindu-mă. Apucaî instinctiv valijoara, pe care, în timpul somnului, o presasem la perete, cu mîna și șoldul. Avionul era gol. Era liniște.

— Treziți-vă, tovarășe... îmi spuse aproape șoptit, să nu mi sperie dintr-odată somnul. Am ajuns la Tbilisi!

— Dar nu dormeam, făcui eu pe niznaiul.

— Dar am observat, zîmbi stewardesa.

Surîsul matur al junei mi-a dat forța să-mi recunosc vina:

— Mi-e foarte rușine, dar să știți că am adormit de frică.

Stewardesa ridică un deget și rosti cu glas profesional, de șpicheriță:

— Anual, în catastrofele rutiere mor...

— ...de douăspreze ori mai mulți pasageri! am întrerupt-o eu. Știu, foarte bine și că o locomotivă deraiază mult mai ușor! Apoi i-am spus cu glas scăzut, conspirativ: Vă mărturisesc că de multă vreme am o idee formidabilă, pe care

n-am spus-o încă nimănui. V-o încredințez în semn de omagiu, stimată domnișoară: dacă am merge cu toții pe jos, n-ar mai exista nicio victimă!

— Încercați la întoarcere, îmi sugeră fata.

— Neapărat! am acceptat eu. Dacă îmi va permite... timpul! Am izbucnit amândoi în râs.

ieșii pe scară și începui să cobor. În apropiere, un tractor uriaș remorca spre start, încordându-se, un avion argintiu, prelung ca un pește. M-am oprit locului, contemplând această procesiune impresionantă, dar cineva de jos îmi strigă:

— Ei, scumpe călător! Tovarășe! Coborâți de bunăvoie sau vă „umflăm” cu scară cu tot?

Sărind cîte două trepte, am coborît și m-am îndreptat spre aerogară.

CURTEA BAZEI AUTO ERA ENORMĂ. PĂREA TOT ATÎT DE mare cît un aeroport. Pretutindeni, demonstrînd parcă această asemănare, manevrau mașini imense, grele, iar din aer se prăvălea, neînterupt, un vuiet asurzitor. Din megafoane răsunau indicațiile precise ale dispecerilor și ți se părea că aici, pentru o asemănare deplină, lipseau doar avioanele.

Opii un șofer care se grăbea nu se știe unde, și-l întrebai unde îl pot găsi pe Saburov. Îmi arătă, fără să se oprească, un bărbat înalt, în salopetă, care – ținînd cu mîna dreaptă volanul unui camion gigantic – îl conducea de pe scara cabinei. Mă îndreptai spre el, privindu-i încordat mîna puternică, dar degetele, în afară de cel mare, nu i se vedeau. Palma lui strîngea cu putere volanul.

Deodată, camionul se învălui într-un nor vinețiu de fum și, mugind înfuriat, porni înapoi, în viteză. Descriind un semicerc larg, se îndreptă spre un șir de giganți ca și el, aliniați ostășește lîngă zidul autobazei. Însălmîntat, mi-am

tras capul între umeri și-am strâns din dinți: ciocnirea era inevitabilă. Dar în ultima clipă, cu precizia unui încărcător glisînd în pistol, camionul pătrunse miraculos în intervalul strîmt dintre două mașini și, învăluindu-se încă o dată într-un nor de fum vinețiu, se liniști. Saburov sări ca un urs de pe scara cabinei.

„Iată-l așadar pe Saburov, acest mecanic auto de mare clasă”, mă gîndeam, amintindu-mi de chipul livid al lui Otari Abuladze, de zgomotul copleșitor al metroului răzbătînd prin ferestre, și de cuvintele pe care, mai înainte, doctorul, le rostise cu atîta inconștientă admirație: „Ce mai încolo și-ncoace, Alioșa e un tînăr fermecător!”.

„Fermecător!”, repetam eu, ca o amenințare, simțînd cum mînerul pistolului îmi încălzește palma. „Fermecător!” Mă apropiai și-l strigai cu glas scăzut:

— Saburov!

— SĂ ȘTIȚI CĂ TĂRĂȘENIA ASTA M-A PLECTISIT AL DRACULUI! Nici nu pot să spun cît de-al dracului m-a plectisit toată povestea asta! îmi spuse iritat Alexei Stepanovici Saburov, umblînd agitat, ca un leu în cușcă, prin ghereta strîmtă, de sticlă, a dispeceratului. Am plătit amenda, acum ce mai vreți? Mă interogați o dată, de două ori, de trei ori! Pînă cînd? Puteți să-mi spuneți și mie?

Oprindu-se, Saburov începu să-și pocnească degetele de la uriașa-i mîină dreaptă. Am privit încă o dată, atent, degetele lui: toate erau cît se poate de întregi!

— Lăsați-mă și pe mine să mai răsuflex, că doar n-am omorît pe nimeni! continuă să țipe Saburov. Bun, este o contravenție, în cel mai rău caz! Și poate că dumneavoastră ar trebui să răspundeți pentru asta, nu eu! Ce ziceți? Că poate nici nu l-am pierdut, mi l-o fi furat careva!

— Te rog să te liniștești, Saburov.

— Cum să mă liniștesc? M-ai făcut de râsul lumii în toată baza asta auto. O dată, de două ori, de trei ori! Și acum iarăși!

Ascultam, așteptam, nu voiam să trec încă la atac. Și m-am trezit rostind, în cea mai absurdă situație, aceste cuvinte:

— Un, doi, trei – baba la bordei!

— Poftim?! parcă înnebuni Saburov, scrutându-mi cu ochii injectați figura serioasă.

— Ei, așa-i numărătoarea într-un joc de copii, spusei pașnic. Mai bine povestește-mi totul de la început și îți promit că după asta nimeni n-o să te mai bată la cap.

Saburov se așează pe colțul mesei.

— Mă cheamă într-o zi la Secția de miliție și mă iau dumnealor în focuri: „Ascultă aici, de ce faci scandal prin restaurante?” Vă dați seama că am căscat niște ochi cât cepele. „Eu? Ce v-a venit, dragi tovarăși?” „Mă, n-o mai face cu noi pe mieluşelul nevinovat! o țin ei pe-a lor. Îți cunoaștem noi bine toate potlogăriile! Ia spune repede ce-ai făcut la Riga?” „Care Riga? zic. De când mama m-a făcut, n-am călcat pe-acolo!” „Zău? Chiar așa să fie? râde unul spre mine, dar cam strîmb. Și-atunci cum ai făcut scandal, mă huliganule, prin corespondență?”

Și-mi arată o telegramă din Riga, de la miliția de-acolo.

NR. 2212-3

14 septembrie

CĂTRE DIRECȚIA MILIȚIEI
COMITETUL EXECUTIV TBILISI

. . .

VĂ COMUNICĂM CĂ MECANICUL SABUROV ALEXEI Stepanovici, domiciliat în Tbilisi, strada Rustaveli nr. 15, ap. 4, aflându-se în ziua de 13 septembrie a.c. la restaurantul „Perla” din Riga și fiind în stare avansată de ebrietate, a făcut scandal împreună cu cetățeanul Ivanov F. K. A strigat, a tulburat liniștea localului, a atentat la bunele moravuri folosind cuvinte ordinare, exprimându-se jignitor și încercând să-l lovească pe Ivanov cu o sticlă în cap.

Adus la miliție, Saburov s-a liniștit A recunoscut că s-a purtat necivilizat, ceea ce ne-a determinat – fiind la prima abatere – să-l sancționăm doar cu o amendă. Vă comunicăm cele întâmplate ca să luați măsuri față de Saburov pe linie obștească, la locul lui de muncă.

ȘEFUL SECȚIEI A 7-A, RIGA
Căpitan de miliție,
Kasulaitis

FILA DE DOSAR 51

SABUROV FRĂMÎNTA O ȚIGARĂ ÎNTRE DEGETE, O APRINSE ȘI slobozi spre fereastră un jet de fum, atât de mult fum cum nu mai văzusem expirînd pe nici un alt fumător. „De parcă ar fi pornit din nou camionul”, m-am gîndit eu, în timp ce el urmă cu glas obosit:

— Poftim! Măsuri pe linie obștească! Le-am spus atunci: Lăsați-o mai moale, iubiți tovarăși, cu măsurile astea obștești, că este o neînțelegere la mijloc! Mai bine – zic – lămuriți dacă nu cumva vreun huligan veritabil se folosește de actele mele și face toate măgăriile astea!

— De ce cu actele dumitale?

— Păi, mi le-au furat cu portofel cu tot, în august. Ori le-am pierdut, naiba să mai știe, dar eu cred că mi le-a șterpelit careva în autobuz. Am plătit amenda și am căpătat un buletin nou, iar cu cel vechi precis că-și face de cap cine știe ce bețivan. Mai bine ați pune cât mai repede mîna pe el, că iar se îmbată pe undeva, pe la Riga, și mă trezesc din nou la miliție!

— O să ne dăm toată silința, îl încredințai.

— Chiar vă rog! chiar mă rugă Saburov. Apoi exclamă, pocnindu-se cu zgomot peste frunte: A, era să uit! Că mai e o dandana, fir-ar ea a naibii să fie! Asta-mi mai lipsea mie – corespondență: nu știu care scrîntit la cap a început să-mi trimită scrisori. Vrea să-i trimit niște documente pentru o Volgă pe care, cică, i-aș fi vîndut-o. Ce dracu vrea nebunu? Că eu, în afară de matahalele astea – arată Saburov prin fereastră la șirul de camioane – n-am avut în viața mea o mașină. Și încă Volgă! Nici pomeneală!

— Iartă-mă, îl întrerupsei, nu prea te-am înțeles!

— Nici nu e nimic de înțeles! și Saburov scoase din buzunar două coli mototolite de hîrtie. Uite, scrie să-i trimit buletinul tehnic! Auzi, balamucul dracului!

STIMATE ALEXEI STEPANOVICI,

ÎN PRIMUL RÎND VREAU SĂ VĂ SPUN CĂ MAȘINA ESTE ÎN deplină ordine și că sînt tare mulțumit de ea. Totuși, nu pot s-o folosesc pentru că pînă acum n-am actele. Mi-ați promis că-mi trimiteți buletinul tehnic și actele cel tîrziu pînă la cinci septembrie. Astăzi sîntem în cincisprezece și n-am primit încă nimic. Nu aș insista atîta dacă n-aș fi grăbit – zilele acestea trebuie să plec în concediu. De aceea, vă rog să nu mai

întîrziati. Treceți actele mașinii pe numele meu și trimiteți-le. Vă rog foarte mult, nu mai neglijați problema asta, căci este foarte importantă pentru mine. Doar ne-am înțeles odată.

15 SEPTEMBRIE

CU STIMĂ,
Kosov

— ÎNCEP SĂ ÎNȚELEG, ROSTII EU, GÎNDITOR. ALEXEI Stepanovici, unde este plicul?

— Vă trebuie plicul? se miră Saburov. Ei, drăcia dracului, l-am aruncat! De unde să știu eu?

Probabil că chipul meu exprima o mîhnire atît de vădită încît Saburov se fîstîci de-a binelea. Își desfăcu larg brațele puternice și murmură cu un aer vinovat, cerîndu-și parcă iertare:

— Păi, n-am știut... Dac-aș fi știut... l-aș fi păstrat cu dragă inimă, zău așa!

FILA DE DOSAR 52

LA ȘCOALĂ, BUNUL MEU PROFESOR KOROSTÎLIOV OBIȘNUIA să spună: „Nu folosiți fără rost cuvîntul „așadar”. El este un cuvînt important, căci conține în el o obligație morală. El trebuie să ateste totdeauna sfîrșitul unei perioade esențiale: fie în viață, fie în muncă, fie în exprimare.”

Iată că nu pot în niciun chip să rostesc „așadar”. Nicio

perioadă esențială n-am încheiat și, în general, n-am aflat nimic esențial. Omul care l-a ucis pe Jenea Korețki, din nou ireal, s-a pierdut ca o picătură de ploaie într-un râu.

Începusem să mă obișnuiesc cu el, îi spuneam pe nume: Saburov, mi-l închipuiam adeseori cum arată – și toate acestea pentru a-l putea aduce în domeniul realului, pentru a-l putea transforma într-un dușman concret într-un dușman cu care poți să te lupți, pe care poți să-l urăști. Începusem să îl simt pe undeva, prin apropiere, și în realitate, el hălăduia cine știe unde, fără bătaie de cap.

În situația de acum se naște o corelație stranie: dacă a omorât pentru prima și ultima oară, dacă nu mai intenționează, deci, să-și mai repete gestul ucigaș, individul are șanse să dispară pentru totdeauna din câmpul vizual al justiției! Numai dacă va înfăptui noi crime, numai atunci va lăsa alte urme care ne vor ajuta să-l prindem și să-l putem pedepsi, așa cum se cuvine. Îl vom pedepsi însă cu prețul altor vieți omenești! Vor muri oameni nevinovați, care rîd probabil acum, visează la ceva ori iubesc pe cineva, și nici nu se gîndesc și nici nu știu că moartea cu ochi pustii, nimicitori, îi privește în ceafă!

ABIA SPRE SEARĂ AM AJUNS LA SECȚIA ORĂȘENEASCĂ A miliției.

— Kosov ăsta... Tare mi-e teamă că n-o să-și mai vadă niciodată buletinul tehnic! i-am spus șefului miliției judiciare, un locotenent-colonel în vîrstă, bărbierit cu grijă și purtînd o mustăcioară mică, rebelă. După ce Saburov al dumneavoastră a rămas fără acte, la Leningrad a apărut dublura lui. El i-a vîndut lui Kosov mașina, dîndu-se drept Saburov.

— Dar Saburov n-a avut niciodată mașină! îmi atrase atenția locotenent-colonelul, pe baza datelor reale.

— Păi eu ce spun? Înseamnă că „dublura” a vîndut o mașină străină! O Volgă de culoare alb-cafenie,

— O Volgă cafenie i-a fost furată docentului Rabaev, la douăzeci și doi august... spuse, concentrîndu-și gîndurile, interlocutorul. V-am comunicat și despre asta, vă mai aduceți aminte? Nici pînă acum mașina n-a fost găsită.

— E foarte probabil ca „dublura” să-i fi vîndut lui Kosov tocmai această, mașină. Vom cerceta și vom vedea, Dar să vedeți mai departe. „Dublura” pleacă împreună, cu Korețki din Leningrad. Peste o zi, acesta din urmă este găsit ucis, iar mașina lui dispare fără urmă. Curînd după asta, un scandalagiu arestat într-un restaurant din Riga, prezintă un buletin cu numele lui Saburov! Țsta-i elementul principal. Și tot ce știm pînă acum. Iar în ceea ce privește măsurile obștești împotriva adevăratului Saburov, v-ați cam grăbit – și este doar un fel delicat de a spune!

— Am primit hîrtie de la Riga! Încerca locotenent-colonelul să se dezvinovățească.

— Hîrtia... rostii eu, cu amărăciune și năduf. Omul este mai important decît hîrtia!

GATA, PENTRU MINE NU MAI EXISTĂ SABUROV! EXISTĂ Banditul, care „s-a expus luminii” la Riga și căruia i-a scris Kosov o scrisoare, în speranța naivă că va primi actele unei mașini furate. Dar asta n-avea de unde s-o știe Kosov.

Mi se deschideau două căi: să-l caut pe Kosov sau să plec la Riga. Dar Kosov, chiar dacă dau de el foarte repede, tot n-are cum să mă ajute. Îl consider o etapă depășită, pentru că – simt asta – niciodată n-o să-l mai vadă pe acel fals Saburov. Trebuie, deci, să plec la Riga. Acolo s-ar putea să am mai mult noroc și să adulesc vreo urmă.

Completai un blank de telegramă și pornii în fugă spre

etajul trei. În timp ce săream pe treptele cenușii de beton, îmi adusei aminte de una din sentințele cam aforistice ale profesorului Korostîliov: „Să nu mai coborîți alunecînd pe balustrade, copii, nu mai faceți din ele tobogan, căci nu acesta este rolul lor; ele sînt făcute drept sprijin pentru omul care urcă, trudnic, o scară.” Și tot neuitatul profesor continua: „Sau un sprijin pentru omul care trebuie să coboare o scară; pentru a o putea coborî cu demnitate, nu rostogolindu-se jalnic!” Ca exemplu negativ, bunul Korostîliov ne povestea o tristă întîmplare cu un mujic de pe vremuri, un anume Krovețki – dobitoc fără pereche și atît de prost încît numele îi este și acum de veșnică pomenire, consemnat într-un cunoscut proverb de circulație regională: „Prost ca și Krovețki”, prin asta înțelegîndu-se că prostie mai mare, nu există. Ei bine, ducîndu-se într-o zi la tîrg, zbanghiul nostru a văzut o clădire înaltă în care intrau tot felul de oameni, cu treburi; și căsca gura atît de curios să afle ce se petrece înăuntru, încît, văzîndu-l, unui liftier i s-a făcut milă de el și l-a transportat cu ascensorul de serviciu pînă la penultimul etaj, unde l-a lăsat în plata Domnului. Mujicul a ieșit pe palier și – cu mîinile în șolduri – se tot holba la cei care urcau, treaptă cu treaptă, scara. Simțîndu-se cu musca pe căciulă și temîndu-se că va fi luat la întrebări – adică „Ce cauți tu aici?” și „Cum ai ajuns tu, netrebnicule, la etajul ăsta?” – neghiobului i-a trăsnet prin cap să distrugă balustrada, ca să nu mai ajungă nimeni pînă la el. Și cum nu avea la îndemînă niciun obiect mai contondent decît propria-i căpățînă, a început să izbească, precum boul, risipind cît colo solidul parapet. Din fericire, s-a întîmplat ca cineva de la ultimul etaj să vadă acest act de vandalism, și după ce i-a pus întrebările mai sus-amintite, fără a mai aștepta vreun răspuns; i-a expediat preaprostului un picior în spate. Nemaiavînd o balustradă de care să se agațe, nenorocitul de Krovețki a pornit-o de-a rostogolul și nu s-a

mai putut opri decît în curte, unde – cu capul său tare – a distrus și un minunat rond cu flori de „nu-mă-uita”.

Asemenea întâmplări ciudate ne povestea înțeleptul profesor Korostîliov. Mi le amintesc din cînd în cînd, ca și acum cînd urc în fugă treptele spre etajul trei, întrebîndu-mă:

— Și eu, unde să găsesc și eu o balustradă pentru scara vieții mele?

NR. 90/S

CĂTRE MILIȚIA REGIONALĂ LENINGRAD
(necesar anchetei)

TELEGRAMĂ TELEFONATĂ

DIN RECENTE DATE ALE ANCHETEI, REZULTĂ CĂ NUMELE celui care a cumpărat la Leningrad o Volga alb-cafenie este, după toate probabilitățile, Kosov.

După identificarea acestei persoane rugăm:

1. Să fie interogat amănunțit asupra tuturor împrejurărilor în care a cumpărat Volga.

2. În cazul în care asupra cumpărătorului se vor găsi documente aparținînd acestei mașini, ele să fie prezentate de urgență la expertiză, pentru a se stabili autenticitatea lor.

3. Să se cerceteze mașina cumpărată de el și să se noteze numărul motorului, al caroseriei și al șasiului, precum și numărul de înregistrare.

Răspunsul să fie trimis pe adresa miliției din Riga.

. . .

ANCHETATORUL

AȘADAR, E HOTĂRÎT: PLEC LA RIGA. TARE AȘ VREA SĂ ȘTIU și eu cât timp va trebui să mă mai trambalez de ici-colo. Deocamdată nu întrezăresc niciun sfârșit. Doar cuvintele lui Sașka Saveliev mi se învîrt prin minte, ca niște bărzăuni: „Despre tine, nevastă-ta n-a pomenit niciun cuvînt.”

Ieșind în stradă, m-am oprit nehotărît, neștiind ce să fac în această ultimă seară. După ce m-am gîndit, am înțeles că n-am unde să mă duc.

La intrarea în metrou, în ciuda ploii, cîțiva tineri își așteptau prietenele, cu buchete de flori în mîini. Erau cu toții foarte veseli pentru că, probabil, sperau mult de la seara aceasta! De undeva, din parc, se auzeau estompate acordurile unei ghitare. Foșneau pe asfalt roțile taxiurilor. Luminile de neon ale orașului trimiteau reflexe în norii joși, făcîndu-i să pară stacojii, amenințători.

Am intrat la poștă, am luat un formular de telegramă și-am scris: „Natașa, cînd termin treburile, îi dau dracului pe toți! Fără tine mi-e foarte greu. Vreau să fiu totdeauna cu tine. Totul va fi minunat. Scrie-mi, te rog, la Riga, la Secția orașenească a miliției.”

Tînăra telegrafistă parcursese cu repeziciune textul și-mi spuse:

- Înjurăturile sînt interzise, prin telegramă.
- Dar eu nu înjur, stîmată domnișoară!
- Ați scris „îi dau dracului pe toți”.
- Da? M-am referit la dușmanii poporului.
- Nu cunosc. Oricum, e interzis.
- Parcă eu îi cunosc? am spus, clătînînd din cap.

Fata se uita la mine ca la un nebun. Am luat formularul din mîna ei și am șters aproape tot. A rămas numai atît: „Natașa, va fi minunat. Scrie-mi la Riga, la Secția orășenească a miliției.”

— Cincizeci și cinci de copeici.

— Pentru o asemenea telegramă de dragoste ar trebui să mă taxați ceva mai scump, exact ca pentru telegramele „fulger”.

RIGA

FILA DE DOSAR 53

AM DESCHIS OCHII DAR I-AM ÎNCHIS IMEDIAT LA LOC, nevenindu-mi să cred. Apoi am întredeschis ușor doar un singur ochi. Pe cealaltă canapea se afla într-adevăr un popă. Ei da, un preot autentic – în sutană neagră, cu părul lung și cu o cruce mare de argint pe piept.

Popa mă privea insistent, și când îmi văzu ochiul întredeschis, mi se adresa zîmbind:

— Somnul profund este semnul unei conștiințe curate și al unei fiziologii normale. Când m-am urcat la Rjev, dumneata dormeai dus.

Am bombănit, încă intrigat de acea apariție:

— Știam că biserica nu recunoaște fiziologia.

Preotul zîmbi iarăși, cu blîndețe:

— Prietene, pe fața dumitale se citește că imediat o să-mi vorbești despre „opiul pentru popor” și-o să mă întrebi de ce faptele din Viețile sfinților nu corespund cu cele din Ecleziașt.

Asta mă făcu să rîd, deși mai simțeam față de el o vagă undă de antipatie. Nu știți cum se spune: „Dacă întâlnești un popă în cale, toată ziua nu-ți merge bine”? Nu că aș crede în asemenea semne rele, dar nu strică niciodată să le privești cu oarecare prudență. Mai ales că-mi propusesem să-mi mergă bine, cu orice preț. Așa că am tăcut, dar mi-am pipăit buzunarul de la spate, să văd dacă pistolul e la locul lui. M-am liniștit: era acolo. Dracu să-i mai știe și pe popii ăștia, sînt cu toții niște suspecti! Trăiesc numai din minciună.

Probabil că aceste gînduri se puteau citi cu ochiul liber în expresia feței mele, căci popa rosti:

— Față de oameni trebuie să te porți cu bunătate și credință, căci numai atunci binele și credința se vor întoarce însutit. Și începu să soarbă din paharul cu ceai fierbinte.

Privind la crucea lui de argint, îl întrebai arțăgos:

— Vreți să spuneți că oamenii pot să primească bunătatea și credința numai de la dumneavoastră, nu-i așa?

— Este o traducere prea liberă a cuvintelor mele. Omul poate căpăta binele și credința oriunde. Și în lăcașul Domnului, ca și la punctul de agitație. Important este ca el să le primească și să le folosească cu bunăvoință.

— Ei, basme de-astea am mai auzit noi! dădai eu din mîna. Bunătatea și credința nu sînt mărfuri de băcănie, să le poți căpăta oriunde.

— De altfel, observă popa, nici mărfurile de băcănie nu le poți căpăta oriunde.

— Cum ați apus? Și săltîndu-mă brusc în capul oaselor, mă pocnii cu capul de tavan.

Preotului îi străluciră ochii, a veselie, și continuă:

— Așa e, cum am spus: orezul nu-l poți lua de la găzărie, iar dacă îl iei, atunci orezul va avea miros de gaz.

Frecîndu-mi cucuiul pe care-l simțeam umflîndu-se în creștet, ridicai triumfător brațele în sus.

— Adică, vreți să insinuați că bunătatea și credința „cu miros” nu servesc nimănui?

— Nu asta am vrut să spun. Bunătatea este bunătate, de oriunde ar veni ea. Există o noțiune general-omenească despre bunătate, despre o bunătate fără miros, pentru că omul este bun și stă scris în Scriptură: „Răutatea inimii omenești se datorează tinereții ei”.

Discuția mi se părea absurdă și purtată de pe niște poziții absolut imprecise. Fiecare dintre noi înțelegea altfel cele spuse. Mă cuprinse ciuda, pentru că popa se scâldea ca într-o baie caldă în undele altruismului său, pe când eu apăream ca un misogin înrăit. Și spusei:

— Ca să poți da adevărata măsură binelui, trebuie să cunoști îndeaproape răul. Dumneavoastră nu faceți altceva decît să contemplați răul, păcatele omenești, pentru ca apoi să le puteți ierta liniștit. Pe când eu am obligația să le pedepsesc, când stau sub semnul infracțiunii. Și dacă cineva pălmuește obrazul stîng al altcuiva, eu consider că cel lovit nu trebuie să-i întindă și obrazul drept, ci să-l dea pe mîna miliției, pentru ca huliganul să primească doi ani de pușcărie, să se învețe minte! Dumneavoastră acceptați să-și lovească semenul pe amîndoi obraji și, pe deasupra, să-i mai dea și-un picior în fund! Scuzați-mă. Îl iertați de păcate pe primul și îl consolați pe celălalt. Minunat! Nici nu-i de mirare că păreți bun, iar eu rău: dumneavoastră cu cele zece porunci, iar eu cu codul penal!

— Hm! Dar dumneavoastră mai aveți și un... cum îi zice? Un cod etic.

— Da, avem. Noi avem într-adevăr un cod etic! am subliniat eu pluralul. Un cod care se adresează oamenilor cu adevărat buni sau celor care mai pot fi recuperați. Căci, din păcate, mai există oameni pe care nu-i poți reeduca în niciun

fel. Pe aceștia îi considerăm dușmani ai umanității și nu-i vom ierta niciodată, așa cum procedați dumneavoastră!

— După cîte înțeleg, dumneata, tinere, ești un jurisprudent.

Am confirmat, rîzînd în sinea mea: „De-acum înainte, Sașka Saveliev, am să-ți spun jurisprudent!” Popa mă privi cu tristețe:

— Caracterul muncii dumitale te-a înverșunat, într-un fel, împotriva oamenilor.

— Ei, asta-i acum! Iar o luăm de la capăt? De ce împotriva oamenilor?

— Pentru că numai Atotputernicul poate înțelege și poate ierta păcatele omenești; pentru că el și numai el este izvorul bunătății!

— Aiurea! mă înfuriai eu. Omul! Omul este izvorul bunătății! Și tocmai de aceea nu poate răbda atunci cînd bunătatea și credința sînt călcate în noroi și sînge.

Trenul se apropia de Riga.

Dumnezeule, oare într-adevăr m-am înverșunat împotriva oamenilor?

ÎN CAMERA DE GARDĂ A SECȚIEI A ȘAPTEA DE MILIȚIE ERA liniște. Se auzea doar foșnetul monoton al ploii prin geamul deschis, și cîteva frînturi de cîntec, răzbătînd din camera leninistă. Cineva exersa la acordeon „Să fie totdeauna soare, să fie totdeauna”.

Ofițerul de serviciu mă privea țintă, închizînd un ochi. Nu puteam să-mi dau seama dacă ascultă acordeonul sau pe mine, explicînd cum stăteau lucrurile. Era de o liniște neclintită,. Peste măsură de gras, încît aveai impresia că dacă uniformă nu-i plesnește, asta se datorește doar faptului că nu se mișcă de la locul său.

— Ai reținut? Îl întrebai nerăbdător.

— Reținut, confirmă el și, aplecându-și urechea, continuă să asculte acordeonul. Ia te uită, iar a luat-o fals! Ei, fir-ar să fie! Și se mai pretind artiști!

Iar acordeonistul se străduia din toate puterile:

„Să fie totdeauna...”

Cu o agilitate neașteptată, ofițerul se sculă, se apropie de un dulap, se lăsă pe vine în fața lui și într-o clipă, ca un scamator, extrase dintr-un vraf mare de hîrtii un dosar subțire, galben.

— Asta-i, mi-l oferi el indiferent. Îl cercetați aici sau...

Dar eu, sprijinindu-mă de birou, îl și deschiseseam.

CĂTRE OFIȚERUL DE SERVICIU AL SECȚIEI A ȘAPTEA MILIȚIE RIGA

RAPORT

RAPORTEZ CĂ ASTĂZI, 13 SEPTEMBRIE, LA ORELE 23, AM FOST chemat la restaurantul „Perla”, unde numiții Ivanov P. K. și Saburov A. S. au făcut scandal, s-au insultat, au înjurat și s-au luat la bătaie.

Scandalagiii au fost aduși de mine la secția de miliție. Ceea ce raportează, la dispoziția dumneavoastră,

SERGEANT DE MILIȚIE,
Skrab N. A.

. . .

FILA DE DOSAR 54

SCANDALAGIUL IVANOV INTRĂ FÎSTÎCIT ÎN BIROUL MEU, SE așeză pe marginea scaunului și începă să-și mototolească temeinic șapca în mâini. Aș putea spune că nu aducea cîtuși de puțin a bătaș sau a scandalagiu.

— Votca asta blestemată! se lepădă el, din proprie inițiativă. La serviciu m-am făcut de rîs, dar nevastă-mea era cît pe-aci să nu mă mai primească în casă.

— Dar ți-ai luat angajamentul să nu mai bei, nu-i așa? zîmbii eu.

Ivanov își strînse șapca la piept ca pe un trofeu sportiv, de parcă ar fi jurat cu mîna pe ea, și începă:

— Păi să mă ia dracu' dacă...

— Știi ceva, mergi, dumneata la cercul de popularizare a cunoștințelor medicale și cere-le două mulaje, îl îndemnai cu un aer înțelegător.

— Ce să le cer? se miră Ivanov.

— Mulaje. Mulaje din carton presat; unul reprezentînd ficatul unui om sănătos și celălalt ficatul unui alcoolic. Să știi că numai privindu-le, ajută foarte mult.

Nu-și dădea seama dacă glumesc sau vorbesc serios, așa că, pentru orice eventualitate, mă asigură că va proceda întocmai:

— Neapărat.

— Ei, atunci e-n regulă. Și-acum povestește-mi tot ce s-a întîmplat la restaurant, în seara aceea.

Începu din nou să se frămînte:

— Dacă ați ști cît de neplăcut îmi este să-mi aduc aminte...

— Neplăcut e să-ți plouă în cap sau să te-mbeți și să faci scandal prin restaurante, nu să-ți aduci aminte! Hai, spune-mi totul, și cît mai amănunțit!

. . .

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU al lui Pavel Ivanov

CA URMARE A ÎNTREBĂRILOR CARE MI-AU FOST PUSE, DECLAR următoarele:

În seara zilei de treisprezece septembrie am intrat la restaurantul „Perla”.. Băusem o sticlă de coniac și, fiind amețit, mi-a venit chef să dansez. În acest scop, m-am apropiat de masa vecină unde ședeau un bărbat și o femeie, amîndoi necunoscuți. Adică nu-i cunoșteam eu. Am invitat femeia la dans, dar ea a izbucnit în rîs, ceea ce mi s-a părut jignitor. Atunci am vrut să mă așez la masa lor, ca să lămuresc lucrurile. Tipul a început să țipe la mine, m-a îmbrîncit și mi-a spus vorbe urîte. Ca urmare, i-am declarat că are în față pe campionul orășenesc la box. El nu s-a sinchisit cîtuși de puțin, pentru că l-am auzit spunîndu-mi printre dinți: „Te omor, stîrpitură!” și l-am văzut înșfăcînd frumușel o sticlă de șampanie, ca să mi-o troznească în cap. Eu am apucat un scaun să-l zvîrl în el, dar n-am apucat să ne mai batem, pentru că s-au adunat oamenii în jurul nostru și ne-au apucat pe amîndoi de mîini. Imediat a venit miliția.

— CHIAR EȘTI CAMPION LA BOX? ÎL ÎNTREBAI.

— Da' de unde! recunosc el, trist. Am spus numai așa... L-am privit cu oarecare compătimire.

— Ascultă, Ivapov, știi că „tipul” putea într-adevăr să te omoare?

— Zău? făcu Ivanov, pălind.

— Vorbesc foarte serios. Ții minte cum arăta?

Cu un gest nehotărît, Ivanov își miji ochii:

— Înalt, brunet, ochii parcă erau de culoare deschisă...

Altceva nu mai țin minte.

— Ți-a mai spus ceva după ce-a venit miliția?

Ivanov se gîndi puțin și-mi răspunse:

— Nu spunea decît atît, scrișnind din dinți: „Dobitocule! Dobitoc blestemat!” Și era foarte palid.

FILA DE DOSAR 55

E STUPID, DAR ĂSTA-I ADEVĂRUL: SCANDALAGIUL IVANOV devenise un fel de cumpănă a apelor în cercetarea cazului. Pentru mine, el era primul om care l-a văzut pe ucigaș după moartea lui Jenea Korețki, pentru că pînă atunci vorbisem doar cu oameni care îl văzuseră pe „Saburov” înainte de a deveni asasin. Bietul Ivanov nici nu-și putea imagina prin ce primejdie trecuse.

Iată așadar, că Banditul a ieșit la suprafață. Asta s-a întîmplat însă, cu aproape două săptămîni în urmă. Și nu prea îmi vine a crede că se plimbă prin oraș, așteptîndu-mă. Totuși, l-au văzut aici mai mulți oameni, și cîteva urme tot trebuie să fi lăsat, vrînd-nevrînd. Deci trebuie să mă cațăr, așa cum fac alpiniștii, folosind fiecare ieșitură a stîncii, fiecare crăpătură a ei. O asemenea fisură salvatoare am găsit-o citind din nou procesul-verbal referitor la scandalul de la „Perla”. În el se pomenea des de ospătărița E. E. Smildzine, care fusese martoră la cele petrecute. Cu femeia aceasta trebuia neapărat să vorbesc.

Mașina gonea, urcînd faleza. Vîntul zvîrlea în parbriz frunze uscate. Marea, brăzdată cu dungi de spumă, se zărea în dreapta, lucind printre copaci. Apoi mașina se strecură pe o

alee și de acolo țîșni direct pe faleză. Pe promontoriu, deasupra mării, se vedea un restaurant strălucitor, ca o lentilă uriașă: „Perla”.

În preajma intrării – o mulțime de oameni. Ocolii restaurantul și găsii ușa pe care scria: „Intrare de serviciu”. Intrai și dintr-o dată mă trăsni un miros greu, de carne crudă, de aburi grași, de ulei încins. În aceeași clipă cineva țipă chiar la urechea mea:

— Fereșteee!

Sării deoparte și pe lîngă mine trecu un cărucior încărcat cu hălci de carne de vită și cîțiva moruni prelungi, ca niște torpile. Îmi răsări în minte un desen din „Aritmetica distractivă”: Un om cît un munte ține gura larg deschisă, iar în această gură, ca un tunel, dispăre un tren întreg, plin cu alimente. Era, chipurile, o ilustrație la problema „Cît mănîncă toată viața un om mijlociu”. Bine, cel puțin, că nu trebuie să plătești dintr-o dată toate aceste alimente!

O femeie cu o scufie albă mă chestionă, cam răstit:

— Ce cauți aici, cetățene?

Fără să clipesc din ochi, minții pe loc:

— Îl caut pe director. Sînt noul medic igienist.

— E în salon, mă informă ea, îndatoritoare. Treceți pe coridor, și de-acolo la dreapta.

Străbăteam coridorul, gîndindu-mă că în minciuna mea există o doză oarecare de adevăr pentru că, din punct de vedere social, sînt într-adevăr un medic igienist. „Să curățăm societatea de gunoaie”. Prostii! În viață, toate sînt cu mult mai complicate.

Așa că mi-am alungat aceste gînduri sîcîitoare și am încercat să-mi închipui o dimineată însorită, am încercat să-mi închipui că un vînt biciuitor sfîșiasc demult norii albi și-i purtase undeva departe, gonind și ploaia, și toamna, și treburile mele blestemate, astfel că în această frumoasă

dimineată plopilor galbeni foșnesc ca strunele unui contrabas uriaș, iar eu nu mai umblu prin bucătării întunecate, cu miros dezgustător de margarină arsă, ci iată, stau întins pe nisipul alb și-l citesc pe Exupery, fără să mă gândesc la nimic...

Apoi m-am pomenit în „salon” – încăperea era plină de fum de tutun – șezînd la o măsuță, privind absent lozinca atîrnată pe peretele din fața mea: „Luptați hotărît împotriva alcoolismului!” și scormonind cu furculița, fără niciun scop, într-o porție de „zepelin” calduț. Mă concentram asupra discuției pe care urma s-o am cu Smildzine. Ea veni în fugă și mă întrebă, abia trăgîndu-și sufletul:

— Vreți să stați de vorbă cu mine?

— Da, spusei eu, și dădui farfuria la o parte.

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

al Elgăi Smildzine

ÎNTREBARE: CE S-A ÎNTÎMPLAT ÎN SEARA DE 13 SEPTEMBRIE aici, la restaurantul „Perla”?

Răspuns: Pe treisprezece am lucrat în tura de seară. Una din mesele la care serveam a fost ocupată de un bărbat și o femeie. După un timp oarecare, s-a apropiat de ei un bărbat beat-turtă, a spus ceva clienților mei, apoi a vrut să se așeze la masa lor. Imediat mi-am dat seama că o să iasă cu scandal și m-am apropiat. Chiar în clipa aceea, cel beat s-a ridicat în picioare și a pus mîna pe scaun. Clientul meu a sărit și el și a apucat o sticlă de pe masă. Femeile țipau, bărbații au sărit din toate părțile și i-au prins pe amîndoi de mîini. Cineva a chemat miliția și scandalagiii au fost ridicați. M-au chemat și pe mine la miliție. Am dat declarație cum s-a petrecut totul,

s-a trecut în procesul-verbal și am plecat. Ce s-a întâmplat mai departe, nu știu.

Frumoasă fată, Elga asta! Nu știusem pînă atunci că letonele pot să aibă părul atît de negru. Iar ochii atît de mari, cenușii și șagalnici. De bună seamă că vizita mea a mirat-o peste măsură: o anchetă, după două săptămîni, pentru o simplă ceartă între bețivi? Elga habar n-avusese cine i-a fost client și de aceea nu-și amintea nimic deosebit. Începui s-o chestionez metodic:

— Îți amintești cum arăta clientul dumitale?

— Da, aproximativ. Era înalt, brunet... La una din mîini – nu țin minte la care – îi lipsea un deget sau două.

Asta o știam foarte bine. Altceva mă preocupa:

— Dar însoțitoarea lui ce-a făcut?

Elga mă privi întrebător, ca și cum și-ar fi spus: „Ce-ar fi putut să facă o femeie, în situația aceea?”

— Ce să facă? A mers și ea la miliție. Dar cred că n-a mai fost anchetată. S-au descurcat și fără ea. Am stat împreună pe coridor și am intrat în vorbă.

— Da? Și ce-ați vorbit? A spus ceva despre ea?

— Mi-a spus că o cheamă Vanda și că-i dizeuză; cîntă într-o cafenea sau într-un restaurant, undeva, pe litoral.

— Unde?

Elga ridică din umeri:

— Nu mi-a spus...

— Dar unde locuiește, ți-a spus?

— Nu mi-a spus.

Neputîndu-mă stăpîni, lovii cu pumnul în masă:

— Ei, fir-ar a naibii de treabă!

Elga își ridică ironic sprîncenele:

— Parcă m-ați fi trimis într-o misiune și eu n-am îndeplinit-o!

Mă purtam, într-adevăr, prosteste.

— Nu te supăra, Elga, rostii cu tristețe. Dacă ai ști câtă nevoie am acum de această Vanda!

Elga zîmbi înțelegător:

— E o femeie foarte frumoasă.

— Nu asta mă interesează. Puțin îmi pasă că-i frumoasă! Trebuie doar să discut cu ea. Este foarte important.

— N-are niciun rost să-mi spuneți că este foarte important, atîta timp cît n-aveți încredere să-mi spuneți și de ce este atît de important! mi-o întoarse Elga.

O cumpăneam din ochi – nu mă puteam decide dacă e bine sau nu să-i vorbesc deschis – și încercai să scap cu o glumă:

— Să știi că asta-i și lozinca mea de luptă! și-i arătai afișul pe care scria „Luptați hotărît împotriva alcoolismului!”

Elga nu îmi gustă gluma și îmi răspunse fără să mai zîmbească:

— Întotdeauna cînd se încaieră cineva în vreun restaurant, dumneavoastră sosiți de peste mări și peste țări?

La o asemenea întrebare decisivă m-am hotărît să o pun în temă:

— Cine a provocat scandalul? „Campionul orășenesc” al bețivilor nu-i așa?

— Da.

— Și însoțitorul Vandei n-a fost vinovat cu nimic.

— Nu.

— Ei bine, așa e. Dar știi de ce? Clientul dumitale n-avea nevoie de scandal, pentru că-i un bandit și-un asasin! După el am venit eu de peste nouă mări și nouă țări! Ascultă, Elga, dacă ai întîlni-o pe Vanda, ai recunoaște-o?

— Bineînțeles... răspunse fata, înfiorată.

Mergeam alene spre hotel și mă gîndeam cum aș putea s-o găsesc pe Vanda. S-o caut prin miliție, n-avea niciun rost, pentru că în Riga puteau să existe o mie de Vanda – toate

înalte, blonde, durdulii, pînă în treizeci de ani. Că e cîntăreață? Dar nu toate dizeuzele se angajează prin Uniunea artiștilor. Să încerc prin trustul de alimentație publică? Dar dacă acea cafenea nu face parte din rețeaua trustului orașenesc? Simțeam că amețesc, nu alta. Nu-mi rămînea decît o singură cale. Am intrat la un telefon public și i-am telefonat Elgăi.

Vîntul aducea dinspre mare o ploaie rece, piezișă. Pe lacul din centrul orașului, două lebede negre dormitau, scuturîndu-și, cînd și cînd, penele. Ce zăpăcite! Stau aici și se zgribulesc în ploaie, cînd ar fi putut de mult să zboare în țările calde, la soare. Doar nu au nicio obligație, niciun caz penal și nici pe Vanda n-au vreun interes s-o caute.

FILA DE DOSAR 56

M-AM TREZIT DIN CAUZA LUMINII ȘI A FRIGULUI. AM SĂRIT din pat și m-am îndreptat spre fereastra deschisă. Copacii, purtînd încă frunze, mașinile, trotuarele, pervazuril – toate erau acoperite de zăpadă. M-a cuprins o tristețe nestăvilită, amintindu-mi de cele două lebede negre pe care le văzusem în ajun.

M-am apropiat de oglindă. Îmi priveam umerii slabi, pielea învinețită de frig, cicatricea stacojie, de-a latul pieptului, și de atîta tristețe ce adunasem în suflet, am scuipat pe parchetul strălucitor. Cît de absurd este alcătuită lumea! Doar pentru că este frumos, unul sau altul are încă de la naștere un ascendent asupra celorlalți. Dar ce te faci cu unul de-alde mine, de ți-e și silă – mai cu seamă dimineața – să te privești în oglindă? Eu mă priveam, totuși, aplecîndu-mi capul în toate părțile. Tot e bine că n-am început încă să chelesc sau

să încărunțesc. Mi-am amintit că în cărți, nu știu de ce, toți anchetatorii au „tîmplele încărunțite”. Este un semn distinctiv – ca și mîinile nervoase, pantalonii șifonați și pistolul neîncărcat! Neapărat tîmplele încărunțite, dacă nu chiar complet albe! Prostii! Majoritatea anchetatorilor sînt oameni destul de tineri, doar o spun în cunoștință de cauză. Dintre cei pe care-i cunosc, cel mai în vîrstă – Pașka Karghin – are exact patruzeci și doi de ani. Și tîmplele lui nu sînt cîtuși de puțin încărunțite. Nicidecum! Pașka este chel ca o bilă de fildeș.

LA ORA ZECE VENI VECHIUL MEU PRIETEN, IANIS KRUMIN, anchetator la Miliția din Riga. Tînăr și el – dar grav, taciturn – cu ochi blînzi, albaștri, se scufundă în fotoliul adînc și, în același timp, în obișnuita-i tăcere.

Dădui drumul la radio, scosei aparatul de bărbierit electric și începui să-mi aranjez fizionomia. Cu o voce nejustificat de veselă, șpicherul veste: „Conform datelor sinoptice, o zăpadă atît de timpurie ca în acest an nu a mai fost semnalată la Riga de optzeci și doi de ani.”

Am mîrîit:

— Te cred, dacă n-am venit eu pe-aici în ultimii optzeci și doi de ani! Că eu, pînă și la coadă sînt întotdeauna ultimul.

— Într-adevăr, zăpada asta n-are nicio noimă, spuse Krumin cu toată seriozitatea, după ce se gîndi bine.

— Din pricina vremii, toți vilegiaturiștii își vor lua tălpășița, adăugai eu. Și te pomenești că închid naibii cafeneaua unde cîntă Vanda asta a noastră! Și-apoi caut-o dacă mai poți. Că numele acesta minunat – Vanda – e pe toate afișele! Ascultă, Ianis, ce-o să se întîmple cu lebedele?

— Care lebede? se uită atent la mine Krumin.

Dădui din mînă:

— Ei, niște lebede, dă-le-ncolo! Acum, însă, am nevoie de Vanda asta!

— Înțeleg, sesiză Krumin situația.

— O doresc mai mult decît scandalagiul ăla de Ivanov.

— Nu-nțeleg! țină neapărat Krumin să-mi aducă o dovadă că-i total lipsit de simțul umorului.

Străbătui camera dintr-un capăt în altul, luai un ghid și mă așezai în fața ferestrei. Pe stradă, mașinile goneau în toate sensurile, oamenii așijderi, iar eu blestemam zăpada asta afurisită, care se preschimba într-o clisă cafenie numai și numai ca să-mi gonească mie vilegiaturiștii!

— Nu-nțelegi? Atunci ascultă ce scrie aici, în ghid: „Iurmala! Pe bună dreptate, această localitate balneară a căpătat faima de perlă a Pribalticei. În sanatorii minunate, în hoteluri confortabile, în splendide case de odihnă, își petrec anual concediul zeci și zeci de mii de oameni ai muncii. Pe o distanță de cîțiva kilometri...” Pe o distanță de „cîțiva” kilometri! Acum înțelegi? Cîte cafenele și restaurante pot fi numai acolo? Înțelegi, Ianis?

— Înțeleg, răspunse Krumin liniștit.

Sincer să fiu, în clipele acelea toate aceste minunate realizări nu trezeau în mine niciun fel de entuziasm. Mă lăsau rece.

— Aș prefera ca Iurmala să fie mică de tot! spusei fără să mă feresc. Sau cel puțin ca Vanda să cînte, naibii, în altă parte!

— Nu poți schimba regulile jocului, mă puse Krumin la punct. De ce nu întrebi la trustul restaurantelor?

— Am vrut și eu, răspunsei abătut, dar nu se poate, Janis. Închipuie-ți că cineva i-ar șopti Vandei că e căutată de miliție! E prea riscant.

Sună telefonul. Era Elga.

— Începem turneul, Elga! Astăzi! Ești gata?

— Da, dar ce fac cu serviciul?

— Am aranjat cu directorul restaurantului. Ai să mai pierzi din câștig, trebuie să ți-o spun, dar trebuie neapărat s-o găsim pe femeia asta. E foarte important!

— Bine. Atunci vă aștept la ora șase, lângă Universitate.

Mă grăbii să-i înșir toate argumentele pe care le pregătisem deja:

— În schimb, o să ne petrecem timpul cât se poate de plăcut! Luăm cafețele la rînd, o să dansăm, o să bem bere, o să mîncăm pește și o să discutăm pe teme elevate. Bine?

Știam că fata zîmbește.

— Bine... Și-n receptorul pe care-l închisese, declicul a răsunat ca un turtur de gheață, căzînd.

Am respirat ușurat:

— Niciodată nu am așteptat cu atîta nerăbdare un telefon de la o fată!

— E frumoasă? se interesă Krumin.

La asta nu mă gîndisern pînă atunci.

— Frumoasă? Da, cred că este...

— Vezi? Și te mai plîngi că n-ai noroc!

Krumin scoase din buzunarul interior al vestonului o coală de hîrtie împăturită destul de îngrijit și mi-o întinse, zîmbind:

— Ei, dacă-i frumoasă, uite, n-o să ți se pară chiar atît de groaznic!

— Ce-i asta?

— Lista tuturor cafelelor de pe litoral.

Mă apucau cu mîinile de cap.

Cînd să ieșim pe ușă, tocmai începu să sune telefonul.

— Să trăiți! Sînt căpitanul Peldt, de la miliția orașenească. A sosit de la miliția judiciară din Leningrad o comunicare foarte urgentă, pe numele dumneavoastră.

— Te rog să mi-o citești.

. . .

NOTĂ INFORMATIVĂ

MILIȚIA JUDICIARĂ DIN LENINGRAD A IDENTIFICAT PE cumpărătorul mașinii Volga, de culoare alb-cafenie, cu număr de Tbilisi.

Este Kosov Viktor Mihailovici, domiciliat în orașul Luga din regiunea Leningrad. Numărul mașinii este GF 89-35, dar talonul tehnic al mașinii lui Kosov are numărul GH 765354, pe numele: Saburov Alexei Stepanovici. Actul a fost trimis la expertiza criminalistică. Concluziile expertizei și Procesul-verbal al interogatoriului lui Kosov le trimitem prin avion.

INSPECTOR AL MILIȚIEI JUDICIARE
din Leningrad,
Leonidov

FILA DE DOSAR 57

NICIODATĂ NU MI S-A MAI ÎNTÂMPLAT SĂ-MI PIERD ATÎTA timp de pomană. Mai ales în felul acesta. Colindam cu Elga cafenelele, dansam un dans-două, pentru ca ea să poată vedea cine cîntă, beam cafea, vin, mîncam pește și tot timpul, pălăvrăgeam veseli. Adică exact așa cum ne propusesem. Și totuși, mă simțeam ca un pierde-vară, toate acestea îmi păreau obositoare, plicticoase, și nu doream altceva decît să se termine totul, cît mai repede. Ba mi-era teamă că și Elga se cam plictisește. De aceea îi povesteam fel de fel de întîmplări, vesele sau triste – n-avea nicio importanță – din care pricină oboseam și mai mult. Alminteri, totul era cît se poate de

frumos, chiar prea frumos, cu atît mai mult cu cît aveam la dispoziție o Volga cenușie: mașina operativă. Ce mai, înalta societate! Șampanie, anchois, alune americane!

La Bulduri era un singur local, mic și intim. Așteptînd să vină rîndul dizeuzei, dansam în ritmul unui șlagăr la modă în acel sezon. Aplecîndu-mă la urechea Elgăi, îi șoptii conspirativ:

— Dacă Vanda cîntă aici, s-ar putea foarte bine ca și însoțitorul ei să fie undeva, pe-aproape.

Elga își ridică ochii spre mine:

— El nu vă cunoaște.

— În schimb, te cunoaște pe dumneata. Să nu bage de seamă, Doamne ferește, că l-ai văzut!

— Și-atunci, ce fac?

— Te duci la garderobă, calmă, și-i telefonezi lui Krumin: stă de gardă tot timpul. Îi spui să vină imediat.

— Am înțeles, răspunse Elga, militarăște.

Îi strecurai cheia mașinii:

— Și nu te mai întorci! Mă aștepți în mașină.

— Dar...

— Ordinul nu se discută; se execută! Sîntem în misiune.

Elga mă privi o clipă, apoi – de parcă ar fi uitat de toate pe lume – se lăsă în voia dansului. Iar pe estradă apăru dizeuza – o femeie înaltă, mlădioasă, frumoasă, dar trecută de prima tinerețe. Vocea ei joasă, ușor răgușită, se contopi cu melodia insolită a cîntecului.

Nerăbdător, strînsei mîna Elgăi, arătînd cu ochii spre estradă.

— Nu-i asta. Vanda e mai tînără.

Și continuă să danseze cu o plăcere vădită, ținîndu-și ochii întredeschiși. Mă uitai la ceas.

— Lăsați ceasul în pace! rîse Elga. Doar n-o să plecați în timpul dansului! Ar fi absolut deconspirativ.

Zîmbii forțat și începui să-i povestesc Elgăi o întâmplare hazlie, prima care-mi veni atunci în minte. Cu un hoț care săpase un tunel sub un magazin. S-a strecurat în tunel, dar acesta s-a prăbușit, izolându-l. Atunci, speriat de moarte, hoțul a început să-l strige pe paznic: „Ajutor! Ajutooor!” Povesteam, dar gândul mi-era numai la Kosov, cel care cumpărase mașina. Și nu reușeam să fac legătura. Ceva nu mergea. Veriga nu se închidea.

Elga mă întrebă:

— Sînteți însurat?

— Da, spusei posomorît și, fără să-mi dau seama, adăugai repede: Dar nevastă-mea vrea să mă lase.

— Nu cred! rîse Elga. Sînteți un om foarte amuzant.

— Păi tocmai de-asta! spusei. Acasă sînt clown, iar la serviciu – zbir.

— Sînteți însurat de mult?

— Oho! De opt ani.

— De opt ani? Atunci toate certurile astea sînt fleacuri! mă asigură Elga.

— Oare?

— Oamenii se despart ori după primul an de căsătorie, ori după șapte ani. Cei care depășesc termenul ăsta, trăiesc împreună pînă la adînci bătrînețe, asta-i sigur.

— Așa o fi. Știu eu? Dar dumneata de unde ai mai scos-o și pe asta?

— Așa este. Știu eu.

O privii și din nou îmi trecu prin minte că-i tare frumoasă. Neașteptat, ea îmi vorbi cald, apropiat, renunțînd să mi se mai adreseze la plural:

— Îmi place cum dansezi.

— Chiar? Este singurul lucru pe care l-am învățat mai temeinic la școala de miliție.

— Se învață și asta, acolo?

— Da. Se învață multe.

Ieșirăm în stradă. Zăpada se topise aproape toată. Mîzga plescăia sub picioare și se cernea o ploaie mărunță. Mai aveam de vizitat șase cafenele – norma din seara aceea. Alături de Volga noastră, la parcaj se afla o mașină exact de aceeași culoare. Cercetai atent numerele, să văd care-i mașina noastră, și deodată, ca un fulger, îmi trecu prin minte: Numărul mașinii furate lui Rabaev era GH 34-52, iar Kosov a cumpărat o mașină cu numărul GF 89-35! Numărul acesta...

TELEGRAMĂ

CĂTRE INSPECȚIA DE STAT AUTO
Tbilisi

ROG VERIFICAȚI SITUAȚIA AUTOTURISMULUI CU NUMĂRUL
GF 89-35 stop. Rezultatul comunicați la miliția orășenească
din Riga stop

ANCHETATORUL

FILA DE DOSAR 58

A DOUA ZI, SEARA, CUTREIERĂM DIN NOU CAFENELELE
din Iurmala în căutarea Vandeii. Aveam la mine lista
interminabilă a tuturor localurilor și cafenelelor, alcătuită de

Krumin. Bifam tot timpul în pomelnic, pe măsură ce le vizitam.

În drum spre Dzintari, Elga îmi propuse:

— Ce-ar fi să-i scrii soției o scrisoare? Dar una așa, să-i meargă la inimă!

Recunoscui, cu modestie:

— Nu știu să scriu așa, ca să meargă cuiva la inimă. Și-apoi, ce poți să spui prin cuvinte?

— Ești convins că ea n-are dreptate?

— Ba are dreptate.

— Înseamnă că dumneata ești vinovat!

— Nu. În viață, Elga, totu-i mult mai complicat.

— Nu pot să sufăr cuvintele astea pretențioase: „Totu-i mai complicat”, „Tu nu poți să înțelegi asta”, „Nu-i chiar așa de simplu cum crezi”.

Izbucnii în râs:

— Ce pot să fac, dacă într-adevăr totul e mult mai complicat? Hai să-ți explic, deși... Soția mea e medic oncolog. Odată am citit un articol de-al ei, un articol plin cu astfel de expresii: „eficiența tratamentului prin raze”, „ciclul vieții pacienților” și multe alte chestii de-astea. Vreau să spun că într-o astfel de muncă, viața și moartea sînt două noțiuni firești, familiare. Cercetarea științifică, victoriile, insuccesele, metoda de tratament, diagnosticul – toate-s puse în slujba vieții. Dar acei oameni sînt bolnavi, unii foarte grav, alții fără scăpare. Și se știe foarte exact lucrul acesta. Poate de aceea și moartea pare firească într-o clinică. Nu-i atît de crudă și lipsită de sens, nu-i atît de tragică și de absurdă ca moartea cu care sînt nevoit să mă tot întîlnesc eu. Pentru că acolo, la ei, se întîmplă ca moartea chiar, să dea altcuiva viață. Pe cînd în munca mea nu reîntorc la viață pe nimeni. Sînt obligat doar să previn o nouă moarte.

Am tăcut. Ștergătoarele parbrizului țacăneau ușor,

împrăștiind picăturile de ploaie. Lumina farurilor pipăia șoseaua neagră și udă.

— Și? mă invită Elga să revin la subiect.

— Și! Asta-i cauza pentru care Natașa nu înțelege cum pot eu – pentru un lucru atît de neînsemnat! – să lipsesc cu săptămînile de-acasă, sau să ajung frînt de oboseală, în zori. Iar concediul să nu fiu în stare să-l fac cu ea.

— Nu-i de loc plăcut să stai de strajă morții! murmură Elga.

O privii zîmbind:

— Hai, Elga, fii mai vesela. Datorită divagațiilor mele, ai devenit patetică. Eu nu stau de strajă morții, ci îi păzesc pe cei vii de moarte. Este cu totul altceva. Vezi ce vigilent sînt?

Elga își ațintise privirea în noaptea de afară. Spuse după un răstimp:

— Lasă, nu mai brava atît, știi bine că nu-ți arde acum de glume. Și-n general, simt că munca asta pe care-o faci e foarte grea.

Tăcui, iar ea urmă:

— Dar va veni o zi cînd nu vor mai exista criminali, și-o să rămîi fără lucru. Ce-ai să faci atunci?

— Am să mă-nscriu într-o cooperativă de pomicultori, am să sădesc pomi fructiferi și-am să vînd mere în piață.

Elga izbucni în rîs:

— Cred că trebuie să mai aștepți; n-o să fie chiar așa de curînd.

— De ce nu? Odată, un prieten mi-a spus: „Lumea este înțeleaptă și bună.”

— Asta n-a născocit-o prietenul dumitale!

— Nu, nu el este autorul acestei idei, însă a spus-o cînd mergeam să prindem un bandit înarmat. Îmi amintesc mereu de cuvintele lui și de fiecare dată mă conving tot mai mult că avea dreptate.

Elga mă contrazise, cu părere de rău:

— Nu, n-o să fie așa de curînd...

— Bineînțeles că nu mîine sau poimîine, și nici peste un an, dar sigur vor fi lichidați! Uite, gîndește-te cum a fost și cu variola. Sau cu vărsatul. Cu ani în urmă, nimeni nu te-ar fi crezut dacă i-ai fi spus că nu vor mai exista oameni ciupiți de vărsat. Și iată că astăzi nu mai întîlnești unul! Vărsatul a fost eradicat. La fel se va întîmpla și cu acești criminali.

Ne întorceam la Riga, era cam două noaptea. N-o găsisem pe Vanda și a doua zi trebuia s-o luăm de la capăt. Elga adormi. Dormea lipită de mine, cu capul pe umărul meu. La cotituri întorceam volanul încet, să n-o trezesc. Chipul fetei era senin și zîmbitor. Am oprit în fața casei ei, lîngă Universitate, am stins motorul și am stat mult timp nemișcat, nehotărîndu-mă s-o trezesc. Brusc, ea deschise ochii, privi în jur și spuse mirată:

— Am și ajuns acasă!

Tăcut, priveam fața Elgăi luminată de becurile minuscule ale tabloului de bord.

— Ești un om bun, Elga, i-am spus, și simțeam în suflet o mare duioșie.

Ea zîmbi:

— De ce?

— Pentru că numai oamenii buni cîntă și rîd în somn, i-am explicat, serios.

— Dar n-am dormit, se alintă Elga. Mergem și mîine?

— Desigur! i-am răspuns privind o frunză veștedă ce se lipise de parbriz. Desigur...

— Minunat! se bucură ea. Atunci, pe mîine!

Cu motorul pornit, așteptam ca Elga să ajungă la ușă. Dar la mijlocul străzii se opri, se întoarse și, ocolind mașina, fu lîngă mine.

— Îmi dai voie să te sărut? spuse Elga.

Fîstîcit, răspunsei cu o voce albă, nefirească:

— Poftim? Sigur, dacă trebuie...

Ea rîse încetișor:

— Bineînțeles că trebuie.

Mă sărută pe frunte, pe obraz, apoi pe nas. Și alergă spre ușă.

— Noapte bună! flutură mîna, din prag.

Reevenindu-mi, strigai:

— Elga!

Ea se opri.

— Elga! Pentru prima oară mă săruta o martoră, într-un caz pe care-l anchetez!

Elga mă privi bosumflată, se întoarse brusc și plecă. Am stat nemișcat cîteva clipe, apoi am ambalat motorul și am pornit în viteză.

ÎN BIROU ERA ÎNTUNERIC. APRINSEI LUMINA ȘI KRUMIN, care moțăia pe divan, se trezi.

— Vasăzică, așa ții tu contactul operativ cu mine, Ianis? îl luai la rost, în glumă.

— Vezi că ai ruj pe obraz! răspunse flegmatic Krumin, clipind somnoros.

— Și ce-are asta cu...

— Deschide dulapul, vezi că-i acolo o oglindă.

Deschisei ușa dulapului, scosei oglinda și începui să-mi frec temeinic obrazul, cu batista.

— Seara de astăzi o trecem din nou la pierderi! îl informai pe Krumin. Și ca să vizitez toate localurile, îmi mai trebuie cel puțin cinci seri.

El îmi răspunse, frecîndu-și ochii:

— Poate că mîine, în prima cafenea, ai s-o întîlnești pe Vanda.

— Ce tot vorbești, Ianis? Încă n-ai aflat că la coadă nimeni nu se așază după mine? Am s-o găsesc precis în ultima cafenea.

— Atunci începe și tu cu ultima! răspunse imperturbabil Krumin. Deocamdată, ia și citește telegrama asta din Tbilisi.

TELEGRAMĂ

VOLGA CU NUMĂRUL GF 89-35, CONFORM CELOR declarate de proprietarul ei, Pelevin M.P., se află pe butuci stop Cu ocazia verificării s-a constatat că numărul mașinii a fost furat stop La găsirea acestui număr vă rugăm să ne informați stop

FILA DE DOSAR 59

ABIA ACUM ÎNȚELEGEAM CUM DE REUȘISE CRIMINALUL SĂ străbată cu o Volgă furată, fără să fie oprit, cele trei mii de kilometri care despart Tbilisi de Leningrad. I-a pus un număr furat de la o altă mașină, aflată pe butuci – lucru pe care proprietarul l-a aflat abia ieri. Iar undeva, pe parcurs, a reușit să vopsească partea de jos a mașinii, în alb. Și-n timp ce călătorea foarte liniștit în mașina lui alb-cafenie cu numărul GF 89-35, miliția căuta o Volgă cafenie, cu numărul GH 34-52.

Cunoșteam punctele itinerariului său: Tbilisi – Leningrad – Moscova – Crimeea. Apoi în informațiile mele intervenea un gol, din nou Banditul apărea la Riga și din nou gol. Și ca să umplu aceste goluri, aveam nevoie de Vanda. Cu orice preț! Altă soluție nu vedeam, cel puțin deocamdată.

Iată-ne din nou pe litoral împreună, eu și Elga, vizitînd aceste cafenele minunate și intime, cum nu sînt la Moscova și nici în Crimeea, și de care mă plictisisesem pînă peste cap. Iarăși ploaie, umezeală, aceleași deplasări grăbite, de la o cafenea la alta. Toată seara Elga tăcu și numai cînd ajunserăm la Kemerî, pe la orele zece, mă întrebă:

— Dumneata îți iubești soția?

Nu știam ce să-i răspund, pentru că – la drept vorbind – nu mai eram sigur de nimic, nici chiar dacă o mai iubesc pe Natașa. Elga adăugă:

— A fost o întrebare lipsită de tact, îmi dau seama.

— De ce să fie lipsită de tact? O iubesc.

Ea tăcu, apoi cu glasul ferm, de parcă i-aș fi promis mult acest lucru, îmi spuse:

— Hai să oprim la poștă, să-i scriem o scrisoare, împreună.

— Vrei s-o și semnăm împreună? zîmbii eu.

— Nu. De semnat, o semnezi singur. De altfel, poți chiar să n-o semnezi. N-are importanță. Dar scrie-i așa cum nimeni în afară de dumneata n-ar fi putut să-i scrie.

— Dar ziceai c-o scriem împreună!

Elga văzu că zîmbesc și preciză cu severitate:

— Eu stau să te păzesc. Ca să nu te răzgîndești.

— Dar nu mă pricep la astfel de scrisori. Specialitatea mea sînt procesele-verbale.

— Nu-i nevoie să te pricepi. Dacă simți, poți să scrii. Mă înțelegi? Uneori sentimentele se mai pot și inventa, dar atunci sînt palide, lipsite de viață. Mă-nțelegi?

Am dat din cap.

— Să nu-i scrii nimic despre dragoste. Despre dragoste nu se vorbește cu glas tare. Scrie-i astfel încît ea să-și amintească dintr-o dată de tot ce-a fost mai frumos.

Oftai:

— Despre asta e greu și să vorbești, dar să scrii!

Îmi răspunse cu tristețe:

— Ce păcat că bărbații știu atît de puțin despre adevărata tandrețe!

— Ce spui?

— Spun că femeile jinduiesc după o tandrețe adevărată. Bărbătească.

Măi, dar cretin mai sînt! Mereu mă bag în discuții din care nici eu nu știu cum să mai ies. Și-apoi, ce rost au toate discuțiile astea? Eram gata să pun capăt cu o glumă banală acestei discuții atît de grave. Dar Elga îmi spuse:

— Să nu mă înțelegi greșit. Nu pledez pentru fraze răsunătoare, dar nici nu-s de părere că bărbatul, la fiecare fustă pe care-o întîlnește, trebuie să înceapă cu „micuț”, „frumușico”. Să nu crezi...

— Bine, nu cred nimic, răspunsei eu serios, gîndindu-mă că femeile au un simț uimitor. Știu cu precizie căror bărbați le pot da dispoziții. Iar mie, de obicei, femeile încep să-mi dea dispoziții chiar de-a doua zi după ce m-au cunoscut.

Am simțit cum Elga își trece palma peste mîneca mea și-mi spune încet:

— Te rog să nu gîndești nimic rău despre mine. Să știi că am un serviciu greu.

I-am răspuns neînțelegător, pe un ton iritat:

— Cred și eu! Toată ziua s-alergi cu tava!

— Nu, nu despre asta-i vorba! Pentru că în restaurant clienții nu vin numai să mănînce, ci să și bea. Iar după ce se mbată, își permit unele libertăți...

Mă gîndii: Ce expresie penibilă – „să-ți permiți unele libertăți”!

— Cred că în fața dumitale nu îndrăznește niciunul să-și dea drumul. C-o și primește peste bot!

Ea strecură printre dinți:

— Se-ntîmplă și de-astea. Dar e scîrbos...
 — Ascultă, Elga, de ce nu-ți schimbi serviciul?
 — Pentru că am o mamă și două surori mai mici. Iar aici câștig aproape o sută cincizeci de ruble. Nu-i puțin!

— Da, nu-i puțin, îi repetai nesigur cuvintele.
 Ea tăcu din nou, privind multă vreme felinarele de la marginea drumului, apoi îmi spuse fără nicio legătură cu cele dinainte:

— Așa că știu cum trebuie să fie adevărata tandrețe.
 — Cum?
 — Așa, ca prima gheață pe un rîu, transparentă și fragilă – și tocmai prin asta devenind invulnerabilă; nimeni nu îndrăznește să o calce, cu piciorul...

Ultimele ei cuvinte îmi sugerară o glumă și m-am speriat la gîndul că aș fi putut s-o rostesc. M-am speriat de parcă aș fi scăpat din mînă un bibelou fragil și scump, și l-aș fi prins apoi chiar lîngă pămînt.

Elga continuă:

— Dacă iubești, atunci măcar din cînd în cînd simți pentru celălalt o mare tandrețe, ca față de propriul tău copil, pe care trebuie să-l ocrotești. Și nimic pe lumea asta nu poate fi mai puternic decît această tandrețe.

— Da, nu poate, răspunsei eu, mirîndu-mă că pînă acum nu-mi venise asta în minte niciodată.

— Adună-ți în suflet această clipă de tandrețe cînd ai să-i scrii soției, și-o să înțeleagă totul! îmi spuse în încheiere Elga, formulîndu-și fraza pretențios, dar sincer.

CE-AȘ FI PUTUT SĂ-I Scriu NATAȘEI? CUM AM ASCULTAT amîndoi „Simfonia despărțirii” de Haydn? Se stingeau luminile pe pupitre, muzicanții se pregăteau să plece, vraja încă nu se risipise, tot mai auzeam glasul cald al violoncelelor

și cîntecul trist al viorilor; rămăsesem cu ochii închiși, îi ocroteam mîna în mîna mea și-mi doream ca toți acești muzicanți să-și piardă mințile, să se reîntoarcă, pe scenă, să deschidă partiturile și să cînte din nou, să cînte pînă la miezul nopții, pînă dimineța, o simfonie fără sfîrșit. Ori să-i scriu cum în zori de zi mergeam pe Sretenka? Totul era argintiu și albastru, luna – ca o pîine rotundă – se rostogolea spre Samotek uriașă și galbenă, iar liniștea răsuna ca un orologiu îndepărtat.

Atunci, mi-aduc aminte, i-am spus cu teamă, timid:

— Natalia, vrei să fii soția mea?

Și ea a izbucnit în rîs:

— Cu o singură condiție, ca în basme: să faci un lucru nemaivăzut, pe care nimeni să nu-l poată face.

Am zîmbit trist:

— Așa ceva nu știu, sînt un om obișnuit, de duzină. Dar și în asta există un anumit farmec.

Deodată mi-a venit o idee năstrușnică, și-am exclamat:

— Totuși, de dragul tău sînt gata să mă recalific pentru un timp. Uite, voi deveni vrăjitor: am să dau foc apei!

Natalia a izbucnit în rîs. M-am apropiat de o băltoacă de la marginea drumului, toată acoperită cu un strat gros de puf de plop, am aprins un chibrit și întreg acest covor alb și zburător a început să ardă. Cîteva clipe, flăcările s-au prelins neliniștite deasupra apei. Natalia m-a îmbrățișat și mi-a spus:

— Văd că n-am încotro. Am să fiu nevasta unui vrăjitor de duzină.

Gîndindu-mă la toate acestea, mă cuprinse disperarea: Cum o să-i scriu așa ceva?

O auzii pe Elga:

— Uite un oficiu poștal. Oprește!

Accelerînd, am băgat în viteza a treia. Fata mă dojeni:

— Rău faci!

Mă enervai brusc:

— Ce treabă ai dumneata cu toate astea? Doar am venit aici s-o căutăm pe muierea asta blestemată, pe Vanda!

Elga tăcu puțin, apoi rosti descumpănită:

— Iartă-mă, dar voiam foarte mult... Și tăcu.

Iar peste zece minute, în cafeneaua „Selga” din Kemerî, Elga îmi arătă o femeie înaltă, blondă și frumoasă:

— Asta-i Vanda.

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU al Vandei Linare

ÎNTREBARE: ÎL CUNOȘTI PE ALEXEI SABUROV?

Răspuns: Da.

Întrebare: Unde este acum?

Răspuns: Nu știu.

Întrebare: Ce poți să-mi spui despre el?

Răspuns: Îl cunosc destul de puțin. Este inginer, a venit la Riga din Tbilisi, cu treburi. De-acolo este, din Tbilisi.

Întrebare: Cum, când și unde l-ai cunoscut pe Saburov?

Răspuns: Sînt dizeuză. Cît ține sezonul cînt la cafeneaua „Selga” din Kemerî. Acum două săptămîni, unul dintre clienți – acesta era Saburov – mi-a oferit un buchet de flori, spunîndu-mi că l-a cucerit talentul meu. M-a invitat să cinez cu el. Saburov mi-a plăcut – părea un om puternic, plin de bărbăție și, în plus, foarte amabil. După ce mi-am terminat programul am plecat în oraș și am cinat la un restaurant. A fost o seară minunată. Apoi am început să ne întîlnim în fiecare zi. Saburov era cît se poate de atent, căuta să-mi ofere cît mai multe distracții. Am răspuns invitațiilor lui cu multă plăcere.

Întrebare: După cum se vede, Saburov dispunea de bani?

Răspuns: Da, avea mulți bani. În orice caz, nu se dădea în lături de la niciun fel de cheltuieli. Îmi aduc aminte că într-o zi i-am spus: „Ce-ar fi să mergem la Talinn?” – și el a comandat imediat un taxi care ne-a dus pînă acolo și înapoi. Asta a costat foarte mult dar Saburov mi-a spus că nu-i nicio problemă: cîștigă mult.

Întrebare: Unde-a locuit Saburov?

Răspuns: Mi-a spus că e imposibil să găsească o cameră la hotel. Și pentru că am o locuință separată... Într-un cuvînt n-am putut să-l las în stradă, așa că a locuit la mine.

VANDA SE SPRIJINI DE BIROUL MEU. FEMEIE FRUMOASĂ, voinică, blondă. Desigur că plăcea multora, lucru de care își dădea și ea seama. Chiar de la început, Vanda mi-a dat de înțeles că acest interogatoriu o enervează.

— Cu ce impresie ai rămas despre el? am întrebat-o, ferindu-mă s-o privesc în ochi.

Mi-a răspuns în silă:

— Un ticălos. Un mincinos dintr-ăia care fac pe grozavii atunci cînd scapă într-o delegație.

— Un mincinos? m-am mirat eu. Ți-a făgăduit ceva?

— Un iaht. Și cîte altele, care se făgăduiesc femeilor în asemenea ocazii. Aiureli! Bine că nu l-am luat în serios. Deși, sinceră să fiu, nu-i părea rău de bani. Spunea că-i obișnuit să nu-și refuze nimic. Numai că în cele din urmă s-a dovedit a fi o haimana ca oricare alta, și a șters-o fără să zică nimic!

Am devenit atent.

— Cînd s-a întîmplat, asta?

— Stați puțin... să-mi amintesc... Tocmai promisem salariul. Da, era pe optsprezece septembrie: aveam repetiție, trebuia să învăț un cîntec nou. El mi-a spus că are niște

treburi în oraș și n-a mai venit cu mine la cafenea. Când m-am întors acasă, pe la miezul-noptii, nu l-am mai găsit. Și n-a apărut nici a doua zi dimineață, nici după prînz. Abia atunci mi-am dat seama că lipsește și servieta lui cafenie, în care își ținea lucrurile. Mă părăsise. A șters-o pe furiș. Ei, o întîmplare cît se poate de obișnuită. Dar nu-nțeleg de ce vă interesează așa de mult?

Asta a fost, deci. Banditul a stat cît a stat la ea, apoi „a șters-o”. Dar ce-o fi avut în servietă?

ÎNTREBARE: CE AVEA SABUROV ÎN SERVIETĂ?

Răspuns: Lenjerie, o cămașă de nailon, cîteva perechi de ciorapi, și-atîta tot. În rest, niște fiare.

Întrebare: Ce anume? Caută să-ți amintești mai precis.

Răspuns: O țeavă groasă, de metal, un fel de rangă de fier, o legătură cu multe chei mici, un borcan cu vopsea. Mai avea – mi-amintesc pentru că m-am mirat cînd l-am văzut – mai avea și un număr de automobil.

Întrebare: Ce număr era, exact?

Răspuns: Nu-mi aduc aminte. Cred că avea literele G și H.

Întrebare: Altceva?

Răspuns: Mai avea un obiect, dar nu-mi dau seama ce era... Un fel de revolver, însă cu un cap mare deasupra.

Întrebare: Ai putea să desenezi acel obiect?

Răspuns: Să încerc.

Întrebare: Te rog să-l desenezi direct pe procesul-verbal.

Desenul obiectului pe care l-am văzut în valiza lui Alexei Saburov:

DESENUL ESTE FĂCUT DE MINE,

V. Linare

ÎNTREBARE: CU CE OCAZIE TE-AI UITAT ÎN SERVIETA LUI Saburov?

Răspuns: Nu i-am cotrobăit prin lucruri. Doar atunci când Alexei s-a mutat la mine, i-am luat rufele și i le-am pus în dulap. Atîta tot. Atunci am văzut și celelalte obiecte.

Întrebare: Ai văzut, cumva, și actele lui Saburov?

Răspuns: I-am văzut buletinul, dar nu m-am uitat în el.

Întrebare: N-ai observat ceva deosebit în comportarea lui Saburov? Ceva neobișnuit și ciudat?

Răspuns: Atunci nu mi se părea nimic ciudat. Acum însă, dat fiind interogatoriul de față, îmi amintesc că Saburov avea obiceiul să privească brusc în toate părțile. Iar când se îmbăta, folosea multe expresii de argou, pe care nu prea le înțelegeam. În rest, era un om absolut normal și obișnuit.

Întrebare: Ce treburi avea Saburov la Riga? Cu cine se întâlnea?

Răspuns: Treburile lui nu m-au interesat niciodată, iar cu cine se întâlnea, nu știu.

Întrebare: A purtat cu cineva corespondență?

Răspuns: N-am văzut ca Saburov să fi trimis, sau să fi primit de la cineva, vreo scrisoare.

Întrebare: A vorbit cu cineva la telefon?

Răspuns: Nu, Alexei n-a vorbit cu nimeni la telefon. Nici măcar nu s-a apropiat de aparat. Adică... stați! A vorbit o singură dată, interurban, cu un prieten. Asta s-a întîmplat înainte de a pleca. Țin minte că Alexei l-a rugat să-i facă rost de niște ciuperci. Mi-amintesc că am rîs de extravaganta asta. Când l-am întrebat, Saburov mi-a spus, rîzînd și el, că-i plac foarte mult ciupercile. A doua zi dimineată am dat fuga pînă la piață, am cumpărat un morman întreg de ciuperci, pe care

le-am gătit și i le-am oferit la prînz. Alexei s-a arătat foarte mulțumit.

Am întrebat-o neîncrezător:

— Ciuperci? Ciuperci! Ce fel de ciuperci?

— Asta-i bună! Nu-mi închipuiam că și asta vă interesează, făcu Vanda, enervată. Nu-mi amintesc ce fel de ciuperci! O denumire, acolo. Eu am cumpărat ciuperci albe.

M-am sculat, am ocolit biroul și m-am oprit în spatele Vandei.

— Am să înșir cîteva denumiri de ciuperci, iar dumneata caută să-ți amintești dacă printre ele sînt și acelea pe care le dorea Saburov.

Vanda întoarse capul spre mine, așteptînd:

— Ghebe, trufe, mînatărci, zbîrciogî, rîșcove, urechiușe... începui cu glas monoton.

— Zbîrciogî! spuse pe neașteptate Vanda. Acum îmi amintesc foarte bine: zbîrciogî.

— Precîs zbîrciogî? am insistat.

Vanda confirmă din nou.

— Poate rîșcove sau mînatărci? vrui să mă asigur.

— Nu, nu, zbîrciogî, țin minte precîs! mă asigură Vanda, nerăbdătoare și nervoasă. Și dacă n-aveți să-mi puneți alte întrebări în afară de... fleacurile astea, să știți că e tîrziu și pînă acasă am mult de mers!

— Ba mai am și alte întrebări.

ÎNTREBARE: CÎND A VORBIT SABUROV, CU CE ORAȘ ȘI CUM I se adresa el interlocutorului său?

Răspuns: Convorbirea a avut loc pe la orele unsprezece seara. Cu ce oraș, nu știu. Iar interlocutorului său îi spunea Petea.

Întrebare: Despre ce au mai discutat, în afară de ciuperci?

Răspuns: Așa, despre viață, de sănătate, de vînătoare. N-am prea fost atentă, tocmai mă pieptănam.

SCRIS DUPĂ PROPRIILE MELE DECLARAȚII

și citit de mine,

V. Linare

Interogatoriul a fost luat de

Anchetator

FILA DE DOSAR 60

AM PRIVIT-O ÎNDELUNG PE VANDA LINARE – O FEMEIUȘCĂ îngrijită, bine hrănită – și ura din mine se ridica în valuri galbene, clocotitoare. Pentru că atunci când eu goneam ca un apucat dintr-un oraș într-altul, Banditul se aranjase foarte comod în casa și în patul ei, pentru că gîsculița asta îl socotea pe Bandit un om „atent și generos”, pentru că ei numai asta îi trebuia și pentru că nu se gîndise niciodată la adevărata tandrețe, transparentă și fragilă.

Vanda ședea în fața mea picior peste picior, i se vedeau clamele lucioase ale jartierelor. Tăceam, ca un om care a intrat într-o apă neașteptat de rece, și trăgeam aerul adînc în piept ca să-mi opresc bătaia puternică a inimii. Continuai cu glas scăzut:

— Vreau să te mai întreb ceva. Strict personal.

Vanda mă privi cu curiozitate.

— Ce poți să-mi spui – mie personal, în afara procesului-verbal – despre Saburov ca om? Așa, ca om, cum era?

Vanda chicoti:

— Era un bărbat foarte viguros...

O privii încordat, drept în ochi, dar glasul ei se stingeă parcă, se rărea, iar în locul lui răzbătea vocea de tenor a lui Halețki: „Trei gloanțe în ceafă! Parcă-i un titlu de western american.”

— ...și sînt sigură că avea succes la femei. De altfel, nici n-o ascundea, continuă să curgă vocea exersată a Vandei.

Tot atunci se suprapuse glasul scîrțuit și aspru al căpitanului Astafiev: „Cîrmaciului Korețki nu-i plăcea să pălăvrăgească despre problemele lui personale.”

— Știa să se facă plăcut, iar în raporturile cu femeile, trebuie să recunosc, dovedea mult gust și tact... continuă Vanda, mulțumită de sine și de cavalerul ei.

„Jenea mi-a spus odată c-o să trăim împreună o sută de ani și c-o să murim în aceeași zi”, răzbătea și glasul îndurerat al Tamarei.

Mi-am frecat tîmplele, am scuturat capul și am izbucnit:

— Știi de ce prietenul dumitale prefera zbîrciogii și nu alte ciuperci?

Vanda mă învrednici cu o privire plină de cochetărie:

— Voi, bărbații, aveți întotdeauna gusturi ciudate!

— Nu, prietenul dumitale n-avea gusturi ciudate, cel puțin în privința asta. În argou, „zbîrciogii” înseamnă gloanțe, gloanțe de revolver!

Vanda se arată mirată:

— Zău? Și pentru ce-i trebuiau?

— Ca să ucidă! Omul căruia i-ai încălzit patul zilele acestea, prietenul dumitale amabil, viguros, galant și mărinimos – e un nelegiuit!

— Cum adică? păru ea ofensată de ceea ce îi spusese.

— Uite așa! E un bandit! Un asasin!

— Bandit? șopti Vanda. Nu părea deloc. Mă gîndeam eu că... Știți, în delegație mai cheltuiești uneori bani, mă rog, care nu-s ai tăi... Dar asasin?

Și pe neașteptate, glasul ei i se frânse:

— Înseamnă că și pe mine ar fi putut...

— Fii pe pace, zvîrlii cu dezgust, dumneata l-ai ajutat destul.

— Eu?! strigă Vanda. Și deodată, strîngîndu-și pumnii, începu să țipe strident: Ce mă băgați pe mine? Ce amestec am eu în treaba asta? Ce-mi pasă mie? Eu nu răspund de nimeni, uite, scuip pe el! Ptiu! Treaba lui dacă-i bandit! Eu nu știam.

I-am întrerupt exclamațiile furioase:

— Dacă ai fi știut, te arestam imediat. Acum pleacă. Și pe viitor, fii mai atentă în alegerea aventurilor amoroase. Altfel, dacă se mai repetă ceva asemănător, n-o vom mai considera o simplă întîmplare.

Închise ușa în urma ei. Străbăteam camera dintr-un colț în altul. Furia și disperarea mă înăbușeau. Banditul dispăruse din nou. Ultima speranță era telefonul interurban. Îmi venea să mă așez la masă și să plîng. Zvîrlind un pahar în ușa care se închisese în urma Vandeii, am țipat:

— Ticăloaso! Scîrnăvia dracului! Netrebnico!

CĂTRE SERVICIUL TELEFOANE RIGA

ROG VERIFICAȚI DE URGENȚĂ, STABILIȚI ȘI COMUNICAȚI-NE cu ce oraș și cu ce abonat a avut loc discuția telefonică interurbană de la numărul 3.99.89, abonat Linare Vanda, în perioada 10-18 septembrie, seara.

Aceste date sînt absolut necesare dosarului penal nr. 4212.

ANCHETATORUL

. . .

FILA DE DOSAR 61

AM LUAT O COALĂ DE HÎRTIE ȘI AM ÎNCEPUT SĂ FAC O schemă. Banditul a dispărut în optsprezece ale lunii. Asupra dispariției există o alternativă: ori, datorită unor cauze deocamdată necunoscute, a fugit din Riga, ori a rămas în continuare, aici, pe Vanda părăsind-o pentru că, pur și simplu, se săturase de ea. Pentru fiecare dintre aceste variante existau destule supoziții „pro” și „contra”. Personal, eram dispus să cred că a fugit din Riga definitiv. Scăpînd ca prin minune după scandalul petrecut la restaurant, a înțeles că folosind numele lui Saburov nu mai poate fi în deplină siguranță. În orice moment ar fi putut sosi un răspuns din Tbilisi – lucru pe care eu l-am și aflat acolo – din care să reiasă că Saburov nu a fost niciodată la Riga. Atunci ar fi început hăituiala lui, a Banditului. Trebuie, deci, să aflui neapărat unde și cui a telefonat prin interurban! E calea cea mai promițătoare.

Și-acum, servieta. Judecînd după declarațiile Vandei, Banditul nu purta cu sine prea multe rufe sau obiecte de îmbrăcăminte. În schimb, avea acolo o țeavă, un fel de pistol și un număr de mașină „GH”. Sînt aproape sigur că numărul aparținea mașinii lui Rabaev. Dar cînd Banditul furase numărul mașinii lui Pelevin tocmai ca să nu poată fi urmărit, nu-nțeleg de ce n-a distrus, în cazul ăsta, numărul mașinii lui Rabaev! De ce îl poartă cu el? Și mai este ceva neclar: Volga vîndută de Bandit lui Kosov era bicoloră: alb-cafenie. I-a furat-o lui Habaev la douăzeci și doi august și a vîndut-o la douăzeci și cinci. De la Tbilisi la Leningrad sînt trei mii de kilometri. Chiar unui foarte bun șofer îi trebuie trei zile și trei nopți pentru a străbate o asemenea distanță. Și-atunci, unde și cînd a putut el să revopsească partea de jos,

a mașinii? Și, în sfârșit, este de neînțeles cum a ajuns ca talonul mașinii lui Rabaev să fie completat cu numele lui Saburov?

DIMINEAȚĂ A SOSIT DE LA LENINGRAD CONCLUZIA expertizei criminalistice, iar ceva mai târziu a venit și Kosov.

CONCLUZIA expertizei criminalistice

SUBSEM NATUL GUSEEV A.S., EXPERT CRIMINALIST ÎN cadrul Secției tehnico-științifice din Direcția afacerilor interne a Comitetului executiv din Leningrad – studii superioare, stagiul în specialitate de 7 ani – prevenit asupra răspunderii penale în cazul prezentării de concluzii false în mod intenționat, comunic următoarele:

Conform deciziei Anchetatorului, am efectuat expertiza talonului tehnic al mașinii cu numărul GH 765354 pe numele lui Saburov Alexei Stepanovici.

I

DOCUMENTUL CERCETAT ESTE UN BLANC TIPOGRAFIC DE talon tehnic în care sînt completate de mînă culoarea mașinii, numele și inițialele proprietarului, numerele caroseriei, șasiului, motorului, precum și numărul de înregistrare în evidențele de stat.

În cazul de față, blancul este completat cu cerneală albastră.

Prin tratarea talonului cu azotat de argint, la paragrafele „numele și inițialele” și „numărul de înregistrare la stat”, s-a constatat că textul scris cu cerneală conține ioni de flor și calciu.

II

CONCLUZIE: LA PARAGRAFELE INDICATE MAI SUS, TEXTUL inițial a fost decolorat cu clorură de calciu și înlocuit cu textul actual.

Restabilirea textului inițial nu a fost încă posibilă.

EXPERT CRIMINALIST,
Gusnev

FILA DE DOSAR 62

DIMINEAȚA ERA UMEDĂ ȘI CERUL ÎȘI TRIMISESE NORII zdrențăroși să descarce deasupra orașului un nou transport de zăpadă și ploaie. Iar bătrînul montor Kosov care venise la Leningrad cu Volga cumpărată de la Saburov, mă asculta posomorît și descumpănit.

Fiul acestuia, un tînăr slăbuț și înalt, cu ochelari, m-a privit năuc drept în gură tot timpul cît i-am explicat tatălui său ce se întîmplase cu mașina.

Trăgîndu-și gulerul scurtei ponosite, Kosov mă întrebă, cu panică în glas:

— Și-atunci, cum rămîne cu mașina?

Neîndrăznind să-l privesc în ochi, i-am răspuns cu glas scăzut:

— Mașina trebuie s-o dăm înapoi proprietarului legal. Dar aveți dreptul să intentați proces în limitele jurisprudenței penale.

— Păi am dat toți banii pentru ea... bolborosi nedumerit fiul lui Kosov. Se vede că nu era în stare să-și imagineze întreaga tevatură juridică a situației lor, sau nici nu voia să și-o închipuie, așa că îmi aduse un alt argument: Noi n-am știut!

— Mașinile se vînd numai prin Consignație! am încercat eu să-mi ascund tulburarea în spatele unui ton oficial.

— I-a arătat tatii o hîrtie, interveni iarăși tînărul, dar buzele-i tremurau și glasul i se gîtuia mereu. I-a arătat tatii un act că poate s-o vîndă direct. Un act... oficial, altfel nici n-am fi cumpărat-o! se agăță tînărul de cuvîntul „oficial”.

— Și mașina-i foarte veche. Cît ne-am bătut capul cu ea pînă am reparat-o! adăugă Kosov.

Continuam să privesc în lături ca să evit privirea întrebătoare și plină de speranță a bătrînului muncitor.

KOSOV SE UITĂ MULT TIMP LA MAȘINĂ, MÎNGÎINDU-I CAPOTA cu mîna lui uriașă, înnegrită de ulei; apoi își trecu privirile asupra mea și, dîndu-și în sfîrșit seama că totul este pierdut, își ridică pumnii deasupra capului, într-un gest de revoltă și neputință:

— Unde-i criminalul? Vreau... să-l dau în judecată... Dați-mi-o înapoi! Dați-ne-o înapoi! Deodată glasul i se frînse. După cîteva secunde Kosov continuă aproape în șoaptă: Vă dați seama cît de greu ne-a fost să strîngem acești bani?

Iar eu, în fața lui, nu ridicam ochii din pămînt.

. . .

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

al lui Viktor Kosov

ÎNTREBARE: POVESTIȚI-MI AMĂNUNȚIT ÎMPREJURĂRILE ÎN care ați cumpărat mașina.

Răspuns: Eu și băiatul meu doream de mult să cumpărăm o mașină veche. Cîteva ani în șir, toți ai casei am tot strîns bani. La douăzeci și cinci august m-am dus la Leningrad, la „tîrgul” de mașini. Acolo l-am cunoscut pe Saburov. El mi-a explicat că are dreptul să vîndă mașina direct, nu prin Consignație. Întrucît nu intenționase să și-o vîndă atunci, cu ocazia acelei veniri la Leningrad, n-o scosese din evidența Inspecției de stat auto din Tbilisi. Și m-am înțelese cu Saburov ca el să-mi dea mașina și talonul, iar eu să-i rețin din preț cinci sute de ruble, pînă îmi va trimite buletinul tehnic. Zicea că de îndată ce va ajunge la Tbilisi va scoate mașina din evidență, va menționa asta în buletinul tehnic al mașinii și mi-l va trimite, urmînd să-i expediez și eu restul de bani. I-am dat adresa mea, Saburov mi-a dat-o pe a lui și mi-a promis că-mi va trimite actele cel tîrziu pînă la cinci septembrie. Dacă am văzut că nu primesc nimic, la cincisprezece septembrie i-am scris și l-am rugat să-mi expedieze de urgență documentul, căci nu mă puteam folosi de mașină. Între timp îi făcusem mașinii o revizie generală. I-am montat și o broască nouă la ușa, întrucît cea veche – după cum îmi spusese Saburov – nefiind standard, se rupsese și o aruncase.

Întrebare: Care sînt semnalmentele lui Saburov?

Răspuns: E brunet, înalt, cu ochii de un albastru deschis, o față obișnuită, iar la mîna dreaptă îi lipsesc două degete. Dacă l-aș întîlni, l-aș recunoaște.

. . .

CONFORM DECLARAȚIILOR MELE,
Kosov
A interogat Anchetatorul

RECITIND PROCESUL-VERBAL DE INTEROGATORIU AL LUI Kosov, m-am gândit fără să vreau: iată încă o victimă a Banditului!

De fapt, Kosov și Rabaev ieșiseră din această istorie singeroasă, dar după legile civile, Volga furată va fi înapoiată lui Rabaev, lui Kosov – care numai el știe cât de greu a strâns banii aceia – rămânându-i doar dreptul de a-l da în judecată pe Bandit și a-i cere restituirea sumei în limitele jurisprudenței penale. Prinde orbul, scoate-i ochii! Și iată că acest Kosov, pînă ieri un necunoscut pentru mine, vine și mă întreabă, pe drept cuvînt: „Unde este Banditul? Cine este el? Cum îl cheamă? Vreau să-l dau în judecată, ca să-mi restituie banii mei muncii cinstit! Vă dați seama cât de greu mi-a fost să strîng toți acești bani?”

Ce să-i răspund montorului Kosov, cînd eu însumi îmi pun zilnic aceleași întrebări? Dar – naiba să mă ia! – voi afla toate aceste răspunsuri, le voi afla cât de curînd!

FILA DE DOSAR 63

MI-A TELEFONAT ELGA SĂ MĂ ÎNTEBE. CUM ÎMI MERG treburile.

- Vanda Linare te-a ajutat cu ceva? s-a interesat.
- Așa, puțin. Deocamdată însă, nu-i nimic clar.
- Ea tăcu și auzii în receptor respirația.
- Ești foarte ocupat?

— Foarte. Dar de ce?

— Poate că vii în seara asta la noi. Mama a pregătit ceva bun. Cred că de-o lună n-ai mai mâncat așa cum trebuie. Și se grăbi să adauge: Eu n-am să fiu acasă, diseară lucrez.

Mă gîndii puțin și răspunsei fără grabă:

— Elga, în seara asta plec tîrziu. Dacă vrei, telefonează-mi după ce-ți termini lucrul și am să te conduc pînă acasă. Mai stăm de vorbă.

— Bine.

Închisei telefonul, scosei din sertar schema și continuai să mă gîndesc. Mă obseda un lucru: cînd a reușit Banditul să revopsească mașina.? Și de ce n-avea broască la ușa? O fi stricat-o cînd a forțat portiera, și apoi a aruncat-o? Posibil. Dar ca să revopsească mașina avea nevoie de o încăpere și, mai ales, de timp. E ceva în neregulă, aici. Probabil că în raționamentele mele s-a strecurat o greșală. Dar unde?

TELEGRAMĂ

CĂTRE INSPECȚIA DE STAT AUTO
Tbilisi

VOLGA FURATĂ LUI RABAEV AVÎND TALONUL GH 765354 A fost găsită purtînd numărul GF 89-35 stop Număr furat de la Pelevin stop Comunicați dacă Rabaev a vopsit partea de jos a mașinii cu alb și dacă a montat o broască de construcție specială stop Cum a fost furat talonul stop

ANCHETATORUL

. . .

ELGA ÎMI REPROȘĂ:

— Ești un om care complici întotdeauna lucrurile. Uîți că drumul cel mai scurt între două puncte este linia dreaptă?

— N-am uitat nimic. Dovadă că am expediat astăzi scrisoarea. Deși sînt convins că n-o să-mi răspundă, ai să vezi! În sfîrșit, hai să nu mai vorbim despre asta.

E ușor să spui „hai să nu mai vorbim despre asta!” E ușor chiar să nu mai vorbești. Dar gîndurile vin, te copleșesc, nu le poți opri, oricît ai vrea. Mi-am amintit de o seară petrecută în urmă cu cîțiva ani. Eram cu Natașa, ne plimbam cu vaporeșul. Prinsesem ultima cursă între Parcul de cultură și gara Kiev. Doar noi doi, nu mai era nimeni pe puntea deschisă, apa clipea ușor lîngă bord, motorul trepida monoton. Pe mal, luminițele clipeau tăcute.

Rîul respira o umezeală proaspătă. Natașa se zgribulise de frig. I-am pus haina mea pe umeri și am îmbrățișat-o ușor. Ea a rîs:

— Parcă am fi undeva, la țară. Nu ai impresia asta?

— Ce importanță are? i-am spus. Dacă sîntem împreună.

Natașa m-a privit calmă drept în ochi, și-a trecut degetele prin părul meu, apoi m-a întrebat:

— Crezi că-i de ajuns o singură dragoste pentru ca doi oameni să fie fericiți?

Cuvintele ei m-au lăsat fără grai și fără voință, de parcă – în loc să-și fi trecut palma mîngîietoare peste părul meu – m-ar fi lovit dureros. Am tăcut, încercînd să-mi vin în fire, apoi am rostit, aparent bine-dispus:

— Cînd acea singură dragoste este foarte mare, atunci ajunge și pentru doi, și am zîmbit forțat. Dragostea este molipsitoare...

Zîmbeam, dar îmi venea să plîng. Am rămas mult timp

nemișcat, așteptînd ca Natașa să mai spună ceva, ceva care să-mi risipească temerile, ceva care să mă asigure că întrebarea ei nu s-a referit la noi. Dar ea n-a mai spus nimic, niciodată.

Apoi, în toți acești ani, m-am străduit din răputeri să uit seara aceea, și se părea că reușisem. Dar uite că astăzi mi-a revenit în memorie, dureros de vie, ca și cum s-ar fi întîmplat ieri. Înseamnă că am greșit atunci cînd am crezut că o singură dragoste este suficientă pentru a hrăni fericirea a doi oameni atît de diferiți! Să mă fi crezut atunci Natașa? Mai degrabă, a încercat să mă creadă. Poate pentru că nu mințea pe nimeni, niciodată, i-a dat tăria să se mintă pe ea însăși. Și dacă eu n-am înțeles ani de-a rîndul acest trist adevăr, atunci ce poate să mă sfătuiască Elga, acum?

PĂȘEAM AMÎNDOI PRIN ORAȘUL COTROPIT DE NOAPTE, frunzele ruginii foșneau pe trotuar, luminile verzi ale semafoarelor te îmbiau spre răscruci îndepărtate.

Nu vorbeam niciunul. Apoi Elga întrerupse tăcerea:

— Ce ai astăzi?

— Adică?

— Ești posomorît, distrat. Ți s-a întîmplat ceva?

— Nu mi s-a întîmplat nimic nou. Toate îmi ies anapoda în viață. Sînt obișnuit, dădui amărît din mînă.

— Ai obosit, șopti Elga.

— Nu, n-am obosit... Îmi urmăream un gînd și mă trezii rostind cu glas tare: Revendicare! Țasta-i termenul – revendicare. Dreptul de a cere, prin lege, restituirea unui lucru furat.

— Ce-i cu asta?

— Azi-dimineață i-am confiscat lui Kosov mașina.

— Păi, conform legii, nu?

— Da, conform legii. Dar în fața lui Kosov răspund eu, pentru Bandit.

Atunci Elga rosti aceleași cuvinte pe care le gîndisem și eu:

— Înseamnă că și Kosov este o victimă a Banditului.

— Și încă ce victimă!

— Eu nu-nțeleg. La ce-i trebuie atîția bani, cînd banii ăștia sînt mînjiți cu sînge?

Am zîmbit, la atîta naivitate.

— Zău, nu-nțeleg, se înflăcăra Elga. Îți mai poți închipui un om flămînd care se înrăiește, dar un om sătul înrăit! La urma urmei, ce-s banii? Niște hîrtii.

— Elga, draga mea, nu simplifica așa lucrurile. Banii sînt bani. În primul rînd că ei simbolizează o anumită bunăstare, la care nu poți ajunge, în mod normal, decît muncind cîntit.

— Știi asta și nu-nțeleg de ce...

— Ce nu înțelegi? Banditul, poate fără să-și dea seama, este exponentul unei întregi filosofii. O filosofie nocivă și falsă, bineînțeles. El nu vrea să muncească, dar nu e dispus nici să renunțe la avantaje materiale. N-ar vrea să renunțe la nimic. Pe un individ de duzină, o asemenea concepție îl transformă într-un borfaș mărunț. Dar cînd omul care gîndește astfel are și o personalitate puternică, și inteligență, cînd mai este și lipsit de scrupule, atunci apare Banditul. Unicul său scop este bunăstarea sa personală, și pentru a ajunge la ea este capabil de orice. De crimă...

— Atunci trebuie prins cu orice preț! Pentru că a încetat să mai fie om, a devenit un lup turbat!

— Asta și încercăm să facem, Elga.

Cîteva picături de ploaie păreau stropi de argint în părul negru al Elgăi. Din cînd în cînd se prelingeau pe obraji ei și atunci nu eram deloc sigur dacă nu cumva sînt lacrimi.

În fața ușii, mă întrebă:

— Te duci la hotel?

— Nu, trebuie să mai trec pe la miliție. Cred c-a sosit o telegramă pentru mine.

Elga îmi strânse mîna. Aș fi vrut să mă sărute, ca atunci, dar n-a făcut-o, considerînd poate că nu trebuie. Îmi spuse;

— Ai să pleci în curînd. Te rog să-mi scrii. Măcar cîteva cuvinte.

— Neapărat.

— Cu bine, șopti ea. Îți doresc succes.

Făcui cîteva pași. Întorcînd capul, văzui că tot mai stă în ușa. Trebuia să-i spun ceva, orice, pentru ca despărțirea să nu mai fie tristă. Glasul mi s-a auzit puternic pe strada-pustie:

— Elga, matematicienii au demonstrat că nu există linie dreaptă.

Ea rîse:

— Dar ce?

— O totalitate de curbe invizibile!

INSPECȚIA DE STAT AUTO

Tbilisi

CĂTRE MILIȚIA ORĂȘENEASCĂ RIGA

R. Nr. 153

TELEGRAMĂ

MULȚUMIRI PENTRU AJUTORUL DAT ÎN GĂSIREA MAȘINII
stop Rabaev n-a revopsit mașina și n-a schimbat broasca stop

Talonul mașinii se afla într-o despărțitură chiar la bordul acesteia stop A fost furat împreună cu mașina stop

FILA DE DOSAR 65

M-AM TREZIT TÎRZIU, ȘI TOTUȘI NU MĂ SIMȚTEAM ODIHNIT ȘI vioi, n-aveam nicio poftă de lucru. Aș fi vrut să mă întorc pe partea cealaltă, să m-acopăr bine cu plapuma și să dorm, să dorm pînă seara. Apoi să mă urc în tren, să mă instalez cît mai comod într-un vagon de dormit, pe canapeaua de sus și... iarăși să dorm. În sfîrșit, să mă trezesc acasă în patul meu, și să-mi dau seama că toate aceste zile n-au fost decît un vis, că nu s-a întîmplat nimic, dar absolut nimic. Să mă duc deci, la serviciu, să-mi fac formele de concediu și să plec la mare, să stau culcat pe nisip, să aud susurul vîntului printre stîncile bătrîne și cîntecul trist al plopilor. Iar seara să mă plimb pe țărm – la ora cînd tranzistoarele se încing de ritmurile turbate ale twist-ului și shake-ului, cînd genunchii ascuțiți de fată zburdă sub minijupe – să beau vin nou, acrișor, pe o terasă de aici din Koktebel și să simt că viața este minunată și că merită să fie trăită din plin.

Mi-am amintit de seara cînd mă aflu în biroul întunecos al miliției din Solnecinîi Gai, iar sub fereastră un flăcău cînta, acompaniindu-se la chitară:

IAR DE PIATRĂ DAC-AM DAT

Craii au descălecat

Săbiile-au lepădat

Și citind s-au întrebat:

Stăm, nu stăm, ne înturnăm,

Ori la drum ne-ncumetăm?

TOATE ACESTEA MI SE PĂREAU DE MULT RĂMASE ÎN URMĂ, DE parcă s-ar fi petrecut nu acum trei săptămîni ci într-o altă etapă a vieții mele. Și iată că acum, stau și eu în cumpănă, neștiind bine ce să fac: „Ne înturnăm, ori la drum ne-ncumetăm?”

Prostii. Aiureli. Eu n-am nimic de cumpănit. Nici măcar n-am unde să mă duc. Trebuie să aștept răspunsul de la serviciul de telefoane, secția convorbiri interurbane. M-am întors pe partea cealaltă, hotărît, să-mi continui somnul.

Aproape adormisem din nou cînd un gînd rămas treaz începu să-mi bătă în tîmple ca un musafir sîcîitor. M-am ridicat în capul oaselor și mi-am strîns picioarele sub mine, întrebîndu-mă ce oare mă împiedică să adorm. Rezolvarea problemei plutea undeva pe aproape, mi se rotea în minte ca un cuvînt uitat, gata să-ți vină pe limbă. Formarea ideilor în creier seamănă probabil cu mișcarea electronilor în atomi. Dacă electronul sare pe o nouă orbită, apare o substanță cu noi proprietăți. Dar pentru asta e nevoie de un impuls, altfel electronul nu va sări și nu se va produce mutația, nu se va forma nicio idee nouă. Iar la mine toate ideile se rotesc deocamdată pe vechile orbite. Le ține în loc o barieră trainică, nevăzută. Și niciun impuls!

Am rămas așa mult timp, ca un ioga, înfășurat în plapumă, cu picioarele strînse sub mine, cu fața prinsă în palme. M-am tot legănat – înainte-înapoi, înainte-înapoi – pînă am adormit.

Și-abia cînd m-am trezit am înțeles că mai există un drum. Că trebuie să existe! Și dacă există, atunci nu-i un simplu drum, ci ditamai magistrala.

M-am îmbrăcat cu înfrigurare, abia nimerind cu picioarele

în pantaloni, am ieșit în fugă din hotel și peste cîteva minute eram la Secția orășenească a miliției.

— SÎNT DECI DOUĂ POSIBILITĂȚI, ÎȘI ÎNCEPU KRUMIN raționamentul, cam în silă: Banditul ori a fugit din Riga, pe data de optsprezece...

— Ori?

— Ori s-a plictisit de Vanda și a părăsit-o, dar mai e încă în oraș.

L-am privit pe Krumin cu coada ochiului.

— Dar ce-ai zice dacă nici măcar nu s-a gîndit s-o părăsească pe Vanda?

— Fii liniștit, chicoti Krumin, am avut eu grijă: n-am lăsat-o nesupravegheată. A părăsit-o, dar se ascunde pe undeva, pe aici.

Am clătinat din cap:

— Nu, Ianis. Eu sînt sigur că nu mai este aici.

Judecă și tu: după ce abia a scăpat de miliție, cînd cu scandalul de la „Perla”, ar fi fost primejdios să mai rămînă în oraș sub numele de Saburov.

— Asta e adevărat, consimți Krumin. În orice moment se putea comunica din Tbilisi că individul folosește un nume fals.

— Vezi? Și miliția ar fi început să-i caute numele lui adevărat.

— Păi tocmai de-asta a fugit pe furiș de la Vanda, își susținu Krumin punctul de vedere, încrețindu-și fruntea.

Urmărind cu băgare de seamă punctele de sprijin ale raționamentului meu, începui să gîndesc cu glas tare:

— Nu, Ianis, aici e altceva. Vezi, eu nu de-o zi-două îl urmăresc, și am pretenția că am ajuns să-l cunosc destul de bine. Nu-i un simplu asasin: e primejdios pentru că-și

gîndește fiecare pas cu mult timp înainte. De aceea i-a și reușit totul pînă acum, cu atîta precizie. Înțelegi tu? În felul lui, e un talent. Și legătura lui cu Vanda nu-i cîtuși de puțin o aventură de bărbat în delegație!

Krumin mă întrerupse:

— Stai! După scandalul de la restaurant s-a speriat, asta-i sigur. Totuși, a mai rămas la Vanda încă vreo cîteva zile. Asta-i una la mînă. În al doilea rînd, dacă e atît de isteț cum îl socotești tu, de ce a plecat de la Vanda pe furiș? Pretindea doar că e în delegație; putea să spună că și-a terminat treburile, salut din mers, pa și pusi!

— Pe furiș... am repetat eu. Chiar așa, de ce pe furiș? Pentru că așa crede Vanda? Ianis, am ajuns să ne luăm după o femeie proastă? Pe furiș – pentru că nu și-a luat rămas bun de la ea, sărutînd-o? Poate că n-a sărutat-o fiindcă era foarte grăbit! Ce zici? Și poate că o să mă întrebi de ce l-a apucat graba tocmai atunci, pe data de optsprezece și nu, să spunem, pe treisprezece?

M-am întors către ofițerul de serviciu:

— Ia dă drumul comunicatului din ziua de optsprezece.

Ofițerul de serviciu apăsă un buton pe pupitrul de comandă, conectînd magnetofonul. Din difuzor se auzi:

COMUNICAT, OPERATIV REFERITOR LA EVENIMENTELE PETRECUTE ÎN ORAȘ, PE DATA DE 16 SEPTEMBRIE

UNU: A DISPĂRUT UN COPIL...

— Mai departe! interveni nerăbdător Krumin, care începea să înțeleagă.

Apăsînd pe buton, ofițerul accelerează banda magnetică.

...a vîndut inele false drept inele de aur...

— Mai departe!

...Dintr-un magazin s-au furat șapte sticle de vin.

— Mai departe!

...criminalul a tras de două ori...

— Stop! am exclamat într-un glas cu Krumin. Dă înapoi.

Ofițerul de serviciu manevră magnetofonul și ascultarăm următoarele:

...și douăzeci de pachete de țigări „Belomor”. Cercetările se fac de către Secția zece de miliție. Patru: Atac tîlhăresc. La orele nouăsprezece și cincizeci de minute, la încasarea banilor de la magazinul alimentar numărul șaptesprezece din Riga, strada Suvorov, numărul treizeci și doi, s-a săvîrșit un atac tîlhăresc asupra încasatorului, care avea la el geanta cu bani. La ieșirea din magazin a încasatorului și a gardianului însoțitor, criminalul a tras de două ori cu un pistol, rănindu-i grav pe amîndoi. Apoi a vrut să smulgă geanta cu bani din mîna încasatorului. În acel moment, deși grav rănit, gardianul a reușit să scoată arma și să deschidă focul asupra atacatorului.

Criminalul a străbătut în goană strada și a dispărut într-o curte de trecere aflată în fața magazinului, la numărul douăzeci și nouă. Nu există certitudinea că individul ar fi fost rănit.

De la locul faptei au fost ridicate două gloanțe de pistol „TT”. Semnalmentele atacatorului sînt în curs de stabilire. Căutarea criminalului se efectuează de către Secția judiciară a Miliției orășenești.

Cinci: Furt de porumbei...

— IATĂ DE CE S-A GRĂBIT! I-AM SPUS LUI KRUMIN ȘI I-AM făcut semn ofițerului să închidă magnetofonul.

. . .

FILA DE DOSAR 66

ÎNCASATORUL VALDIS BALODIS – SCUND, PALID, CU NASUL ascuțit – era acoperit cu un cearșaf pînă la bărbie. Pe cap avea un turban uriaș de tifon de parcă, pregătindu-se pentru un bal mascat, ar fi nimerit cu totul întîmplător la spital. Nu putea să-și miște capul, de aceea tot timpul își rotea spre mine un ochi uriaș, violet, cu o rețea de fire sîngerii. Ochiul larg deschis al unui om care trage să moară. Bubele uscate și crăpate de febră abia se mișcau și, ca să-i aud șoapta imperceptibilă, îmi aplecam urechea la gura lui. De fiecare dată mă întîmpina, înfiorîndu-mă, strălucirea sinistră a ochiului violet.

— Ritusia, fie-mea, de-abia-i în primul an de institut, iar Ianis e la școală, în clasa a opta. Am vrut așa de mult să-i scot în rîndul oamenilor!

Apoi șopti ceva în limba letonă. Am mîngîiat cearșaful, acolo unde i se contura mîna, și am spus:

— Fii liniștit. Tot ce-a fost rău a rămas în urmă. Ai să te faci curînd bine și totul va fi ca înainte.

Întredeschise puțin pleoapele și șopti, de-abia auzit:

— Nu, nu va fi. Și așa eram bolnav. M-am întors de pe front cu două răni grele. Și acum vine și fascistul ăsta blestemat...

Balodis tăcu un timp, trăgîndu-și răsufierea, apoi începu să murmure de parcă s-ar fi sfătuit cu mine:

— Nu puteam să-i dau banii. Erau bani străini. Erau așa de mulți, că nu i-aș fi putut plăti toată viața.

Își îndreptă spre mine ochiul injectat de sînge.

— Nu știu cum am reușit să țin geanta. Sînt foarte slab.

Mai trecuse și glonțul prin mine. Iar banditul era atât de puternic! Și tot trăgea, și tot trăgea de geantă... O țineam și el mă lovea în cap, și m-a tot lovit pînă n-am mai știut nimic. Era îngrozitor de puternic!

Lacrimi mari, tulburi, se scurgeau pe obrajii lui. Am simțit deodată că dacă l-aș fi întâlnit atunci pe Bandit, aș fi fost în stare să trag în el! Fără nicio ezitare și fără nicio somație! Apoi n-aveau decît să mă judece. Balodis îl numise fascist. Dar e mult mai netrebnic decît un fascist, pentru că năpîrca asta a mîncat tot timpul pîinea noastră!

LA MILIȚIE, AM ÎNTREBAT DACĂ N-AU GĂSIT AMPRENTE PE geanta încasatorului. Au încercat, dar amprente bune pentru identificare n-au găsit.

Priveam geanta din foaie de cort – ruptă, plesnită la cusături, cu pete negre de sînge uscat – și mă gîndeam ce forță neașteptată și ce simț al datoriei se treziseră deodată în scundul și pipernicitul Balodis, dacă banditul n-a putut să i-o smulgă! Se aflau acolo fotografia banilor scoși din geanta ruptă, și procesul-verbal. Priveam și la teancurile acestea de hîrtie colorată și boțită. Bani, bani mulți. Și pentru ei, cineva este în stare să ucidă un om! Cu bani poți cumpăra o mașină. Pentru ei s-ar putea să te iubească o Vanda Linare. Cu banii ăștia poți să nu mai muncești, ori să mănînci numai icre negre, un an întreg. Atîta tot, nimic mai mult. Totuși, pentru ei a fost omorît tînărul și veselul Jenea Korețkî; pentru ei, scundul și uscățivul Valdis Balodis zace sub cearșaf ca sub un lîntoliu și șoptește: „Am vrut așa de mult să-i scot în rîndul oamenilor!” Iar în salonul vecin mi-au arătat patul gol unde zăcuse gardianul Mironov: murise cu două zile în urmă.

Toate acestea pentru niște foi de hîrtie colorată, care pot da totuși atât de puțin. Pentru că bancnotele devin o forță

numai atunci cînd oamenii, înțelegîndu-se între ei, acceptă ca aceste hîrtii concrete să aibă o putere. Mi-aduc aminte că acum vreo doi ani, la Moscova, traficantul de valută Korotov, cu un minut înainte de percheziție – cînd noi și sunasem la ușă – a aruncat prin tubul crematoriului de gunoi un teanc mare de dolari și de lire sterline.

Am căutat de-am înnebunit acești bani – știam că valuta trebuia să fie la el acasă. Iar în acest timp, băiețelul portarului, un copil de șapte ani, scosese din gunoi teancul de bancnote, împărțise banii prietenilor săi și începuseră să se joace cu ei „de-a bețivul și rechinul”.

— Am crezut că-s bani vechi! ne-au explicat mai tîrziu copiii. Așa stabiliseră ei: că n-au nicio valoare.

FILA DE DOSAR 67

GLOANȚE DE PISTOLET „TT”! ELE MI-AU REȚINUT TOT timpul atenția. La ele mă gîndeam și în timp ce ascultam, la magnetofon, interogatoriul paznicului Mironov. Întîrzasem cu două zile. Dacă-ș fi apucat să vorbesc cu el, poate că mi-ar fi spus multe amănunte importante. Dar el murise cu două zile în urmă. Nu rămăsese decît vocea lui – un interogatoriu înregistrat pe bandă.

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU al paznicului Mironov

(înregistrat în prezența lucrătorilor de la spitalul numărul doi din Riga, Z. Silinia și M. Perkons)

. . .

EU, NIKOLAI MIRONOV, GARDIAN-ÎNSOȚITOR, ÎMPREUNĂ CU încasatorul Valdis Balodis, am sosit la magazinul numărul șaptesprezece cu puțin înaintea închiderii...

ROLELE MAGNETOFONULUI SE ROTEAU ÎNCET ȘI ABIA răzbătea pînă la mine glasul stins și întrerupt. Priveam încordat discurile transparente, de parcă prin glasul acestui om care nu mai era, aș fi vrut să pătrund direct în evenimentele reale rămase în trecut. Iar rolele se învîrteau, se învîrteau amețindu-mă și făcîndu-mă să întrezăresc o ploaie piezișă de toamnă, seara, pe strada aproape pustie, în fața magazinului luminat din care ieșiseră spre moarte Valdis Balodis și Mironov.

...ERAU PUȚINI TRECĂTORI. ȚIN MINTE CĂ ÎN STÎNGA noastră, pe trotuar, mergea o femeie, iar în dreapta un bărbat tînăr, înalt... Acesta, cînd a ajuns în dreptul nostru, a ridicat brusc mîna și am auzit două împușcături. Valdis s-a prăbușit cu fața în jos, strîngînd sub el geanta. Eu am simțit ca o arsură în stomac. Am căzut. Ce-a fost după aia, nu-mi amintesc bine... L-am văzut numai că s-a năpustit asupra lui Balodis să-i smulgă geanta de sub el. Balodis nu-i dădea drumul, iar el îl lovea cu pistolul în cap... Aproape că-mi pierdusem cunoștința, dar am reușit să scot și eu arma din toc și-am tras în el. Cu mîna stîngă, pentru că dreapta n-o mai simțeam. Banditul s-a întors și a îndreptat pistolul asupra mea. Mă gîndeam: iată, mi-a sunat și mie ceasul! Dar împușcătura nu s-a mai auzit, doar un țăcănit și-atît. Nu mai avea gloanțe. Am tras încă o dată în el. Atunci s-a întors și a luat-o la fugă...

. . .

GLASUL LUI MIRONOV SE STINSESE APROAPE DE TOT, APOI ÎN liniștea care se lăsase răzbătură niște țipete: „Oxygen! Dați-i oxigen!”

Am scuturat din cap. Rolele magnetofonului se roteau cu un sîsiit ușor și eu le priveam îngîndurat.

— Asta-i tot. Nu și-a mai revenit, spuse Krumin.

FILA DE DOSAR 68

PROBABIL CĂ BANII BANDITULUI ERAU PE TERMINATE. DEȘI gestul meu era absolut gratuit, fără nicio perspectivă, am încercat să-mi închipui cît a avut și cît o fi cheltuit. De îndată ce va termina banii, va omorî pe altcineva! Acum, fiecare clipă era prețioasă, ireparabilul, se putea produce dintr-un moment în altul. Printre oameni hălăduiește un lup turbat pe care nu reușesc să-l prind în capcană.

Mi-am adus aminte că într-o zi, bătrînul anchetator Vadim Ivanovici Mașkin m-a intrigat printr-un gest care, atunci, mi se părea că ține de superstiție. Acum știu că era simbolic și că ținea de o concepție despre viață. Deci Vadim Ivanovici a oferit chibritul aprins lui Panov și lui Sinițîn, să-și aprindă țigările, apoi a suflat în el, l-a aruncat și – scăpărînd alt băț de chibrit – și-a aprins și el țigara. Am izbucnit în rîs. Mașkin m-a privit cu coada ochiului și mi-a spus:

— Ce nechezi, mînzule? Un al treilea nu-și aprinde niciodată țigara de la același chibrit.

— Dar de ce? Are vreun rost să...

— Prostule! E un obicei de pe front. În timpul cînd doi își aprind țigara, ai timp să ochești. Iată de ce întotdeauna al treilea este omorît.

. . .

BINEÎNȚELES CĂ TOT BANDITUL ÎL ATACASE PE ÎNCASATOR. Era „semnătura” lui. Metoda de atac, semnalmente, arma – pistolul „TT” – excepționala lui îndrăzneală, totul dovedea că aici e mâna lui.

Dar dacă mă înșelasem? Dacă pornisem în goană pe urmele unui alt criminal, înșelat fiind de vechile reprezentări asupra „Banditului” meu? Atunci, inevitabil, voi intra din nou în impas. Nu-l voi prinde nici pe banditul cel nou și-l voi pierde și pe cel vechi!

Asta nu se va întâmpla! Îmi trebuie dovezi incontestabile că n-am nimerit pe o altă urmă. Trebuie comparate cartușele găsite în Crimeea, cu cele de la Riga.

Și asta cât mai grabnic. Banditul și-a aprins țigara de două ori. Este momentul să țintesc și să apăs pe trăgaci.

REZOLUȚIE

pentru efectuarea expertizei balistice

EU, ANCHETATORUL, CERCETÎND MATERIALELE DOSARULUI penal nr. 781 privind atacul tâlhăresc asupra încasatorului Balodis precum și dosarul penal nr. 4212 privind asasinarea lui E. K. Korețki,

am stabilit:

În ambele cazuri criminalul a folosit, judecînd după cartușele găsite la locul faptei, un pistol tip „TT”.

În legătură cu aceasta, este absolut necesar să se stabilească dacă cele două crime au fost săvîrșite cu ajutorul uneia și aceleiași arme.

Ținînd seama că este absolut necesară o concluzie a specialiștilor, am decis:

Efectuarea unei expertize balistice care va stabili dacă cele

două eșantioane de cartușe (ridicate la Solnecinîi Gai, în Crimeea, și la Riga) au fost trase din aceeași armă sau din arme diferite.

ANCHETATORUL

FILA DE DOSAR 69

IANIS KRUMIN REFLECTA CU GLAS TARE:

— Nu știu, n-aș putea să afirm cu toată certitudinea dar, judecînd după iscusința cu care s-a folosit de curtea de trecere, se pare că a operat un localnic.

Aproape că nu-l ascultam. Stăteam în dreptul ferestrei și mă gîndeam la asasin. Îmi apăreau în minte cînd trupul lungit în iarbă al lui Jenea Korețki, cînd ochii injectați ai căpitanului Astafiev sau chipul împietrit al Tamarei Ratanova, cînd scundul Balodis cu fața plină de sînge, strîngînd convulsiv geanta lui de încasator. Căutam să mi-l închipui și pe Mironov, tîrîndu-se pe trotuarul noroiu, cu pistolul tremurîndu-i în mîna stîngă, cu picioarele deja paralizate – dar nu reușeam deloc să-mi reprezint chipul lui, și asta mă chinuia. Îmi reprezentam atîtea, însă imaginea acestuia nu prindea contur, se topea, se mărunțea, de parcă încercam să o modelez din ipsos uscat. Mi-era sufletul atît de greu, încît gemui.

— Ce-i cu tine? mă întrebă Krumin.

— Nimic. Mă supără puțin inima.

— Ia un Validol.

— Mulțumesc, nu-mi trebuie, mi-a și trecut. Ascultă, n-ai o fotografie a lui Mironov?

— Am. De ce îți trebuie?

— Dă-mi-o să mă uit puțin...

Îmi întinse o fotografie – un obraz rotund, cu nasul cârn, cu urechi pleoștite. Pe fiecare stradă întâlnești câte o mie de asemenea fețe. Iar acum vor fi nouă sute nouăzeci și nouă. A fost omorât un om!

Krumin îmi spuse:

— Citește mai bine interogatoriul portarului.

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

al lui Gustav Krastîniș

(copie din dosarul penal nr. 781)

CASA CU NUMĂRUL DOUĂZECI ȘI NOUĂ DE PE STRADA Suvorov, unde funcționez ca portar și unde locuiesc împreună cu întreaga mea familie, are o curte de trecere care dă în strada Rațenis. La optsprezece septembrie, cam pe la orele șapte și jumătate seara, după ce am luat masa, am ieșit pe strada Suvorov, m-am plimbat pînă la colț și m-am întors spre casă – de astă dată pe strada Rațenis. Lîngă poartă l-am întîlnit pe un vechi cunoscut de-al meu, Cernițki Sigismund, care venea de la baia comunală. Ne-am oprit și am stat cîteva minute de vorbă. Lîngă trotuar, aproape de casa noastră, se afla o Volga de culoare deschisă. Cu toate că nu era nimeni înăuntru, motorul mergea. M-am gîndit că șoferul s-o fi dus la chioșc, să-și cumpere țigări. Am mai vorbit puțin cu Cernițki și ne-am despărțit.

Am intrat în curte și deodată am auzit două împușcături, apoi încă trei sau patru. Se auzeau de pe strada Suvorov. Nici nu s-au terminat bine și a năvălit în curte, venind dinspre strada Suvorov, un bărbat înalt, în costum cenușiu. Ținea în

mîna un revolver. A traversat curtea, fără să mă bage în seamă, și a ieșit în goană pe strada Rațenis. Peste cîteva secunde am auzit zgomotul mașinii care pornea.

Am alergat după el și am zărit mașina îndepărtîndu-se. Era chiar Volga pe care o văzusem lîngă casa noastră. Mașina, a dispărut în direcția gării. M-am întors în curte. Între timp sosiseră milițienii. De la ei am aflat, că banditul a atacat pe un încasator. Le-am povestit tot ce-am văzut.

Numărul mașinii nu-l știu. Culoarea ei era deschisă, dar n-aș putea să precizez, că nu m-am uitat prea atent.

SCRIS, DUPĂ PROPRIILE MELE DECLARAȚII

și citit de mine,

Krastîniș

Interogatoriul a fost luat de
anchetatorul Perkons

FILA DE DOSAR 70

BANDITUL CERUSE PRIN TELEFON, „ZBÎRCIOGI”. AȘADAR, gloanțele îi erau pe sfîrșite. Nu știam însă ce-i răspunsese interlocutorul. Și încă ceva nu știam: de unde a apărut Volga? Să fie mașina lui Korețki? Nu, nu cred să fie. Vanda Linare susținuse, că amabilul ei cavalier n-avea mașină. Nu, mașina lui Jenea Korețki rămăsese, undeva, între Crimeea și Riga.

Și deodată mi-am amintit de numărul de mașină pe care Banditul îl purta cu el în servietă. Am format numărul de telefon al miliției orășenești.

— Vă rog să-mi trimiteți textul comunicatului privind evenimentele petrecute în oraș în zilele de 17 și 18 septembrie.

. . .

SECȚIA JUDICIARA A MILIȚIEI
Comitetul Executiv Riga

COMUNICAT

PRIVIND EVENIMENTELE PETRECUTE ÎN ZIUA DE
optsprezece septembrie în orașul Riga:

.....

Șase: Furt de mașină.

Între orele paisprezece și optsprezece, din fața casei cu numărul șapte de pe strada Pervomaiskaia, de la locul de parcare, a fost furată de către un individ rămas necunoscut o mașină Volga cu numărul LA 96-75, de culoare cenușiu-deschis, aparținând cetățeanului Dulițki N. V., care locuiește în apartamentul douăzeci și unu la adresa indicată.

Cercetările sînt efectuate de către Miliția orășenească.

FILA DE DOSAR 71

SIMȚTEAM CĂ TIMPUL MĂ PRESEAZĂ. NU MAI AVEAM O CLIPĂ de pierdut. Trebuia neapărat s-o iau înaintea Banditului.

Am sunat la Serviciul telefoane și i-am făcut șefului un scandal monstru. De la secția tehnico-științifică mi-au făgăduit că pînă-n seară vor termina expertiza cartușelor. Numai de-aș ajunge la timp! Mai repede, cît mai repede! Așa

cum am văzut scris pe o partitură muzicală: „Allegro, allegro molto”.

CONCLUZIA EXPERTIZEI

ÎN URMA ANALIZEI EFECTUATE, EXPERTIZA A STABILIT:

1. Cele trei cartușe aflate în cutia cu eticheta „Solnecinîi Gai” și cele două cartușe din cutia etichetată „Riga” sînt de același tip – și anume cartușe de gloanțe pentru pistol „TT”.

Cele de mai sus se referă în egală măsură și la gloanțe.

2. Toate particularitățile urmelor găsite – care coincid între ele – conduc la o concluzie categorică: atît gloanțele ridicate de la locul faptei din Solnecinîi Gai, cît și cele de la Riga sînt trase din același pistol „TT”.

FILA DE DOSAR 72

TOTUL COINCIDEA. NU MAI EXISTA NICIO ÎNDOIALĂ – ERA mîna Banditului! Am rămas totuși nedumerit atunci cînd am aflat că Volga furată în ajunul atacului fusese găsită chiar a doua zi. Deși inexplicabil, fapt e că Banditul o abandonase la Olaine, la douăzeci și cinci de kilometri depărtare de Riga.

Am telefonat proprietarului mașinii – Dulițki – și l-am rugat să se prezinte de urgență la mine.

Uscățiv și rigid, purtînd ochelari cu rame mari, de бага, Dulițki nici nu încercă să-și mascheze nervozitatea. Cum intră pe ușă, se repezi:

— Ce mai vreți? Mașina mea a fost găsită.

— Bună ziua, Nikolai Vasilievici, l-am întâmpinat eu pe politician. Vreau să vă pun o întrebare.

— Mă rog, îmi zvrli Dulițki fără pic de bunăvoință, și observai în ochii liniștiți ai lui Krumin mirare și nemulțumire.

Tot Dulițki avu inițiativa, pentru că începu să turuie fără ca eu să fi apucat a-i pune vreo întrebare:

— De obicei, îmi țin mașina în garaj, în garajul meu. Și începu să-mi explice cu multe cuvinte și plin de sine cine este el și cât de revoltat fusese când „pungașii” au îndrăznit să fure tocmai mașina lui, a lui Dulițki, mașina lui personală. Tot timpul spunea „mașina mea”, „în garajul meu”, „lângă garajul meu” – și asta mă înfuria. Aproape că nu era substantiv, în vorbirea lui, fără adjectiv posesiv. Dulițki reuși să-l înșurubeze pînă și într-o glumă: „Vedeți dumneavoastră, nu sînt deloc de acord ca în mașina mea să călătorească cineva fără mine!” Nu știu de ce, dar aveam tot timpul impresia că poartă în buzunar două pachete de țigări – unele bune, pentru el, și altele proaste, pentru a-i servi pe ceilalți. Poate de aceea i-am spus cu antipatie:

— Apreciez gluma, Nikolai Vasilievici, dar dacă dumneavoastră v-ați fi îngrijit să puneți un dispozitiv de siguranță...

Dulițki mă întrerupse, fără menajamente:

— Dispozitiv de siguranță să pună uzina, nu eu. Iar dumneavoastră să vă îngrijiți ca pungășii să lase dispozitivele în pace!

Nemulțumirea strînsă în Krumin izbucni, așa cum se întâmplă de obicei, nu în forma cea mai fericită:

— Știți ceva, spuse el revoltat, în cazul ăsta... Altădată nu vă mai căutam mașina!

Dulițki îi aruncă o privire disprețuitoare, cu siguranța omului conștient de „dreptul său cetățenesc”:

— Cum vine asta „n-o mai căutam”? Dar nu pentru asta

primiți salariul? Auzi, n-o mai caută! Și ridicînd profetic degetul arătător, rosti apăsător: Ba o s-o căutați!

Întorcîndu-mi capul, am spus ca pentru mine:

O s-o căutăm, o s-o căutăm...

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU al lui N. V. Dulițki

ÎNTREBARE: ÎN CE ÎMPREJURĂRI VI S-A FURAT MAȘINA?

Răspuns: În optsprezece septembrie, ca în fiecare zi, am plecat la serviciu, unde mă folosesc de o mașină a întreprinderii. Volga mea, datorită faptului că garajul meu e în reparație, am lăsat-o afară, lîngă casa mea.

Ziua mea de lucru se termină la orele șaptesprezece și treizeci. Pe la orele optsprezece, cînd am ajuns acasă, mi-am dat seama că mașina mea lipsește. O văzusem pentru ultima oară la orele paisprezece, cînd am plecat de acasă, după ce am luat masa. Asta înseamnă că a fost furată între orele paisprezece și optsprezece, ceea ce am arătat și în reclamația făcută imediat la miliție.

În dimineața de nouăsprezece septembrie, Volga mea a fost găsită la Olaine, în apropierea gării. Am fost chemat acolo. Într-adevăr, era mașina mea. Totuși, numărul era furat, iar mașina spre marea mea uimire, era revopsită – acoperișul și părțile laterale – în alb. Lucru făcut de mîntuială, neglijent, vopseaua fiind dată într-un singur strat. Toate acestea sînt pentru mine de neînțeles: de ce trebuia revopsită mașina mea și de ce i-au furat numărul? Și dacă tot au vopsit-o, de ce nu mi-au vopsit-o îngrijit, temeinic?

Întrebare: Bănuieți, cumva, pe cineva anume?

Răspuns: Nu bănuiesc absolut pe nimeni. Nici nu pot să-

mi închipui cine ar fi putut să-mi fure mașina mea: în afară de o închizătoare „secretă”, avea și o broască admirabilă, originală. Totuși hoțul, printr-o metodă neînțeleasă de mine, a smuls broasca, iar închizătoarea secretă, pe schemă electrică, nu știu cum a ocolit-o.

Întrebare: Nu ați observat cumva pe vitezometru câți kilometri au fost parcurși în plus? Este important să aflăm ce distanță a parcurs hoțul cu ea.

Răspuns: Bineînțeles că am observat. Pungașul a mers cu mașina mea aproape o sută de kilometri.

PROCESUL-VERBAL A FOST CITIT DE MINE,
nu am niciun fel de completări sau observații
Dulițki

A INTEROGAT ANCHETATORUL

FILA DE DOSAR 73

AM IEȘIT CU DULIȚKI ÎN STRADĂ ȘI AM CERCETAT ATENT mașina. Vopseaua albă era aplicată grosolan pe partea de sus a caroseriei. Pe alocuri începuse deja să crape, în alte părți se luase ori se uscase în dîre. Broasca fusese scoasă cu grijă. Dimensiunea tăieturii în ușă era doar cu un milimetru mai mare decît diametrul ei.

— Nu v-a dispărut nimic din mașină? l-am întrebat, într-o doară.

— Ba da! Mi-a dispărut din portbagaj o cameră nouă, pe

care o cumpărasem pentru roata de rezervă. Ne-am luat cu vorba și am uitat să vă spun!

Pe fața lui Dulițki se citea intenția de a se întoarce în cabinetul meu pentru a consemna în procesul-verbal și furtul camerei. Iar eu tot dădeam târcoale mașinii, străduindu-mă să înțeleg cum de reușise Banditul atât de repede, chiar și așa, „de mîntuială”, să vopsească mașina.

— Ați spus că v-a dispărut o cameră?

— Da. Camera mea nouă a dispărut fără urmă.

Ei, drăcie! Și-atunci, în sfîrșit, am înțeles. Camera furată, pistolul cu cap, borcanul cu vopsea din servieta Banditului, mașina revopsită – toate se așezară ca niște traverse de beton sub șinele prezumției mele. Pistolul confecționat rudimentar constituia de fapt un pulverizator foarte bun, atașat printr-un furtun cu două duze la ventilul camerei umflate. Deci așa: turna vopseaua în „capul” pulverizatorului, dădea drumul aerului comprimat din cameră și „aparatură de vopsit” era gata! Poftiți! Vopseaua bine diluată acoperea mașina cu un strat subțire. Într-o oră-două mașina era gata vopsită.

Acum totul era limpede. Ducea mașina furată în pădurea cea mai apropiată, punea un alt număr și o vopsea repede – partea de sus sau de jos – ceea ce îi schimba mult aspectul, făcînd-o chiar de nerecunoscut. Pleca apoi liniștit mai departe. Exact la fel a procedat și cu mașina lui Dulițki. Se vede că a pîndit mult timp pînă a aflat exact ora la care venea încasatorul după bani, apoi imediat a furat Volga. Pînă la Olaine sînt douăzeci și cinci de kilometri, iar el a străbătut aproape o sută. Înseamnă că după ce a furat mașina a ieșit afară din oraș, a vopsit-o și s-a reîntors spre seară la Riga. Vopseaua – judecînd după firele de nisip lipite de ea – nici n-apucase să se usuce bine. Dar Banditului puțin îi păsa: cu mașina asta trebuia să facă doar un singur drum.

Și curtea de trecere a observat-o din timp. Poate că tocmai de aceea a ales magazinul numărul șaptesprezece, și nu altul. A lăsat pe strada Rațenis mașina cu motorul în funcțiune și, când a fugit, după ce n-a reușit să-și smulgă prada, a străbătut curtea în goană, s-a aruncat în Volgă și a gonit nebunește pînă la Olaine. Dar de ce tocmai acolo? Dacă voia să dispară, ar fi fost o prostie să parcurgă încă douăzeci și cinci de kilometri. Era mult mai simplu să abandoneze mașina undeva, pe o stradă vecină sau pe orice ulicioară, și n-avea nevoie să facă un drum fără niciun rost, pînă la Olaine.

— Poftim? întrebă Dulițki. Nu-nțeleg.

Fără să-mi dau seama, ultimele cuvinte le rostisem cu glas tare.

— Nu vorbeam cu dumneavoastră, i-am spus lui Dulițki și am intrat în clădire. Acesta, rămas lîngă mașina lui, se uita nedumerit în jur: nu mai era nimeni.

— N-AR FI BINE SĂ INTENSIFICĂM CERCETĂRILE LA OLAINÉ? îmi propuse clarvăzătorul Krumin. Poate că se-ascunde pe-acolo, pe undeva.

— Nuuu... clătinai din cap. Nu-i stilul lui să ne lase, pe unde trece, semne indicatoare de circulație. De altfel, ia spune-mi, crezi că mai primim vreodată răspuns de la Telefoane? Trebuie să aflăm cu cine a vorbit.

Krumin ridică receptorul, formă un număr și – cu o expresie imperturbabilă pe față – spuse ceva în limba letonă. În accentele lui aspre și răspicate am simțit amenințarea. Închise telefonul.

— Imediat o să ne telefoneze chiar șeful, îmi comunică el, liniștit.

— Imediat peste trei zile! replicai eu exasperat.

— Nici cinci minute n-or să treacă, ai să vezi, îmi răspunse blînd Krumin.

Scosei din valiză dosarul penal. Îl deschisei la concluzia expertizei balistice și citii din nou: „Atît gloanțele din Crimeea, cît și cele de la Riga sînt trase din același pistol”.
 Mă întorsei spre Krumin:

— Știi că i s-au terminat gloanțele, Ianis? Iată de ce nu l-a împușcat pe Mironov. Și de-aia a cerut la telefon „zbîrciog”.

— Și tu crezi...

— Cred că ne-a rămas foarte puțin timp, Ianis. De îndată ce va face rost de gloanțe, va omorî iarăși pe cineva!

Sună telefonul. Krumin ridică receptorul, răspunse ceva în limba letonă, îmi arată cu ochii spre selector și-l conectă tot el. În microfon se auzi un glas puternic: „...convorbire interurbană, tarif redus, cu abonatul din orașul Lvov...”

PENTRU ANCHETATOR

CĂTRE SECȚIA ORĂȘENEASCĂ A MILIȚIEI (la cererea dvs. nr. 147)

SERVICIUL TELEFOANE DIN RIGA COMUNICĂ: LA 7 septembrie, orele douăzeci și două și treizeci de minute, de la telefonul particular nr. 3 99 89 a avut loc o convorbire interurbană, tarif redus, cu abonatul Berezko din orașul Lvov – telefon numărul 5 37 54.

ȘEFUL SERVICIULUI TELEFOANE RIGA,
 Vernike

. . .

FILA DE DOSAR 74

IMEDIAT SUNAI LA CASA DE BILETE.

— Spuneți-mi, vă rog, la Olaine oprește vreun tren rapid care merge spre Lvov?

Pentru o clipă, în receptor se auzi un foșnet, un trosnet sec, apoi o tînără îmi răspunse – nu știu de ce – oftînd:

— Da, în fiecare marți, joi și sîmbătă, la orele douăzeci și unu și cincisprezece, oprește trenul accelerat numărul doisprezece: Leningrad-Riga-Lvov.

Mă uitai în calendar: 18 septembrie cădea într-o joi. Asta era!

Imediat la Olaine! Astăzi e sîmbătă. Am să mă reped pînă acolo și apoi, bineînțeles, la Lvov. Ce să mai fac aici, la Riga? Destul am întîrziat. Măcar de-aș ajunge la timp la Lvov!

Am telegrafiat șefilor mei să-mi trimită bani la Lvov – rămăsesem aproape lefter. Iar pe Krumin l-am rugat să-mi expedieze corespondența tot acolo, la miliție.

— Poate primesc și o scrisoare din Gagra. Vezi să n-o pierzi.

— Se poate? Cum sosește, ți-o și trimit prin avion.

Am trecut pe la hotel, am achitat nota, am urcat în cameră, mi-am strîns lucrurile și m-am așezat pe mica mea valiză – așa cum fac de fiecare dată cînd pornesc la drum. Trebuia neapărat să-mi meargă bine.

Cam asta e tot.

M-am ridicat să plec, dar m-am întors din ușă și am format numărul ei de telefon.

— Elga? Bună, Elga, eu sînt. Da, da. Plec la Lvov. Deocamdată, nimic... Ei bine, îți mulțumesc pentru tot. O să-

mi amintesc multă vreme de dumneata! Și fără să mai aștept răspuns, am pus cu grijă receptorul în furcă.

Am ieșit aproape în fugă, spunându-mi: „Încă o etapă a vieții mele rămasă în urmă!”

Lângă ușa hotelului, o bătrânică energică răsucea de zor vîrtelnița unei loterii.

— Cumpărați un bilet! îmi propuse ea. Cu treizeci de copeici puteți cîștiga o Volgă de șase mii de ruble!

— Nu pot suferi jocurile de noroc! i-am răspuns. Am urcat în mașină și am pornit în goană spre Olaine.

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU al Iadvigăi Stasiunene

RĂSPUNZÎND ÎNTREBĂRILOR CE MI-AU FOST PUSE, DECLAR următoarele:

Lucrez în calitate de casier-șef la casa de bilete din gara Olaine, în schimburi de douăsprezece ore. În ziua de optsprezece septembrie a.c. am lucrat începînd de la orele douăzeci și pînă a doua zi dimineața, la opt.

În zilele cu soț, la orele douăzeci și unu și cincisprezece minute, în gara noastră oprește pentru două minute trenul accelerat numărul doisprezece: Leningrad-Riga-Lvov.

Cercetînd încasările din vînzarea biletelor pentru acceleratul mai sus-menționat, pot să declar că la optsprezece septembrie au fost vîndute cinci bilete pînă la Lvov: unul la vagonul de dormit, celelalte patru – unul întreg și trei pentru copii – la clasa a doua.

Îmi amintesc și împrejurările în care am vîndut aceste bilete, căci gara noastră este mică și pasageri puțini – mai ales cei care pleacă pe distanțe lungi. Chiar înainte de sosirea

trenului, un bărbat mi-a cerut un bilet pînă la Lvov. Luasem registrul de bilete, dar în acest moment o femeie cu trei copii l-a rugat s-o lase pe ea întâi să cumpere bilete. Îi era frică să nu scape trenul. Cu trei copii... Furios, bărbatul i-a spus că pînă la sosirea trenului mai sînt cincisprezece minute, că are destul timp și că, dacă este pe-așa, el este mult mai grăbit. Să stea la rînd. Am fost nevoită să-i eliberez mai întâi lui biletul. A luat un bilet pentru vagonul de dormit, iar femeia la clasa a doua.

ÎNTREBARE: NU VĂ AMINTIȚI CUM ARĂTA BĂRBATUL ȘI CUM era îmbrăcat?

Răspuns: Cînd a întins mîna prin ghișeu, după rest, am observat că-i lipseau două degete. N-am văzut cum era îmbrăcat. Noi vedem doar mîinile clienților.

LVOV

FILA DE DOSAR 75

ÎN ULTIMELE ZILE PARCĂ MURISE CEVA ÎN MINE. GONEAM prin oraș, discutam cu unii, cu alții, dădeam dispoziții, primeam și eu la rîndul meu, le executam, uneori le mai și încălcăm, organizam cîte ceva – dar toate acestea se petreceau cu un altul, parcă, iar eu nu făceam altceva decît să-l însoțesc pe acest altcineva. Obosisem. Nu mai eram în stare nici să-l urăsc pe Bandit. Se depărtase din nou de mine, devenise un pretext al acțiunilor mele. Știam că trebuie prins, și-atît.

Biologia a determinat cu precizie surplusul încărcăturii fizice pe care o poate suporta un om. Din cîte îmi amintesc, un om obișnuit suportă liniștit pînă la 4 quintale. Piloții de pe supersonice pot rezista pînă la 12. Dar cine a stat să calculeze rezistența psihică a unui om? Și, în special, s-a întrebat cineva cît poate rezista un anchetator?

Îmi pierdusem chiar și cel de-al șaselea simț – discernămîntul. Uneori, discutînd cu oamenii, îi priveam în

ochi și mă întrebam fără să-mi pot răspunde: minte sau nu? În afară de asta, observasem cu uimire că nu mă bucura peste măsură, adică ce spun – mă lăsa indiferent pînă și adevărul cel mai evident. Poate pentru că în ultimele zile mă lovisem de atîtea viclenii și amărăciuni, iar adevărul mi se părea acum un fel de legendă. Aproape că mi se făcuse milă de mine însumi și încercam să mă liniștesc spunîndu-mi neîncetat: „Lasă că va trece, va trece neapărat; și un scafandru se ridică numai treptat la suprafață.”

Și pentru că în acel moment îmi pierdusem încrederea în propriul meu discernămint, am hotărît să-l întîmpin pe Piotr Berezko foarte bine pregătit. Mă aștepta o discuție de mare răspundere. Trebuia să-l cunosc bine, încă înainte de a-l vedea, pentru că în timpul interogatoriului va fi prea tîrziu să-l mai cunosc.

RAPORT

VERIFICÎND NUMĂRUL DE TELEFON 5.37.54 – ABONAT particular – raportează că posesorul acestuia este cetățeanul Berezko Piotr Moiseevici, cu domiciliul în orașul Lvov strada Kosciuşko nr. 26, apartament 5.

În urma unei informări minuțioase asupra identității acestuia, s-a stabilit:

Berezko Piotr Moiseevici, născut la 3 septembrie 1929 în orașul Rahov, locuiește în Lvov din 1948; este însoțit, are doi copii mici și este șeful pazei militarizate a Centrului feroviar Lvov.

Caracterizarea de la locul de muncă este foarte bună. A primit o serie de medalii pentru indici înalți ai realizărilor în

muncă și pentru acțiuni energice și spirit de inițiativă în timpul pazei avutului de stat.

Pe strada unde locuiește se bucură de autoritate, fiind caracterizat drept un om serios și demn de toată încrederea. Este sociabil, prietenos, duce o viață liniștită, modestă, în limitele salariului. Nu are nicio legătură cu persoane suspecte. Nu i se atribuie nicio faptă compromițătoare.

Prin funcția pe care o ocupă are acces liber la arme de foc și muniții. Berezko are la dispoziție gloanțe pentru revolvere „Nagan”, pentru pistolete „TT”, pentru arme ghintuite, precum și alte gloanțe de calibru mic. Conform inventarelor periodice, nu s-a semnalat niciun plus sau minus la gloanțele aflate în gestiunea lui Berezko.

LOCOTENENT DE MILIȚIE,
Kandaurov

FILA DE DOSAR 76

— BEREZKO ĂSTA N-ARE ABSOLUT NIMIC DE ASCUNS, ÎMI spuse inspectorul Kandaurov de la Miliția judiciară din LVOV – un bărbat bine legat, deși uscățiv, cu fața mobilă și ascuțită. Toată viața și-a trăit-o aici. Om serios, de nădejde! Nu oricine poate fi numit șef al pazei militarizate, spuse el convins.

Am zîmbit:

— De-ai aia îi cere Banditul, „zbîrciogi”?

— Nu se poate! se înflăcăra Kandaurov. E un om de treabă, cu multe merite în serviciu! Nu pot să-mi închipui că

ar putea avea vreo legătură cu banditul vostru. E o confuzie la mijloc! mă asigură locotenentul.

— Asta am s-o aflu chiar acum, de la el.

ÎN CĂMĂRUȚA LUI BEREZKO, ȘEDEAM LA MASA ACOPERITĂ CU un ștergar brodat și-l așteptam pe stăpînul casei. Încercam să fac o căsuță din bețe de chibrit, dar degetele îmi tremurau și de fiecare dată căsuța se prăbușea, iar eu, cu o îndărătnicie oarbă, începeam s-o clădesc din nou. Apoi mi-am propus: „Dac-apuc să termin căsuța, atunci îl prind.”

Dincolo de peretele subțire de scînduri, la vecini, se certau în silă un bărbat și o femeie. Un glas gros răzbătea printre crăpături:

— Lealia, tu nu meriți deloc banii pe care îi cheltuiesc eu cu tine.

Lealia îi răspundea mirată:

— Mă mir cum nu ți-e rușine să mai și vorbești! Ce-ai cheltuit cu mine, poți să-mi spui? Un buchet de flori nu mi-ai adus! De la tine, în afară de ceapă, n-am mai văzut nimic!

Bărbatul se arăta foarte mirat de o asemenea pretenție:

— Și ce-i cu asta? De unde știi tu că ceapa verde nu-i floarea mea preferată? Ce vrei să gust înainte de votcă – lălele?

NEVASTA LUI BEREZKO, TĂCUTĂ PÎNĂ ATUNCI, MĂ ANUNȚĂ:

— Uite că vine și Piotr. Cum mai înoată prin noroi!

Am privit pe fereastră. Un bărbat de statură mijlocie, vînjos, în uniformă din stofă groasă, trecea drumul spre casă.

Am luat cu grijă ultimele două bețe de chibrit, am așezat pe căsuță unul, apoi am început să-l aranjez și pe celălalt. Ușa

se deschise și degetele îmi tremurără. Căsuța se prăbuși din nou.

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU al lui Piotr Berezko

ÎNTREBARE: ÎN SEARA ZILEI DE 17 SEPTEMBRIE AI VORBIT LA telefon cu Riga. Povestește-mi foarte amănunțit această convorbire.

Răspuns: Acum vreo două săptămîni – s-ar putea să fi fost într-adevăr pe data de șaptesprezece septembrie – mi-a telefonat de la Riga un cunoscut de-al meu, Prohorov. Vasili Prohorov. Nu ne-am văzut de mult și mi-a spus că ar vrea să treacă pe la Lvov, să vîneze. Discuția a fost destul de scurtă. Apoi a venit... să fie vreo patru zile de-atunci. Ei, și-am stat de vorbă, am discutat, nevasta ne-a servit cina... Iar pe la miezul nopții, Prohorov a plecat. Am hotărît să ținem legătura prin telefon.

Întrebare: Spune-mi numele întreg al lui Prohorov, anul și locul nașterii, domiciliul și actualul lui loc de muncă.

Răspuns: Vasili Ivanovici Prohorov. Anul nașterii – 1934. S-a născut la Kiev și tot acolo lucrează, acum. E mecanic la întreprinderea de transporturi din Kiev. Toate astea le știu din spusele lui. Adresa nu i-o cunosc pentru că nu ne scriem, iar eu n-am avut niciodată de gînd să mă duc la Kiev.

Întrebare: Povestește-mi cum l-ai cunoscut pe Prohorov.

BEREZKO SE GÎNDEA, REMEMORÎNDU-ȘI PROBABIL ZIUA ÎN care se cunoscuseră. Nu părea nici speriat, nici alarmat, ci

numai foarte mirat. Arăta ca un om foarte simplu și cinstit. Ochii lui sinilii, ca albastrelele, mă priveau fără ezitare, dar întrebător. Adică: „De ce m-oți fi întrebînd toate nimicurile astea?” Simțeam că Berezko era un om cinstit. Însă lui, lui îi telefonase Banditul, lui îi ceruse „zbîrciogî”! Ce poate să-i unească pe acești oameni atît de diferiți, fără nicio trăsătură comună?

— Așadar, asta a fost cu vreo patru ani în urmă, toamna. Nevastă-mea era însărcinată și s-a dus pe la maică-sa, la țară. La Golovanevka – vreo patruzeci de kilometri de-aici. Știind că va naște în curînd, mi-am luat un concediu de trei zile și am plecat la Golovanevka s-o aduc acasă. Abia am ajuns – nu trecuse nicio oră – și au început durerile facerii. Tocmai atunci zootehnicianul din sat, care avea un Moskvici, se pregătea să plece în oraș. Am plecat și noi cu el. Dar ghinion: la vreo douăzeci de kilometri de Lvov s-a stricat motorul. Ne-am așezat la marginea drumului, așteptînd. Se vede treaba că șoferul nostru era tehnician doar la vaci – nu reușea cu niciun chip să-și repare mașina. Nevesti-mii îi era tot mai rău. Și-atunci, a apărut Prohorov, pe o motocicletă. L-am oprit și l-am rugat să vadă ce-i cu mașina. „Nu, zice el, nu pot, sînt grăbit, dar cum ajung în primul sat, telefonez de-acolo la serviciul tău, să vă trimită o mașină.” I-am explicat că n-are cine să vină să mă ia, că lucrez la pază și de cînd lumea n-am avut acolo mașină. „Luate-ar naiba, zice Prohorov, ia să mă uit puțin!” Și s-a uitat. „A plesnit, zice, o spirală de la contact.” A stat apoi puțin pe gînduri. A spus: „Faci bine, îți auzi bine”, apoi a luat de pe motocicletă lui nu știu ce drăcovenie, a scos niște instrumente și în cîteva minute a reparat mașina. Nevastă-mea începuse să țipe din pricina durerilor, de, ca femeile. Am vrut să-i dau omului cinci ruble, dar el a început să rîdă: „Nu-mi trebuie, zice, lasă că o să-mi plătești prin prietenie,

cînd o să vin ca oaspete la finul meu!” Uite-așa ne-am cunoscut.

FILA DE DOSAR 77

ÎN BIROUL LUI KANDAUROV ERA RĂCOARE ȘI LINIȘTE. AM scos din seif o cutie de carton și-am răsturnat-o pe masă. Cu un zornăit metalic se risipiră gloanțele strălucitoare.

— Astea sînt? l-am întrebat.

Berezko tăcea.

— Astea sînt, Berezko! aproape că am țipat.

— Astea, spuse cu glas înăbușit Berezko.

— Cîte?

— Eu i-am dat șase...

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

al lui Berezko P.N.

(CONTINUARE)

ÎNTREBARE: ȚI-A CERUT GLOANȚELE CHIAR CÎND A telefonat din Riga, sau pe urmă, cînd a venit la Lvov?

Răspuns: La telefon mi-a spus că ar vrea niște „zbîrciogî” – așa le zice el gloanțelor. Îi trebuiau la vînătoare, că are armă. I-am spus: „O să mai vedem.” Și dacă a venit la mine, iar mi-a cerut. N-aveam acasă decît șase gloanțe. I le-am dat.

Întrebare: Ce fel de gloanțe?

Răspuns: Pentru automate.

Întrebare: Unde a stat Prohorov la Lvov?

Răspuns: La mine nu l-am putut invita, că am o singură

odaie. Dar el mi-a spus că asta nu-i o problemă, că are unde să doarmă. La drept vorbind, am și uitat după aceea să-l mai întreb despre asta.

Abia îmi puteam stăpîni furia.

— Prietenul dumitale, așa-numitul Vasili Ivanovici Prohorov, este un bandit și-un criminal! i-am strigat lui Berezko. La Riga, cu ultimele gloanțe, a omorît un om. Iar dumneata, Berezko, l-ai înarmat din nou!

Berezko mă asculta îngrozit. Prăbușit în fotoliul din fața biroului, mă privea ca hipnotizat cu ochii lui ca albăstrelele, își ridica mâinile și le lăsa apoi să cadă, gura i se deschidea spasmodic, vrînd parcă să spună: „Nu se poate!” dar nu reuși să articuleze niciun cuvînt.

— Pentru înstrăinarea iresponsabilă a muniției va trebui să te trimit în judecată. Gloanțele dumitale pentru automate se potriveau la pistolul lui. Asta-i tot! am încheiat posomorît. Iar acum, du-te pe coridor, stai jos și adună-ți mințile. Străduiește-te să-ți amintești tot, dar absolut tot ce ți-a spus Prohorov. Mă-nțelegi? De la primul pînă la ultimul cuvînt.

Berezko se ridică și, adus de spate, abia tîrîndu-și picioarele, porni spre ușă. O deschise dar se răzgîndi și se întoarse spre mine, rostind cu disperare:

— Părea un om bun... Mi-a salvat nevasta! Nu puteam să-l refuz! Glasul i se frînse. Continuă răgușit: Cum de n-am înțeles că gloanțele nu-i trebuie pentru vînătoare? Abia acum îmi dau seama că s-a oprit să ne ajute numai după ce a aflat că lucrez la paza militarizată! Așa-mi trebuie, idiotul de mine! scrișni Berezko și începu să se lovească în cap, cu pumnii. Na, idiotule, că meriți! Na, și na, și mai na!

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

al lui Berezko P.M.
(SUPLIMENTAR)

ÎNTREBARE: DESPRE CE AȚI DISCUTAT CÎND V-AȚI ÎNTÎLNIT ultima oară? Caută să-ți amintești toate întrebările pe care ți le-a pus Prohorov.

Răspuns: E greu să răspund exact la această întrebare. Discuția noastră a fost obișnuită, într-o atmosferă prietenească. Am vorbit despre una, despre alta, despre viață. Am povestit întâmplări interesante. Apoi a venit vorba despre mașini și atunci mi-a spus că ar vrea să cumpere de-aici, din Lvov, o Volgă. În legătură cu asta, m-a rugat să-i spun cînd vor sosi mașinile la gara de mărfuri, că are la magazin pe cineva și ar putea să-și ridice mașina fără să mai stea la rînd, cine știe cît timp. I-am promis. Iar ieri, în gară au sosit treizeci și cinci de mașini. Seara, cînd Prohorov mi-a telefonat, i-am spus despre asta.

AM ADUNAT GLOANȚELE DE PE MASĂ ÎNTR-O GRĂMĂJOARĂ.

— Piotr Moiseevici, sînt convins că tot ce-ai făcut a fost în necunoaștință de cauză.

Copleșit, Berezko lăsă capul în jos.

— Acum du-te. Și dacă Prohorov mai apare cumva, anunță-mă imediat.

Banditul reușise din nou să-și piardă urma. Unde-i acum? Nu se știe. E clar că adresa lui din Kiev este falsă. Totuși, n-am dreptul să nu verific.

CĂTRE MILIȚIA JUDICIARA ORĂȘENEASCĂ
KIEV

. . .

TELEGRAFIAȚI DE URGENȚĂ DACĂ LOCUIEȘTE LA KIEV UN
anume Prohorov Vasili Ivanovici, născut în anul 1934 la Kiev
stop Verificați dacă lucrează la Întreprinderea de transporturi
stop Răspundeți la Miliția orășenească din Lvov stop

ANCHETATORUL

FILA DE DOSAR 78

ERAM CONVINS CĂ LA KIEV NU SE VA GĂSI NICIUN
Prohorov. Adică se vor găsi destui Prohorovi, nu numai unul,
dar aceștia nu vor avea niciun fel de legătură cu dosarul.

Mi-am amintit de cuvintele popii, cel care călătorise în
aceeași cușetă cu mine, spre Riga: „În Scriptură stă scris că
șarpele e cel mai viclean dintre toate viețuitoarele și de-aceea
i-a poruncit Dumnezeu să umble pe pîntece”. Cu alte cuvinte
– să se tîrască. Și Banditul asta face acum: se tîrăște pe burtă
pentru viclenia lui, pentru mîrșăviile lui, pentru cruzimea lui.
E ca și ciurma: ucide pe unde trece. Nimic nu are preț în ochii
lui, în afară de banii furați prin tîlhărie. Nici nume nu are,
pentru că dacă porți mai multe nume, înseamnă că nu ai unul,
al tău. Numele lui nu poate fi stabilit decît după harta
dactiloscopică. Oare mama lui, care l-a mîngîiat strigîndu-l
Sașa, Vasea sau Petea, s-o fi gîndit vreodată că oamenii vor
stabili numele pruncului ei după amprentele digitale?

Singur s-a exclus din rîndurile oamenilor, devenind un
simplu număr într-o cartotecă. Asta e tot ce-a obținut de la
viață. Și poate un glonț, în cele din urmă.

. . .

CĂTRE MILIȚIA ORĂȘENEASCĂ LVOV
(pentru Anchetator)

NOTĂ INFORMATIVĂ

PROHOROV VASILII IVANOVICI, NĂSCUT ÎN ANUL 1934 LA Kiev, nu locuiește în prezent în Kiev stop La întreprinderea de transporturi lucrează ca dispecer Prohorov Vasili Ivanovici, născut în 1893 la Habarovsk stop Domiciliul: strada Pehotnaia, numărul șase, apartament unu stop

LOCTIITORUL ȘEFULUI MILIȚIEI JUDICIARE,
Prilipko

FILA DE DOSAR 79

PENTRU PRIMA OARĂ AM AVUT CERTITUDINEA CĂ BANDITUL se afla pe undeva, foarte aproape. Am trimis circulara cu semnalmentele lui la toate gările apropiate, la aeroport, la autogară, tuturor sectoriștilor și inspectorilor din Miliția judiciară. Undeva, prin oraș, cutreiera moartea și trebuia imobilizată la timp. Eu trebuia să apăs primul pe trăgaci.

Sigur că Banditul, ca orice lup hăituit, nu umbla brambura prin oraș. Se ascundea undeva. Și chiar dacă aș fi admis că nu mai era în oraș, își închiriasse, cu siguranță, o cameră prin apropiere, în vreo localitate balneară. Și tot atât de sigur eram

că – pentru a nu plăti impozit – gazda nu-și anunțase chiriașul la miliție.

Dar de ce n-a plecat după ce și-a procurat gloanțele? Era clar că nu rămăsese la Lvov de florile-mărului și că pregătea ceva. Dar ce anume, n-aș fi putut spune exact. Am știut abia după ce am primit nota informativă referitoare la soarta mașinii lui Korețki.

MILIȚIA ORĂȘENEASCĂ RIGA

Nr. 611

CĂTRE ANCHETATOR

NOTĂ INFORMATIVĂ

VOLGA CU NUMĂRUL LEV 78-10, DATĂ ÎN URMĂRIRE unională prin circulara numărul 89, a fost găsită în următoarele împrejurări:

La Inspecția de stat auto din Tbilisi s-a prezentat cetățeanul Kohiani Leon Borisovici, reclamînd că la 6 septembrie a.c. a cumpărat de la un cetățean pe nume Korețki, mașina Volga cu numărul LEV 78-10, vopsită în două culori: partea de sus albastră, partea de jos albă. O dată cu mașina, proprietarul i-a dat și talonul tehnic, celelalte acte urmînd să i le trimită prin poștă, după ce va scoate mașina din evidență, la Leningrad. Numitul Korețki neținîndu-și făgăduiala, Kohiani s-a adresat Inspecției de stat auto.

Reclamația acestuia și talonul tehnic vi le trimitem. De asemenea, mașina luată în păstrare vă stă la dispoziție.

. . .

FILA DE DOSAR 80

DECI MAȘINA LUI KOREȚKI, REVOPSITĂ PÎNĂ LA JUMĂTATE, a fost vîndută de Bandit la Tbilisi. În sfîrșit, ultima verigă a lanțului e prinsă la locul ei. Acum știu unde s-a oprit între Crimeea și Riga. Itinerariul lui, trasat după repere, arată astfel: Tbilisi-Leningrad-Moscova-Crimeea-Tbilisi-Riga-Lvov. Și oriunde s-a oprit, Banditul a omorît, a furat, a înșelat. Numai că la Lvov i se va înfunda. Pentru asta, însă, trebuie prevăzut următorul său pas. Iată o nouă luptă cu enigma. Dar acum nu-i o enigmă abstractă, ci un lup viu, turbat. De atîtea ori m-am gîndit la el, ori am auzit de el, de atîtea ori mi l-am imaginat încît acum, dacă l-aș întîlni pe stradă, l-aș recunoaște fără nicio ezitare.

Am telefonat ofițerului de serviciu de la Miliția orașenească și i-am cerut să-mi comunice în permanență situația evenimentelor.

La opt și un sfert am fost informat că a fost furată o mașină. Banditul trecuse la atac. Ieșise lupul la pradă.

COMUNICAT

REFERITOR LA EVENIMENTELE PETRECUTE ÎN LVOV
în ziua de 29 septembrie

1. A FOST FURATĂ O MAȘINĂ. ÎNTRE ORELE 18,30 ȘI 20, DIN fața cinematografului „Progresul” a fost furat un autoturism

Volga de culoare cafenie, cu numărul LVA 09-74, aparținând coloanei a doua auto a Trustului orașenesc. La locul faptei a fost găsită broasca smulsă din ușă. Cercetările sînt efectuate de către Secția 3 miliție.

FILA DE DOSAR 81

MI-AM SPRIJINIT FAȚA ÎN PALME, FERINDU-MĂ SĂ-MI CLATIN capul, de frică să nu se reverse din el – ca dintr-o cană plină-ochi – ideea cea mai importantă.

Așadar Banditul l-a ucis pe Korețki ca să intre în posesia unei mașini pe care nimeni nu avea s-o caute, mult timp. Dar n-a apucat să ascundă cadavrul, și asta i-a cam încurcat socotelile. A înțeles că este primejdios să păstreze prea mult o astfel de mașină, devenită un adevărat „corp delict”. I-a vîndut-o lui Kohiani, deci. Una la mînă.

Mai departe. La toate mașinile furate – din Tbilisi, Riga și Lvov – broaștele au fost scoase prin același procedeu. Vanda Linare declara că banditul purta cu sine o țevă groasă. Posibil să fi fost chiar un dispozitiv pentru smulgerea broaștelor.

Și încă un element comun: mașinile furate lui Rabaev, Dulițki și Korețki au fost toate revopsite, cu scopul de a le camufla. Primelor două le-a schimbat și numerele. Sînt aproape sigur că și Volga furată astă-noapte va fi revopsită și i se va schimba numărul. Banditul are numărul mașinii lui Dulițki. Intenția lui este clară: la Lvov se va ține zilele acestea campionatul unional de tir. Foarte mulți sportivi vor veni cu mașinile lor, avînd numere din cele mai diferite orașe. Volga furată astăzi, revopsită și cu număr schimbat, va fi mîine de

nerecunoscut. Dar asta nu mai are, acum, prea mare importanță.

La Riga, furtul mașinii a precedat atacul tâlhăresc asupra încasatorului. Ce-o fi vrînd să mai facă acum? De ce a vrut să știe cînd vin mașinile la gară? Sau poate la magazin?!

Ideea mi-a venit pe neașteptate. M-am plesnit cu palma peste frunte. Idiotule! Cum de nu ți-ai dat seama imediat? Înfrigurat, formai numărul de telefon al Miliției orășenești. Ofițerul de serviciu îmi răspunse liniștit:

— Nu vă enervați. Îi telefonez acum directorului și imediat o să vă comunic.

Mă învîrteam prin cameră așteptînd telefonul, și mă gîndeam la cuvintele profesorului Korostîliov, mult timp uitat, al căror înțeles abia acum îl descifram: „Dacă nu-nțelegi, nu poți să negi. Pentru că și mușii discută între ei. Ba își povestesc și anecdote, prin mimică și gesturi. Și rîd veseli, deși nouă, celor care-i privim fără să înțelegem, această priveliște ne apare deosebit de tristă.”

Ofițerul de serviciu îmi telefonă după vreo cinci minute. Directorul magazinului îl informase că se și afișase lista celor douăzeci și cinci de persoane cărora le venise rîndul să-și plătească și să-și ridice mașinile.

Acum toate erau la locul lor. Era limpede. Banditul îi va ataca mîine pe încasatori, cînd vor părăsi magazinul. Încasatorii vor avea la ei peste o sută de mii de ruble. Asta însemnînd, în bani vechi, mai mult de un milion.

Toate erau la locul lor. Trebuia doar să le orînduiesc în cadrul legii.

REZOLUȚIE

. . .

EU, ANCHETATORUL, CERCETÎND MATERIALELE DOSARULUI penal numărul 4212, am stabilit:

1. La 22 august a.c., un infractor necunoscut a furat în orașul Tbilisi o mașină Volga aparținând cetățeanului Rabaev, mașină avînd numărul GH 34-52 și pe care – la 26 august – a vîndut-o la Leningrad cetățeanului Kosov.

2. În noaptea de 3 spre 4 septembrie a.c., în apropierea cătunului Solnecînîi Gai, regiunea Crimeea, un criminal rămas necunoscut a omorît pe cetățeanul Korețki E.K.

De la locul faptei, criminalul a furat mașina lui Korețki și la 6 septembrie a vîndut-o cetățeanului Kohiani din orașul Tbilisi.

3. La 18 septembrie a.c., în orașul Riga, un infractor necunoscut a furat o mașină Volga aparținînd cetățeanului Dulițki și, în aceeași zi, folosindu-se de mașină, a săvîrșit un atac tîlhăresc asupra unui încasator, rănindu-l grav. Cu același prilej a omorît un lucrător din pază.

4. La 29 septembrie a.c., în orașul Lvov un infractor necunoscut a furat Volga cu numărul LVA 09-74, aparținînd Trustului auto orășenesc.

Ținînd seama de depozițiile martorilor și de alte materiale semnificative ale anchetei (asemănarea dintre semnalmentele infractorului, caracterul asemănător al mijloacelor folosite în săvîrșirea infracțiunilor, identitatea muniției) sîntem îndreptățiți să credem că infracțiunile sus-arătate au fost săvîrșite de una și aceeași persoană.

Față de cele arătate mai sus, în numele legii, decid:

Dosarele penale ale tuturor infracțiunilor enumerate în rezoluția de față, vor fi comasate cu dosarul penal nr. 4212, deschis ca urmare a omorîrii cetățeanului Korețki E.K.

. . .

FILA DE DOSAR 82

CONSFĂTUIREA S-A TERMINAT LA PATRU DIMINEAȚA: A FOST stabilit planul operațiunii. Șeful Miliției judiciare mi-a spus:

— În locul dumatăle, eu nu m-aș duce acolo. Dracu' știe ce se mai poate întâmpla! Lăsați-i pe băieții mei, că-l prind ei și singuri.

Am zîmbit, ca de o glumă:

— Nimeni altul nu-l cunoaște atît de bine ca mine.

— Ei, atunci pe mîine. Adică ce mîine, că-i azi!

M-a dus cu mașina lui pînă la hotel. Am urcat în camera mea și, fără să mă dezbrac, m-am trîntit pe divan. În aceeași clipă am adormit. Iar cînd am închis ochii – sau cel puțin așa mi s-a părut – am avut un vis straniu. Se făcea că îmi țineam palmele căuș și în ele se clătina un lichid gros, care mi se scurgea printre degete. Priveam acest lichid și nu puteam înțelege ce este, dar îmi părea îngrozitor de rău văzînd cum se scurge din palme și dispăre dintr-o dată. Și abia cînd a rămas foarte puțin, am știut că în palmele mele încercasem să țin timpul și că atunci cînd se va scurge ultima picătură...

Am țipat, m-am smuls din pat și mi-am dat seama că a fost un simplu vis. Mi-am privit palmele: erau umede: Le-am trecut peste față și am simțit că și obrajii îmi sînt umezi.

Poate că pentru prima oară în viață plînsesem în somn.

Iar prin firele telegrafice, emițătoarele miliției transmiteau către toți ofițerii de serviciu cuvintele clare și severe ale circularei:

„Tuturor! Tuturor!”

. . .

TUTUROR SUBUNITĂȚILOR SERVICIULUI OPERATIV

EXTERN ȘI DE PATRULARE DIN MILIȚIA ORAȘULUI LVOV

CIRCULARĂ

CONFORM DATELOR EXISTENTE, ÎN ORAȘUL LVOV ȘI-A FĂCUT apariția un criminal deosebit de primejdios care se pregătește să săvârșească o nouă crimă.

În scopul asigurării măsurilor operative pentru reținerea criminalului, ordon:

1. Să se ia toate măsurile pentru depistarea lui, conform semnalmentelor portretului verbal.

2. Criminalul este în posesia unui autoturism Volga cu următoarele semnalmente probabile:

- Culoare cafenie sau combinată (alb-cafenie)
- Broasca de la ușă smulsă
- Numărul posibil al mașinii: LA 96-73.

3. În cazul identificării criminalului, să se aibă în vedere că este înarmat cu un pistol „TT” de care se va folosi în mod sigur când va fi reținut. De aceea, reținerea trebuie făcută prin surprindere, asigurându-se securitatea lucrătorilor de miliție și a cetățenilor din preajmă.

În cazul în care criminalul se va găsi în mașină, să se comunice imediat – prin radio sau telefon – ofițerului de serviciu pe oraș locul unde se află sau direcția spre care se îndreaptă.

4. Toate mașinile de patrulare vor circula pe străzile orașului. Se va ține legătura radio după schema arătată.

. . .

FILA DE DOSAR 83

LA ZECE METRI DE UȘA MAGAZINULUI SE AFLĂ O POARTĂ CE dă într-o curte lungă, în zigzag. În fundul curții e o magazie cu vechituri. De pe această magazie se poate trece pe acoperișul casei vecine. De acolo, escaladînd o fereastră de la mansardă, poți coborî pe scara casei în strada vecină, Copernic.

În fața acestei porți s-a oprit la șase și un sfert o Volga bicoloră – alb-cafenie – cu numărul LA 96-73.

Eu n-am văzut-o pentru că, proțăpît în magazin încă de la ora trei, priveam încordat cumpărătorii care intrau. Tot aici, în chip de mari automobiliști amatori, umblau de colo-colo cîțiva inspectori de la Miliția judiciară.

La șase și jumătate, Kandaurov se apropie de mine.

— Ei?

Ridicai din umeri. Kandaurov se întoarce spre vitrină, fixîndu-și privirea asupra unor generatoare, carburatoare și releuri, deși prea puțin îi păsa de ele. Ușa se trînti și în cadrul ei apărură o siluetă înaltă. Nu, nu era el. Kandaurov scoase pachetul de țigări. Îi făcu semn – două degete ținînd o țigară imaginară: „Nu se fumează!”

Kandaurov făcu o grimasă nemulțumită și făcu să dispară pachetul în buzunar. Din nou se auzi ușa și Kandaurov tresări, întorcîndu-și capul. Nici acum nu era el. Din nou și din nou se deschise ușa – alarmă falsă. Kandaurov zîmbi ușurat.

— Ascultă, Kandaurov ai fost în concediu? îl întrebai.

— Am fost, răspunse Kandaurov și zîmbi larg și mulțumit, de parcă ar fi uitat de toate: Am o casă la țară.

Intră cineva și amîndoi sărirăm în picioare. Degeaba. Am continuat discuția, pe același ton convins:

— E minunat să ai o casă la țară.

Și iarăși se deschise ușa. Nu ne puteam dezlipi privirile de pe cadrul ei, unde – ca într-o ramă – rămâneau fixați pentru o clipă toți cei care intrau. Și de fiecare dată nervii noștri zbîrniiau asemeni unor corzi gata să se rupă.

— Spune-mi, Kandaurov, ți-e frică? întrebai pe neașteptate.

Alt pocnet al ușii, Kandaurov își șterse nădușeala de pe frunte.

— Cum să vă spun...

Și iarăși. Nici acum. Răsuflarăm ușurați.

— Mi-e frică, nu mi-e frică, n-are importanță. Știu doar că trebuie prins, nu-i așa?

Kandaurov tăcu brusc și-l văzui cu ochii ațintiți undeva, în spatele meu.

— Iată-l...

Privii într-acolo. În fața tejghelei, Banditul cerceta calm niște piese de schimb. Era el, într-adevăr. L-aș fi recunoscut dintre mii și mii de oameni.

Făceam eforturi disperate să nu-l privesc, dar nu reușeam. Ca atrasă de un magnet, privirea se întorcea mereu într-acolo. Țineam pumnii strînși în buzunare și simțeam o slăbiciune grețoasă și chinuitoare. Pe spate simțeam picături reci de sudoare. Simțeam că mă părăsesc puterile.

— Asta-i... Am plecat! am spus cu voce gîtuită.

— La naiba! îmi șopti Kandaurov încercînd să zîmbească, deși era palid ca un mort.

Îndreptîndu-mă spre ușă, m-am trezit pentru întîia oară față în față cu Banditul. Am trecut pe lîngă el, cu pași țepeni, iar el, lunecîndu-și privirile indifferente peste fața mea, s-a întors liniștit spre tejghea. Habar n-avea că eu îl creasem din nimic, aproape din nimic. El nici nu bănuia existența mea, nu simțea firele ce ne legau unul de altul.

Am trecut drumul, m-am urcat în mașină – pe canapeaua

din spate – și m-a cuprins un asemenea tremur, încît a trebuit să-mi țin maxilarul cu mîna ca să nu-mi clănțane dinții.

Șeful Miliției judiciare vorbea cu glas scăzut în receptor:

— Strîngeți încercuirea. Numărul șase trece la punctul doi. Închideți strada Copernic. Să vină la mine mașina de patrulare 12. Toți pe recepție. Blocați ieșirea.

Apoi se întoarse spre mine, scoase din buzunarul de la spate o sticlă plată și, deșurubînd dopul, mi-o întinse:

— Luați o înghițitură, sînteți peste măsură de obosit.

Totul se petrecu instantaneu. Banditul ieși în stradă și se uită în jur. Calm. În acest timp, de lîngă zid se desprinsesă doi inși. Din spate venea lunecînd o Volga cenușie. N-am apucat să văd decît această secvență fulgerătoare: Banditul încovoidindu-se din genunchi și dispărînd pe ușa deschisă a mașinii; în urma lui săriră înăuntru și cei doi lucrători operativi. Urlînd și luînd viteză, mașina zbură pe lîngă noi, dar am apucat să zăresc lucirea de oțel din ochii albicioși ai Banditului.

Apoi l-am văzut pe Kandaurov aplecîndu-se, ridicînd de pe trotuar pistolul negru al Banditului și trecînd drumul spre mașina în care mă aflam. În încheștarea de o clipă, Banditul îi smulsese gulerul cămășii și-i însîngerase nasul. Zîmbind speriat, și-l ștergea cu mîneca și mormăia descumpănit:

— Ia te uită, blestematul! M-a zgîriat pe nas!

PROCES-VERBAL DE ARESTARE

30 SEPTEMBRIE, ORELE 19 ȘI 12'

Lvov

. . .

FIIND OFIȚER DE SERVICIU LA SECȚIA ORĂȘENEASCĂ A
miliției, am reținut pe

Numele

Prenumele

Numele tatălui

Anul nașterii

Locul nașterii

Naționalitatea

Locul de muncă

Funcția

Domiciliul stabil

Antecedente

Arestatul a refuzat să dea orice fel de date despre el.

Pentru stabilirea identității arestatului se va efectua luarea
amprentelor digitale. Va fi dus la camera de arest preventiv.

MILIȚIA ORĂȘENEASCĂ LVOV

Ofițer de serviciu,

Căpitan de miliție, Kucer

FILA DE DOSAR 84

— NU SPUN NIMIC! BANDITUL MĂ PRIVEA INDIFERENT, CU
ochii lui albicioși, pustii, cu pleoapele mijite a batjocură. Nu
bănuia ce rol jucasem în viața lui. Cuvintele le pronunța
molatec, parcă somnoros, abia strecurându-le printre dinți.

— N-ai decît. Oricum, peste o oră, cel mult, îți vom
cunoaște numele. Dar nu despre asta este vorba. Eu te cunosc

destul de bine.

Am anexat la dosar ultima filă și, mîngîind cu un gest obosit mapa, am pus-o deoparte. Banditul ședea în fața mea, la fel de indiferent și tăcut, iar mie nu-mi rămînea decît să-l privesc. Îl priveam. Înalt, cu părul negru, cu pupilele întunecate și alungite, ca ale unei păsări de noapte. Iată că reușisem să-l materializez. Acum va plăti pentru tot. Finalul. Pusesem în ordine filele răvășite ale unei întregi cărți, de la început și pînă la sfîrșit.

CĂTRE CARTOTECA CENTRALĂ OPERATIV-INFORMATIVĂ A MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE AL U.R.S.S.

VĂ TRIMITEM AMPRENTELE DIGITALE ALE ARESTATULUI, acesta refuzînd să dea orice fel de date despre el. Vă rugăm să controlați dacă există în evidență; în caz afirmativ, comunicați-ne datele demografice ale reținutului și dacă a mai fost condamnat.

ANCHETATORUL

FILA DE DOSAR 85

ȘEFUL MILIȚIEI JUDICIARE ÎMI COMUNICĂ:

— Am primit dispoziție să-l trimitem mîine la Moscova. Ancheta finală se va face la Procuratura unională.

— Mă rog, sînt mai în măsură...

— Să te duc pînă la hotel?

— Nu, mulțumesc, mai bine merg pe jos. Cînd lucrezi în birou e bine să te mai plimbi puțin, înainte de a te culca.

Am ieșit în stradă. Ploaia încetase. Norii se împrăștiaseră. Deasupra, stelele atîrnau grele și strălucitoare. Aproape uitasem cum arată un cer înstelat. Foșneau subțire frunzele uscate de platan, vîntul le înălța și le gonea pe stradă. În turnul bisericii catolice, orologiul bătu de trei ori.

Mergeam pe strada lungă și pustie, coborînd în pantă, și mă întrebam cînd voi mai reveni aici. Nu să prind vreun bandit, ci așa, ca să mă plimb pe străzile acestea umbroase și să mă-ntorc la hotel noaptea târziu. De la restaurant. Sau de la un teatru. De oriunde, numai de la miliție sau de la închisoare nu. Și să colind magazinele ca să cumpăr tot felul de fleacuri.

Se pare că nu sînt nici pe departe ceea ce numim, de obicei, „un erou”; iar aventurile lui James Bond nu-s de mine. Mărturisesc fără să-mi fie rușine că m-am făcut anchetator mai mult sau mai puțin întîmplător. Cînd toți colegii mei, băiețandri încă, visau să ajungă aviatori, pompieri sau grăniceri, eu visam să fiu portar. Pe cuvîntul meu! Visam să stau în fiecare dimineată în fața casei noastre, cu șorț alb și cataramă strălucitoare la centură, și să spun cel dintîi, fiecărui locatar: „Bună dimineată!” Dar a ieșit pe dos. N-a fost să fie. Poate de aceea, cînd am ocazia să spun cuiva „noapte bună”, mă încercă o bucurie naivă și curată, bucuria că totuși nu trăiesc degeaba pe pămînt și că mi-am realizat măcar o parte din visul meu copilăresc.

A doua zi trebuia să plec la Moscova, părăsind acest oraș minunat. Și cine știe dacă am să-l revăd vreodată. Apoi m-am gîndit că acasă nu mă mai așteaptă, probabil, nimeni. Natașa nu mi-a răspuns; n-am reușit să-i vorbesc despre adevărata tandrețe. Deși ar fi fost inutil. O singură dragoste nu poate

asigura fericirea a doi oameni, pesemne.

M-am oprit lângă monumentul lui Mickiewicz. Aveam chef de vorbă:

— Auzi ce liniște e, Adam Mickiewicz?

Mickiewicz mă privea tăcut. Nu-mi răspunse.

— Te rog să mă înțelegi, Adam! Chiar dacă nu sînt poet, chiar dacă sînt un biet om, fără prea mult noroc. Cineva tot trebuia să asigure liniștea acestor seri, maestre, liniște de care – după cîte am aflat – au nevoie și poezii!

Am pus mîna pe gheata lui de bronz, cu sentimentul de venerație al unui discipol credincios:

— Iar în privința ghinionului, am cam exagerat. Sînt unii și mai ghinionişti decît mine. Pașka Kareaghin, de pildă. Pînă și ziua lui de naștere, cînd crezi că e? La 8 martie!

Apropo, știi că astăzi e ziua mea? Da, ziua mea de naștere. 1 octombrie. Vezi? Nu-i nici la 29 februarie, nici la 8 martie, cum ar fi fost de așteptat. Nu știi de ce, dar sînt tare fericit că tocmai astăzi e ziua mea de naștere! Că împlinesc douăzeci și nouă de ani! Ar fi cazul să bem ceva, dar la trei dimineața unde găsești deschis? Ce minunat lucru să știi că există cineva care te ocrotește! Da, maestre, alimentația publică neobosit veghează asupra sănătății și moralității noastre!

— Uraaa! Trăiască alimentația publică! am strigat, și am pornit spre hotel. Eram într-o dispoziție minunată.

Am urcat în fugă pînă la etaj și... am descoperit în fața ușii mele o siluetă. Instinctiv, am strecurat mîna în buzunar și am întrebat aspru:

— Stai așa! Mîinile sus! Și am mai făcut un pas. Elga, tu? Cum ai ajuns aici?

S-a apropiat, ascunzîndu-și obrazul la pieptul meu.

— Trebuia să te mai văd, măcar o dată...

I-am cuprins cu brațul umerii fragili și m-am simțit neobișnuit de puternic.

— Dar de ce stai pe coridor? De ce n-ai intrat în cameră?
— Accesul persoanelor străine – strict interzis:
— Ei, asta-i bună! Știu eu foarte bine cine îmi este și cine nu-mi este străin. Cît despre interdicție...

Am deschis ușa larg și am simțit că viața e minunată, chiar dacă în copilărie ai vrut să te faci portar și n-ai reușit să-ți realizezi visul, chiar dacă atunci când stai la o coadă, nimeni nu mai vine în spatele tău.

MOSCOVA, IANUARIE, 1968

SFÎRȘIT

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

